

Vilniaus universiteto
Komunikacijos fakulteto
Žurnalistikos institutas

Arnoldas Šmitas
Žurnalistikos magistrantūros studijų programos studentas

LIETUVOS TELEVIZIJŲ VEDĖJŲ KALBOS YPATYBĖS

Magistro darbas

Vadovas Prof. dr. Žygintas Pečiulis

Vilnius, 2011

Šmitas, Arnoldas

Šmit 16

Lietuvos televizijų vedėjų kalbos ypatybės: magistro darbas / Arnoldas Šmitas; mokslinis vadovas prof. dr. Žygintas Pečiulis; Vilniaus universitetas. Komunikacijos fakultetas. Žurnalistikos institutas. – Vilnius, 2011. – 102, [123] lap. : lent. – Maš. – Santr. angl. – Bibliogr.: lap. 100 – 103.

UDK 791

Reikšminiai žodžiai: žiniasklaidos kalba, televizijos vedėjų kalba, kalbos taisyklingumas, viešoji kalba, spontaniška kalba, komunikacijos sėkmė, komunikacijos įgūdžiai, ekspresyviniai įgūdžiai, verbalinė komunikacija, neverbalinė komunikacija, norminė kalba, tartis, kalbėjimo tempas, prestižinė kalba, sakytinė televizijos kalba, taisyklingos kalbos lavinimas, verbalikos, neverbalikos mokėjimo kodai, komunikacijos sėkmė.

Magistro *darbo objektas* – spontaniška viešoji sakytinė televizijos kalba. *Darbo tikslas* – ištirti LNK televizijos laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos Rūtos Mikelkevičiūtės, TV3 laidos „Kodėl“ vedėjos Rūtos Janutienės ir LTV televizijos laidos „Teisė žinoti“ vedėjos Ritos Miliūtės kalbą verbalikos (tarties) ir neverbalikos aspektais. *Darbo uždaviniai:* Nustatyti tarties ir išorinių garsinių stiliaus veiksnių įtaką žiniasklaidai, komunikacijai; įvertinti televizijos laidų vedėjų kalbą pagal bendrąją šnekamosios kalbos konstantą – kalbėseną; išnagrinėti žurnalisčių verbalikos ir neverbalikos ypatumus; įvertinti televizijos laidų vedėjų žurnalistinius ypatumus atsiskleidžiančius per kalbą; Palyginti laidų vedėjų kalbą tarpusavyje; nustatyti žurnalisčių kalbos įtaką visuomenei; atskleisti laidos vedėjų asmenybės individualumą nagrinėjant jų kalbos ypatybes; atskleisti komunikacijos ir kalbos santykį; išaiškinti žiniasklaidos ir kalbos įtaką komunikacijos sėkmei.

Išanalizavus mokslinę literatūrą, taikant literatūros analizės, empirinio stebėjimo metodus, prieita prie išvados, kad žiniasklaidos ir kalbos santykis yra neatsiejamas ir itin reikšmingas televizijoje dirbančių žurnalistų komunikacijos sėkmei. Taikant apibendrinamosios abstrakcijos metodą, pastebėta žiniasklaidos ir komunikacijos kalbos įtaka formuojantis, individo, kaip savęs suvokimo, evoliucijai. Analizuojant komunikacijos ir kalbos santykį, televizijos laidų vedėjų kalbos ypatybes, nustatant netaisyklingos kalbos atvejus, pasirenkant verbalinės ir neverbalinės komunikacijos tyrinėjimo aspektus, atkreiptas dėmesys į televizijose dirbančių laidų vedėjų kalbą, jos pažeidimus, žurnalistų kalbos buitiškumą. Palyginus bendrinės kalbos ir žurnalistų kalbos ypatybes, prieita prie išvados, kad televizijos laidų vedėjai nepakankamai turi supratimo apie bendrąją kalbos kultūrą. Jų viešoji spontaniška kalba televizijos eteryje yra ne visuomet taisyklinga. Taip pat pastebėta, kad televizijose dirbantiems žurnalistams trūksta žinių apie prestižinės kalbos

lavinimą, kadangi jų kalbą kalbininkai įvardija kaip viešąją elitinę, kuri privalo kuo labiau priartėti prie norminės kalbos ir atitikti visus bendrinei kalbai keliamus reikalavimus. Taikant aprašomąjį tiriamąjį, statistinės analizės, gretinamąjį ir lyginamąjį metodus nustatyta, kad televizijoje dirbančių žurnalistų nevarbaliniai ir verbaliniai mokėjimo kodai neatitinka kalbos reikalavimų. Nustatyta, kad kalba yra svarbi žiniasklaidos ir komunikacijos priemonė, kuria kuriamas ir populiarinamas įvaizdis tampa savęs tapatinimo priemone.

Analizuojant televizijos laidų vedėjų kalbos ypatybes prieita prie išvados, kad televizijos laidų vedėjų įvaizdis priklauso nuo verbalinių ir neverbalinių kalbos ypatybių. Tai priklauso nuo geografinės ir socialinės kalbinės bendruomenės susiskaidymo, tos pačios kalbos atmainų ir funkcionavimo toje bendruomenėje. Televizijos vedėjų komunikacijos sėkmė priklauso nuo sociokultūrinio konteksto ir kalbos priemonių, kurios kuria televizijos vedėjo įvaizdį kalbos aspektu.

Nustatyta, kad viešoji šnekamoji televizijos laidų vedėjų kalba yra netaisyklinga. Užfiksuoti tarties ir kalbėjimo tempo trūkumai, kurie svarbūs žurnalistų komunikacijos sėkmei. Netaisyklingumą yra sukėlusį vienakryptę, tik į rašomosios kalbos kultūrą orientuota teorinė ir praktinė kalbos puoselėtojų veikla.

Darbe iškeltos būdingiausios tarties ir išorinių stiliaus veiksnių klaidos ir ypatumai aktualūs daugeliui kalbos vartotojų. Šis darbas galėtų būti naudingas televizijos laidų vedėjams, kitiems žurnalistams, studentams žurnalistams, lituanistams. Atlikto tyrimo duomenys galėtų būti pravartūs ir dėstytojams, tarties ir kalbos normų kodifikuotojams.

TURINYS

ĮVADAS.....	7
1. ŽINIASKLAIDOS IR KALBOS SANTYKIS.....	16
1.1. Komunikacijos ir kalbos ryšys.....	16
1.2. Viešasis kalbėjimas televizijoje.....	19
1.3. Komunikacija televizijoje.....	20
2. ŽURNALISTŲ VERBALINĖS KALBOS YPATYBĖS.....	22
2.1. Verbalinė komunikacija.....	22
2.2. Televizijos laidų vedėjų tartis.....	22
2.2.1. Balsių tartis.....	26
2.2.2. Priebalsių tartis.....	63
2.2.3. Dvigarsių tartis.....	68
3. ŽURNALISTŲ NEVERBALINĖS KALBOS YPATYBĖS.....	81
3.1. Neverbalinė komunikacija.....	81
3.2. Žurnalistų garsiniai stiliaus veiksniai.....	83
4. LIETUVOS TELEVIZIJŲ VEDEJŲ PARAVERBALINĖS KALBOS YPATYBĖS.....	88
IŠVADOS.....	97
Peculiarities of speech of Lithuanian TV newscasters (summary).....	102
Bibliografinių nuorodų sąrašas.....	104
Priedai.....	107
1 priedas. Tarties stenogramos.....	107
2 priedas. Kalbėjimo tempo stenogramos.....	172
3 priedas. Laidų įrašų prieiga per internetą.....	228

IVADAS

Pagrindiniai įvairių formų asmens identiteto produkcijos šaltiniai ir ištekliai yra žiniasklaidos ir komunikacijos priemonės. Šiais kanalais populiarinami įvaizdžiai tampa įvairiomis asmens savęs tapatinimo priemonėmis. Kadangi žiniasklaida ir komunikacija daro svarbią įtaką formuojantis individo, kaip savęs suvokimo, evoliucijai, todėl labai svarbu, jog žiniasklaida laikytųsi visų jai keliamų reikalavimų.

Komunikacija, plačiausia prasme, yra suvokiama kaip sąveikos arba ryšio su aplinka ir aplinkiniais palaikymo forma. Tokios komunikacijos įgūdžiai yra be galo svarbūs kiekvienam žiniasklaidos atstovui. Asmens gebėjimas sąveikauti su kitais žmonėmis yra viena iš svarbiausių žiniasklaidoje dirbančių žmonių ypatybių. Tačiau taisyklingai komunikuoti su kitais nėra taip paprasta. Ypač tai sunku daryti televizijoje. Televizijoje dirbantiems žiniasklaidos atstovams keliami patys aukščiausi reikalavimai, tačiau, deja, ne visi šių reikalavimų laikosi, kitiems galbūt nesiseka jų laikytis, nes per mažai dėmesio kreipia į saviugdą. Visgi komunikacijos ekspresyviniai įgūdžiai (verbalika, neverbalika) yra patys reikšmingiausi. Verbalika ir neverbalika laikomi tarpasmeninės komunikacijos kodais, kurie svarbūs komunikacijos įgūdžiams. Kiekvieno žurnalisto siekiamybė yra kalbėti taisyklinga kalba. Todėl išmanyti verbalikos ir neverbalikos ypatybes svarbu kiekvienam televizijos laidų vedėjui, tuo labiau, kai jų kalbą kalbininkai vadina viešąja prestižine, elitine kalba, kuri privalo būti kaip norminės kalbos etalonas ir atitikti visus bendrinei kalbai keliamus reikalavimus.

Lietuvių bendrinė kalba yra visuomeninio, viešojo minčių reiškimo ir bendravimo priemonė, vartojama visos tautos ir egzistuojanti dviem pavidalais – sakytiniu ir rašytiniu. Vienas iš svarbiausių šnekamosios bendrinės kalbos ugdymo uždavinių – taisyklingos kalbos lavinimas. Kiekvienas privalo rūpintis tinkamai tarti garsus, taisyklingai kirčiuoti, atsižvelgti į kalbos kultūros ypatumus, nes to reikalauja gimtosios kalbos norma. Taisyklinga tartis – būtina bendrinės kalbos ypatybė. Norint taisyklingai tarti žodžius, reikia susipažinti su pagrindiniais tarties dėsniais, kuriuos turi žinoti kiekvienas kalbantis savo gimtąja kalba. Tačiau pastebima, kad ne visi laikosi bendrinės kalbos tarties normų. Tai viena opiausių ir sudėtingiausių televizijos laidų vedėjų problemų. Net ir per televiziją, radiją girdime įvairuojančią tartį: vieni šneka beveik gryna tarme, kiti – pusiau tarmiškai, tretį su kitų kalbų akcentu, miestų sociolektu. Retokai skamba pavyzdinė bendrinė kalba. Jos yra išmokę geriausi televizijos ir radijo laidų vedėjai, mokytojai, žurnalistai, dramos teatrų aktoriai. Šių profesijų atstovų kalbai turėtų būti keliami patys aukščiausi reikalavimai. Jų viešoji kalba, daranti įtaką visuomenei, turėtų būti taisyklinga, prestižinė. Tačiau taip toli gražu nėra.

Televizijoje vartojama kalba ne visada taisyklinga. Neretai tarties klaidų daro žurnalistai, laidų vedėjai. Valstybinė lietuvių kalbos komisija, Valstybinė kalbos inspekcija vis dažniau

televizijos kalbos tarčiai skiria daugiau dėmesio. Straipsnių apie žurnalistų ir kitų viešosios kalbos atstovų tarties taisyklingumą yra paskelbę kalbininkai J. Bukantienė, G. Kačiuškienė, V. Kavaliauskas, St. Keinys, J. Klimavičius, P. Kniūkšta, I. Kruopienė, K. Kuzavinis, A. Malakauskas, A. Pupkis, V. Vitkauskas, A. Smetona ir kt.

Televizijoje viešoji kalba paprastai yra aiškesnės struktūros, taisyklingesnė. Tačiau ji turi ir kasdienės veiklos kalbėjimo ypatybių, nes kalba pritaikoma konkrečiam asmeniui arba auditorijai¹. Visgi žiniasklaidos atstovams sudėtinga ne tik mokėti verbalikos taisykles, tačiau ir žinoti neverbalikos ypatumus.

Taisyklinga kalba reiškia ne vien taisyklingai ištartą ar sukirčiuotą žodį, tinkamai suformuotą klausimą ar sakinį. Komunikacijos procesas yra nenutrūkstamas, kuris vyksta net tuomet, kai mes bendraujame neverbaline komunikacija.

Tikrasis kalbėjimo aktas prasideda tuomet, kai imama kalbėti. Tokia stadija turi savus reikalavimus ir techniką, kuriai daro įtaką psichologiniai veiksniai. Būtent tuomet žiniasklaidos atstovas televizijos eteryje pradeda kurti išorinį kalbos stilių (neverbalika), kuris susideda iš paralingvistinių – regimųjų ir girdimųjų elementų². Todėl televizijos laidų vedėjų kalbą galima vertinti kaip bendrąją viešosios šnekamosios kalbos konstantą – kalbėseną. Televizijose dirbančių laidų vedėjų kalbėseną nusako kalbos tembras, tempas, tarsena, intonacija, pauzės, akcentai, prasminė raiška ir kita. Bendroji kalbėjimo kultūra televizijoje yra ypač svarbi, nes per televiziją ir radiją perduodami tekstai yra laikomi masine komunikacija, kuriai būdinga labai mažai pažįstama auditorija³. Apie šnekamosios kalbos kultūrą straipsnių yra publikavę Stefa Nosefičiūtė, A. Pakerys, Valerija Vaitkevičiūtė. Garsniaus stiliaus veiksnius yra analizavę R. Koženiauskiene, A. Pupkis, Sevilė Memadaitytė ir kiti.

Žurnalistai ir laidų vedėjai nuolat perspėjami dėl netaisyklingos bendrinės tarties, netaisyklingos kalbėsenos, verbalikos ir neverbalikos pažeidimų, jiems pateikiama rekomendacijų, kurios turėtų atkreipti žurnalistų dėmesį į jų netaisyklingą kalbą.

Radijas ir televizija padeda įtvirtinti ir skleisti tarties normas, bendrąją kalbėjimo kultūrą, kalbos etikos kultūrą, formuoja visuomenės nuostatas prestižinės kalbos atžvilgiu, todėl labai svarbu, kad sakytinės viešosios žiniasklaidos kalba būtų nepriekaištinga. Laidų vedėjams ir žurnalistams reikėtų labiau puoselėti vidinę nuostatą ir norą taisyklingai kalbėti, o ne vien priekaištauti dėl pateikiamų pastabų ir galiausiai nekreipti į jas dėmesio.

Darbo objektas, tikslas ir uždaviniai. Šio *darbo objektas* – spontaniška viešoji sakytinė televizijos kalba. Žurnalistams labai svarbu rūpintis savo kalbos taisyklingumu, kadangi tai pagrindinė jų darbo priemonė. Tačiau ne kiekvienas žurnalistas ar laidų vedėjas į kalbos

¹ PEČIULIS, Žyngintas. *Televizijos žurnalistika*. Vilnius, 2002, p. 248 – 249.

² KOŽENIAUSKIENĖ, R. *Retorika. Iškalbos menas*. Vilnius, 2001, p. 349.

³ PEČIULIS, išnaša 1, p. 248 – 249.

taisyklingumą kreipia dėmesį. Nors ir konsultuojamasi su kalbininkais, rūpinamasi kalbos taisyklingumu naudojant kalbos praktikos leidinius, neretai žurnalistų, laidų vedėjų kalboje pasitaiko bendrinės kalbos normos pažeidimų. Televizijos laidų vedėjų kalbos negerovės ir bendroji kalbos kultūra viešojoje kalboje labai akivaizdžios ir gajos.

Pagrindinis darbo tikslas – ištirti LNK televizijos laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos Rūtos Mikelkevičiūtės, TV3 laidos „Kodėl“ vedėjos Rūtos Janutienės ir LTV televizijos laidos „Teisė žinoti“ vedėjos Ritos Miliūtės kalbą verbalikos (tarties) ir neverbalikos aspektais. Atlikti išsamią žurnalisčių kalbos tarties ir kitų išorinių stiliaus veiksnių analizę, nustatyti būdingiausias klaidas, aptarti laidos vedėjų kalbos tarties išorinių stiliaus veiksnių taisyklingumą ir pateikti metodinių rekomendacijų, kaip išvengti tokių klaidų. Darbe kreiptas didesnis dėmesys į tarmių, kitų kalbų, miesto žargono įtaką jų tarčiai ir kalbėsenai.

Darbo uždaviniai:

- Nustatyti tarties ir išorinių garsinių stiliaus veiksnių įtaką žiniasklaidai, komunikacijai;
- Įvertinti televizijos laidų vedėjų kalbą pagal bendrąją šnekamosios kalbos konstantą – kalbėseną;
- Išnagrinėti žurnalisčių verbalikos ir neverbalikos ypatumus;
- Įvertinti televizijos laidų vedėjų žurnalistinius ypatumus atsiskleidžiančius per kalbą;
- Palyginti laidų vedėjų kalbą tarpusavyje;
- Nustatyti žurnalisčių kalbos įtaką visuomenei;
- Atskleisti laidos vedėjų asmenybės individualumą nagrinėjant jų kalbos ypatybes;
- Atskleisti komunikacijos ir kalbos santykį.
- Išaiškinti žiniasklaidos ir kalbos įtaką komunikacijos sėkmei.

Dažnai pamiršamas pačios žiniasklaidos vaidmuo, kuris kuria ir palaiko norminės lietuvių kalbos tęstinumą. Tuomet nelieka atsakomybės siekti viešosios kalbos kokybės. Nelieka pojūčio, kad kiekvieno žiniasklaidos atstovo darbas privalo būti atliktas kokybiškai nuo pat pradžios iki galo. Paprastai žurnalisto įtaka kalbai reiškiasi dviem būdais: pavyzdžiu ir pozicija⁴. Kalbos vartosenos tyrinėtojai skiria įvairius kalbos kultūros tipus. Klasifikacijos skirtumus lemia tiriamosios kalbos diferenciacija, taip aprėpiama visa ar tik bendrinė kalba, ir, aišku, pasirinkta ar susikurta teorinė koncepcija. Nors Lietuvoje viešosios informacijos kalbai keliami kalbos kokybės reikalavimai, tačiau nėra daug mokslinių tyrimų, kuriuose būtų atskleista šie teiginiai, kuriuos darbe bus stenamasi pagrįsti:

---

⁴ SMETONA, Antanas. Žurnalistų kalba (II), arba kas varo iš proto. In balsas.lt. 2007 [žiūrėta 2011 m. kovo 22 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.balsas.lt/naujiena/107147/antanas-smetona-zurnalistu-kalba-ii-arba-kas-varo-is-proto/rubrika:naujienos-projektai-projektasz>>.

1. Viešosios šnekamosios televizijos vedėjų kalbos skurdą yra sukėlusį vienakryptę, tik į rašomosios kalbos kultūrą orientuotą teorinę ir praktinę kalbos kultūrininkų veiklą;
2. Žurnalistinio darbo ypatumai atsiskleidžia per kalbą;
3. Televizijos laidų vedėjų verbalika yra netaisyklinga.
4. Televizijos laidų vedėjų neverbalika yra netaisyklinga.
5. Laidų vedėjų žurnalistinei kultūrai įtaką daro kalba.
6. Žurnalistinė komunikacijos sėkmė priklauso nuo kalbos taisyklingumo;
7. Žurnalistai neturi supratimo apie bendrąją kalbos kultūrą;
8. Pokalbių laidų vedėjų kalba daro įtaką visuomenei;
9. Televizijos vedėjų įvaizdį kuriamas kalbos pagalba – netinkamas.

Laidų vedėjai viešai demonstruojantys kalbos netaisyklingumą eterijoje bendrinei lietuvių kalbai kenkia dvigubai. Viešojoje erdvėje skleidžiami netaisyklingos kalbos pažeidimai daro įtaką visuomenei. Visuomenė nesąmoningai perima televizijos programų laidų vedėjų kalbos ypatumus.

Kalba niekada nebuvo informacijos tarnaitė, nors dabar atrodo kitaip, todėl norint pakeisti padėtį, reikia žiniasklaidos atstovams, darantiems didžiausią įtaką gyventojų kalbai, rūpintis savo kalbos ypatybėmis. Žiniasklaida keičia mūsų gyvenimo būdą, įpročius, mąstymą, atminties struktūrą, taip pat keičia mūsų kalbą ir kuria naują visuomenę. Dabartinė žiniasklaida buitiškėja, tai labiausiai matyte televizijoje, kuomet laidų vedėjai kalba taip, kaip kalbėtų namuose. Toks žurnalistų požiūris nėra toleruotinas kalbos atžvilgiu. Todėl svarbu laidų vedėjamas konsultuoti su kalbininkais, redaktorais, kad padėtis šioje srityje pasikeistų.

Žurnalistų požiūris į kalbos taisyklingumą turėtų būti daug rimtesnis, kadangi jų taisyklinga kalba formuoja bendrąją visuomenės kalbos kultūrą. Apie kalbos kultūrą, kalbos taisyklingumą buvo kalbėta su pačiomis laidų vedėjomis R. Mikelkevičiūte, R. Janutiene, R. Miliūte. Žurnalistės prisipažino, kad kontroliuoti kiekvieną žodį ar kirtį laidų metu, kai pokalbis vyksta spontaniškai, yra sunku, kadangi studijoje tvyranti įtampa neleidžia tinkamai kalbėti – labiau galvojama apie turinį, o ne apie vienokio ar kitokio žodžio tartį ar neverbalinius aspektus. Todėl žurnalistėms kalbininkai kartais pareiškia pastabų dėl netaisyklingos kalbos. Laidos vedėjos teigia, kad specialiai kalbos taisyklingumo naujovėmis nesidomi, tačiau ruošdamosios laidai labai retai pasitikrina kiekvieną įtarimų ar klausimų keliantį žodį. Taisyklinga kalba yra tiesiog geras įprotis ir bendra kultūros dalis. Aukšta televizijų kalbos kultūros kartelė įpareigoja žurnalistus kalbėti kuo taisyklingiau, ką žurnalistės ir stengiasi daryti, nors ne visada tai pavyksta.

Darbo naujumas ir aktualumas. Baltijos tyrimo duomenimis, laidų „Valanda su Rūta“, „Kodėl?“, „Teisė žinoti“ žiūrovas yra tikslinė auditorija. Jas dažniau žiūri vidutinio amžiaus žmonės. Tiesa, laidas „Valanda su Rūta“ ir „Kodėl?“ yra pamėgę ir jaunimas, vaikai. Tuo tarpu

laidą „Teisė žinoti“ dažniau žiūri žmonės intelektualai. Tai auditorija, kuriai įdomu klausytis visuomenės autoritetų, politikų pokalbių. Visgi R. Mikelkevičiūtės ir R. Janutienės laidos orientuotos į visokio amžiaus žiūrovą ir turi pramoginių šou elementų, kai tuo tarpu R. Miliūtės vedama laida to nesiekia. Ten svarbiausia objektyvumas, aiškumas skaidrumas ir tikslumas. Visose televizijose laidos skirstomos į tris kategorijas: A kategorija (rodomos geriausiu laiku), B kategorija ir C kategorija. Laidos „Valanda su Rūta“ ir „Kodėl?“ priskiriamos A kategorijai, kadangi ji yra skirta masinei auditorijai. Laidos reitingas svyruoja nuo 11% iki 16%. Kadangi šias laidas žiūri dažniausiai namų šeimininkės, vaikai, žmonės, pasak žurnalisčių, ieškantys įdomios ir pikantiškos bei naudingos informacijos ir laukiančios pramogos, todėl laidos vedėjos tai ir stengiasi daryti ir dažnai pamiršta atkreipti dėmesį į savo kalbos ypatybes. Tuo tarpu laidos „Teisė žinoti“ reitingas svyruoja apie 4 – 6% ir laida priskiriama B kategorijai. Laidos žiūrovas yra kiek labiau subrendęs ir intelektualesnis, todėl vedėją laidos formatas įpareigoja kalbėti kuo taisyklingiau. Labai svarbu padėti žurnalistams išvengti daromų tarties ir kitų kalbėsenos klaidų, kadangi jų viešojo kalba daro įtaką visuomenei.

Žurnalistės visose laidose kalbėjo spontaniškai, todėl galima fiksuoti jų tarties bei išorinių garsinių stiliaus veiksnių polinkius ir įpročius, pastebėti tarties bei garsinių stiliaus veiksnių pažeidimų sistemiškumą. Laidos vedėjos buvo informuotas apie atliekamą jų kalbos tarties ir išorinių garsinių stiliaus veiksnių tyrimą

Šiam darbui buvo pasirinktos būtent šios trys laidos dėl to, jog tai geriausiu laiku rodomos diskusinės pokalbių televizijos programos. „Teisė žinoti“ šiek tiek nepatenka į geriausio laiko rodomų laidų kategorijas, tačiau, kadangi ši laida yra viena iš nedaugelio LTV televizijos informacinių pokalbių laidų, todėl buvo nuspręsta ją įtraukti į nagrinėjamų laidų sąrašą. Taip pat norėta nustatyti pokalbių laidų vedėjų moterų, o ne vyrų kalbos taisyklingumą, išsiaiškinti jų komunikacijos sėkmei trukdančias kalbos negeroves.

Viešosios šnekamosios kalbos mokslinių tyrimų, tokiais aspektais, kokie nagrinėjami darbe: verbalika (tarties ypatybės) ir neverbalika (kalbėjimo tempas), beveik nėra atlikta. Yra publikuota keletas žurnalistų tarties taisyklingumo tyrimų, tačiau tokios išsamios trijų vedėjų spontaniškos kalbos analizės nėra. Tuo tarpu išorinių garsinių stiliaus veiksnių tyrimų kol kas beveik visiškai nėra atlikta. Tai pirmasis darbas, kuriame bus apžvelgta, išsamiai išanalizuota ir iširta pasirinktų žurnalistų nevarbaliniai mokėjimo kodai, konkrečiai paraverbalikai priklausantis žurnalisčių kalbėjimo tempas, nuo kurio turėtų priklausyti žurnalistų komunikacijos sėkmė.

Žurnalistai turėtų atsižvelgti į tokių darbų praktinę reikšmę ir stengtis taisyti savo kalbą, kadangi taisyklinga kalba formuoja visuomenės taisyklingos kalbos įpročius.

Darbe iškeltos būdingiausios tarties ir išorinių stiliaus veiksnių klaidos ir ypatumai aktualūs daugeliui kalbos vartotojų. Jos rodo tam tikrus visuomenės polinkius. Šis darbas galėtų būti

naudingas pačioms laidų vedėjoms. Tuomet jos galėtų taisyti užfiksuotas klaidas ir daugiau jų nebekartoti. Taip pat darbas galėtų būti aktualus kitiems žurnalistams, studentams žurnalistams, lituanistams. Atlikto tyrimo duomenys galėtų būti pravartūs ir dėstytojams, laidų vedėjams, tarties ir kalbos normų kodifikuotojams.

Darbo medžiaga ir tyrimo metodika. Darbo medžiagą sudaro iš viso devynios laidos, rodytos LTV, LNK, TV3 televizijose: 3 laidos LTV „Teisė žinoti“, rodytos 2011-01-05, 2011-01-19, 2011-01-24; 3 laidos LNK „Valanda su Rūta“, rodytos 2011-01-13, 2011-01-20, 2011-01-27; 3 laidos TV3 „Kodėl?“ rodytos 2011-01-03; 2011-01-10, 2011-01-17. Visos „Teisė žinoti“ laidos rodytos tiesiogiai, tuo tarpu po vieną laidą „Kodėl?“ ir „Valanda su Rūta“ televizijos transliavo tiesiogiai, kitos likusios laidos rodytos netiesiogiai. Tyrimas atliktas taikant literatūros analizės, empirinio stebėjimo, aprašomąjį – tiriamąjį, gretinamąjį, statistinės analizės ir lyginamąjį *metodą*. Siekta nustatyti žurnalisčių požiūrį į kalbą, į kalbos naujoves, verbaliką, neverbaliką, išsiaiškinti poziciją viešosios šnekamosios kalbos atžvilgiu. Žurnalistės ruošdamosios laidoms retai konsultuodavosi su televizijoje dirbančiais kalbininkais arba naudodavosi įvairia literatūra, norėdamos išvengti kalbos klaidų. Visos laidos buvo stenografuojamos (atskirų laidų tarties stenogramos pateiktos 1 priede, išorinių garsinių stiliaus veiksnių stenogramos pateiktos 2 priede. Visas darbas suskirstytas į dvi pagrindines dalis, teorinę ir praktinę. Darbo tyrimo ir teorijos struktūrą sudaro du pagrindiniai skyrius – žurnalistų verbalinės kalbos ypatybės ir žurnalistų neverbalinės kalbos ypatybės. Į verbalikos skyrių buvo įtrauktas tarties taisyklingumo poskyris, kuris išskaidytas į mažesnius skirsnius pagal tarties nagrinėjamus aspektus. Stenogramose buvo pažymimos tarties ir išorinių garsinių stiliaus veiksnių klaidos, jos klasifikuojamos, vertinamos. Žurnalisčių tarties analizei buvo pasirinktos visos 9 laidos. Kiekvienos žurnalistės laidos buvo suskirstytos į atskiras grupes, siekiant atskirti kiekvienos žurnalistės individualius kalbos ir kalbėsenos pažeidimus. Kiekviena žurnalistė pavartojo skirtingą kiekį žodžių laidų metu: R. Mikelkevičiūtė – 6555, R. Janutenė – 3587, R. Miliūtė – 3193. Atsižvelgiant į žurnalisčių padarytus tarties trūkumus, taisyklingai išstartus atvejus, žodžiai analizuojami pagal bendrinės kalbos garsinę sandarą. Tiriant žurnalisčių tarties kalbos taisyklingumą remtasi prof. A. Pakerio „Lietuvių bendrinės kalbos fonetika“ ir kitais darbais. Darbe pasirinkta analizuoti verbaliniam kodui priklausančius tarties trūkumus. Nors žurnalisčių verbaliką buvo galima nagrinėti ir kitais aspektais, tačiau tartis buvo pasirinkta neatsitiktinai. Tai viena iš opiausių ir mažiausiai nagrinėjamų sričių, kuri lemia žiniasklaidos atstovų komunikacijos sėkmę ir formuoja taisyklingos kalbos vartojimą.

Išorinių garsinių stiliaus veiksnių (neverbalikos) analizei buvo pasirinktos taip pat visos 9 laidos. Išorinių garsinių stiliaus veiksniai priskirti neverbalikos skyriui. Šie dar išskaidyti į mažesnius poskyrius. Skirstant skyrius remtasi R. Koženiauskiene, Sevilės Memadaitytės ir kitais mokslo darbais.

Visi laidų įrašai buvo atidžiai klausomi ir fiksuojamos tarties bei išorinių garsinių stiliaus veiksnių klaidos, pažymimi pastebėjimai. Darbe pateikiami klaidingai ir taisyklingai vartojami žodžiai. Greta klaidingai ištartų žodžių skliausteliuose nurodoma jo bendrinės kalbos norma ir kelintoje laidoje jis pavartotas. Garsiniai stiliaus veiksniai (kalbėjimo tempas) analizuoti remiantis J. Heritage ir M. J. Atkinson (184 ix-xvi) supaprastinta ir modifikuota G. Jefferson sistemos versija. Žurnalisčių kalbėjimo tempas skaičiuotas sekundžių tikslumu, stenogramose pažymėti kalbėjimo tempo intervalais – 30 sekundžių ir 1 minutės.

Laidos numeruojamos pagal jų eterio laiką. Aktualūs kai kurių žodžių tarties atvejai dažnai palyginami su norminiais tarties atvejais, garsiniai stiliaus veiksniai lyginami su kitose šalyse atliktų tyrimų duomenimis, kitų žurnalistų, laidų vedėjų vartojimo polinkiais. Stengiamasi paaiškinti bendrinės kalbos tarties dėsningumus, bandoma išdėstyti žurnalisčių išorinių garsinių stiliaus veiksnių ypatybes. Apibendrinti duomenys pateikiami diagramose ir lentelėse. Darbe pateikta 96 diagramos, 9 lentelės.

Darbo struktūra. Darbą sudaro antraštinis lapas, magistro darbo lydraštis, referato lapas, turinys, įvadas, pagrindinė dalis – 4 skyriai, kurie skirstomi į smulkesnius – verbalika (tarties skyrių sudaro 2 dalys, kurios turi tris poskyrius) ir neverbalika (2 skyriai), išvados, santrauka anglų kalba, bibliografinių nuorodų sąrašas ir priedai.

Įvadinėje darbo dalyje iškeliamas darbo aktualumas, naujumas, darbo tikslai, metodika, struktūra.

Darbo pagrindinę dalį sudaro laidos vedėjų R. Mikelkevičiūtės, R. Janutienės, R. Miliūtės kalbos tarties ir išorinių garsinių stiliaus veiksnių analizės aprašymas. Tarties analizės aprašymas suskirstytas į tris skyrius pagal garsinę kalbos sandarą. Atskirai aptariama balsių, priebalsių ir dvigarsių tarties dėsningumai žurnalisto kalboje. Balsiai skirstomi į poskyrius pagal balsių tarimo trukmę ir kalbos padargų įtempimą. Didžiausias dėmesys kreipiamas į nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių vartojimą prieškirtinėse ir pokirtinėse pozicijose, trumpųjų-neįtemptųjų balsių vartojimą kirčiuotuose skiemenyse bei vidutinio pakilimo balsių tartį.

Priebalsiai aptariami remiantis dažniausiais priebalsių tarties taisyklių pažeidimais. Atskirai analizuojamos pučiamųjų, dantinių ir alveolinių, priebalsio [j] tarties klaidos. Darbe pateikiama sutaptinių dvibalsių, priebalsinių dvigarsių (afrikatų), sudėtinių dvibalsių ir mišriųjų dvigarsių tarties analizė.

Žurnalistų neverbalinės kalbos ypatybės suskirstytos į du skyrius – aptariama intonacija, tembras, tempas, ritmas, pauzės, akcentai, analizuojamas žurnalistų kalbėjimo tempas.

Kiekvieno skyriaus pabaigoje daromos dalinės išvados. Bendrosios išvados formuluojamos darbo pabaigoje.

Darbe pateikta 4 priedai. Visi jie suskirstyti į dvi dalis – pirmoje dalyje pateikiama 9 verbalinių kalbos ypatybių (tarties) laidų stenogramos, antroje dalyje – 9 neverbalinių kalbos ypatybių (išorinių garsinių stiliaus) laidų stenogramos. Trijų tarties laidų priedai suskirstyti į atskiras dalis. Kiekviena laida turi po 2 priedus, kurie suskirstyti į 2 skyrius – balsiai, dvigarsiai.

Neverbalinės kalbos priedai pateikiami priede 2 priede.

Visų laidų vaizdo įrašai pateikiami internetinėje erdvėje. Kiekvienos laidos prieiga per internetą pateikta 4 priede.

1. ŽINIASKLAIDOS IR KALBOS SANTYKIS

1.1. Komunikacijos ir kalbos ryšys

Šiandieniniame pasaulyje pagrindine vertybe tampa informacija, todėl žiniasklaidos vaidmuo yra labai svarbus kiekvienam individui. Tačiau neretai informacija žiniasklaidos priemonėse pateikiama skirtingai. Kokybiškai informacijai pateikti reikalingos specifinės žinios, todėl kiekvienas žiniasklaidos atstovas privalo mokėti ir išmanyti ne tik tam tikrus žiniasklaidos dėsnius, bet ir kitas svarbias žurnalisto veiklai ypatybes. Žiniasklaidos ir komunikacijos priemonės yra pagrindiniai įvairių formų žmogaus identiteto produkcijos šaltiniai, kurių kanalais populiarinami įvaizdžiai tampa įvairiomis savęs tapatinimo priemonėmis. Išskirtinėmis žurnalisto, ypač dirbančio radijuje arba televizijoje, savęs tapatinimo priemonėmis tampa kalba. Kalba žurnalisto komunikacijoje atlieka reikšmingą vaidmenį formuojant žiniasklaidos atstovo kaip profesionalo ir individo įvaizdį, nuo kurio priklauso jo kompetencija.

Žurnalistui komunikacijos procesas kaip ir kalba yra neatsiejamas nuo jo darbo veiklos. Vis didėja komunikacinių įgūdžių svarba, kuri yra pati svarbiausia žiniasklaidos atstovams. Retorikos, verbalinės, neverbalinės ekspresijos supratimo ir klausymo mokėjimai vis aktualesni kiekvienam žurnalistui. Žiniasklaidos atstovas, turinis šių mokėjimų gali jaustis tvirtai įvairiose bendravimo situacijose bei profesinėje srityje. Nors ir pripažįstamas didžiulis komunikacijos poveikis socialinės veiklos sėkmei, įvairūs tyrimai rodo, kad komunikacijos problemos išlieka labai aktualios⁵.

Komunikacijos problemos žiniasklaidos atstovų kalboje taip pat yra susijusios su verbalinėmis ir neverbalinėmis kalbos ypatybėmis. Todėl viešoji komunikacija ir žurnalisto kalba televizijos ar radijo eteryje yra viena iš svarbiausių profesinių žurnalisto įgūdžių lavinimo sferų. Nuo jos priklauso didelė žurnalisto komunikacijos sėkmė.

Remiantis kasdiene samprata, kalba vadiname tai, ką galima skaidyti į įvairius dydžio venetus: garsus arba raides, skiemenis, žodžius, sakinius, tekstus. Lingvistikos mokslas, kuris specialiai tyrinėja kalbą, laiko ją hierarchiškai sutvarkyta sistema, kurią sudaro trys posistemiai: fonologija, sintaksė ir semantika. Visi šie posistemiai siejasi su įvairaus lygmens kalbos vienetais – fonemomis, morfemomis, žodžiais, sakiniiais⁶. Kiekvienas žurnalistas, norintis būti savo srities profesionalas, privalo žinoti kalbos struktūrą. Žodžiai yra pagrindiniai ir akivaizdžiausi kalbos dėmenys, kuriuos vienodai išskiria ir kasdienė, ir mokslinė kalbos samprata. Žiniasklaidos

⁵ GREBLIAUSKIENĖ, Beata; VEČKIENĖ, Nijolė. *Komunikacinė kompetencija. Komunikabilumo ugdymas*. Vilnius, 2004, p. 5.

⁶ RIMKUTĖ, Eglė. *Mąstymas ir kalba*. Vilnius, 2007. p. 186.

atstovams žodis tampa svarbiausiu jų darbo įrankiu. Iš žodžių sudaromi svarbiausi minties raiškos vienetai – sakiniai. Tačiau kaip bus pavartotas, išstartas vienas ar kitas žodis ar sakinys, priklauso nuo žurnalisto gebėjimo laviruoti kalbos sistemoje. Kiekvienas žiniasklaidos atstovo pasakytas ir kito lengvai arba nelabai suprastas sakinys yra mokėjimo naudotis sudėtinga kalbos sistema rezultatas. Pažeidus bet kurią sistemos grandį, gali sutrikti svarbiausias dalykas – reikšmė, kuri yra kalbos vartojimo pagrindas.

Komunikacija plačiai suprantama kaip sąveikos arba ryšio su aplinka ir aplinkiniais palaikymo forma. Tai mainų ir abipusio perdavimo reikšmių atšaka. Tai apsikaitimas, abipusiškumas bei tarpusavio sąveika⁷. Jeigu ta palaikymo forma yra televizijoje, kuomet žurnalistas kalba didelei šalies auditorijai, tuomet komunikacijos svarba jos profesinėje veikloje ypač svarbi. Komunikacijos įgūdžius privalo lavinti visi žurnalistai, kadangi jie yra individo svarbiausi sugebėjimai sąveikauti su kitais žmonėmis.

Bendravimo gebėjimai, tarpasmeniniai įgūdžiai, socialiniai įgūdžiai, komunikacijos kompetencija, komunikaciniai mokėjimai, komunikabilumas – tai sąvokos atspindinčios komunikacijos įgūdžius. Komunikacijos įgūdžių elgesio aspektai yra šie: kalba, elgesys, klausymas, interviu, informacijos gavimas, informacijos teikimas, rašymas, konfliktų sprendimas, bendravimo skatinimas, socialinių signalų interpretavimas, savęs prezentacija, pozityvumas, sąveikos stimuliavimas⁸.

Kaip esminius komunikacijos įgūdžius, lemiančius didžiąją dalį žurnalisto profesinės veiklos, galima įvardinti šiuos: komunikacijos žinios, akceptiniai įgūdžiai (suvokimas, klausymas) ir ekspresyviniai įgūdžiai (verbalika, neverbalika).

Žurnalistų komunikacijos sėkmei didelę įtaką daro gebėjimas kalbėti, išreikšti savo mintis verbaliniais ir neverbaliniais mokėjimo kodais. Nors kalbą galima tyrinėti įvairiais aspektais, tačiau kalba, išstartas žodis žurnalisto veikloje – pagrindinis objektas, lemiantis didžiąją dalį žurnalisto komunikacijos sėkmės. Komunikacijos sėkmei verbalikos ir neverbalikos kodai yra vieni iš pačių svarbiausių, todėl kiekvienas žiniasklaidos atstovas privalo rūpintis šiais procesais.

Viena pagrindinių gimtosios kalbos ugdymo nuostatų yra komunikacijos nuostata, kuri lemia padidėjusį dėmesį kalbai kaip bendravimo priemonei. „Lietuvių kalbos enciklopedijoje“ yra pateikta dviejų kalbos tipų – rašomosios ir šnekamosios kalbos dichatomija⁹. Žurnalistams abu šie kalbos tipai yra be galo svarbūs, tačiau dirbanties televizijoje žiniasklaidos atstovams yra kur kas svarbiau šnekamosios kalbos ugdymas. Kalbėti nėra taip paprasta kaip daug kam atrodo. Ypač tai sunku taisyklingai daryti televizijos žurnalistams, kurių kalbai keliamai griežti reikalavimai.

⁷ PETERS, Durham John. *Kalbėjimas vėjams. Komunikacijos idėjos istorija*. Vilnius, 2004, p. 15.

⁸ Mamedaitytė, Sevilė. *Ryšiai su visuomene: autorizuota metodinė medžiaga*. 2003 [žiūrėta 2011 m. kovo 28 d]. Prieiga per internetą: <http://www.mediabv.lt/resursai/vrstudija/Rysiai_su_visuomene_S.Mamedaityte.pdf>.

⁹ Letuvių kalbos enciklopedija. Vilnius, 1999. p. 57 – 63.

Verbalikos ir neverbalikos kodų mokėjimas žurnalistams kartais tampa tikru išbandymu jų profesinėje srityje. Vieniems laidų vedėjams, žurnalistams, tai sekasi daryti geriau, kitiems prasčiau. Tačiau visi jie privalo žinoti, jog jų viešoji kalba turėtų būti pavyzdinė. Kalbininkai, žurnalistų kalbą įvardija kaip viešąją prestižinę, todėl priartėjimas prie norminės kalbos dėsnių yra jiems privalomas ir ji turi atitikti visus jai keliamus bendrinės kalbos reikalavimus¹⁰.

Kalbos vartosenos tyrinėtojai skiria įvairius kalbos (kalbėjimo, šnekos) kultūros tipus¹¹. Klasifikacijos skirtumus lemia tiriamosios kalbos diferenciacija. Šiuo atveju reiškia, ar tai aprėpiama visa ar tik bendrinė kalba ir, žinoma, pasirinkta ir susikurta teorinė koncepcija.

Svarbiausi geros kalbos požymiai – kalbos normų laikymasis ir kalbėjimo aplinkybių atitikimas. Gera kalba gali būti ir buitinė, liaudinio šnekamojo tipo atstovų, tačiau tokios kalbos nebus galima vadinti prestižine – elitine, kurią turi propaguoti televizijoje dirbantys žurnalistai.

Elitine kalba profesorius Kazimieras Župerka vadina: „Tai tokia gera kalba, kuria dažniausiai viešai kalba iškilūs, visuomenės pripažinti asmenys, savo srities (politikos, mokslo, meno ir kt.) autoritetai“¹². Televizijos laidų vedėjai, žurnalistai būtent ir yra visuomenės autoritetai, kurių kalbai keliami patys aukščiausi reikalavimai.

Kalbėjimo tipus galima skirstyti į du polius: elitinę kalbą ir žargoninę kalbą. Pastaroji kalba neatitinka bendrinės kalbos normų. Už bendrinės normos ribų yra ir bendrinis tarminis kalbėjimas.¹³

Visus kalbos kultūros tipus galima sieti su bendrinės kalbos mokėjimo lygiu ir su funkcinėmis stilistinėmis kalbos atmainomis ir bendrąja komunikacijos kultūra. Bendroji komunikacijos kultūra žurnalistams dirbantiems televizijoje yra pagrindas kokybiškai veiklai. Prestižine arba kitaip elitine kalba gebantys kalbėti televizijos žurnalistai moka vartoti visus nemeninius funkcinis stilius (administracinį, publicistinį – įskaitant oratorinį – mokslinį, buitinį)¹⁴. Tuo tarpu šnekamųjų tipų atstovams yra sudėtingiau, kadangi jie moka buitinį šnakamąjį stilių. Nuo televizijos žurnalistų taisyklingos kalbos priklauso jų profesinė komunikacijos sėkmė. Televizijoje dirbantiems žiniasklaidos atstovams keliamas vienintelis reikalavimas – priklausyti vienam kalbos kultūros tipui – elitiniam, prestižiniam. Visgi priklausymas tokiam tipui žurnalistui nereiškia, kad jis privalo laikytis tik kalbos (ortologijos) ir funkcinių stilių normų, tačiau jis privalo turėti kitų kalbai būdingų gebėjimų, psichologinių įgūdžių, nuo kurių gali priklausyti žurnalisto kalbos ypatybės. Kalbą reikia mokėti kontroliuoti, gerbti pašnekovą, „jausti lavinimosi, žinių, gero meno, geros literatūros trauką

¹⁰ LINKEVIČIENĖ, N; LAUŽIKAS L. *Kalbos patarimai žurnalistams*. Vilnius, 1997. p. 11.

¹¹ ŽUPERKA, Kazimieras. Elitinė kalba ir jos atstovai. In *Parlamento studijos* [interaktyvus]. 2005, [nr.] 4 [žiūrėta 2011 balandžio 6 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.parlamentostudijos.lt/Nr4/4_kalba_Zuperka.htm>.

¹² ŽUPERKA, išnaša 11.

¹³ ŽUPERKA, išnaša 11.

¹⁴ ŽUPERKA, išnaša 11.

ir pan.¹⁵ Remiantis tuo, žurnalistams labai svarbu bendroji komunikacijos, kalbinio bendravimo kultūra.

1.2. Viešasis kalbėjimas televizijoje

Kalbėti per televiziją yra sudėtingas procesas, kuriam būtina taisyklinga kalba, kuri, kaip jau buvo minėta, kalbininkų vadinama viešąja prestižine. Viešoji kalba yra savitas komunikacijos būdas, dvišalis veiksmas su specifinės sakininės kalbos forma. Tai organizuota komunikacija, kuri yra priešprieša neoficialiam kalbėjimui, asmeniniam arba tarpasmeniniam bendravimui¹⁶. Dvišaliu veiksmu įvardijama ir komunikacija: „Komunikacija – dvišalis veiksmas, tai bendravimo, keitimosi informacija procesas visuomenėje, kuris realizuojamas kalboje išartu ar parašytu tekstu“¹⁷.

Viešoji kalba yra tam tikras oratoriaus monologas pasirinkta tema, kuri yra skirta iš anksto organizuotai klausytojų grupei. Kalba yra sakoma tiesiogiai užmezgant kontaktą tam tikroje vietoje ir tam tikru laiku. Retorinės komunikacijos specifika yra tiesioginis oratoriaus kontaktas su klausytojais, dėl kurio atsiranda grįžtamasis ryšys. Tai svarbiausias viešosios kalbos požymis, išskiriantis šią sakininės kalbos formą nuo asmeninės ir masinės garsinės komunikacijos formų¹⁸.

Žurnalistas yra tam tikras oratorius televizijoje, kuriam taisyklinga kalba yra vienas svarbiausių reikalavimų užtikrinant komunikacijos sėkmę. Visgi kalba, bendrieji kalbos dėsniai, oratoriaus stiliaus reikalavimai, viešojo kalbos kūrimo metodika negali apibrėžti vientiso televizijoje dirbančio žurnalisto stiliaus. Kalbos stiliaus įvairovę lemia laibai daug veiksnių, todėl kiekvienas žurnalistas turi subjektyvias oratoriaus ypatybes – talentas, gebėjimas originaliai mąstyti, kūrybiškumas, temperamentas, kalbėjimo maniera. Tačiau yra ir objektyvūs veiksniai, kuriems priklauso žurnalistų kalbos taisyklingumas, kalbos ypatybės. Dažnai žurnalistų kalba gali kisti nuo kalbos vartojimo sferos, turinio, nuo paties žurnalisto išsikeltų tikslų, kalbėjimo situacijos ir kita. „Kalbėjimo situacija yra visuma susiklosčiusių aplinkybių, kuriomis sakoma kalba – vieta, laikas ir aplinka, klausytojų skaičius bei patalpos dydis“¹⁹. Kalbos pobūdį ir viešosios kalbos stiliaus priemones lemia objektyvūs veiksniai, todėl iš to galima apibrėžti oratorinio stiliaus kaip bendrybės apibrėžimą: „Oratorinis stilius – tai taisyklingas minčių, žodžių pritaikymas veiklos sričiai, turiniui, progai ir kalbėjimo situacijai – vietai, laikui, aplinkai bei klausytojams“²⁰.

¹⁵ ŽUPERKA, Kazimieras. Elitinė kalba ir jos atstovai. In *Parlamento studijos* [interaktyvus]. 2005, [nr.] 4 [žiūrėta 2011 balandžio 6 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.parlamentostudijos.lt/Nr4/4_kalba_Zuperka.htm>.

¹⁶ KOŽENIAUSKIENĖ, Regina. *Retorika iškalbos stilistika*. Vilnius, 2001, p. 43 – 44.

¹⁷ JANSONE, I. Komunikaciniai tekstai: suprantama ir nesuprantama. Meniniai ir komunikaciniai tekstai: mokslinės konferencijos tezės. Šiauliai, 1977, p. 12 – 13.

¹⁸ KOŽENIAUSKIENĖ, išnaša 16, p. 46.

¹⁹ KOŽENIAUSKIENĖ, išnaša 16, p. 47.

²⁰ KOŽENIAUSKIENĖ, išnaša 16, p. 47.

Prestižine laikoma viešoji žurnalistų kalba privalo atitikti visus jai keliamus reikalavimus. Tačiau elitinė kalba, atitinkanti viešosios kalbos reikalavimus, oratoriaus ypatybes vis dažnai pamirštama. Elitinė žurnalistų kalba turi būti geros, tinkamos kalbos pavyzdys, siekiamybė, skatinanti pasitemti ir lavintis. Televizijoje dirbančių žiniasklaidos atstovų kalba privalo būti puoselejiama. Orientacija į tokią kalbą visų pirma yra reikalinga norint išsaugoti mažėjančią ir siaurėjančią mūsų kalbos erdvę ir, žinoma, siekiant komunikacinės sėkmės profesinėje srityje.

Taisyklingos viešosios kalbos etalonas televizijoje dažai būna netaisyklingas. Televizijoje per daug kalbos nešvaros, nėra tam tikrų asmenybių į kurių kalbą būtų galima lygiuotis. Žiniasklaidos vaidmuo kuriant ir palaikant norminės lietuvių kalbos tęstinumą pamiršamas. Laidų vedėjams sunkiai sekasi siekti viešosios kalbos kokybės.

1.3. Komunikacija televizijoje

Televizija yra neatsiejama kultūros dalis. Pasak vokiečių mokslininko A. Huterio, „televizija yra kultūros tikrovė ir kuria kultūros tikrovę“²¹. Toks apibrėžimas leidžia daryti prielaidą, kad televizija formuoja kultūrą, o ji savo ruožtu skleidžia ir formuoja kitą kultūrą. Taip išeina, kad televizija kuria taip pat ir kalbėjimo kultūrą, kuri daro didelę įtaką visuomenei.

Televizija yra vyraujanti tarp visų informacijos priemonių pagal įvairius parametrus: žmogiškasis interesas, konteksto informacija, suvokimo efektyvumas²².

Televizijos komunikacijos sistemos efektyvumas yra nulemtas daugelio veiksnių. Synchroniškumo su įvykiu pojūtis yra kuriamas televizijoje ir jis daugiau niekur nepasiekiamas. Masinės komunikacijos priemonės visuomet siekia sumažinti laiko skirtumą tarp įvykio ir jo pateikimo, todėl daugėja tiesioginių televizijos laidų.²³ Televizija visada pateikia didžiulį kiekį informacijos, todėl žurnalistams, laidų vedėjams yra didelė tikimybė informaciją pateikti netaisyklingai, netaisyklingai informaciją išreikšti kalbos požiriu.

Televizija nuo pat jos istoriškumo laikoma audiovizualine sintetinė masinės komunikacijos priemone, vienu metu jungianti garsą ir vaizdą. Vaizdas ir garsas televizijoje yra vienodai svarbūs, tačiau garsinė struktūra yra žymiai pavojingesnė televizijoje dirbantiems žiniasklaidos atstovams. Netaisyklingai ištartas žodis, frazė, sakinytis, gali nulemti informacijos patikimumą.

Komunikacijos sėkmė televizijoje susideda iš daugelio veiksnių ir ypač nuo kalbos. Visgi taisyklinga komunikacija gali priklausyti ir nuo paties televizijos kanalo. Žinoma, kad televizija šiuo metu yra tapusi verslo struktūromis. Daugumos televizijų maksimalus tikslas siekti maksimalaus pelno, todėl neretai nekreipiama dėmesys į televizijose dirbančių žurnalistų kalbos

²¹ MEŠKYS, Kęstutis. *Kaip valdyti medijas. Prodiuserinės veiklos pagrindai*. Vilnius, 2010, p. 42.

²² MEŠKYS, išnaša 21, p. 42.

²³ MEŠKYS, išnaša 21, p. 42 – 43.

ypatybes, gebėjimus raiškiai, aiškiai kalbėti ir tarti žodžius. Kadangi visas komercinių televizijų dėmesys sutelktas į pelno didinimą, o ne į kitus žiniasklaidai svarbius procesus, todėl nėra poreikio laidų vedėjams, žurnalistams kreipti dėmesį į savo kalbą, savo komunikacijos kokybę.

Komunikacija tai yra nenutrūkstamas, nesibaigiantis ir integralus procesas. Komunikacija reiškia dalijimąsi informacija, tai žmonių bendravimas, informacijos ir žinių perdavimas, keitimasis patyrimu, mintimis, idėjomis, įsitikinimais bei elgesiu. Žiniasklaida negalima be komunikacijos, kurią sudaro visų pirma kinetika (mostai, kūno judesiai, gestai), ženklai, vėliau kalba (iš pradžių sakininė, po to – rašytinė), vaizduojamoji komunikacija bei garsiniai įrašai²⁴.

Komunikacijos rūšys yra įvairios: intrapersonalinė, interpersonalinė, grupinė, organizacinė, viešoji, masinė, tarpkultūrinė. Taip pat komunikacija gali būti paprasta arba sudėtinga, formali, neformali, verbalinė ir neverbalinė, tiesioginė ir netiesioginė.

Kadangi anksčiau buvo įvardinta, kad žurnalisto komunikacijos sėkmei vieną iš svarbiausių veiksnių lemia ekspresyviniai komunikacijos gūdžiai, verbalikos ir neverbalikos mokėjimo kodai, todėl darbe bus nagrinėjama Lietuvos televizijų vedėjų tam tikros verbalinės ir neverbalinės kalbos ypatybės.

Verbalika ir neverbalika priklauso ekspresyvinimas komunikacijos igūdžiams. Verbalikos ir neverbalikos mokėjimo kodai yra apibūdinami kaip tarpasmeninės komunikacijos procesai, kurie ypač svarbūs komunikacijai.

---

²⁴ Mamedaitytė, Sevilė. *Ryšiai su visuomene*: autorizuota metodinė medžiaga. 2003 [žiūrėta 2011 m. kovo 28 d]. Prieiga per internetą: <http://www.mediabv.lt/resursai/vrstudija/Rysiai_su_visuomene_S.Mamedaityte.pdf>.

2. ŽURNALISTŲ VERBALINĖS KALBOS YPATYBĖS

2.1. Verbalinė komunikacija

Verbalinė komunikacija yra žodinė komunikacija, tai komunikacija kalbos pagalba. Tai įvairūs pranešimai išreikšti lingvistinėmis priemonėmis. Verbalika skirstoma į sakinę ir rašytinę. Visgi sakinė verbalika yra sudėtingesnė nei rašytinė, todėl televizijų laidų vedėjams ne visuomet sekasi kalbėti taisyklingai.

Verbalikos istoriškumas yra kiek vėlesnis nei neverbalinio kodo atsiradimas. Verbalika yra daug tobulesnė ir sudėtingesnė sistema nei neverbalika, todėl verbalikos problemos televizijos žurnalistų kalboje dažnai girdimo labai ryškiai ir aiškiai. Visą kalbos sistemą yra pagrįsta taisyklėmis, kurios skirstomos į : sintaksę ir semantiką. Sintaksės taisyklės tvarko struktūrą, semantika – reguliuoja reikšmes. Taisyklių paaisymas televizijos žurnalistams yra privalomas, nes jų viešojoje kalboje yra prestižinė ir turi atitikti bendrinės kalbos normas.

Susikalbėjimo procesas nėra paprastas, ir tai nereiškia, kad visi taip atsuprantama vienokius ar kitokius žodžius kurios vartojame. Lygiai taip pat ir televizijoje, išstartas, pasakytas žodis ne visuomet gali kitam asmeniui, žiūrovui reikšti tai, kas norima pasakyti. Verbalinis kodas, kuris leidžia užkoduoti sudėtingą informaciją yra problemiškas.

Verbalikos problemiškas yra neatsiejamas nuo televizijoje dirbančių žurnalistų. Kadangi verbalika komunikacija kalbos pagalba, todėl kiekvienas žurnalistas eteryje pasakytas žodis privalo būti apgalvotas ir taisyklingas. Deja, dažnai žurnalistai klysta ir pažeidžia verbalikos sistemą. Nors verbaliką galima analizuoti pagal įvairius kriterijus, tačiau viena aktualiausių ir mažiausiai tiriama sričių yra išstarto žodžio tarties taisyklingumas. Dažnai tartis painiojama su tarsena, todėl svarbu išsiaiškinti šių sąvokų reikšmes. Tartis yra kalbos garsų artikuliacija, jų tarimo būdas. Kalbininkai pastebi, kad tarties trūkumai žiniasklaidos atstovų kalboje yra ypač ryškūs ir gajūs. Tarsena yra balso skambėjimas kalbant, diktijos rišlumas. Tartis įeina į kalbos kultūros sąvoką siaurąją prasme, tuo tarpu tarsena – plačiąją²⁵.

2.2. Televizijos laidų vedėjų tartis

Viena svarbiausių geros tarsenos ir visos bendrinės šnekamosios kalbos ypatybių – taisyklinga tartis. Rūpintis taisyklinga tartimi privalo kiekvienas visuomenės atstovas, o ypač televizijos ir radijo žurnalistai. Jų kalbai turėtų būti keliami patys aukščiausi reikalavimai.

²⁵ Tartis. In ualgiman.lt [žiūrėta 2011 m. balandžio 6 d.]. Prieiga per internetą: <http://ualgiman.dtiltas.lt/kk_tartis.html>

Televizijos bei radijo žurnalistų viešoji kalba, daranti įtaką visai visuomenei, turėtų būti taisyklinga, prestižinė. Tyrimai rodo, kad žurnalistai toli gražu ne visada paiso bendrinės kalbos tarties normų. Tarties negerovės viešojoje kalboje yra akivaizdžios ir gajos. Rūpinantis taisyklinga bendrine tartimi dažnai susiduriama su normų pažeidimais – tarties klaidomis. Siekdamas sėkmingiau lavinti tartį, kiekvienas žurnalistas privalo žinoti tarties klaidų priežastis, paplitimą, mokėti vertinti klaidų didumą, gajumą.

Atlikus išsamų tyrimą paaiškėjo, kad laidos „Kodėl“ vedėjos R. Janutienės taisyklingai ištarti žodžiai sudaro 79,79% visų pavartotų žodžių – 2862 žodžių tartis sutampa su bendrinės lietuvių kalbos normomis. Laidos vedėja klydo 725 kartus (procentiškai tai sudaro 20,21% visų ydingų tarties atvejų) (1 paveikslas). Žurnalistė R. Miliūtė analizuotų laidų „Teisė žinoti“ metu taisyklingai ištare 2548 žodžius, tai sudaro 70,80% visų pavartotų žodžių. 20,20% žodžių neatitinka bendrinės kalbos tarties normų – 645 žodžių tartis netaisyklinga (2 paveikslas). Laidos „Valanda su Rūta“ vedėja R. Mikelkevičiūtės taisyklingai ištarti žodžiai sudaro 80,79% visų pavartotų žodžių – 5296 žodžių tartis atitinka bendrinės lietuvių kalbos tarties normas. Žurnalistė laidų metu klydo 1259 kartus – 19,21% visų ydingų tarties atvejų (3 paveikslas)

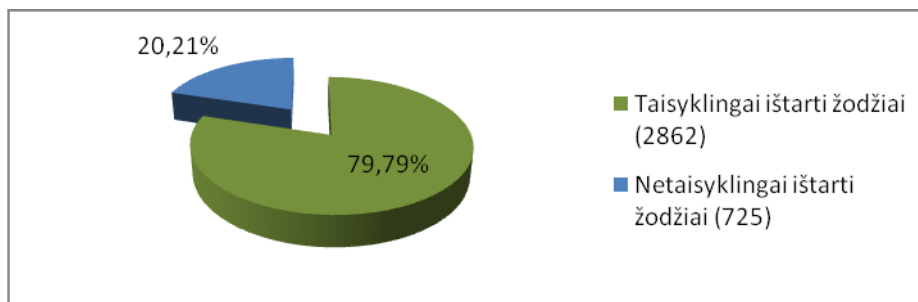
Kalbininkų atlikti tyrimai rodo, kad viena iš pagrindinių žiniasklaidos darbuotojų tarties bėdų yra ilgųjų ir trumpųjų balsių opozicijos nykimas²⁶. Dažnai kirčiuoti trumpieji-neįtemptieji balsiai ilginami, o nekirčiuoti ilgieji-įtemptieji balsiai trumpinami. Žinoma, daroma ir kitų tarties klaidų, tačiau jos ne tokios gajos.

Kaip rodo visų stebėtų laidų „Kodėl?“, „Teisė žinoti“, „Valanda su Rūta“ tarties analizė, daugiausia užfiksuotų tarties pažeidimų sudaro balsių tarties trūkumai – R. Janutienės balsių tarties trūkumai sudaro 91,45%, R. Miliūtės – 91,01% R. Mikelkevičiūtės – 90,55%. Daug rečiau žurnalistės klysta tardamos dvigarsius (procentiškai tai sudaro – R. Janutienė – 6,62% visų ydingos tarties atvejų (4 paveikslas), Miliūtė – 7,13% (5 paveikslas), R. Mikelkevičiūtė – 6,91% (6 paveikslas). Rečiausiai laidų vedėjos klysta tardamos priebalsius: R. Janutienė 1,93%, R. Miliūtė – 1,86%, R. Mikelkevičiūtė – 2,54%). Analizuojamų laidų „Kodėl?“, „Teisė žinoti“, „Valanda su Rūta“ vedėjos daugiausiai tarties klaidų daro trumpindamas nekirčiuotus ilguosius-įtemptuosius balsius. Klaidingas šių balsių trumpinimas visų trijų vedėjų labai panašus. Ydingas nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimas pasiskirsto taip: žurnalistės Rūtos Janutienės kalboje užfiksuota 91,45% tokių tarties pažeidimų (7 paveikslas), R. Miliūtės kalboje nustatyta 91,01 nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio trumpinimas (8 paveikslas), R. Mikelkevičiūtės kalboje užfiksuota 90,55% tokių ydingos tarties atvejų (9 paveikslas). Žurnalistės taip pat klysta tardamos sutaptingus dvibalsius [ie] (R. Janutienė – 5,52%, R. Miliūtė – 6,20%, R. Mikelkevičiūtė – 5,08%), [uo] (R.

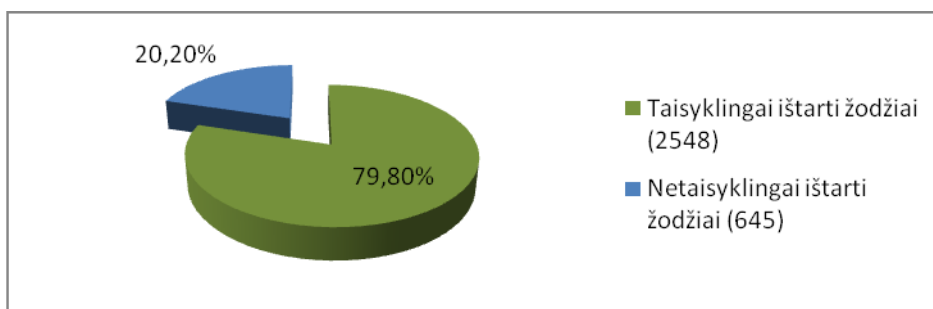
²⁶ KAČIUŠKIENĖ Genovaitė; Kruopienė Irena. Ilgųjų ir trumpųjų balsių realizavimas sakytinės žiniasklaidos darbuotojų kalboje. *Žmogus ir žodis*, 2008, nr. 1. p. 38 – 42.

Janutienė – 1,10%, R. Miliūtė – 0,93%, R. Mikelkevičiūtė – 1,83%). Priebalsių tarties klaidos visų trijų žurnalisčių kalboje nėra labai gajos. R. Janutienė – 1,38%, R. Miliūtė – 1,40%, R. Mikelkevičiūtės 1,59% priebalsių klaidų sudaro priebalsio [j'] tartis. Nedidelę dalį tarties klaidų sudaro pučiamieji, dantiniai ir alveoliniai priebalsiai – R. Janutienė – 0,55%, R. Miliūtė – 0,47%, R. Mikelkevičiūtė – 0,95% Kitų klaidų laidų vedėjų kalboje neužfiksuota (7, 8, 9 paveikslai).

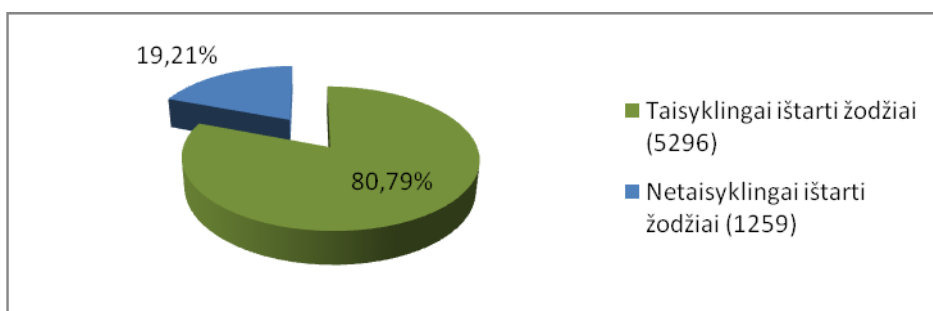
1 paveikslas. Visų „Kodėl?“ laidų tarties taisyklingumas

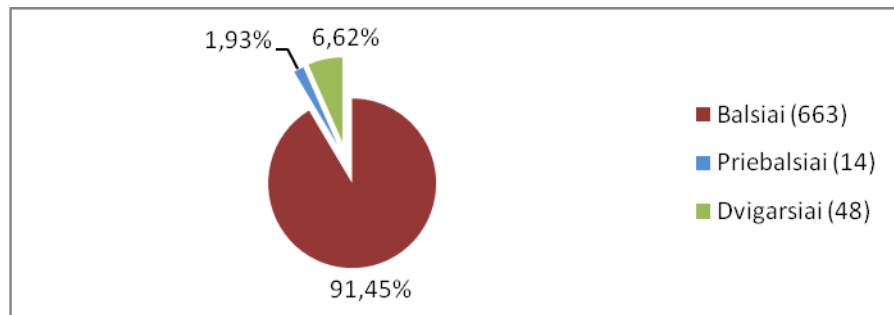
2 paveikslas. Visų „Teisė žinoti“ laidų tarties taisyklingumas

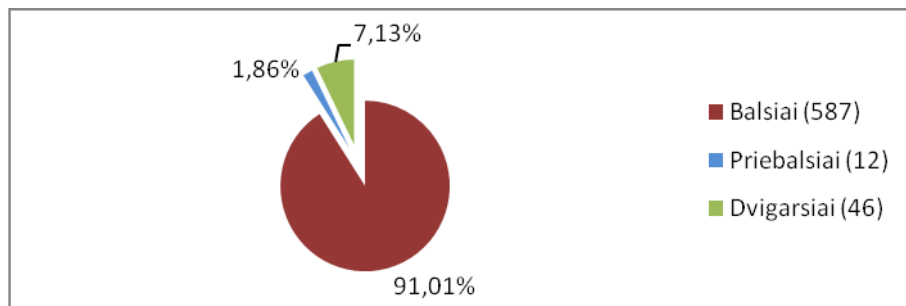
3 paveikslas. Visų „Valanda su Rūta“ laidų tarties taisyklingumas

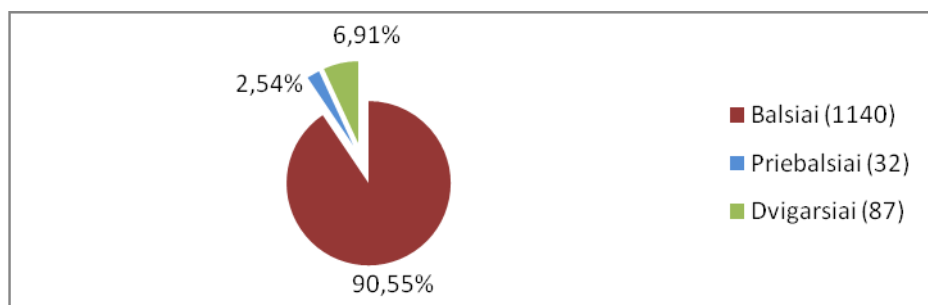
4 paveikslas. „Kodėl?“ laidos vedėjos tarties trūkumai

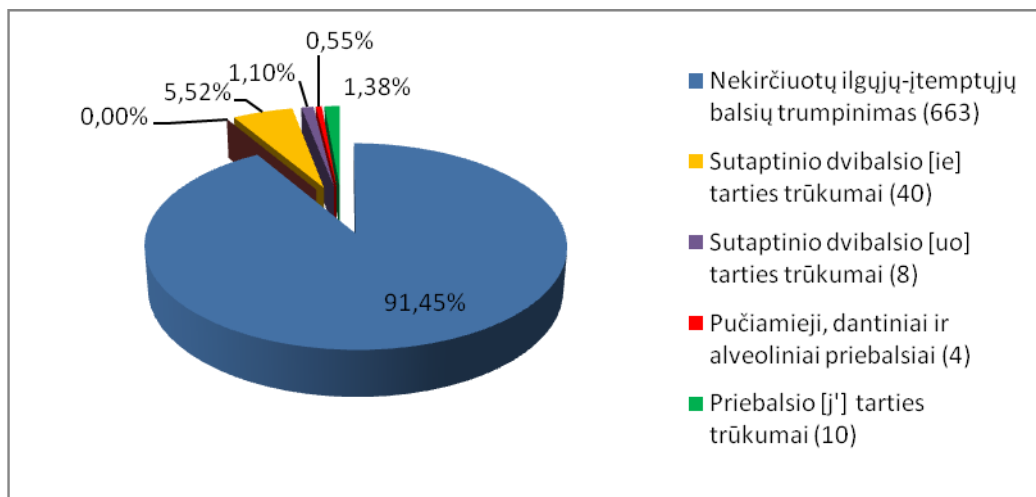
5 paveikslas. „Teisė žinoti“ laidos vedėjos tarties trūkumai

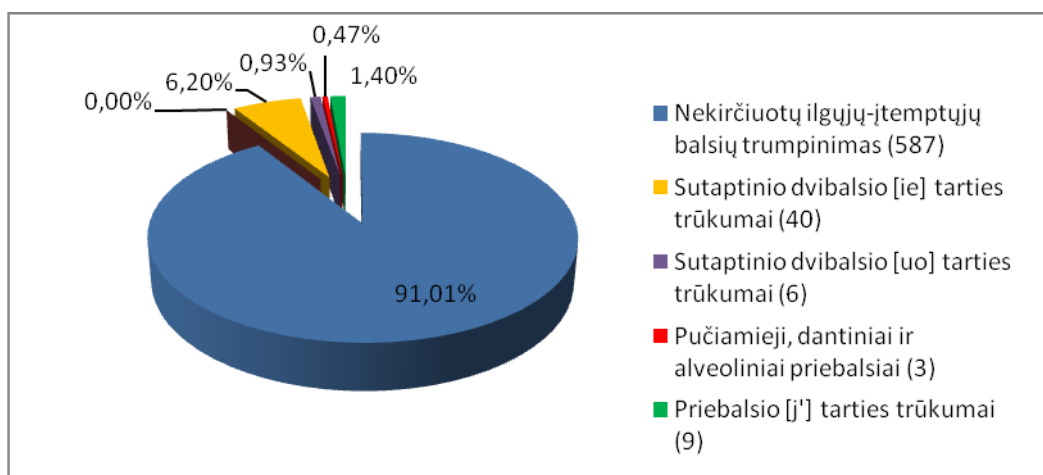
6 paveikslas. „Valanda su Rūta“ laidos vedėjos tarties trūkumai

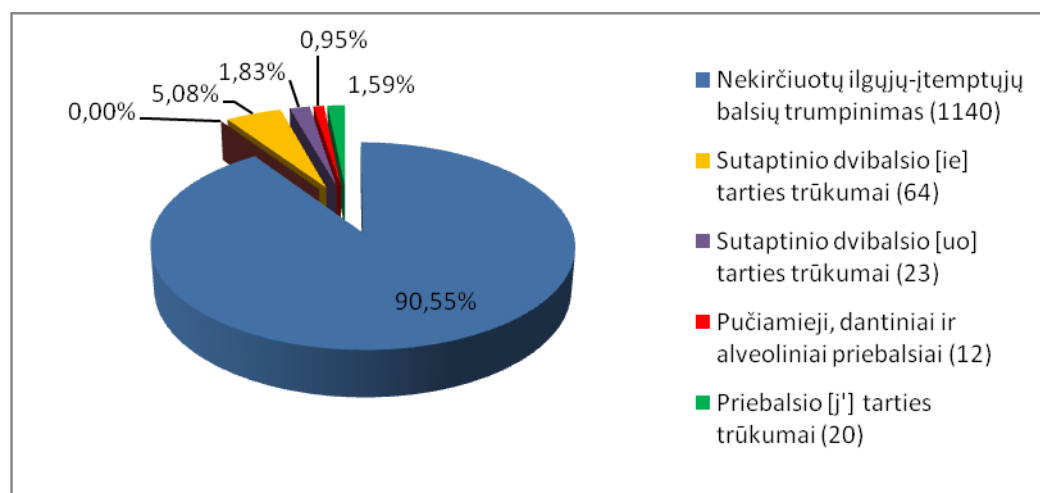
7 paveikslas. R. Janutienės klaidų pasiskirstymas laidoje „Kodėl?“

8 paveikslas. R. Miliūtės klaidų pasiskirstymas laidoje „Teisė žinoti“

9 paveikslas. R. Mikelkevičiūtės klaidų pasiskirstymas laidoje „Valanda su Rūta“

2.2.1. Balsių tartis

Lietuvių bendrinėje kalboje balsiai sudaro maždaug trečdalį visų kalbos sraute vartojamų garsų. Kiekvienos kalbos absoliuti balsių kiekybė priklauso nuo įvairių fonetinių veiksnių: skiemens sandaros, žodžio vietos sakinyje, kalbėjimo tempo, akcentinės pozicijos, rimo, intonacijos, kalbos stiliaus, kalbėtojo balso tembro, gretimų garsų poveikio, artikuliacijos būdo, kokybinių balsių charakteristikų²⁷. Įrodyta, kad ne tik balsio kiekybė, bet ir kokybė priklauso nuo pozicijos žodyje kirčio atžvilgiu²⁸.

²⁷ KAUKĖNIENĖ, Lidija. Atvirosios ir uždarnosios nekirčiuotos galūnės bei žodžių pradžios balsių trukmė bendrinėje lietuvių kalboje. *Kalbotyra*. 2005, nr. 54 (1). p. 65 – 72.

²⁸ KUKĖNIENĖ Lidija. Lietuvių bendrinės kalbos žemutinių ilgųjų balsių spektrai ir trukmė. *Žmogus ir žodis*, 2006. Nr. 8 (1). p. 23 -27.

Kaip jau buvo minėta, pats opiausias bendrinės kalbos garsų požymis yra balsių trukmė (ir įtempimas). Dažniausios balsių tarties klaidos yra kirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių ilginimas, nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimas bei vidutinio pakilimo balsių dvibalsinimas²⁹.

2.2.1.1. Trumpieji balsiai

Trumpųjų balsių tarties klaidos yra aktualios ir dabartinėje vartosenoje. Lyginant su ilgųjų balsių klaidomis, jos yra retesnės, nes apskritai trumpųjų balsių lietuvių bendrinėje kalboje yra mažiau negu ilgųjų. Kirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių ilginimo atvejai yra kur kas dažnesni negu pokirtinių ar prieškirtinių trumpųjų balsių. Pokirtiniai ir prieškirtiniai balsiai viešojoje kalboje ilginami labai retai³⁰. Kirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių ilginimas – viena iš opiausių balsių tarties klaidų lietuvių bendrinėje kalboje.

Trumpieji balsiai [i] ir [u], kurie bet kuriame žodžio skiemenyje taisyklingai tartini visuomet trumpi, kirčiuotuose negalūniniuose (kartais ir galūniniuose) skiemenyse ilginami, pvz.: *institūtas*, *dantystas*, *fyzika* ir kt. Reikėtų įsidėmėti, kad raidėmis *i* ir *u* mūsų rašyboje visuomet žymimi trumpai tariami garsai. Tais atvejais kai reikia tarti ilguosius balsius, rašomos raidės *y*, *ī*, *ū*, *u*, pvz.: *ažuolynas*, *drīsti*, *kūnas*, *siūsti*. Tad jau pats žodžių *institūtas*, *dantūsas*, *fūzika* rašymas rodo, kad šiuose žodžiuose nėra ilgųjų balsių. Tokios klaidos viešojoje kalboje yra ypač aktualios. Tie, kurie tardami pailgina trumpuosius balsius [i], [u], ilgesnius taria ir kitus kirčiuotus trumpuosius balsius [a], [e], [o]. Tačiau rašyba šiuo atveju nerodo, kada koks balsis tartinas, nes balsiai [a] ir [e], būdami kirčiuotuose ne galūnės skiemenyse, taisyklingai dažniausiai tariami ilgi, o kituose – trumpi. To reikalauja literatūrinė lietuvių kalbos tartis, pvz.: *egzāminas*, *kātedra*, *vēda*, *geogrāfas*, *semināras* ir kt. Šiuose pateiktuose pavyzdžiuose visi nekirčiuotųjų skiemenų balsiai yra trumpi, o kirčiuotuose tariami ir tartini ilgieji balsiai³¹. Pastebėtina, kad tarptautiniuose žodžiuose kirčiuotas trumpasis [e] dėl kirčio nepailgėja, beveik visuomet tariamas trumpas ir balsis [o], pvz.: *akadēmija*, *chēmija*, *diplōmas*, *ekonōmika*, *fakultētas*, *istōrija*, *profēsorius*, *tēchnika*, *rēktorius*, *kolōkviumas* ir kt.

Kirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių ilginimas labai dažna klaida sakininėje žiniasklaidos darbuotojų kalboje. Kalbininkai nustatė, kad net 88% trumpųjų balsių ilginimo klaidų, žurnalistai daro kirčiuotose pozicijoje. Prieškirtiniai ir pokirtiniai trumpieji balsiai ilginami kur kas rečiau³².

²⁹ PAKERYS, Antanas. *Lietuvių bendrinės kalbos fonetika*. Vilnius, 2003, p. 37 – 40.

³⁰ KAČIUŠKIENĖ, Genovaitė., KRUOPIENĖ, Irena. Ilgųjų ir trumpųjų balsių realizavimas sakininės žiniasklaidos darbuotojų kalboje. *Žmogus ir žodis*, 2008, nr. 1. p. 38 – 42.

³¹ KEINYS, S. Iš inteligentų tarties ir kirčiavimo. *Kalbos kultūra*, 1974, nr. 26, p. 43 – 47.

³² KAČIUŠKIENĖ; KRUOPIENĖ, išnaša 30, p. 38 – 42.

2.2.1.1.1. Kirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių ilginimas

Dažniausiai trumpųjų balsių ilginimo klaidų daroma žodžių kirčiuotose pozicijose. Kirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių ilginimo klaidų randasi dėl įvairių priežasčių. Bendrinėje kalboje trumpieji-neįtemptieji balsiai [a], [e], [i], [u] kirčiuotuose negaliniuose skiemenyse linkę ilgėti tam tikrose tarmėse. „Pusilgius arba net beveik ilguosius balsius taria rytų aukštaičiai (panevėžiškiai, kupiškėnai, anykštėnai, uteniškiai, širvintiškiai, vilniškiai), šiaurės žemaičiai (telšiškiai, kretingiškiei), dalis pietų žemaičių (varniškiai), dalis vakarų aukštaičių (šiauliškių rytiniame pakraštyje)“³³. Su balsių ilginimu yra susiję ir kokybės pokyčiai. Rytų aukštaičių pailgėję [i], [u] yra uždari, įtempti, artimi ilgiesiems-įtemptiesiems balsiams [iː], [uː]. Daugelio žemaičių pailgėję trumpieji-neįtemptieji [i], [u] yra atviresni ir panašūs į balsius [e], [o]. Buvo išsiaiškinta, kad tiriamų laidų vedėjms artimos tokios tarmės: R. Jnutienei ir R. Miliūtei žemaičių tarmė, R. Mikelkevičiūtei artima rytų aukštaičių (vilniškių) tarmė. Pagal tai būtų galima spręsti, kad laidos vedėja turėtų trumpuosius balsius ilginti (jeigu laidos vedėja yra išlaikiusi tarmės ypatybes), kadangi rytų aukštaičiai juos ilgina. Tačiau tyrimas parodė, kad R. Mikelkevičiūtė šių balsių neilgina. Galima daryti išvadą, kad žurnalistė yra neišlaikiusi tarmės bruožų ir šiuo aspektu jos kalba priartėsi rie bendrinės kalbos tarties normų reikalavimui. Dėl tokių balsių tarties pastebėta, kad R. Mikelkevičiūtės tartis, šiuo aspektu, yra šiek tiek panaši į pietų aukštaičių tarmę. Šios tarmės atstovai nelinkę ilginti kirčiuotų trumpųjų balsių. Jie stipriai ilgina tik tvirtapradžio dvibalsio *ui* ir *□r*, *□l*, *□m*, *□n*, *ūr*, *ùl*, *ùm*, *ùn* pirmuosius dėmenis. Kitais atvejais pietų aukštaičiai visose žodžio pozicijose skiria ilguosius balsius nuo trumpųjų³⁴. Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad žurnalistėms R. Miliūtei ir R. Janutienei tokios balsių klaidos yra visikai enkatualios, kadangi žemaičių tarmės atstovams nebūdinga ilginti trumpųjų kirčiuotų balsių.

Kirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių ilginimą lemia ne tik vienokios ar kitokios tarmės ypatybės, tačiau ir daugelis kitų veiksnių, pvz.: rusų, lenkų, baltarusių kalbų įtaka. Kalbininkų atlikti tyrimai rodo, jog labai svarbus veiksnys, lemiantis kirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių ilginimo klaidas,– miesto kalba³⁵. Miesto kalbos įtaką, kaip vieną iš neigiamų veiksnių, skatinančių netaisyklingą tartį, nurodo ir A. Pupkis³⁶.

„Pusilgius arba net dar labiau pailgėjusius trumpuosius-neįtemptuosius balsius, kokybiškai artimus ilgiesiems-įtemptiesiems balsiams, bendrinės kalbos vartotojai paprastai suvokia kaip tam

³³ PAKERYS, Antanas. *Lietuvių bendrinės kalbos fonetika*. Vilnius, 2003, p. 37.

³⁴ ZINKEVIČIUS, Zigmantas. *Lietuvių kalbos dialektologija*. Vilnius, 1994, p. 40 – 49.

³⁵ KRUIPIENĖ, Irena. Taisyklingos tarties lavinimo poreikių tyrimas. *Žmogus ir žodis*, 2004, nr. 1. p. 54 – 56.

³⁶ PUPKIS, Aldonas. Ką parodė kalbos švaros dienos. *Gimtoji kalba*. 2006, nr. 5, p. 3 – 11.

tikrus ilgųjų-įtemptųjų balsių variantus. O jei pažeidžiama bendrinės kalbos fonologinė sistema – daroma didelių tarties klaidų³⁷.

Laidų „Kodėl“, „Teisė žinoti“, Valanda su Rūta“ vedėjoms kirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių ilginimo klaidos, kaip jau buvo minėta, nėra aktualios. Tyrimas parodė, jog iš analizuotų laidų įrašų žurnalistės nepadarė tokio pobūdžio klaidų. Visus kirčiuotus trumpuosius-neįtemptuosius balsius vedėjos tarė taisyklingai, jų neilgindamos, pagal bendrinės kalbos normas, pvz.: *televizijos* (1 laida), *studija* (1 laida), *patiko* (1 laida), *šis* (2 laida), *bičiuliai* (2 laida), *sveiki* (2 laida), *nebūvo* (2 laida), *medicinos* (2 laida), *krikšto* (2 laida), *prisimenate* (3 laida), *dabartinė* (3 laida), *stilistiką* (3 laida), *būvo* (3 laida) *vadinama* (3 laida), *kitas* (3 laida), *Gedimino* (3 laida), *istorikė* (3 laida), *būs* (3 laida), *kuris* (3 laida) ir kt.

2.2.1.1.2. Nekirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių ilginimas

Nekirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių ilginimo klaidos bendrinėje šnekamojoje kalbos nėra dažnos.

2.2.1.1.2.1. Prieškirtinė pozicija. Prieškirtinių trumpųjų balsių ilginimo klaidų bendrinėje kalboje daroma labai mažai. Kalbininkų atliktuose tyrimuose užfiksuojama vos 1-2% tokio tipo klaidų³⁸. Tai labai retos ir beveik visiškai nebūdingos klaidos viešojoje kalboje. Žurnalisčių kalboje neužfiksuotas nė vienas atvejis, kai laidos vedėjos trumpąjį balsį ilgina prieškirtinėse pozicijose. Visus prieškirtinius trumpuosius balsius laidos vedėjos tarė jų neilgindamos, pagal bendrinės kalbos normas, pvz.: *sugriūvo* (1 laida), *visà* (1 laida), *kità* (1 laida), *suvokimo* (1 laida), *prekybos* (1 laida), *žinovas* (1 laida), *bičiuliai* (2 laida), *studeñtai* (2 laida), *pasiròdymas* (2 laida), *visuomèt* (3 laida), *jubiliėjaus* (3 laida), *stilistiką* (3 laida) ir kt.

2.2.1.1.2.2. Pokirtinė pozicija. Pokirtiniai trumpieji balsiai bendrinėje kalboje ilginami retai. Kalbininkų atlikti tyrimai rodo, kad šios klaidos žiniasklaidos atstovų kalboje sudaro apie 10% visų trumpųjų balsių ilginimo tarties klaidų³⁹. Laidų „Kodėl?“, „Teisė žinoti“, „Valanda su Rūta“ vedėjos tokio tipo klaidų išvengė ir visus trumpuosius balsius pokirtinėse pozicijose tarė taisyklingai, jų neilgindamos, pvz.: *sužinòsite* (1 laida), *mùziką* (1 laida), *šeimýninis* (1 laida), *gyvènimás* (1 laida), *išvýsíte* (1 laida), *didžiàusius* (1 laida), *gàlíte* (2 laida), *láuksime* (2 laida), *džiùgina* (2 laida), *suláukus* (3 laida), *subrèndusi* (3 laida), *didelis* (3 laida) ir kt. Nors tokios

³⁷ PAKERYS, išnaša 33, p. 38.

³⁸ KAČIUŠKIENĖ, Genovaitė., KRUIPIENĖ, Irena. Ilgųjų ir trumpųjų balsių realizavimas sakininės žiniasklaidos darbuotojų kalboje. *Žmogus ir žodis*, 2008, nr. 1. p. 38 – 42.

³⁹ KAČIUŠKIENĖ; KRUIPIENĖ, išnaša 38, p. 38 – 42.

klaidos nėra aktualios viešojoje kalboje, tačiau žiniasklaidos darbuotojai kartais klysta, pvz.: *išdúodaa* „išdúoda“, *su pùblikaa* „su pùblika“⁴⁰.

2.2.1.2. Ilgieji balsiai

Ilgieji balsiai tariami maždaug du kartus ilgiau negu trumpieji. Bendrinėje kalboje ilgieji balsiai yra šie: *[a·]* (a, a), *[e·]* (e, e), *[i·]* (y, y), *[u·]* (ū, u), *[o·]* (o), *[ɛ·]* (ė). „Tiek kirčiuoti, tiek nekirčiuoti žodžio pradžios, vidurio ar galo ilgieji balsiai turi būti tariami vienodai (ilgai)“⁴¹. Ilgųjų balsių tarties klaidos yra pačios dažniausios viešojoje kalboje. Atliktas taisyklingos tarties lavinimo poreikių tyrimas parodė, kad žurnalistams didžiausią nerimą kelia būtent ilgųjų balsių tartis (47,5%)⁴². Kalbininkų nustatyta, kad daugiausiai ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo klaidų daroma nekirčiuotose pozicijose. Kirčiuotose pozicijose tokio tipo klaidų daroma žymiai mažiau.

2.2.1.2.1. Kirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimas

Kirčiuoti ilgieji-įtemptieji balsiai trumpinami daug rečiau negu nekirčiuoti. Šių klaidų žurnalistų kalboje užfiksuojama pakankamai mažai. Kalbininkų atlikti tyrimai rodo, jog šios klaidos kai kurių žiniasklaidos atstovų kalboje sudaro 16% visų ilgųjų balsių ydingos tarties atveju, pvz.: *kalbėtis „trumpas è su e atspalviu“, rytoj „trumpas o“, valstibinės (= valstybinės)*⁴³. Žurnalisčių R. Janutienės, R. Miliūtės ir R. Mikelevičiūtės kalboje kirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo tarties klaidų neužfiksuota. Tyrimai parodė, kad laidos vedėjos visuomet kirčiuotus ilguosius-įtemptuosius balsius taria pagal bendrinės tarties normas, pvz.: *Výtautas* (1 laida), *nor□čiau* (1 laida), *linksmýbëm* (1 laida), *vadðvè* (1 laida), *lãbdarą* (1 laida), *Donãtas* (2 laida), *t□siame* (2 laida), *Dãniją* (2 laida), *pasiródymas* (2 laida), *žiūrðvai* (2 laida), *knýgose* (2 laida), *gyvënimui* (3 laida), *apmąstyti* (3 laida), *kult□ros* (3 laida), *atðstogų* (3 laida), *Nacionãlinės* (3 laida) ir kt.

2.2.1.2.2. Nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimas

Dažniausiai nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo tarties klaidų daro šiaurės žemaičiai telšiškiai, vakarų aukštaičiai šiauliškiai, rytų aukštaičiai panevėžiškiai, širvintiškiai. Jie vietoj ilgųjų-įtemptųjų balsių taria trumposius-neįtemptuosius⁴⁴. Likusiame rytų aukštaičių plote

⁴⁰ KAČIUŠKIENĖ, Genovaitė, KRUOPIENĖ, Irena. Ilgųjų ir trumpųjų balsių realizavimas sakytinės žiniasklaidos darbuotojų kalboje. *Žmogus ir žodis*, 2008, nr. 1. p. 38 – 42.

⁴¹ KRUOPIENĖ Irena. *Ištark...* Vilnius, 2004, p. 26.

⁴² KRUOPIENĖI. Taisyklingos tarties lavinimo poreikių tyrimas. *Žmogus ir žodis*, 2004, nr. 1, p. 54 – 56.

⁴³ KAČIUŠKIENĖ; KRUOPIENĖ, išnaša 40, p. 38 – 42.

⁴⁴ ZINKEVIČIUS, Zigmas. *Lietuvių kalbos dialektologija*. Vilnius, 1994, p. 25 – 40; 49 – 68; 112 -121.

(anykštėnai, kupiškėnai, uteniškiai ir vilniškių vakarinis pakraštys) nekirčiuoti ilgieji balsiai trumpinami tik iki pusilgių. Todėl ir išmokę bendrinės kalbos minėtų tarmių atstovai nekirčiuotus ilguosius balsius trumpina mažiau, jų trumpinimas ne taip jaučiamas⁴⁵.

Labai dažnai ilgieji-įtemptieji balsiai trumpinami pokirtiniuose galūniniuose skiemenyse. Šioje pozicijoje ilguosius-įtemptuosius balsius yra išlaikę tik kai kurie vakarų aukštaičiai kauniškiai, pietų aukštaičiai, rytų aukštaičiai uteniškiai, kupiškėnai, anykštėnai, vilniškiai. Visi kiti vietoj ilgųjų-įtemptųjų balsių nekirčiuotose galūnėse dažniausiai vartoja trumpuosius garsus⁴⁶. Panašus nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimas tiek prieškirtinėse, tiek pokirtinėse pozicijose vyksta ir dėl svetimų kalbų įtakos. Viena iš nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių netaisyklingos tarties priežasčių gali būti „vadinamoji suspausta artikuliacija, kai dėl pernelyg įtemptų kalbos padargų tarimas sukoncentruojamas siauroje burnos vietoje – neišnaudojamos lietuvių kalbos garsų tarimo galimybės. Kitų, priešingai, kalbos padargai palaidi ir todėl nepaslankūs“⁴⁷. Kai vietoj ilgųjų-įtemptųjų balsių tariaami trumpieji neįtemptieji balsiai, pažeidžiama bendrinės kalbos fonologinė sistema. Tokie pažeidimai laikomi didelėmis tarties klaidomis.

Nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimas ir kirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių ilginimas – dažnai yra susiję. Pasak J. Kazlausko, šie ir kiti garsų kiekybės pakitimai kai kuriose lietuvių tarmėse rodo išgalintį kiekybinį kirtį⁴⁸. Kitaip sakant, balsių ilgumas tampa kirčiuoto skiemens žyme. Todėl galime manyti, kad bendrinės kalbos balsių ilginimas ar trumpinimas yra ne tiek balsinių fonemų, kiek žodžio kirčio yda⁴⁹.

Taisyklingai tarti nekirčiuotus ilguosius-įtemptuosius balsius nėra lengva, nes gimtojoje tarmėje ar svetimijoje kalboje, kuri veikia bendrinę tartį, analogiškoje pozicijoje šie balsiai paprastai nevartojami. Tokiais atvejais geriausia remtis kirčiuota pozicija, kur išlaikomi ilgieji-įtemptieji balsiai.

Išanalizavus laidų įrašus, pastebėta, jog žurnalistės daro labai daug tokio tipo tarties klaidų. Visų laidų vedėjų kalboje užfiksuotas panašus procentas netaisyklingos tarties atvejų. Tokios klaidos sudaro: R. Janutienės kalboje 91,45%, R. Miliūtės – 91,01% R. Mikelkevičiūtės – 90,55% visų ydingos tarties pažeidimų (7, 8, 9 paveikslai). Tokių tarties klaidų užfiksuojama ir kitų žurnalistų kalbose⁵⁰. Išanalizavus tyrimų duomenis, pastebėtos R. Janutienės kalboje 663 konkrečių nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo klaidos iš 918 ilgųjų-įtemptųjų balsių nekirčiuotoje pozicijoje (1 lentelė), R. Miliūtės – 587 iš 962 klaidos (2 lentelė), R. Mikelkevičiūtės kalboje

⁴⁵ GRINAVECKIS, Vladas. Tarmių atspindžiai bendrinėje šnekamojoje kalboje. KLIUKIENĖ, R. *Lietuvių kalbos fonetikos skaitiniai*. Vilnius, 1997, p. 66 – 71.

⁴⁶ PAKERYS, Antanas. *Lietuvių bendrinės kalbos fonetika*. Vilnius, 2003, p. 38.

⁴⁷ PUPKIS, Aldonas. Ką parodė kalbos švaros dienos. *Gimtoji kalba*, 2006, nr. 5, p. 5.

⁴⁸ KAZLAUSKAS, Jonas. *Lietuvių kalbos istorinė gramatika*. Vilnius, 1968, p. 14.

⁴⁹ PAKERYS, išnaša 46, p. 39.

⁵⁰ PUPKIS, išnaša 47, p. 3 – 8.

užfiksuota 1140 klaidų iš 1593 ilgųjų-įtemptųjų balsių nekirčiuotoje pozicijoje (3 lenelė). Pagal tarties klaidų gausumą visi R. Janutienės ištarti nekirčiuoti įtemptieji-ilgieji balsiai sudaro tokią seką: [o·] > [a·] > [u·] > [i·] > [□·] > [e·]. Nustatyta, kad daugiausiai nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo klaidų žurnalistė daro tardama balsį [o·]. Šios klaidos sudaro 39,52% nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo tarties klaidų. Kiek rečiau žurnalistė klysta tardama balsius [a·] (18,70%), [u·] (14,33%), [i·] (13,88%), [□·] (11,46%) (10 paveikslas). Mažiausiai klaidų laidos vedėja daro tardama nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [e·]. Šios klaidos sudaro vos 2,11% visų nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių ydingos tarties atvejų (10 paveikslas).

Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos R. Miliūtės nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo klaidų pasiskirstymas skiriasi nuo R. Janutienės. Žurnalistės visi ištarti nekirčiuoti ilgieji-įtemptieji balsiai sudaro tokią seką: [o·] > [u·] > [i·] > [□·] > [a·] > [e·]. Nustatyta, kad daugiausiai nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo klaidų, kaip ir R. Janutienė, žurnalistė daro tardama balsį [o·] (33,90%), mažiausiai tardama nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [e·] (3,24%). Skirtingai nuo žurnalistės R. Janutienės, kitos R. Miliūtės balsių klaidos pasiskirstę kitaip. Žurnalistė daugiau klaidų daro tardama balsius [u·] (25,04%), [i·] (14,65%), [□·] (12,27%), [a·] (10,96%) (11 paveikslas).

Pagal tarties klaidų gausumą visi R. Mikelkevičiūtės ištarti nekirčiuoti įtemptieji-ilgieji balsiai sudaro tokią seką: [o·] > [u·] > [a·] > [i·] > [□·] > [e·]. Kaip ir R. Janutienės ir R. Miliūtės kalboje, nustatyta, kad daugiausiai nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo klaidų žurnalistė R. Mikelkevičiūtė daro tardama balsį [o·]. Šios klaidos sudaro 37,89% nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo tarties klaidų, mažiausiai – [e·] (3,51%). Tačiau kitų klaidų pasiskirstymas yra kitoks. Pagal netaisyklingai ištartų nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių klaidų pasiskirstymą, R. Mikelkevičiūtė po balsio [o·] netaisyklingiausiai taria balsį [u·] (15,70%), lygiai taip pat kaip ir R. Miliūtė. Kiek rečiau žurnalistė klysta tardama balsius [a·] (15,09%), [i·] (14,04%), [□·] (13,77%) (12 paveikslas).

1 lentelė. Laidos „Kodėl?“ nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių tarties taisyklingumas

<i>Iš viso ištarta nekirčiuotų ilgųjų balsių</i>	918
<i>Taisyklingai ištarti</i>	258 (28%)
<i>Netaisyklingai ištarta</i>	663 (72%)

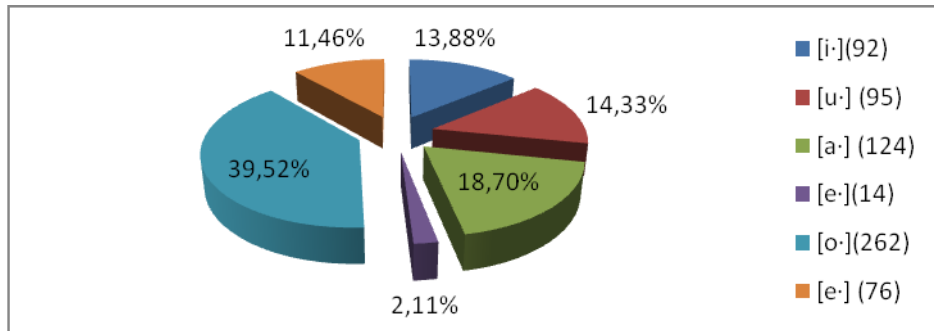
2 lentelė. Laidos „Teisė žinoti“ nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių tarties taisyklingumas

<i>Iš viso ištarta nekirčiuotų ilgųjų balsių</i>	962
<i>Taisyklingai ištarti</i>	375 (39%)
<i>Netaisyklingai ištarta</i>	587 (61%)

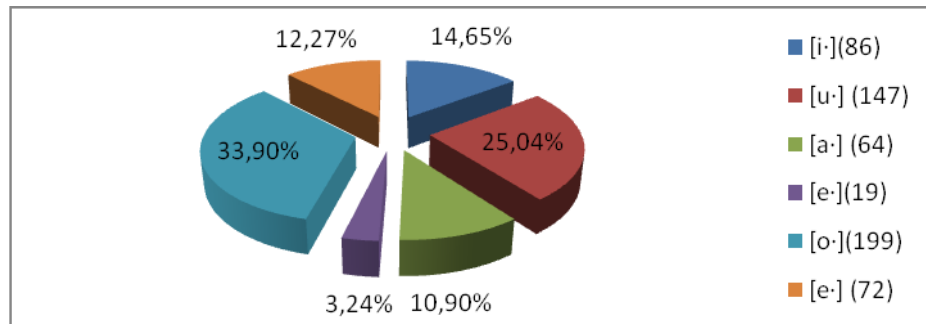
3 lentelė. Laidos „Valanda su Rūta“ nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių tarties taisyklingumas

<i>Iš viso išarta nekirčiuotų ilgųjų balsių</i>	1593
<i>Taisyklingai išarti</i>	453 (28%)
<i>Netaisyklingai išarta</i>	1140 (72%)

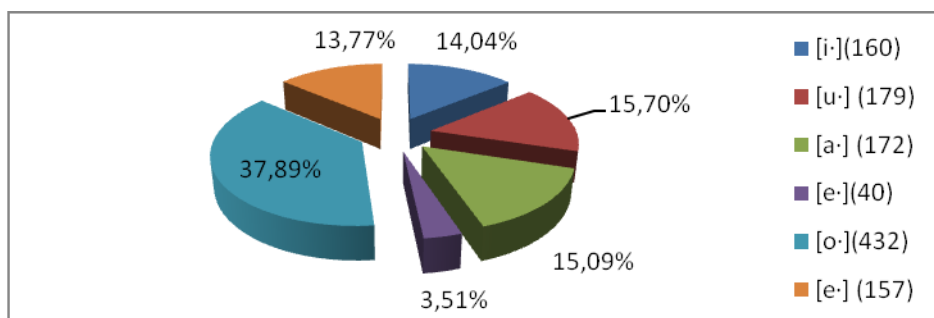
10 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo klaidų pasiskirstymas

11 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo klaidų pasiskirstymas

12 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo klaidų pasiskirstymas

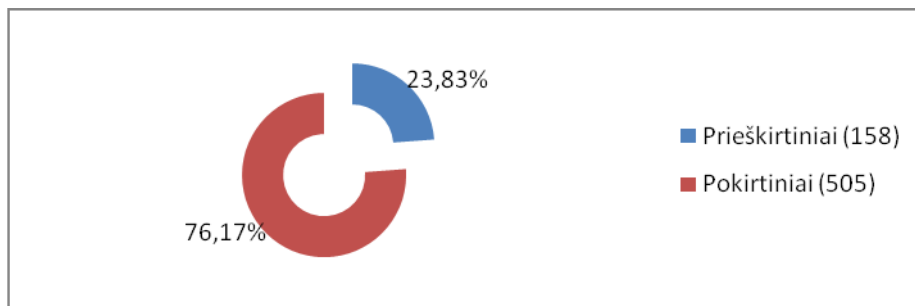

Visų balsių tarties taisyklingumas priklauso nuo akcentinės pozicijos. Žurnalistės R. Janutienė, R. Miliūtė, R. Mikelkevičiūtė dažniausiai ilguosius-įtemptuosius balsius trumpino pokirtiniuose skiemenyse. R. Janutienės kalboje tai sudaro 76,17% visų nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių ydingos tarties atveju, R. Miliūtės – 73,25%, R. Mikelkevičiūtės – 54,82% (13, 14, 15 paveikslai), pvz.: *išsamėsnī* (= *išsamėsnī*) (1 laida), *mėtu* (= *mėtu*) (1 laida), *trad□cija* (=

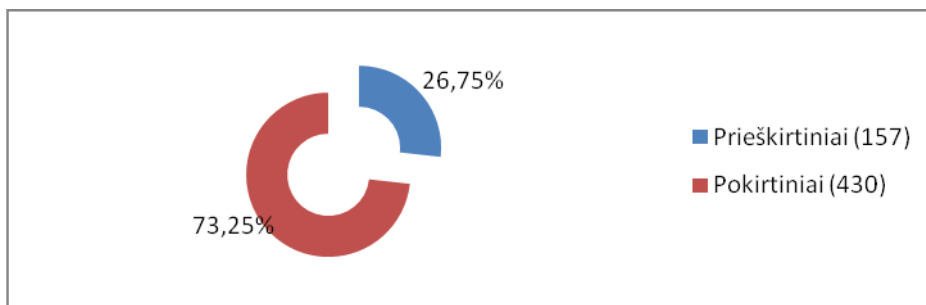
tradīcija) (ka?) (1 laida), *pasaulīje* (= *pasūlyje*) (2 laida), *sūrengta* (= *sūrengta*) (3 laida), *deviņtāja* (= *deviņtāja*) (3 laida) ir kt.

Išanalizavus duomenis, paaiškėjo, jog laid „Kodėl?“ „Teisė žinoti“, „Valanda su Rūta“ vedėjos gerokai rečiau trumpina prieškirtinius ilguosius-įtemptuosius balsius. Šios klaidos sudaro R. Janutienės kalboje 23,83% visų nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių ydingos tarties atvejų, R. Miliūtės – 26,75%, R. Mikelkevičiūtės – 35,18% (13, 4, 15 paveikslai), pvz.: *intensivūs* (= *intensyvūs*) (1 laida), *pasiziūrėti* (= *pasiziūrėti*) (1 laida), *givėnimas* (2 laida) (= *gyvėnimas*), *irà* (= *yrà*) (2 laida), *informativėsnė* (= *informatyvėsnė*) (2 laida), *igivėndinti* (= *igyvėndinti*) (3 laida) ir kt. Atliks tyrimą pastebėta, kad R. Mikelkevičiūtė kiek daugiau daro klaidų, lyginant su R. Janutienės ir R. Miliūtės kalba, prieškirtinėse pozicijose – 35,18%, pvz.:

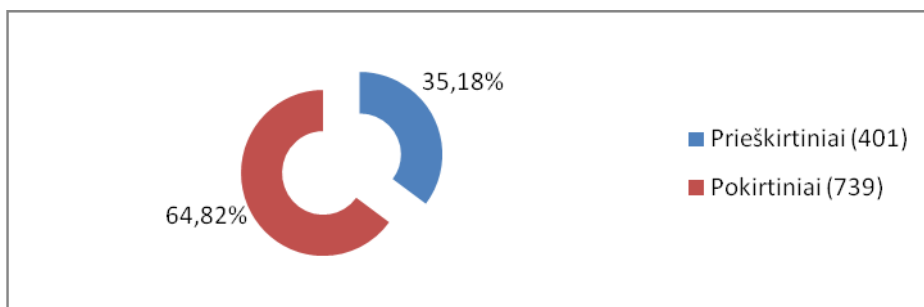
13 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

14 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

15 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

Neabejotinai didelę tarties klaidų grupę vedėjų kalboje sudaro žodžiai su trumpinamomis nekirčiuotomis galūnėmis. Išmatavus ir statistikai įvertinus dabartinės bendrinės lietuvių kalbos nekirčiuotos atvirosios ir uždarnosios galūnės balsių trukmę, galima pastebėti, kad atvirosios galūnės balsiai yra šiek tiek ilgesni už uždarnosios galūnės balsius⁵¹. Galima būtų įtarti, kad ir sakytinės žiniasklaidos darbuotojų kalboje atvirosios galūnės ilgieji balsiai tariami ilgiau. Norint tai išanalizuoti, reikia atlikti instrumentinius garsų kiekybės tyrimus, nes iš klausos ne visuomet lengva nustatyti, ar balsis normalaus arba greito tempo kalbos sraute trumpinamas iki trumpo, ar iki pusilgio.

2.2.1.2.2.1. Ilgasis balsis [o·]

Balsis [o·] lietuviškuose žodžiuose yra visados siauras, ilgas, daugiau ar mažiau įtemptas. Svetimos kilmės žodžiuose šis balsis dažnai tariamas trumpai. Daugelyje tarmių balsis [o·] yra skirtingai pakitęs. Rytų aukštaičiai jį taria kiek plačiau negu bendrinėje kalboje. Tuo tarpu žemaičiai balsio [o·] visai neturi⁵². Kaip jau buvo minėta, daugelyje mūsų tarmių šis balsis tariamas ne taip kaip literatūrinėje kalboje. Balsio [o·] tarimo išmokti yra itin sunku, nes daugelyje tarmių ir miesto kalbos fonetinėje sistemoje jo iš viso nėra. Dažnai net ir neblogai literatūrine kalba klabantieji šį balsį nekirčiuotame skiemenyje taria platokai, t.y. trumpesnį, negu to reikalauja bendrinės tarties normos⁵³. Beveik visame rytų aukštaičių ir dzūkų plote ilgasis balsis [o·] nekirčiuotoje pozicijoje tariamas su *a* atspalviu. Savo tarmėje gryno balsio [o·] šios tarmės neturi. Su *a* atspalvi balsį [o·] taria kartais ir žemaičiai. Todėl ir bendrinę kalbą išmokę minėtųjų tarmių atstovai dažnai balsį [o·] taria platesnį, labiau panašų į *a*⁵⁴. Žurnalistėms R. Janutienei ir Miliūtei artima žemaičių tarmė, R. Mielkevičiūtei – rytų aukštaičių. Gauti tyrimo rezultatai parodė, kad laidos vedėjos ilgąjį balsį [o·] taria su *a* atspalviu. Tai rodo, kad žurnalisčių ilgojo balsio [o·] tarčiai įtaką daro jo gimtoji tarmė.

Bendrinės lietuvių kalbos fonemų dažnumo tyrimų duomenys rodo, kad ilgieji balsiai pagal fonemų dažnumą išsidėsto tokia tvarka: [o·], [□·], [i·], [a·], [u·], [e·]⁵⁵. Ilgieji balsiai panašiai išsidėsto ir žurnalisčių kalboje. Pasitaikančių tarties klaidų dažnumą, be jokios abejonės, lemia ir pačių žodžių vartosenos dažnumas. Pastebėta, kad žurnalistės labai dažnai vartojo žodžius, turinčius nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [o·]. Laidų vedėjų kalboje rasta nemažai ilgojo balsio [o·] tarties trumpinimo pažeidimų nekirčiuotoje pozicijoje. Šios klaidos sudaro didžiausią visų pastebėtų ilgųjų balsių nekirčiuotuose skiemenyse tarties klaidų dalį – R. Janutienės kalboje 39,52%, R. Miliūtės –

⁵¹ KAUKIENĖNĖ, Lidija. Atvirosios ir uždarnosios nekirčiuotos galūnės bei žodžių pradžios balsių trukmė bendrinėje lietuvių kalboje. *Kalbotyra*. 2005, nr. 54 (1), p. 70.

⁵² GRINAVECKIS, Vladas. *Bendrinės kalbos mokymas remiantis mokinio tarme*. Kaunas, 1985, p. 52 – 55.

⁵³ PAKERYS, Antanas; PUPKIS, Aldonas. *Lietuvių kalbos bendrinė tartis*. Kaunas, 1968, p. 13 – 14.

⁵⁴ GRINAVECKIS, Vladas. Tarmių atspindžiai bendrinėje šnekamojoje kalboje. KLIUKIENĖ, R. *Lietuvių kalbos fonetikos skaitiniai*. Vilnius, 1997, p. 66 – 71.

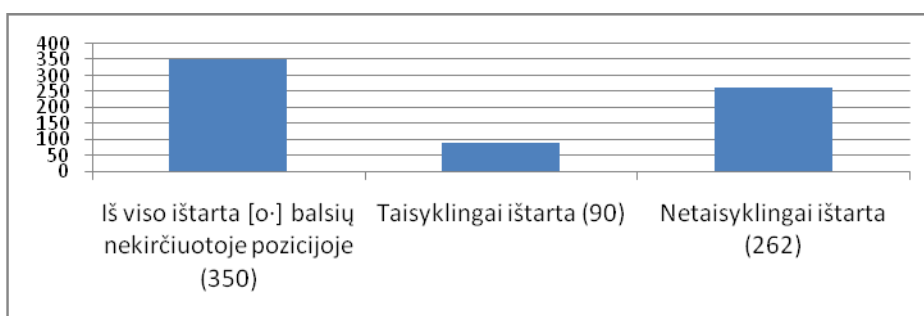
⁵⁵ GIRDENIS, Aleksas; KAROSIENĖ, Vida. Bendrinės kalbos fonemų dažnumai. *Kalbotyra*. 1993, nr. 42 (1), p. 31.

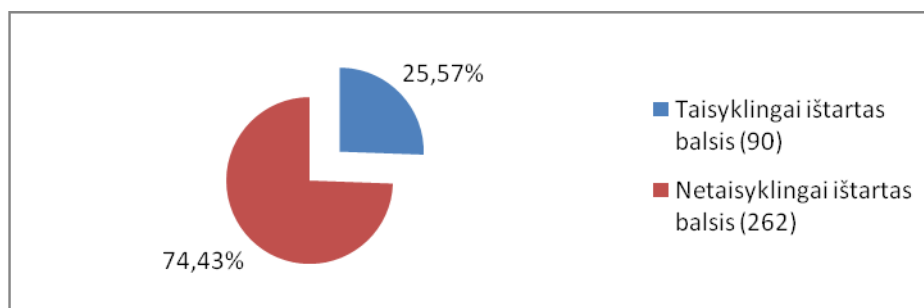
33,90%, R. Mikelkevičiūtės – 37,89% (10, 11, 12 paveikslai). Kalbininkai yra ištyrę, kad žurnalistų kalboje šio tipo klaidos vienos iš gajausių. Kalbininkų tyrimai rodo, kad balsio [o:] tarties trūkumai kai kurių žurnalistų kalboje sudaro net 30% visų pastebėtų ilgųjų balsių tarties klaidų⁵⁶.

R. Janutienė 350 žodžių, turinčių ilgąjį balsį [o:] nekirčiuotoje pozicijoje, jį netaisyklingai trumpino net 262 kartus. Tai sudaro 74,43% ilgojo balsio [o:] nekirčiuotoje pozicijoje ydingos tarties atvejų. Tik 90 kartų (25,47%) R. Janutienė balsį tarė pagal bendrinės kalbos normas (16, 17 paveikslai).

16 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [o:] tarties statistika

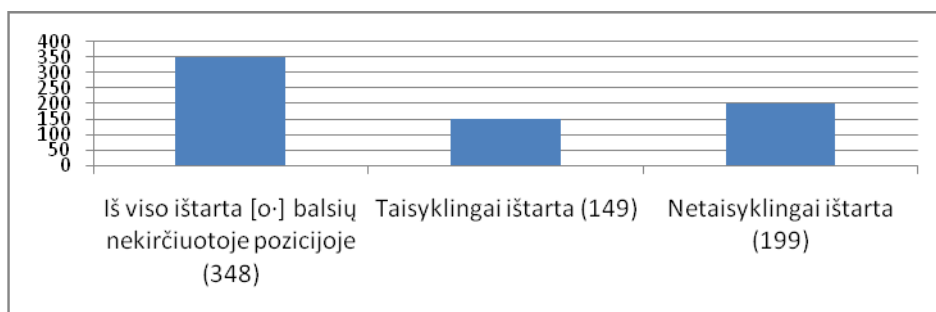
17 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos balsio [o:] taisyklumas nekirčiuotoje pozicijoje

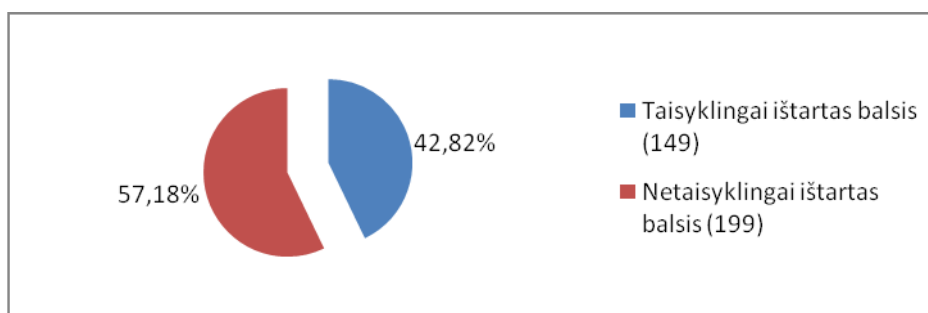
Tuo tarpu laidos „Teisė žinoti“ vedėja R. Miliūtė iš 348 žodžių, turinčių ilgąjį balsį [o:] nekirčiuotoje pozicijoje, jį netaisyklingai trumpino šiek tiek rečiau nei R. Janutienė – 199 kartus. Tai sudaro 57,18% ilgojo balsio [o:] nekirčiuotoje pozicijoje ydingos tarties atvejų. Tačiau žurnalistė R. Miliūtė pakankamai ilgąjį balsį [o:] nekirčiuotoje pozicijoje tarė taisyklingai - 149 kartų (42,82%) (18,19 paveikslai).

⁵⁶KAČIUŠKIENĖ, Genovaitė; KRUOPIENĖ, Irena. Ilgųjų ir trumpųjų balsių realizavimas sakininės žiniasklaidos darbuotojų kalboje. *Žmogus ir žodis*, 2008, nr. 1, p. 38 – 42.

18 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos neirčiuoto ilgojo-įtempio balsio [o:] tarties statistika

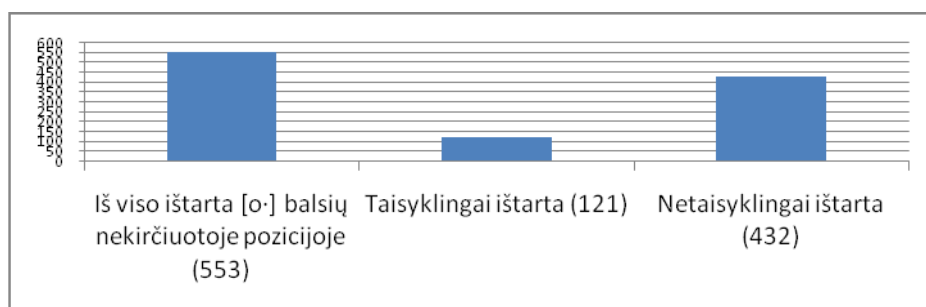

19 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos balsio [o:] taisyklumas nekirčiuotoje pozicijoje

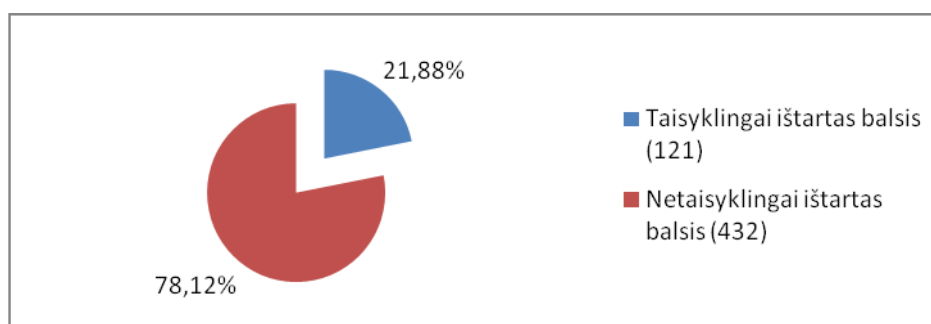

Laidos „Valanda su Rūta“ vedėja R. Mikelkevičiūtė iš 553 žodžių, turinčių ilgąjį balsį [o:] nekirčiuotoje pozicijoje, jį netaisyklingai trumpino net 432 kartus. Tai sudaro 78,12% ilgojo balsio [o:] nekirčiuotoje pozicijoje ydingos tarties atvejų. Tik 121 kartą (21,88%) žurnalistė balsį tarė pagal bendrinės kalbos normas (20, 21 paveikslai).

20 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos neirčiuoto ilgojo-įtempio balsio [o:] tarties statistika

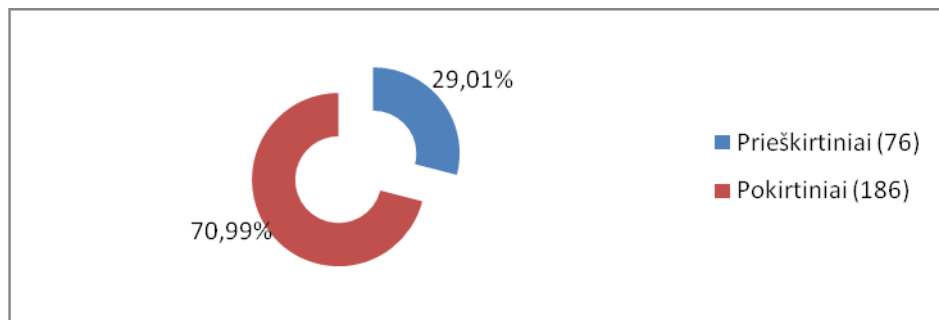

21 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos balsio [o:] taisyklumas nekirčiuotoje pozicijoje

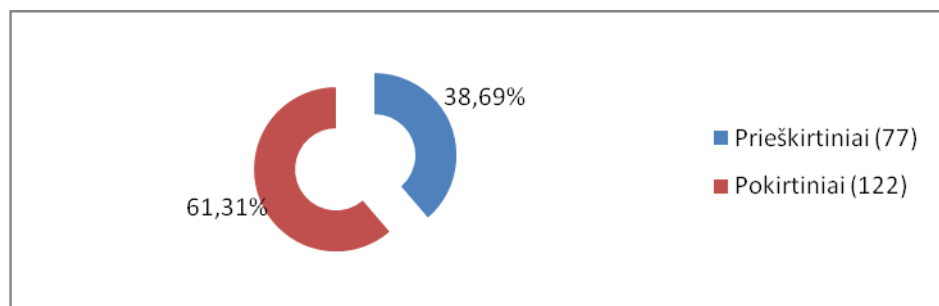

Visos trys laidos vedėjos paprastai klydo tardamos nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [o:] pokirtiniuose skiemenyse: R. Janutienė – 70,99% (22 paveikslas), R. Miliūtė – 51,31% (23 paveikslas), R. Mikelkevičiūtė – 52,08% (24 paveikslas). Kalbininkų įrodyta, kad dažniausiai visi nekirčiuoti ilgieji-įtemptieji balsiai viešojoje kalboje trumpinami būtent pokirtiniuose galūniniuose skiemenyse⁵⁷. Kiek rečiau žurnalistė R. Janutienė klydo tardama ilgąjį balsį [o:] nekirčiuotuose prieškirtiniuose skiemenyse (29,01%) (22 paveikslas). Tuo tarp R. Miliūtės ir R. Mikelkevičiūtės netaisyklinga ilgojo balsio [o:] nekirčiuotuose prieškirtiniuose skiemenyse tartis didesnė nei R. Janutienės: R. Miliūtės kalboje užfiksuota 38,69% ydingos tarties atvejų (23 paveikslas), R. Mikelkevičiūtės – 47,92% (24 paveikslas).

22 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [o:] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

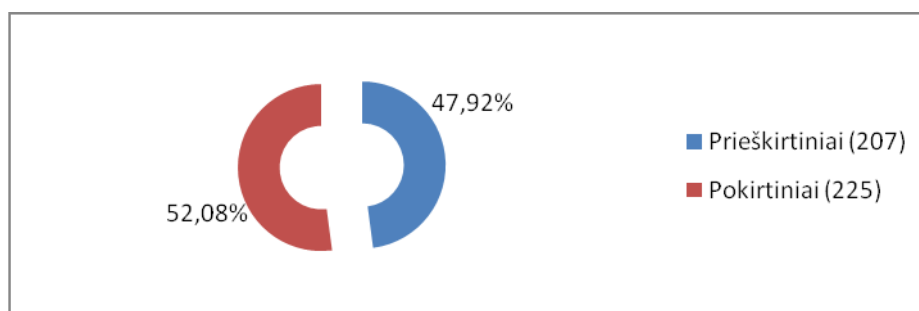

23 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [o:] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

⁵⁷ PAKERYS, Antanas. *Lietuvių bendrinės kalbos fonetika*. Vilnius, 2003, p. 38.

24 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [o:] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

2.2.1.2.2.1.1. Pokirtinė pozicija. Nustatyta, kad dažniausiai nekirčiuotas ilgasis balsis [o:] vedėjų buvo trumpinamas pokirtiniuose skiemenyse (tai sudaro R. Janitienės kalboje 70,99%, R. Miliūtės – 51,31%, R. Mikelkevičiūtės – 52,08% visų balsio [o:] ydingos tarties atvejų) (žr. 8 diagramą). Pastebėta, jog žurnalistės nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [o:] dažniausiai tarė neįtemptą, kartais su *a* atspalviu, pvz.: „**trumpieji [o:]**“ – *laiko* (1 laida), *televizijos* (1 laida), *kulturoje* (1 laida), *studijoje* (1 laida), *patiko* (1 laida), *sugriūvo* (1 laida), *mānote* (1 laida), *dārosi* (1 laida), *vės dėlto* (1 laida), *pirkimo* (1 laida), *atostogom* (1 laida), *būvote* (1 laida), *prėmijos* (1 laida), *rugpjūčio* (1 laida), *kvarteto* (1 laida), *brendimo* (1 laida), *grójo* (1 laida), *rašytoją* (1 laida) – („**ilgieji [o:]**“= *laiko*, *televizijos*, *kulturoje*, *studijoje*, *patiko*, *sugriūvo*, *mānote*, *dārosi*, *vės dėlto*, *pirkimo*, *atostogom*, *būvote*, *prėmijos*, *rugpjūčio*, *kvarteto*, *brendimo*, *grójo*, *rašytoją*); „**trumpieji [o:]**“ – *prajusiomis* (2 laida), *orkestro* (2 laida), *āktoriai* (2 laida), *nebūvo* (2 laida), *nepatiko* (2 laida), *medicinos* (2 laida), *nespėjot* (2 laida), *dueto* (2 laida), *vỹko* (2 laida) – („**ilgieji [o:]**“= *prajusiomis*, *orkestro*, *āktoriai*, *nebūvo*, *nepatiko*, *medicinos*, *nespėjot*, *dueto*, *vỹko*), „**trumpieji [o:]**“– *televzorius* (3 laida), *os* (3 laida), *tókio* (3 laida), *minjom* (3 laida), *tāpote* (3 laida), *pavỹko* (3 laida), *saūsio* (3 laida), *Prancūzijoje* (3 laida), *apskaičiāvimo* (3 laida), *skirtngos* (3 laida), *mēno* (3 laida) – („**ilgieji [o:]**“= *televzo os, tókio, minjom, tāpote, pavỹko, saūsio, Prancūzijoje, apskaičiāvimo, skirtngos, mēno*) ir kt. Tokio tipo klaidų užfiksuojama ir kitų žiniasklaidos atstovų kalbose, pvz.: „**trumpas [o:]**“ *stovjo*, *nuskambjo*, *sāko*, *būvo* ir kt.⁵⁸

Laidos vedėjos ne visus nekirčiuotus ilguosius-įtemptuosius balsius pokirtinėse pozicijose tarė klaidingai. Žurnalisčių kalboje užfiksuota ir taisyklingai ištartų ilgųjų balsių [o:], pvz.: *Kaldos* (1 laida), *šventmo* (1 laida), *igáunančios* (1 laida), *gēro* (1 laida), *gaivūmo* (2 laida), *tàvo* (2 laida), *laiko* (2 laida), *Galnos* (2 laida), *saūsio* (3 laida), *mēto* (3 laida), *ātgarsio* (3 laida) ir kt.

⁵⁸KAČIUŠKIENĖ, Genovaitė; KRUOPIENĖ, Irena. Ilgųjų ir trumpųjų balsių realizavimas sakininės žiniasklaidos darbuotojų kalboje. *Žmogus ir žodis*, 2008, nr. 1, p. 38 – 42; PUPKIS, Aldonas. Ką parodė Kalbos švaros dienos? *Gimtoji kalba*, 2006, nr. 5, p. 3 – 8.

2.2.1.2.2.1.2. Prieškirtinė pozicija. Prieškirtinius skiemenis žurnalistės R. Janutienė, R. Miliūtė ir R. Mikelkevičiūtė trumpino rečiau (R. Janutienė – 29,01%, R. Miliūtė – 38,69%, R. Mikelkevičiūtė – 47,92% visų ilgojo balsio [o:] ydingos tarties atvejų nekirčiuotose pozicijose (22, 23, 24 paveikslai), pvz.: „**trumpas [o:]**“ – *norčiau* (1 laida), *kodl* (1 laida), *paproči* (1 laida), *dienoms* (1 laida), *toliaū* (1 laida) – („**ilgieji [o:]**“= *Žaldokaitė, norčiau, kodl, paproči, dienoms, toliaū*; „**trumpas [o:]**“, – *laidojė* (2 laida), *Lietuvojė* (2 laida), *išprovokāvote* (2 laida) – („**ilgieji [o:]**“= *laidojė, Lietuvojė, išprovokāvote*); „**trumpas [o:]**“ – *parodà* (3 laida), *toliaū* (3 laida), *tokià* (3 laida), *pabaigojė* (3 laida), *laidoms* (3 laida) – („**ilgieji [o:]**“= *parodà, toliaū, tokià, pabaigojė, laidoms*) ir kt. Tokių tarties klaidų užfiksuojama ir kitų televizijos bei radijo žurnalistų kalbose⁵⁹. Nustatyta, kad žurnalistės ne visada žodžius, turinčius ilgąjį balsį [o:] prieškirčinėse pozicijose, tarė klaidingai. Laidos vedėjos pagal bendrinės tarties normas tarė šiuos žodžius, pvz.: *laidojė* (1 laida), *šiosė* (1 laida), *papročia* (1 laida), *žmoni* (1 laida), *blogiausias* (1 laida), *malonumas* (1 laida), *Donātas* (2 laida), *toliaū* (2 laida), *kriokliams* (2 laida), *neblogo* (3 laida), *apdovanota* (3 laida), *parengtom* (3 laida) ir kt. Šio balsio tartis žurnalisčių kalboje nėra sisteminga. Dažnai tuos pačius žodžius, turinčius ilgąjį-įtemptąjį balsį [o:], laidos vedėjos kartais taria pagal bendrinės kalbos normas, kartais juos trumpina. Sunku pasakyti, kodėl žurnalisto tartis nesisteminga. Tai gali daryti įtaką ne tik jo gimtoji tarmė, svetimų kalbų įtaka, bet ir kalbėjimo tempas. Pastebėtina, kad žurnalistės laidų metu pakankamai greitai kalba, todėl netaisyklingos tarties pažeidimai gali būti atsiradę dėl pernelyg greito kalbėjimo tempo.

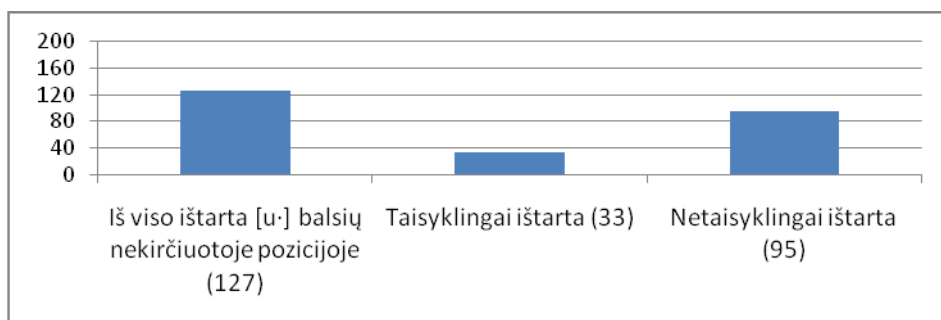
2.2.1.2.2.2. Ilgasis balsis [u:]

Balsio [u:] tarimas nėra sunkus, kadangi visose tarmėse šis balsis pažįstamas. Tačiau daugelyje tarmių ilgasis balsis [u:] dažnai nekirčiuotoje padėtyje trumpinamas. Sakytinėje žiniasklaidos kalboje galima dažnai išgirsti tariant šį balsį netaisyklingai (ypač nekirčiuotoje pozicijoje), pvz.: *žiurkite* (= *žiūrkite*), *tiesioginiu* (= *tiesioginiu*) ir kt.⁶⁰. Išanalizavus laidų įrašus, pastebėta, jog vedėjų kalboje taip pat buvo rasta šio tipo tarties pažeidimų. R. Janutienės kalboje užfiksuoti 95 (74,22%) netaisyklingos tarties atvejais iš 127 (25, 26 paveikslai). Žurnalistė linkusi nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [u:] trumpinti. Netaisyklingas šio balsio tarimas sudaro 74,22% visų pastebėtų balsių [u:] nekirčiuotoje pozicijoje tarties klaidų (26 paveikslas).

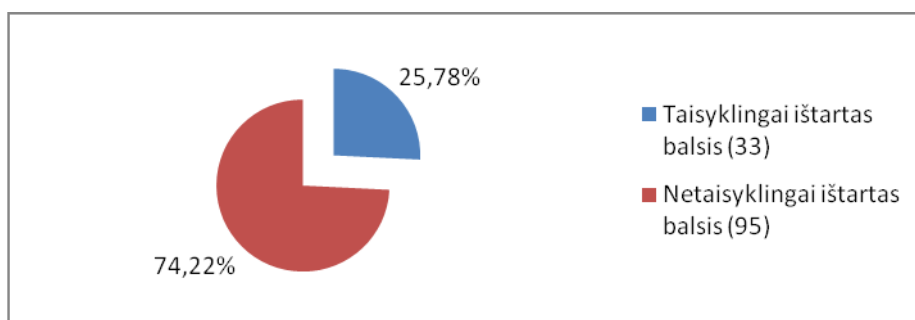
⁵⁹KAČIUŠKIENĖ, Genovaitė; KRUOPIENĖ, Irena. Ilgųjų ir trumpųjų balsių realizavimas sakytinės žiniasklaidos darbuotojų kalboje. *Žmogus ir žodis*, 2008, nr. 1, p. 38 – 42; VITKAUSKAS, Vladas. Dėl radijo pranešėjų tarties bei kirčiavimo. *Kalbos kultūra*, 1979, nr. 36, p. 56 – 59.

⁶⁰KAČIUŠKIENĖ; KRUOPIENĖ, p. 38 – 42; VITKAUSKAS, p. 56 – 59. išnaša 59.

25 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [u·] tarties statistika

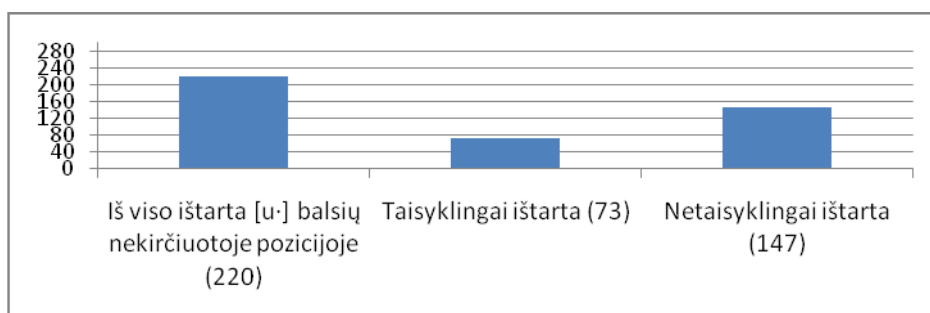
26 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos ilgojo balsio [u·] taisyklingumas nekirčiuotoje pozicijoje

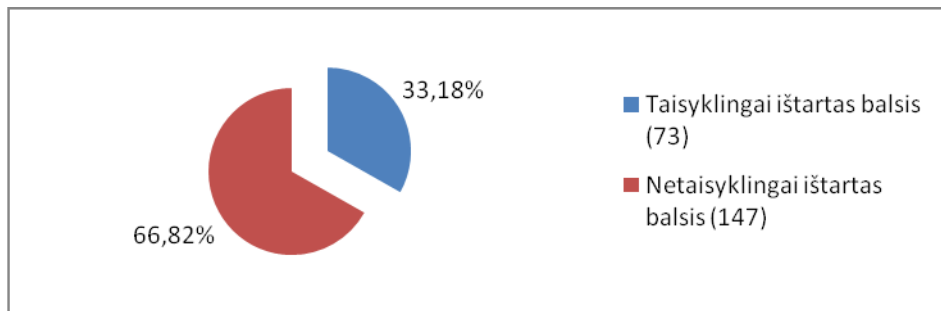
R. Miliūtė laidų metu ištare nekirčiuotose pozicijose 220 žodžių turinčių ilgąjį-įtemptąjį balsį [u·]. Žurnalistės kalboje užfiksuoti 147 (66,82%) netaisyklingos tarties atvejais (27, 28 paveikslai).

R. Miliūtė, kaip ir R. Janutienė linkusi nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [u·] trumpinti.

27 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [u·] tarties statistika

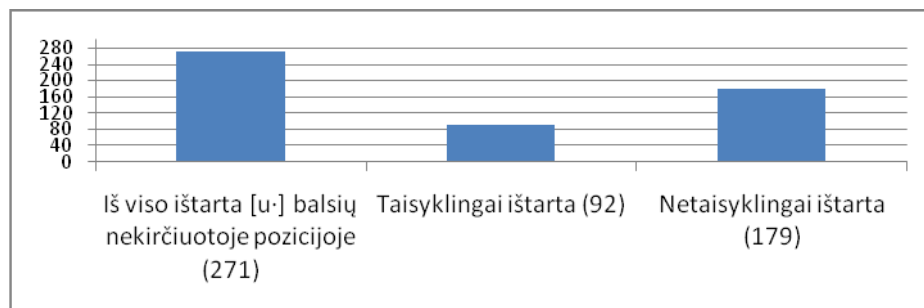

28 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos ilgojo balsio [u·] taisyklingumas nekirčiuotoje pozicijoje

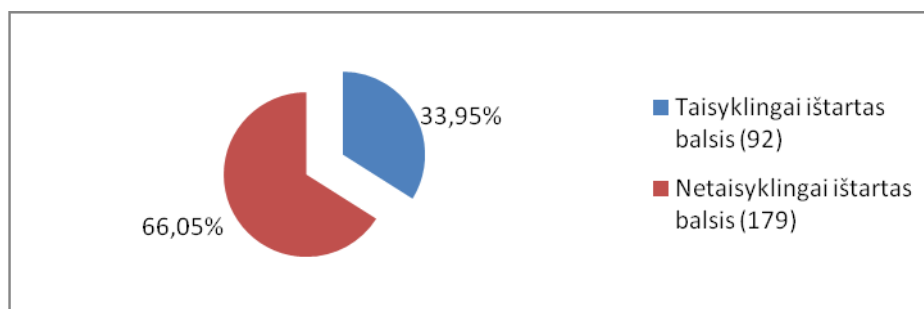

Išanalizavus laidų „Valanda su Rūta“ įrašus R. Mikelkevičiūtės kalboje taip pat buvo rasta šio tipo tarties pažeidimų. Žurnalistės kalboje užfiksuoti 179 (66,05%) netaisyklingos tarties atvejai iš 271 (29, 30 paveikslai). R. Mikelkevičiūtė, kaip ir jos kolegės, linkusi nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [u:] trumpinti. Netaisyklingas šio balsio tarimas sudaro 66,05% visų pastebėtų balsių [u:] nekirčiuotoje pozicijoje tarties klaidų (30 paveikslas).

29 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [u:] tarties statistika

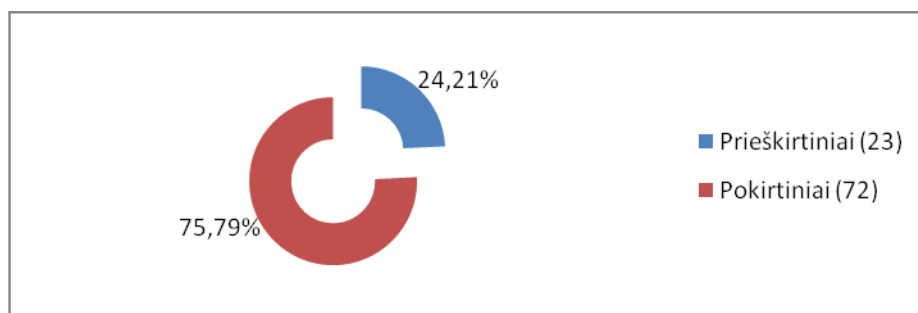

30 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos ilgojo balsio [u:] taisyklingumas nekirčiuotoje pozicijoje

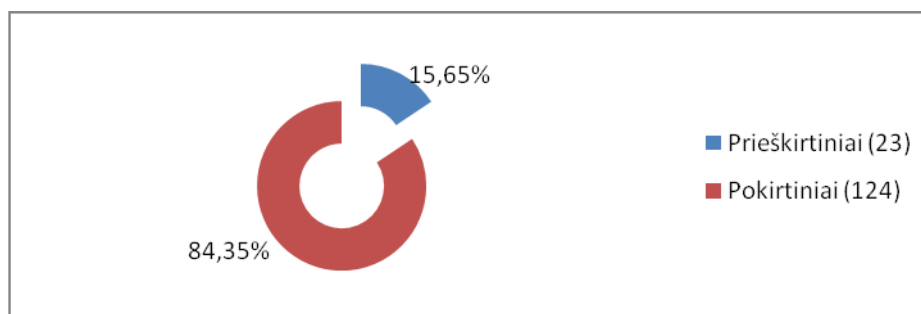

Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad visos trys žurnalistės paprastai klydo tardamos nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [u:] pokirtiniuose skiemenyse: R. Janutienė 75,79%, R. Miliūtė – 84,35%, R. Mikelkevičiūtė – 59,22%.. Žymiai rečiau dvi laidos vedėjos klydo tardamos ilgąjį balsį [u:] prieškirtinėse žodžių pozicijose: 24,21% (R. Janutienė), 15,65% (R. Miliūtė) (31, 32 paveikslai). Tuo tarpu R. Mikelkevičiūtės kalboje pastebėta panaši nekirčiuoto ilgąjį-įtemptąjį balso [u:] netaisyklingos tarte tendencija ir prieškirtiniuose skiemenyse, kaip ir pokirtiniuose – 40,78% (33 paveikslas).

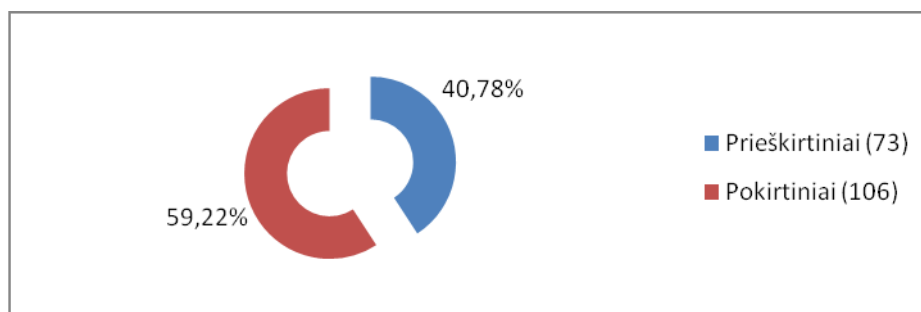
31 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtempojo balsio [uː] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

32 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtempojo balsio [uː] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

33 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtempojo balsio [uː] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

2.2.1.2.2.2.1. Pokirtinė pozicija. Nustatyta, kad laidos vedėjų kalboje dažniausiai ilgasis balsis [uː] nekirčiuotoje pozicijoje trumpinamas pokirtiniuose skiemenyse (31, 32, 33 paveikslai), pvz.: *póžiuris* (= *póžiūris*) (1 laida), *Kaḷdu* (= *Kaḷdū*) (1 laida), *rašýtoju* (=

rašytoju) (1 laida), *dalýku* (= *dalýku*) (1 laida), *áčiu* (= *áčiu*) (1 laida), *gòspelū* (= *gòspelū*) (1 laida), *iš tikr□ju* (= *iš tikr□ju*) (2 laida), *Kàtku* (= *Kàtku*) (2 laida), *gal□tu* (= *gal□tu*) (2 laida), *atródytu* (= *atródytu*) (2 laida), *žòdžiu* (= *žòdžiu*) (2 laida), *grāžu* (= *grāžu*) (3 laida), *j□su* (= *j□su*) (3 laida), □*vykiu* (=□*vykiu*) (3 laida), *pra□jusiu* (= *pra□jusiu*) (3 laida) ir kt. Pateikti pavyzdžiai rodo, jog didžiąją grupę tarties klaidų sudaro žodžiai su trumpinamomis nekirčiuotomis galūnėmis. Pastebėta, kad dažniausiai vedėjos trumpina žodžių galūnes naudodamos daugiskaitos kilmininko formas, pvz.: *mėtu* (= *mėtu*) (1 laida), *pašnekōvu* (= *pašnekōvu*) (1 laida), *trad□ciju* (= *trad□ciju*) (1 laida), *gastroliū* (= *gastroliū*) (2 laida), *knýgu* (= *knýgu*) (2 laida), *kr□tiku* (= *kr□tiku*) (3 laida) ir kt. Priekaištų dėl nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [u] netaisyklingos tarties pokirtinėse pozicijose žurnalistai yra sulaukę ir anksčiau, pvz.: *tiesióginiu* (= *tiesióginiu*), *gyvėntoju* (= *gyvėntoju*) ir kt⁶¹.

Pastebėtina, kad laidos laidų vedėjos ne visus žodžius, turinčius nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [u] pokirtiniuose skiemenyse, tarė netaisyklingai. Vedėjų kalboje užfiksuota ir taisyklingai ištartų žodžių su ilguoju balsiu [u] pokirtinėse pozicijose jo netrumpinant, pvz.: *m□su* (1 laida), *šveñčiū* (1 laida), *j□su* (1 laida), *bažnýčiū* (1 laida), *pasi□lymū* (1 laida), *atrad□mū* (2 laida), *výšniū* (2 laida), *dānu* (2 laida), *bohèmišku* (2 laida), *tur□tu* (3 laida), *svėikinimū* (3 laida), *pastar□jū* (3 laida), *atóstogu* (3 laida) ir kt. Sunku pasakyti, kodėl laidos vedėjos netaikė taisyklingai ištartų žodžių analogijos principo netaisyklingai ištarties žodžiams.

2.2.1.2.2.2.2. Prieškirtinė pozicija. Gerokai rečiau R. Janutienė ir R. Miliūtė trumpino nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [u] prieškirtiniuose skiemenyse: R. Janutienė – 24,21%, R. Miliūtė – 15,65%. (31, 32, 33 paveikslai), pvz.: *pasižiur□ti* (= *pasižiūr□ti*) (1 laida), *sunaūs* (= *sūnaūs*) (1 laida), *sunūs* (= *sūnūs*) (1 laida), *kulturà* (= *kultūrà*) (1 laida), *žiūrōvai* (= *žiūrōvai*) (2 laida), *kultur□ngai* (= *kultūr□ngai*) (2 laida), *strukturà* (= *struktūrà*) (3 laida) ir kt. Tokių tarties klaidų užfiksuojama ir kitų žiniasklaidos atstovų kalbose, pvz.: *žiur□kite* (= *žiūr□kite*), *temperaturà* (= *temperatūrà*) ir kt⁶². Kiek dažniau klydo priešmirtinėse pozicijose laidos „Valanda su Rūta“ vedėja R. Mikelkevičiūtė 40,78%.

Laidų vedėjos ne visada žodžius, turinčius ilgąjį balsį [u] prieškirtinėse pozicijose, tarė klaidingai. Tyrimas parodė, kad ilgojo balsio [u] tartis žurnalisčių kalboje nėra sisteminga. Laidos vedėjos vienais atvejais tuos pačius žodžius taria taisyklingai, kitais – ne, pvz.: *kultūrà* (1 laida), *žiūrōvai* (2 laida), *pasižiūr□kime* (2 laida), *pasižiūr□ti* (2 laida), *kūr□jū* (3 laida) ir kt. Tokia nesisteminga žurnalisto tartis rodo, kad žurnalistėms vertėtų atkreipti dėmesį į ilgojo balsio [u] tarties normas.

⁶¹KAČIUŠKIENĖ Genovaitė; KRUOPIENĖ, Irena. Ilgųjų ir trumpųjų balsių realizavimas sakininės žiniasklaidos darbuotojų kalboje. *Žmogus ir žodis*, 2008, nr. 1, p. 38 – 42.

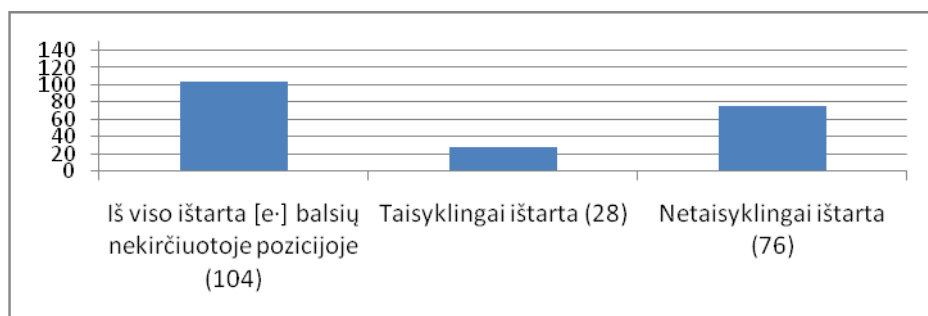
⁶²KAČIUŠKIENĖ Genovaitė; KRUOPIENĖ, Irena. Ilgųjų ir trumpųjų balsių realizavimas sakininės žiniasklaidos darbuotojų kalboje. *Žmogus ir žodis*, 2008, nr. 1, p. 38 – 42; PUPKIS, Aldonas. Ką parodė Kalbos švaros dienos? *Gimtoji kalba*, 2006, nr. 5, p. 3 – 8.

2.2.1.2.2.3. Ilgasis balsis [ɛ·]

Tai vienas iš sunkiausiai artikuliuojamų garsų. Kaip ir balsis [o·], taip ir balsis [ɛ·] daugelyje tarmių yra skirtingai pakitęs. Rytų aukštaičiai jį taria plačiau negu bendrinėje kalboje. Kai kurių tarmių ir miesto kalbos fonetinėje sistemoje šio baltio iš viso nėra, pavyzdžiui, žemaičiai baltio [ɛ·] visiškai neturi⁶³. Ilgasis balsis [ɛ·] beveik visame rytų aukštaičių ir dzūkų plote tariamas su *e* atspalviu. Šios tarmės gryno baltio [ɛ·] taip pat neturi. Todėl bendrine kalba išmokę kalbėti šių tarmių atstovai dažnai šį baltį taria platesnį, kiek panašų į *e*⁶⁴. Kaip jau buvo minėta, R. Mikelkevičiūtei artima rytų aukštaičių tarmė. Tyrimas parodė, kad žurnalistė baltį [ɛ·] dažnai taria platesnį, su *e* atspalviu. Tokia šio baltio tartis būdinga beveik visiems rytų aukštaičiams. Tyrimo rezultatai parodė, kad panašiai baltį šį baltį taria ir R. Januienė ir R. Miliūtė, nors jos atstovauja kitai tarmei.

Balsis [ɛ·] lietuvių kalboje yra visados ilgas, siauras ir smarkiai įtemptas, todėl visais atvejais lietuviškuose žodžiuose jis privalo būti tariamas bet kokioje pozicijoje tik ilgai⁶⁵. Nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo baltio [ɛ·] trumpinimas – dažna tarties klaida sakytinėje kalboje. Tokių klaidų buvo pastebėta ir žurnalistų kalboje. Šios klaidos R. Janutienės kalboje sudaro 11,46% visų pastebėtų ilgųjų baltio trumpinimo nekirčiuotoje pozicijoje tarties klaidų (10 paveikslas). Žurnalistė iš 104 žodžių, turinčių baltį [ɛ·] nekirčiuotoje pozicijoje, jį trumpino 76 kartus. Šios klaidos sudaro 73,08% ilgojo baltio [ɛ·] nekirčiuotoje pozicijoje ydingų tarties atvejų. Tik 28 kartus (26,92%) R. Janutienės tartis buvo taisyklinga (34, 35 paveikslai).

34 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo baltio [ɛ·] tarties statistika

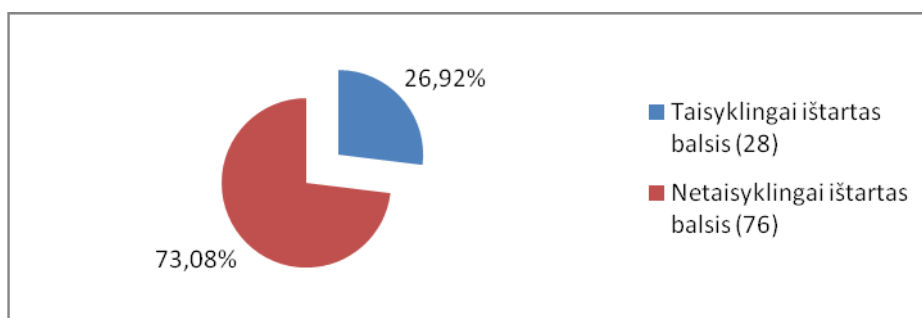

35 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos baltio [ɛ·] taisyklingumas nekirčiuotoj pozicijoje

⁶³ GRINAVECIS, Vladas. *Bendrinės kalbos mokymas remiantis mokinio tarme*. Kaunas, 1985, p. 52 – 55.

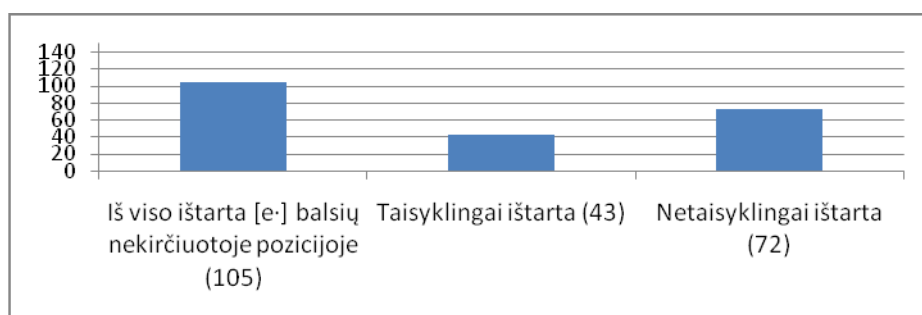
⁶⁴ GRINAVECIS, Vladas. Tarmių atspindžiai bendrinėje šnekamojoje kalboje. KLIUKIENĖ, R. *Lietuvių kalbos fonetikos skaitiniai*. Vilnius, 1997, p. 66 – 71.

⁶⁵ *Lietuvių kalbos vadovas*. 1950, p. 52.

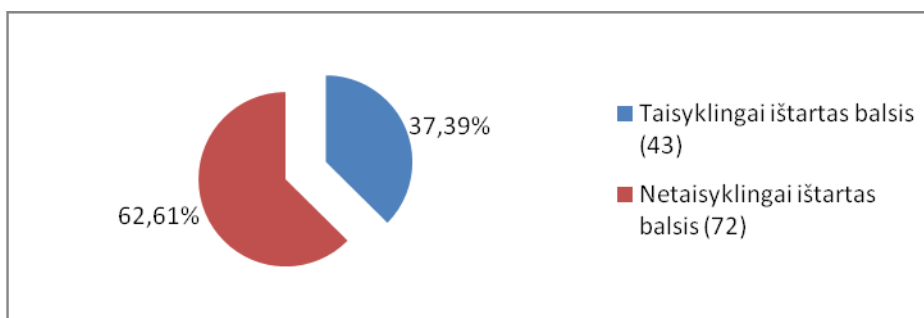

Žurnalistės R. Miliūtės kalboje balsio [ɛ·] nekirčiuotoje pozicijoje tarties klaidos sudaro 12,27% visų pastebėtų ilgųjų balsių trumpinimo nekirčiuotoje pozicijoje tarties klaidų (11 paveikslas). Laidos vedėja iš 105 ištartų žodžių, turinčių balsį [ɛ·] nekirčiuotoje pozicijoje, jį trumpino 7 kartus. Tiokios klaidos sudaro 62,61% ilgojo balsio [ɛ·] nekirčiuotoje pozicijoje ydingų tarties atvejų. 43 kartus (37,39%) R. Miliūtės tartis buvo taisyklinga (36, 37 paveikslai).

36 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įemtojo balsio [ɛ·] tarties statistika

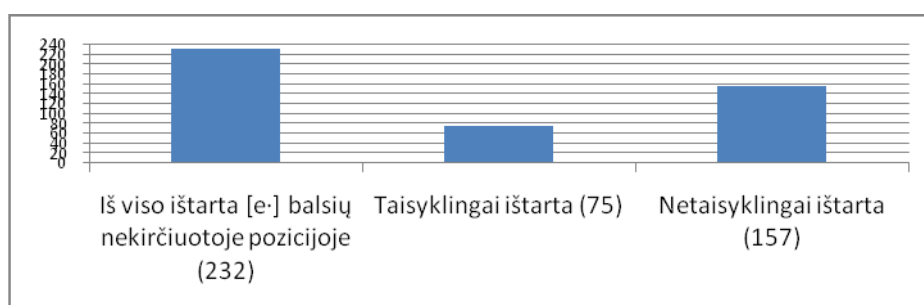
37 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos balsio [ɛ·] taisyklumas nekirčiuotoj pozicijoje

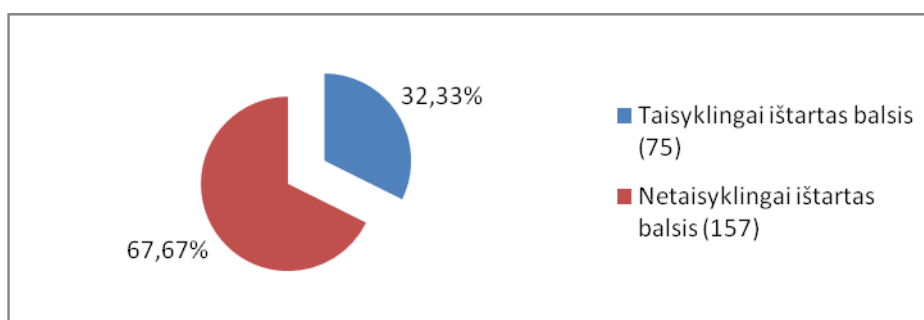
Laidos „Valanda su rūta“ vedėjos R. Mikelkevičiūtės balsio [ɛ·] nekirčiuotoje pozicijoje klaidos sudaro 13,77% visų pastebėtų ilgųjų balsių trumpinimo nekirčiuotoje pozicijoje tarties klaidų (12 paveikslas). R. Mikelkeičiūtė laidų metu ištare 232 žodžius, turinčių balsį [ɛ·] nekirčiuotoje pozicijoje. Iš jų laidų vedėja klydo ir jį trumpino net 157 kartus. Šios klaidos sudaro 67,67% ilgojo balsio [ɛ·] nekirčiuotoje pozicijoje ydingų tarties atvejų. 75 žodžių turinčių balsį

[ɛ·] nekirčiuotoje pozicijoje tartis atitiko bendrinės lietuvių kalbos tarties normas – 32,33% (38, 39 paveikslai)

38 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuoto lgojo-įemptojo balsio [ɛ·] tarties statistika

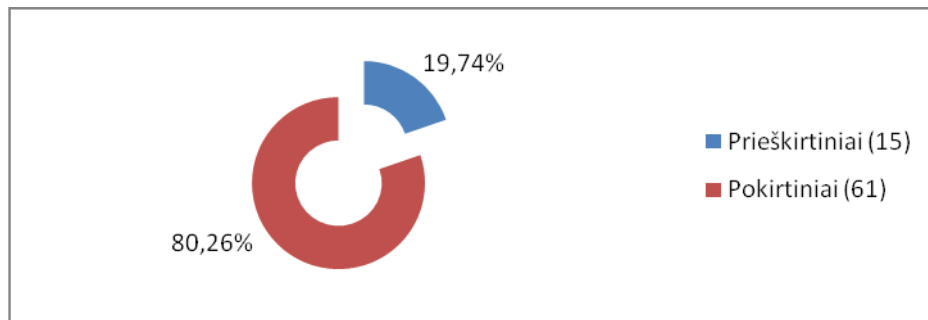
39 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos balsio [ɛ·] taisyklingumas nekirčiuotoj pozicijoje

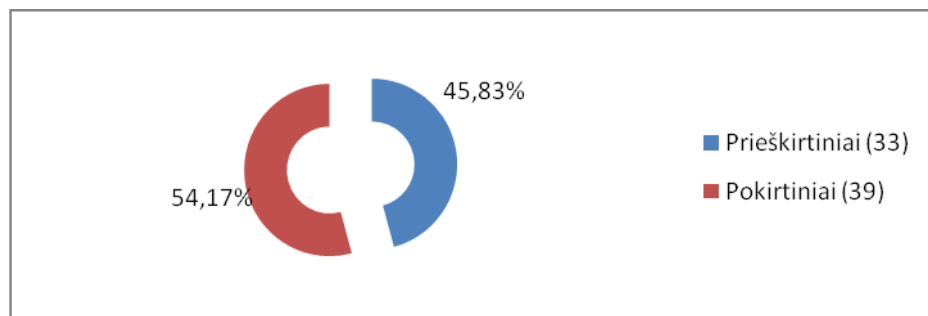
Laidos vedėjos paprastai klydo tardamos nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [ɛ·] pokirtiniuose skiemenyse: R. Janutienė – 80,26%, R. Miliūtė – 54,17%, R. Mikelkevičiūtė – 53,69% (40, 41, 42 paveikslai). Kalbininkų įrodyta, kad dažniausiai visi nekirčiuoti ilgieji-įtemptieji balsiai viešojoje kalboje trumpinami būtent pokirtiniuose skiemenyse⁶⁶. Kiek rečiau žurnalistės klydo tardamos ilgąjį balsį [ɛ·] nekirčiuotose priešskirtinėse žodžių pozicijose R. Janutienė 19,74%, R. Mikelkevičiūtė – 36,31%. Kiek blogiau tai sekėsi daryti R. Miliūtei – 45,83% (40, 41, 42 paveikslai).

40 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įemptojo balsio [ɛ·] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

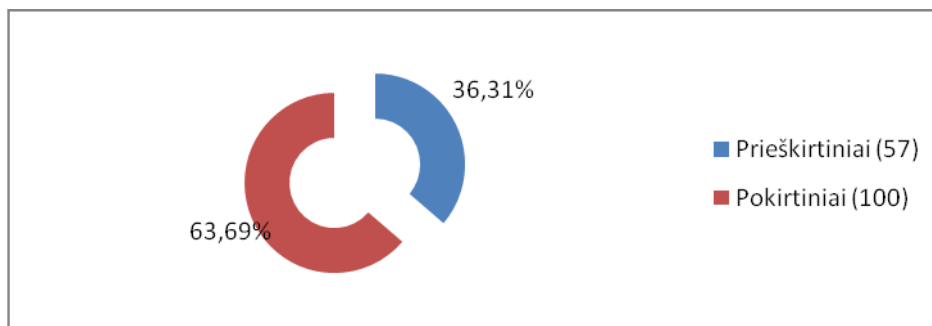
⁶⁶ PAKERYS, Antanas. *Lietuvių bendrinės kalbos fonetika*. Vilnius, 2003, p. 38.

41 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [ɫ·] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

42 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [ɫ·] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

2.2.1.2.2.3.1. Pokirtinė pozicija. Nustatyta, kad žurnalistėms daugiausia kėblumų kelia balsio [ɫ·] tarimas pokirtinėse pozicijose. Atliktas išsamus tyrimas parodė, kad dažniausiai ilgąjį balsį [ɫ·] žurnalistės taria su *e* atspalviu, pvz.: „**trumpas [ɫ·], turintis e atspalvį**“ – šveñtes (= šveñtės) (kas?) (1 laida), vadōve (= vadōvė) (1 laida), vakariēne (= vakariēnė) (1 laida), žmōnes (= žmōnės) (1 laida), vieniñtele (= vieniñtelė) (1 laida), āktore (= āktorė) (2 laida), susilāuke (= susilāukė) (2 laida), sāke (= sākė) (2 laida), parōde (= parōdė) (2 laida), stēngesi (= stēngėsi) (2 laida), profēsore (= profēsorė) (3 laida), pōtepiiai (= pōtėpiiai) (3 laida), sūrenge (= sūrengė) (3 laida), kolēges (= kolėgės) (3 laida), suk□le (= suk□lė) (3 laida) ir kt. Beveik visi netaisyklingos tarties atvejai užfiksuoti galiniuose žodžių skiemenyse. Sistemiškas balsio [ɫ·] trumpinimas

pokirtinėse pozicijose pastebėtas ir kitų televizijos žurnalistų kalbose. Nors žurnalistams ir reiškiamas pastabų dėl šio balsio netaisyklingos tarties, tačiau jie ir toliau taria jį trumpą, o ne ilgą ar bent pusilgį⁶⁷.

Išanalizavus duomenis, paaiškėjo, kad laidos vedėjos kartais nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [ɔ̃·] pokirtinėse pozicijose tarė taisyklingai, pvz.: *linksmýbēm* (1 laida), *susimaɔ̃šē* (1 laida), *daugýbēs* (1 laida), *pasākē* (1 laida), *sutrūkdē* (1 laida), *šveñtē* (2 laida), *paskutɔ̃nēje* (2 laida), *daigýbē* (2 laida), *atsɔ̃nešēte* (3 laida), *ɔ̃mē* (3 laida), *priešýbēs* (3 laida), *išrēiškē* (3 laida) ir kt.

2.2.1.2.2.3.2. Prieškirtinė pozicija. Tyrimas parodė, kad žurnalistė R. Janutienė rečiausiai trumpino prieškirtinį ilgąjį balsį [ɔ̃·]. Tai sudaro vos 19,74% visų balsio [ɔ̃·] ydingos tarties atvejų, pvz.: *giesmemɔ̃s* (= *giesmēmɔ̃s*) (1 laida), *nerà* (= *nērà*) (1 laida), *pedomɔ̃s* (= *pēdomɔ̃s*) (1 laida), *sudelióti* (= *sudēlióti*) (3 laida), *sekmɔ̃s* (= *sēkmɔ̃s*) (3 laida) ir kt. Kiek daugiau klaidų priešmirtinėse pozicijose darė R. Miliūtė (45,83%) ir R. Mikelkevičiūtė (36,31%) Žurnalistės visais atvejais balsį [ɔ̃·] prieškirtinėse pozicijose, kaip ir pokirtinėse pozicijose, tarė su *e* atspalviu. Šių tarties klaidų užfiksuojama ir kitų žurnalistų kalbose, pvz.: *pajegɔ̃* (= *pajēgɔ̃*) ir kt.⁶⁸

Žurnalisčių kalboje taip pat rasta ir taisyklingai ištartų žodžių, turinčių nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [ɔ̃·] prieškirtinėse pozicijose, pvz.: *dėkóti* (1 laida), *nērà* (1 laida), *dėkɔ̃ngas* (1 laida), *žmonēmɔ̃s* (2 laida), *dėkóju* (2 laida), *vėliaũ* (3 laida), *dėkà* (3 laida) ir kt.

2.2.1.2.2.4. Ilgasis balsis [a·]

Nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [a·] tarimas yra pakankamai sudėtingas. Mūsų tarmių ypatybė yra ta, kad šis balsis smarkiai trumpinamas, ypač pokirtinėse pozicijose⁶⁹. Tarmėse šis balsis šaknyje turi tuos pačius atitikmenis kaip ir ilgasis kirčiuotas [a·]. Tačiau tipiškiausias nekirčiuoto ilgojo [a·] balsio pakitimas tarmėse, miesto kalboje ir nelietuviškoje aplinkoje yra jo redukcija⁷⁰. Pavyzdžiui, visi žemaičiai vienaskaitos galininką taria su trumpuoju [a], pvz.: *gēra* (= *gērą*); *pɔ̃rma* (= *pɔ̃rmą*) ir kt. Panaši redukcija yra ir kitose tarmėse bei miesto kalboje. Būtina akcentuoti, jog nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [a·] tarimas savo ilgumu visiškai nesiskiria nuo kirčiuoto ilgojo [a·] balsio.

Nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [a·] tarties klaidų pasitaiko dėl įvairių priežasčių. Šių tarties klaidų gali atsirasti dėl gimtosios tarmės, svetimų kalbų ar miesto kalbos įtakos.

⁶⁷ PUPKIS, Aldonas. 2007 metų Kalbos švaros dienos. *Gimtoji kalba*, 2007, nr. 11, p. 3 – 11.

⁶⁸ PUPKIS, Aldonas. 2007 metų Kalbos švaros dienos. *Gimtoji kalba*, 2007, nr. 11, p. 3 – 11.

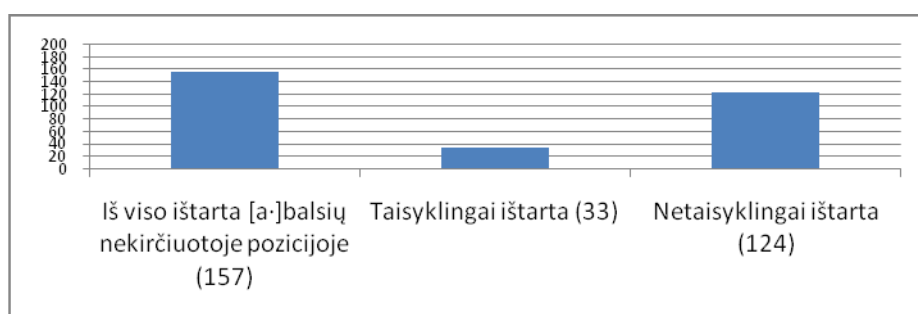
⁶⁹ MIKALAUSKAITĖ, Elžbieta. *Lietuvių kalbos fonetikos darbai*. Vilnius, 1975, p. 24.

⁷⁰ PAKERYS, Antanas, PUPKIS, Aldonas. *Lietuvių kalbos bendrinė tartis*. Kaunas, 1968, p. 8 – 10.

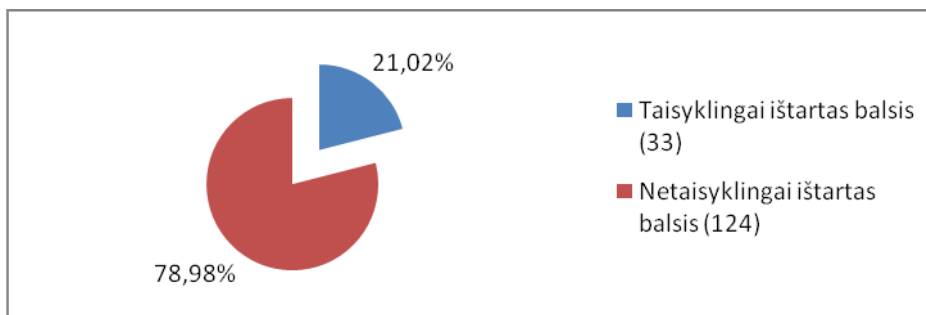
Išanalizavus žurnalisčių laidų įrašų tartį, paaiškėjo, kad laidos vedėjos pakankamai dažnai taria nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [a:] netaisyklingai, jį trumpindamos. Šios tarties klaidos R. Janutienės kalboje sudaro 18,70% visų pastebėtų nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo tarties klaidų, R. Miliūtės – 10,96%, R. Mikelkevičiūtės – 15,09% (10, 11, 12 paveikslai).

Tyrimų rezultatai parodė, kad R. Janutienė iš 157 kartų nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [a:] netaisyklingai tarė 124 kartus, t.y. balsį trumpindama (43 paveikslas). Tai sudaro 78,98% nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [a:] tarties pažeidimų (44 paveikslas).

43 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [a:] tarties statistika

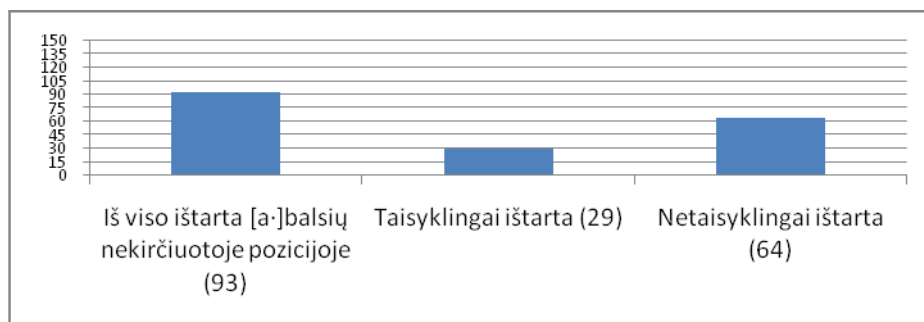

44 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos ilgojo balsio [a:] taisyklingumas nekirčiuotose pozicijose

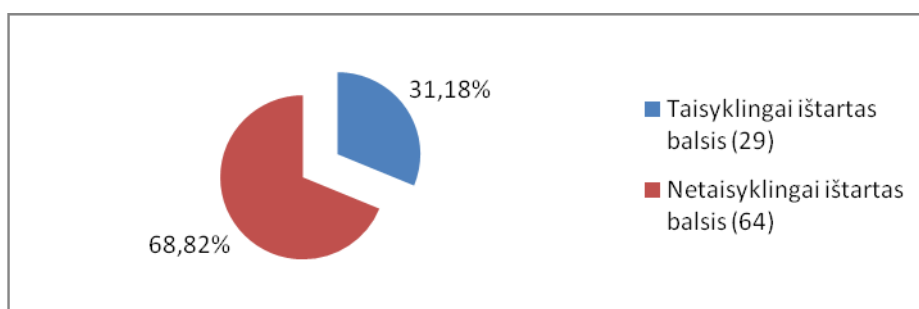

Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos R. Miliūtės balsio [a:] nekirčiuotoje pozicijoje klaidos sudaro 10,96% visų pastebėtų ilgųjų balsių trumpinimo nekirčiuotoje pozicijoje tarties klaidų (žr. 4 diagramą). R. Miliūtė laidų metu ištarė 93 žodžius, turinčius balsį [a:] nekirčiuotoje pozicijoje. Iš jų laidų vedėja klydo ir jį trumpino net 64 kartus. Šios klaidos sudaro 68,82% ilgojo balsio [a:] nekirčiuotoje pozicijoje ydingų tarties atvejų. Tik 29 žodžių turinčių balsį [a:] nekirčiuotoje pozicijoje tartis atitinka bendrinės lietuvių kalbos tarties normas – 31,18% (45, 46 paveikslai).

45 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [a:] tarties statistika

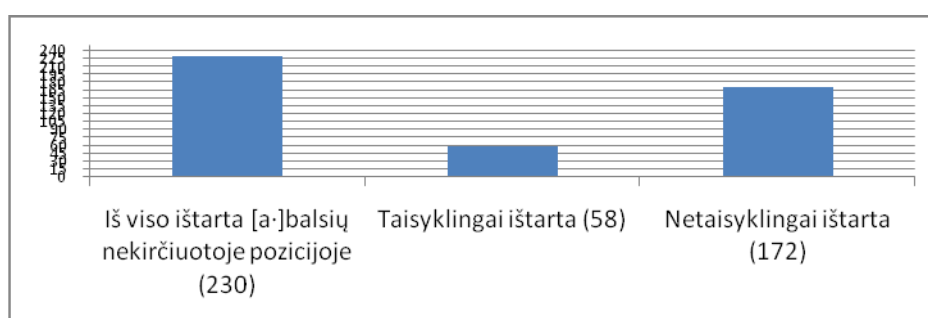

46 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos ilgojo balsio [a:] taisyklingumas nekirčiuotose pozicijose

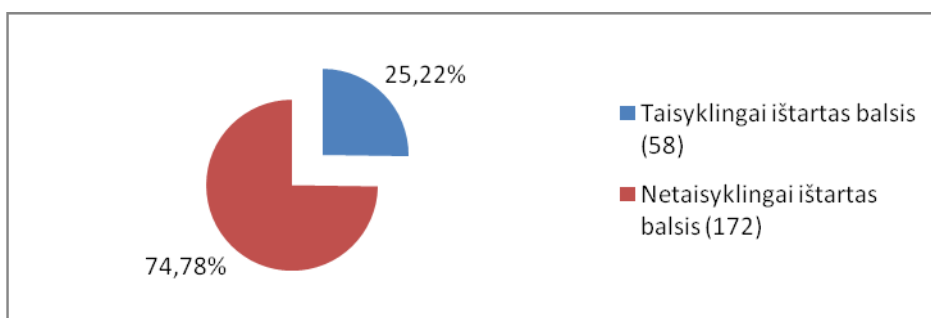
Tyrimų rezultatai parodė, kad R. Mikelkevičiūtė iš 230 kartų nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [a:] netaisyklingai tarė 172 kartus, t.y. balsį trumpindama (47 paveikslas). Tai sudaro 74,78% nekirčiuoto ilgojo-įtempiojo balsio [a:] tarties pažeidimų (48 paveikslas).

47 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtempiojo balsio [a:] tarties statistika

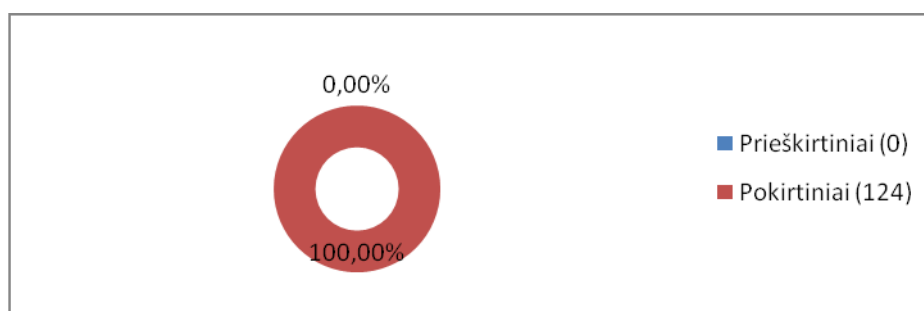
48 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos ilgojo balsio [a:] taisyklingumas nekirčiuotose pozicijose

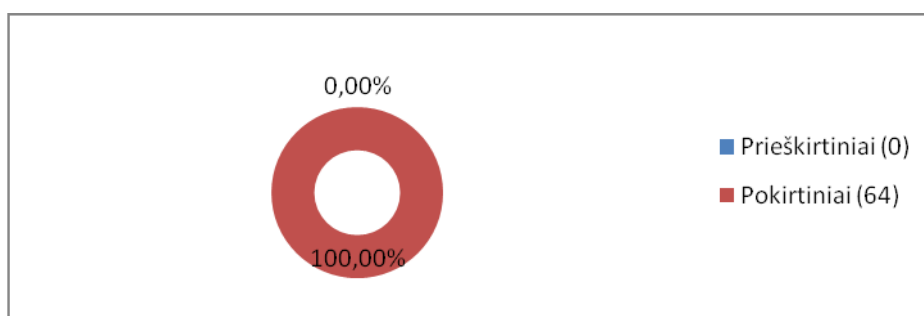

Išsamus tyrimas parodė, kad laidų vedėjos visus kartus tarė ilgąjį-įtemptąjį balsį [a:] žodžių pokirtinėse pozicijose. Neužfiksuotas nė vienas atvejis, kai žurnalistės netaisyklingai taria balsį prieškirtiniuose skiemenyse (49, 50, 51 paveikslai).

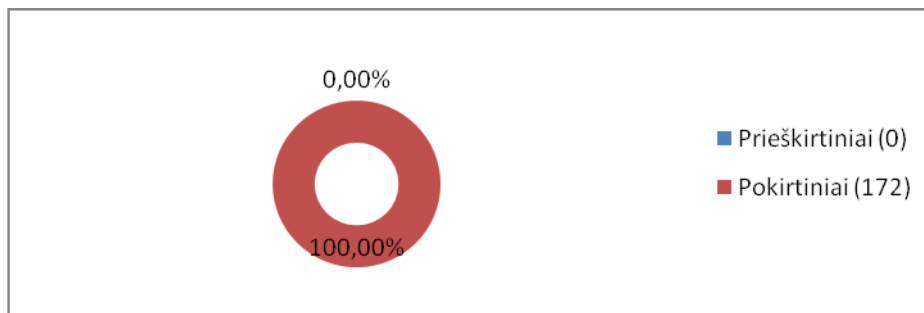
49 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [a:] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

50 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [a:] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

51 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [a:] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

2.2.1.2.2.4.1. Pokirtinė pozicija. Kaip jau buvo minėta, visus kartus laidos vedėjos klydo tardamos nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [a:] žodžių pokirtinėse pozicijose, galūniuose skiemenyse (49, 50, 51 paviksiai), pvz.: *mùzika* (= *mùzika*) (1 laida), *ka□ta* (= *ka□ta*) (1 laida), *rùbrika* (= *rùbrika*) (1 laida), *v□sa* (= *v□sa*) (1 laida), *reklāma* (= *reklāma*) (1 laida), *šveñtiška* (= *šveñtiška*) (2 laida), *karāliška* (= *karāliška*) (2 laida), *Lietuva* (= *Lietuva*) (2 laida), *viena* (= *viena*) (3 laida), *skulpt□ra* (= *skulpt□ra*) (3 laida), *pāroda* (= *pāroda*) (3 laida), *ši□ta* (= *ši□ta*) (3 laida), *jaūsma* (= *jaūsma*) (3 laida), *gyvënima* (= *gyvënima*) (3 laida), *iniciatyva* (= *iniciatyva*) (3 laida), *trëcija* (= *trëcija*) (3 laida), *debiùta* (= *debiùta*) (3 laida), *va□da* (= *va□da*) (3 laida), *propagāvima* (= *propagāvima*) (3 laida), *ivërtinima* (= *ivërtinima*) (3 laida), *mùzika* (= *mùzika*) (3 laida) ir kt. Nors didžiąją dalį žodžių žurnalistės tarė ne pagal bendrinės tarties normas, vis dėlto, laidos vedėjoms pavyko nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [a:] pokirtinėse pozicijose ištarti taisyklingai, jo netrumpinant, pvz.: *ypat□nga* (1 laida), *núotaika* (1 laida), *tókią* (1 laida), *kult□ra* (1 laida), *vieną* (1 laida), *tëmą* (1 laida), *trëcią* (1 laida), *kvarètą* (1 laida), *prógą* (2 laida), *prākalba* (2 laida), *diëną* (2 laida), *reklāmą* (2 laida), *filmāvimą* (2 laida), *□taką* (2 laida), *māžą* (3 laida), *t□kslą* (3 laida), *p□rmą* (3 laida), *ka□tą* (3 laida), *gërąją* (3 laida), *mëną* (3 laida). Pastebėta, kad žurnalistės kartais tuos pačius žodžius tarė nesistemiškai, pvz.: *kult□ra* – *kult□ra* (ką?) (2 laida), *viena* – *vieną* (1 laida), *la□da* – *la□da* (3 laida) ir kt. Žurnalistėms pravartu būtų atkreipti dėmesį į ilgojo balsio [a:] tarimą pokirtinėse pozicijose, ypač žodžių galūnėse, kadangi vedėjos daro nemažai tokio tipo tarties klaidų.

2.2.1.2.2.4.2. Prieškirtinė pozicija. Žurnalistės laidų metu vartojo labai mažai žodžių, turinčių nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [a:] prieškirčiuose pozicijose. Buvo rastas tik vienas tokio tipo žodis *apmąstyti*. Žurnalistės pagal bendrinės tarties normas šio žodžio ilgąjį-įtemptąjį balsį [a:] ištarė taisyklingai, jo netrumpindamos, pvz.: *apmąstyti* („*trumpas a*“ – *ne apmąstyti*) (3 laida). Kitų tokio tipo žodžio žurnalisčių kalboje neužfiksuota.

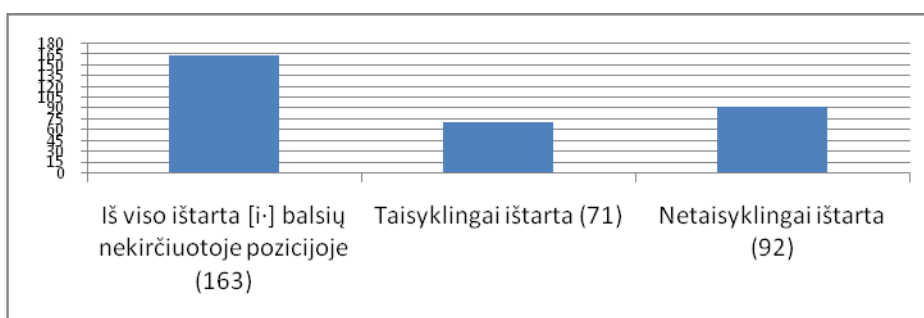
2.2.1.2.2.5. Ilgasis balsis [i:]

Nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [i:] tarties klaidų pasitaiko dėl gimtosios tarmės bei svetimų kalbų įtakos. Bendrinėje kalboje ilgojo-įtemptojo balsio [i:] trumpinimas pastebimas tiek prieškirtiniuose, tiek pokirtiniuose skiemenyse. Rytų aukštaičių aureolo pakraščiuose [i:] trumpinamas iki pusilgio. Tačiau kur kas dažniau pasitaiko visiškas [i:] trumpinimas (šiaurės žemaičių telšiškių, vakarų aukštaičių šiauliškių šnektose). Žymiai dažniau nekirčiuotas ilgasis-įtemptasis balsis [i:] trumpinamas pokirtiniuose galūniniuose skiemenyse⁷¹. Šioje pozicijoje ilguosius yra išlaikę tik kai kurie vakarų aukštaičiai kauniškiai, pietų aukštaičiai, rytų aukštaičiai uteniškiai, kupiškėnai, anykštėnai, vilniškiai. Kitų šnektų lietuviai vietoj nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų [i:] galūnėse vartoja trumpąjį [i]⁷². Labai panašiai trumpinama ir dėl svetimų kalbų įtakos. „Pastebima, kad lietuvių kalboje neteiktinai įsigali kiekybinis kirtis, t.y. balsių ilgumas tampa kirčiuoto skiemens žyme“⁷³. Balsių [i:] trumpinimas yra didelė klaida, kuri griaua bendrinės kalbos sistemą. Įprasti taisyklingai tarti nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [i:] nėra lengva, nes minėtose šnektose, lenkų, baltarusių, rusų kalbose analogiškoje pozicijoje ilgieji balsiai visiškai nevertojami. Tuomet reikia remtis kirčiuota pozicija, kur tariamas ilgasis-įtemptasis balsis [i:]⁷⁴.

Nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių [i:] trumpinimo klaidos žurnalistėjų kaboje pasiskirsto taip: R. Janutienė – 13,88%, R. Miliūtės – 14,65%, R. Mikelkevičiūtės – 14,04% visų pastebėtų ilgųjų balsių nekirčiuotoje pozicijoje tarties klaidų (10, 11, 12 paveislai). Išsiaiškinta, kad žurnalistės dažniau balsį [i:] taria ne pagal bendrinės kalbos normas.

Analizė parodė, kad iš 163 kartų laidos „Kodėl?“ vedėja R. Janutienė 92 kartus ilgąjį balsį [i:] nekirčiuotose pozicijose ištara netaisyklingai (56,44%), o taisyklingai 71 kartą (43,56%) (52, 53 paveiksai).

52 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [i:] tarties statistika

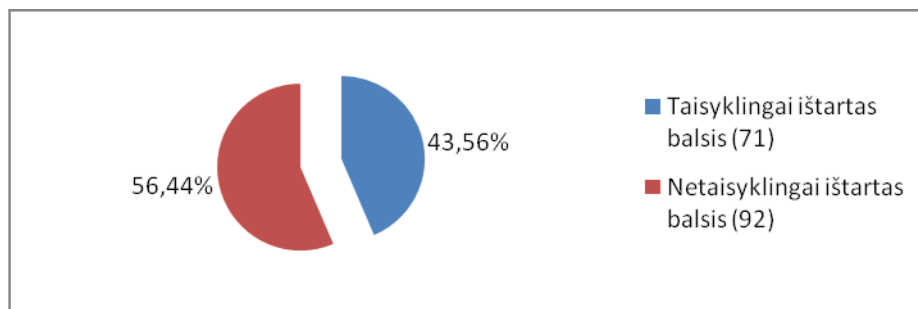
53 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos ilgojo balsio [i:] taisyklingumas nekirčiuotose pozicijose

⁷¹ PAKERYS, Antanas. *Lietuvių bendrinės kalbos fonetika*. Vilnius, 2003, p. 51.

⁷² PAKERYS, išnaša 71, p. 51.

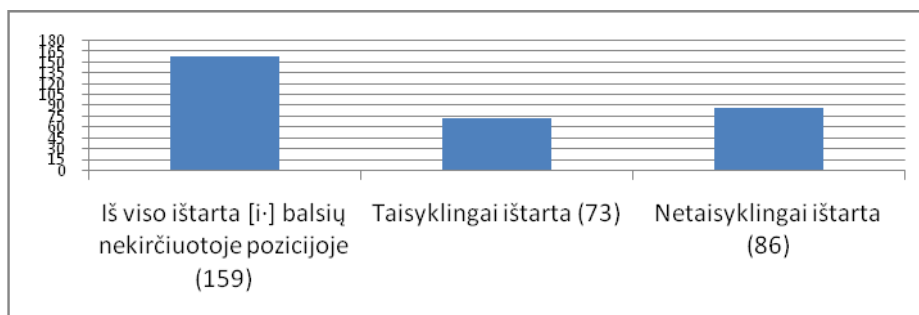
⁷³ PAKERYS, išnaša 71, p. 51.

⁷⁴ PAKERYS, išnaša 71, p. 51.

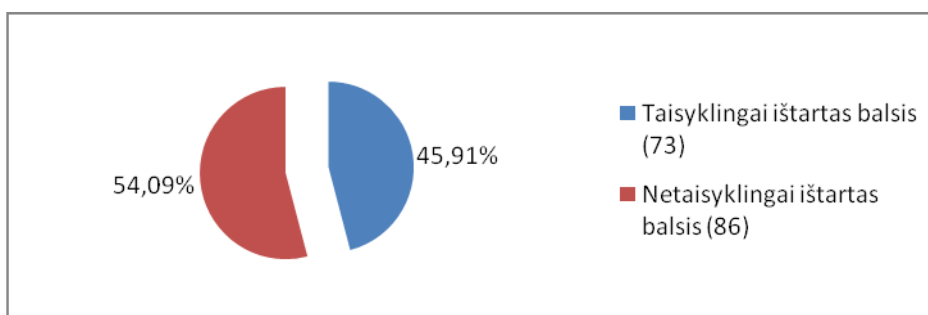

Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos R. Miliūtės balsio *[i:]* nekirčiuotoje pozicijoje klaidos sudaro 14,65% visų pastebėtų ilgųjų balsių trumpinimo nekirčiuotoje pozicijoje tarties klaidų (žr. 4 diagramą). R. Miliūtė laidų metu ištare 159 žodžius, turinčius balsį *[i:]* nekirčiuotoje pozicijoje. Iš jų laidų vedėja klydo ir jį trumpino 86 kartus. Šios klaidos sudaro 54,09% ilgojo balsio *[i:]* nekirčiuotoje pozicijoje ydingų tarties atvejų. 73 žodžių turinčių balsį *[i:]* nekirčiuotoje pozicijoje tartis atitinka bendrinės lietuvių kalbos tarties normas – 45,91% (54, 55 paveikslai).

54 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio *[i:]* tarties statistika

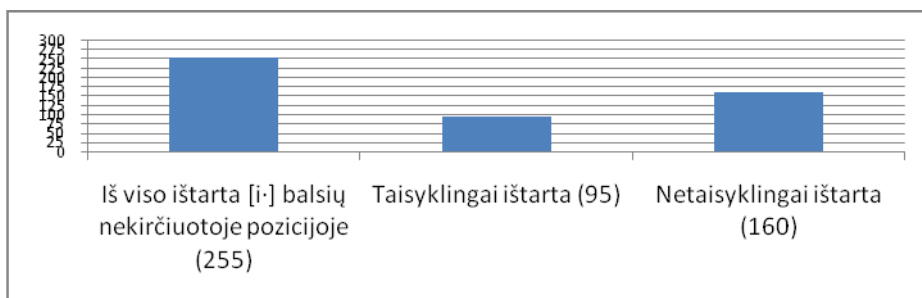

55 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos ilgojo balsio *[i:]* taisyklingumas nekirčiuotose pozicijose

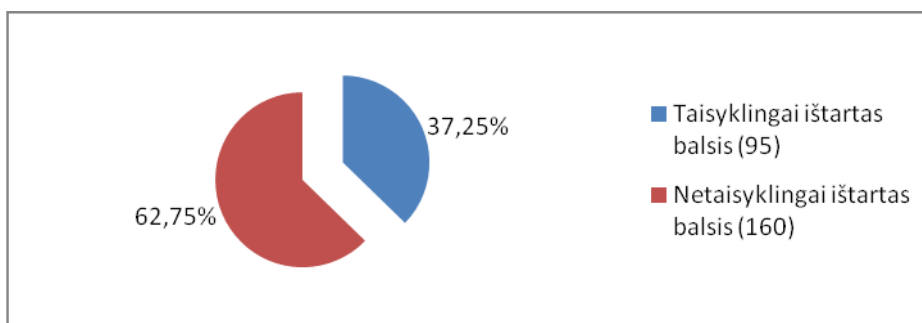

Išanalizavus laidų „Valanda su Rūta“ įrašus R. Mikelkevičiūtės kalboje taip pat buvo rasta šio tipo tarties pažeidimų. Žurnalistės kalboje užfiksuoti 160 (67,25%) netaisyklingos tarties atvejai iš 255 (56, 57 paveikslai). R. Mikelkevičiūtė, kaip ir jos kolegės, linkusi nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [i:] trumpinti. Taisyklingai žurnalistė šį balsį tarė 95 kartus. Tai sudaro 37,25% visų balsio [i:] nekirčiuotoje pozicijoje atvejų.

56 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [i:] tarties statistika

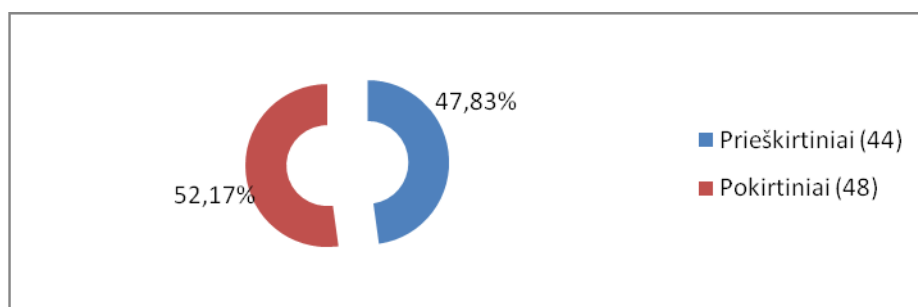

57 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos ilgojo balsio [i:] taisyklinumas nekirčiuotose pozicijose

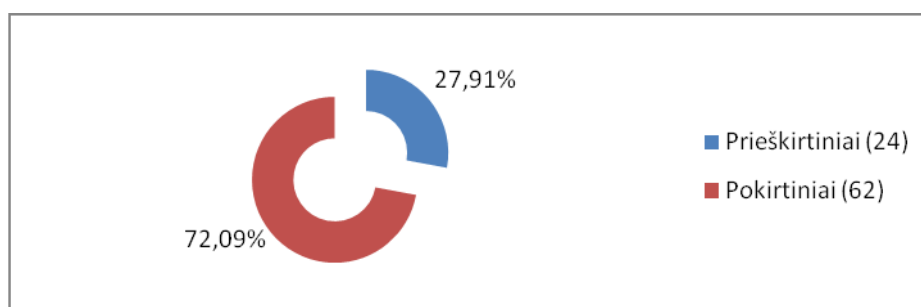

Išanalizavus duomenis, paaiškėjo, jog laidų vedėjos šiek tiek dažniau trumpina ilgąjį-įtemptąjį balsio [i:] pokirtinius skiemenis. Šios klaidos R. Janutienės kalboje sudaro 52,17% visų ydingų tarties atvejų nekirčiuotoje pozicijoje, R. Miliūtės – 72,09%, R. Mikelkevičiūtės – 60,00%. Prieškirtinėse pozicijose balsis [i:] trumpinamas kiek rečiau: 47,83% (R. Janutienė), 27,91% (R. Miliūtė), 40,00% (R. Mikelkevičiūtė) (58, 59, 60 paveikslai). Visgi gauti rezultatai rodo, kad R. Miliūtė ir R. Mikelkevičiūtė linkusios dažniau trumpinti balsį ir prieškirtinėse pozicijose.

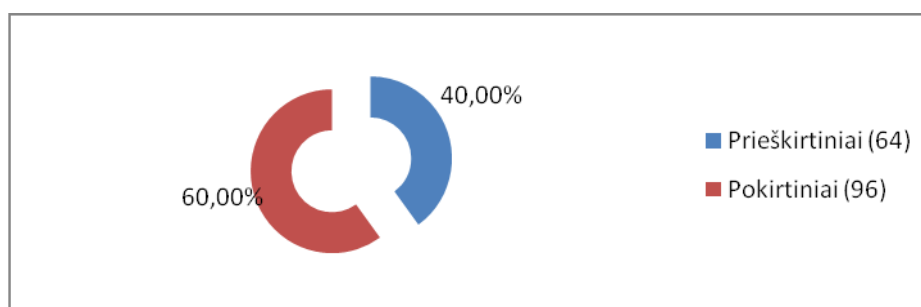
58 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [i·] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

59 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [i·] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

60 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [i·] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

2.2.1.2.2.5.1. Pokirtinė pozicija. Vedėjos, kaip jau buvo minėta, dažniau trumpino nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį [i·] pokirtiniuose skiemenyse, pvz.: *rañdantiš* (= *rañdantys*) (1 laida), *sántikiais* (= *sánykiais*) (1 laida), *šeštádieni* (= *šeštádienį*) (1 laida), *pasiródimas* (= *pasiródymas*) (1 laida), *ùžsienije* (= *ùžsienyje*) (1 laida), *grúodi* (= *grúodį*), (1 laida), *truput□li* (= *truput□lį*) (1 laida), *išsamėsnì* (= *išsamėsnį*) (1 laida), *paskut□ni* (= *paskut□nį*) (2 laida), *kartėli* (= *kartėlį*) (2 laida), *pasáulije* (= *pasáulyje*) (2 laida), *výstítis* (= *výstytis*) (2 laida), *pókalbije* (= *pókalbyje*) (2 laida), *Gýti* (= *Gýtį*) (3 laida), *dāli* (= *dālį*) (3 laida), *neišva□ditu* (= *neišva□dytu*) (3 laida), *v□ltis*

(= *v□lty*) (3 laida) ir kt. Dėl ilgojo-įtemptojo balsio [*i*] trumpinimo yra ir anksčiau žurnalistams pareikšta pasatabų⁷⁵.

Žurnalisčių kalboje užfiksuota atveju, kai laidos vedėjos ilgąjį-įtemptąjį balsį [*i*] taria taisyklingai, jo netrumpindamos, pvz.: *vaizd□ni* (1 laida), *daūgelį* (1 laida), *pap□ldysiu* (1 laida), *lāukiantys* (2 laida), *kult□rinį* (2 laida), *pasirōdymą* (2 laida), *atrōdytų* (2 laida), *pasāulyje* (2 laida), *pāžinti* (2 laida), *sāntykiai* (2 laida), *pasimōkyti* (2 laida), *neva□dysiu* (2 laida), *parod□ni* (3 laida), □*vykius* (3 laida), *mōkyti* (3 laida), *v□ltį* (3 laida) ir kt.

2.2.1.2.2.5.2. Priešskirtinė pozicija. Žurnalisčių kalboje taip pat pastebėtas ilgojo-įtemptojo balsio [*i*] trumpinimas ir priešskirtiniuose skiemenyse: R. Janutienė – 47,83%, R. Miliūtė – 72,09%, R. Mikelkevičiūtė – 40,0% (58, 59, 60 paveikslai), pvz.: *intensivūs* (= *intensyvūs*) (1 laida), *irā* (= *yrā*) (2 laida), *givēnimo* (= *gyvēnimo*) (2 laida), *informativēsne* (= *informatyvēsne*) (2 laida), *igivēndinti* (= *igyvēndinti*) (3 laida), *giv□* (= *gyv□*) (3 laida), *ivỹks* (= *ivỹks*) (3 laida) ir kt. Visus kitus kartus laidos vedėjos ilgąjį-įtemptąjį balsį [*i*] tarė pagal bendrinės tarties normas, pvz.: *iva□dinsit* (1 laida), *iprastom□s* (1 laida), *intymūs* (1 laida), *igāunančios* (1 laida), *ivỹko* (1 laida), *vyresnỹsis* (1 laida), *realiatyvū* (2 laida), *gyvēnimą* (2 laida), *išgyvēna* (2 laida), *knygās* (2 laida), *ryj□kai* (2 laida), *īdomū* (2 laida), *ivėrtino* (3 laida), *devyniolika* (3 laida), *isivyravo* (3 laida), *pragyvēnimo* (3 laida), *īta□gios* (3 laida) ir kt.

2.2.1.2.2.6. Ilgasis balsis [e]

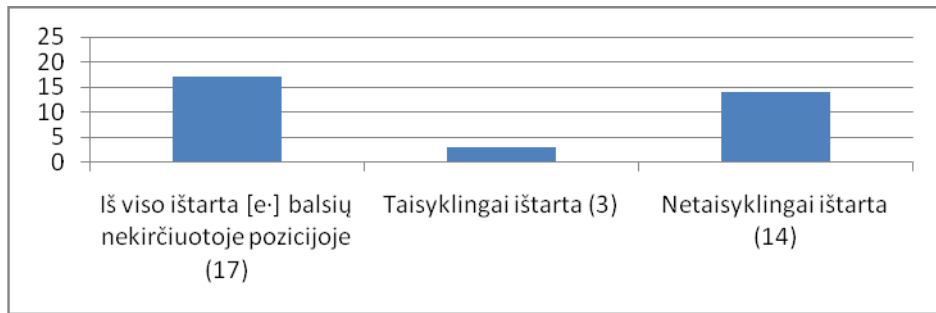
Šis balsis tarmių ir literatūrinės kalbos sistemoje funkcionuoja panašiai kaip ir ilgasis balsis [*a*]. Ilgojo balsio [*e*] tarimo trukmė nepriklauso nei nuo kirčio, nei nuo vietos žodyje, kaip ir visų kitų ilgųjų balsių. Tiek kirčiuotas, tiek nekirčiuotas žodžio pradžios, vidurio ar galo ilgasis balsis [*e*] turi būti tariamas tik ilgas. Nors bendrinėje kalboje nustatyta, kad ilgasis balsis [*e*] visuomet turi būti tariamas tik ilgas, tačiau ne visi paklūsta šiai taisyklei, dėl to randasi nemažai tarties klaidų. Netaisyklingas nekirčiuoto ilgojo balsio [*e*] tarimas žurnalisčių R. Janutienės kalboje sudaro 2,11% visų pastebėtų ilgųjų balsių nekirčiuotoje pozicijoje tarties klaidų, R. Miliūtės – 3,24%, R. Mikelkevičiūtės – 3,51% (10, 11, 12 paveikslai).

Pagal dažnumą nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [*e*] trumpinimas – rečiausiai daroma nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių tarties klaida žurnalisčių kalboje. Pasitaikančių tarties klaidų dažnumą taip pat lemia ir pačių žodžių vartosenos dažnumas.

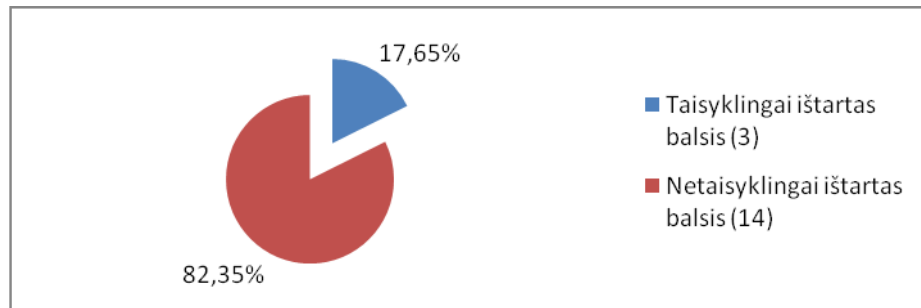
Žurnalistė R. Janutienė tarė ilgąjį-įtemptąjį balsį [*e*] nekirčiuotoje pozicijoje 17 kartų (61 paveikslas). Taisyklingai jį ištarė 3 kartus (17,65%), klydo – 14 kartų (82,35%) (61, 62 paveikslas).

⁷⁵KAČIUŠKIENĖ, Genovaitė; KRUOPIENĖ, Irena. Ilgųjų ir trumpųjų balsių realizavimas sakininės žiniasklaidos darbuotojų kalboje. *Žmogus ir žodis*, 2008, nr. 1, p. 38 – 42.

61 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [e·] tarties statistika

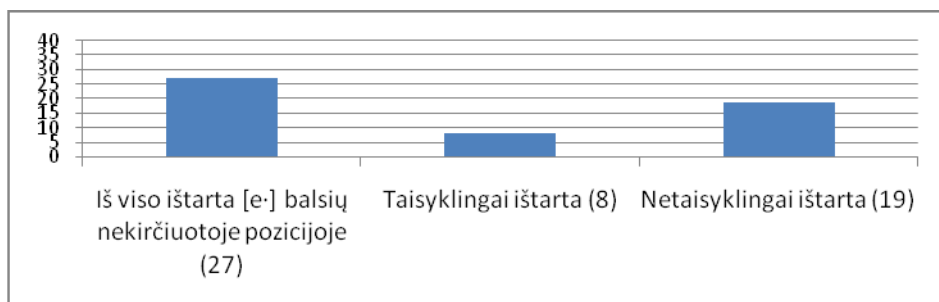

62 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos ilgojo balsio [e·] taisyklingumas nekirčiuotose pozicijose

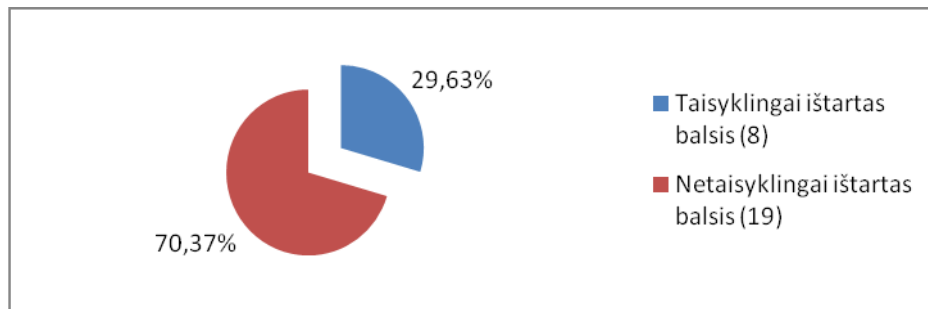
Žurnalistės R. Miliūtės kalboje balsio [e·] nekirčiuotoje pozicijoje tarties klaidos sudaro 3,24% visų pastebėtų ilgųjų balsių trumpinimo nekirčiuotoje pozicijoje tarties klaidų (64 paveikslas). Laidos vedėja iš 27 ištartų žodžių, turinčių balsį [e·] nekirčiuotoje pozicijoje, jį trumpino 19 kartų. Tiekios klaidos sudaro 70,37% ilgojo balsio [e·] nekirčiuotoje pozicijoje ydingų tarties atvejų. 8 kartus (29,63%) R. Miliūtės tartis buvo taisyklinga (63, 6 paveikslas).

63 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [e·] tarties statistika

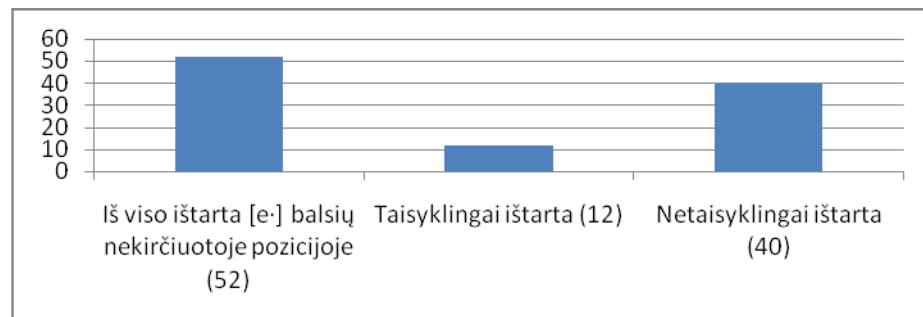
64 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos ilgojo balsio [e·] taisyklingumas nekirčiuotose pozicijose

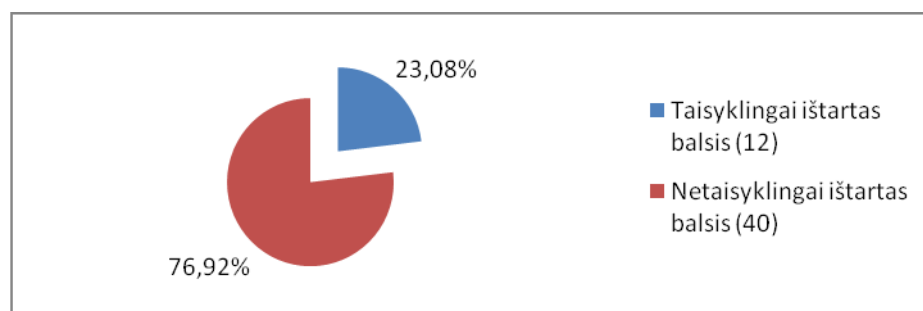

Išanalizavus laidų „Valanda su Rūta“ įrašus R. Mikelkevičiūtės kalboje taip pat buvo rasta šio balsio tarties pažeidimų. Žurnalistės kalboje užfiksuoti 40 (76,92%) netaisyklingos tarties atvejai iš 52 (65, 66 paveikslai). R. Mikelkevičiūtė, kaip ir jos kolegės, linkusi nekirčiuotą ilgąjį-įtemptąjį balsį [e:] trumpinti. Taisyklingai žurnalistė tarė šį balsį tik 12 kartų (23,08%).

65 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [e:] tarties statistika

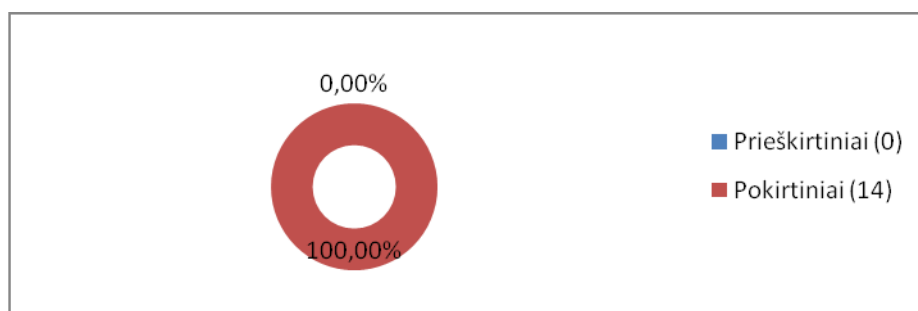

66 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos ilgojo balsio [e:] taisyklumas nekirčiuotose pozicijose

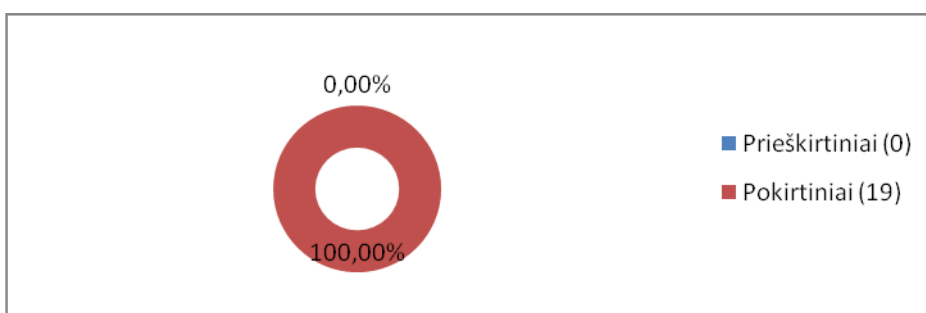

Pastebėta, kad visais atvejais žurnalistės trumpina ilgąjį balsį [e:] nekirčiuotų skiemenų pokirtinėse pozicijose. Nerastas nė vienas atvejis, kai žurnalistės netaisyklingai taria ilgąjį-įtemptąjį balsį [e:] priešskirtiniuose skiemenyse (67, 68, 69 paveikslai).

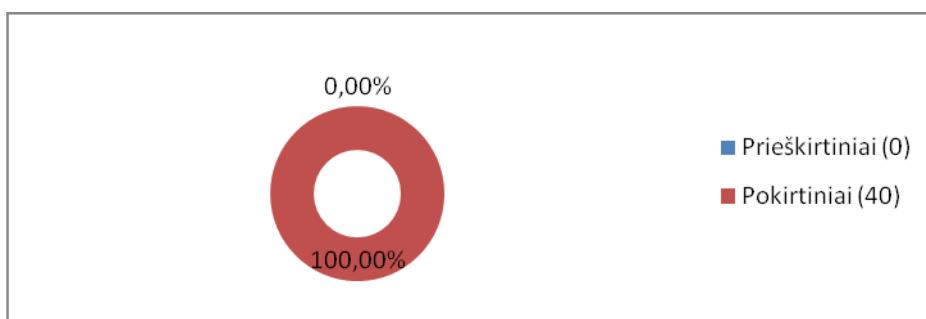
67 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirciuoto ilgojo-įtmptojo balsio [e:] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

68 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirciuoto ilgojo-įtmptojo balsio [e:] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

69 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirciuoto ilgojo-įtmptojo balsio [e:] ydingas trumpinimas įvairiose akcentinėse pozicijose

2.2.1.2.2.6.1. Pokirtinė pozicija. Išsamus tyrimas parodė, kad žurnalistės retai vartojo žodžius, turinčius ilgąjį-įtemptąjį balsį [e:] pokirtinėse pozicijose. Dažniausiai žurnalistės klydo vartodamos galininko žodžių formas. Vedėjos trumpino žodžių galūnes, pvz.: *ėsmė* (= *ėsmę*) (1

laida), *saváite* (= *saváite*) (2 laida), *maldēle* (= *maldēle*) (2 laida), *šveñtine* (= *šveñtine*) (2 laida), *da□le* (= *da□le*) (3 laida), *visuomen□ne* (= *visuomen□ne*) (3 laida), *paskut□ne* (= *paskut□ne*) (3 laida). Taip pat laidos vedėjas kartais trumpino ilgąjį-įtemptąjį balsį [e:] dalyvių galūnėse, pvz.: *paskeñdes* (= *paskeñdes*) (1 laida), *ik□res* (= *ik□res*) (1 laida), *sākes* (= *sākes*) (1 laida), *susik□res* (= *susik□res*) (1 laida), *pasisl□pes* (= *pasisl□pes*) (2 laida). Dėl šio balsio netaisyklingos tarties žurnalistams pastabų pareikšta ir anksčiau⁷⁶. Tyrimas parodė, kad žurnalistės kartais balsį tarė jo netrumpindamos, pvz.: *ra□dę* (1 laida), *prāsmę* (1 laida), *susid□ręs* (2 laida), *sugr□žę* (3 laida), *realýbę* (3 laida), *ats□gręžiam* (3 laida), *daugýbę* (3 laida). Nors laidos vedėjos vartojo nedaug tokio tipo žodžių, vis dėlto galima teigti, kad jų kalboje nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio [e:] trumpinimo klaidos yra gajos, kadangi žurnalistės žymiai dažiau klydo tardamos šį balsį, nei tarė taisyklingai.

2.2.1.2.2.6.2. *Prieškirtinė pozicija*. Laidų vedėjų kalboje nerastas nė vienas atvejis, kai ilgaisi balsis [e:] yra prieškirtinėje pozicijoje. Sakytinėje kalboje užfiksuojama nedaug tokio tipo tarties klaidų.

2.2.1.1.3. Vidutinio pakilimo balsių dvibalsinimas

Vidutinio pakilimo balsių dvibalsinimo klaidos viešojoje kalboje nėra labai gajos. Daugiausiai šių tarties klaidų daro tam tikrų tarmių atstovai. Beveik visame žemaičių tarmės plote vietoj bendrinės kalbos kirčiuotų ilgųjų balsių [o:] ir [□:] tariami dvibalsiai [uo] ir [ie]. Kadangi balsiai [o:] ir [□:] žemaičių gimtojoje tarmėje visai nevartojami, todėl jiems daug sunkiau išmokti taisyklingai tarti šiuos balsius. Balsių dvibalsinimo klaidų gali atsirasti ne tik dėl gimtosios tarmės, bet ir dėl kitų kalbų įtakos, ypač tarptautiniuose žodžiuose, kur esti kirčiuoti trumpieji-neįtemptieji balsiai [o] ir [e]. Balsių dvibalsinimo tarties klaidų daro ne tik žemaičiai, tačiau ir kai kurie pietų aukštaičiai, rytų aukštaičiai. Jie taip pat šiek tiek dvibalsina ilguosius balsius [o:] ir [□:].

Žurnalisčių R. Mikelkevičiūtė, R. Janutienė, R. Miliūtė kalboje vidutinio pakilimo balsių dvibalsinimo klaidų nebuvo užfiksuota. Galima teigti, kad šių klaidų žurnalistė R. Mikelkevičiūtė išvengė dėl to, jog nėra žemaičių tarmės atsotovė. Laidos vedėjai artimos rytų aukštaičių tarmė. Nors šių tarmių atstovai taip pat kartais linkę dvibalsinti vidutinio pakilimo balsius, tačiau R. Mikelkevičiūtė tokių klaidų nedaro ir taria vidutinio pakilimo balsius pagal bendrinės tarties normas, jų nedvibalsindama. Tuo tarpu R. Janutienė ir R. Miliūtė, atsižvelgiant į joms artimas tarmes – žemaičių, rodos, galėjo daryti šo tipo klaidų, tačiau jos taip pat jų išvengė. Galima daryti išvadą, kad šiuo aspektu, žurnalisčių tartis yra priartėjusi prie bendrinės kalbos tarties normų

⁷⁶KAČIUŠKIENĖ, Genovaitė; KRUOPIENĖ, Irena. Ilgųjų ir trumpųjų balsių realizavimas sakytinės žiniasklaidos darbuotojų kalboje. *Žmogus ir žodis*, 2008, nr. 1, p. 38 – 42.

reikalavimų, dėl to laidų vedėjo nedaro tokio tipo klaidų, pvz.: *t[ ]vas (ne tievas)* (1 laida), *vad[ ]vė (ne vaduovė)* (1 laida), *r[ ]tušės (ne ruotušės)* (1 laida), *p[ ]okalb[ ]io (ne puokalb[ ]io)* (1 laida), *p[ ][ ]žiūris (ne puožiūris)* (1 laida), *ž[ ]m[ ]nės (ne žmuonės)* (1 laida), *ž[ ]in[ ][ ]vas (ne žinuovas)* (1 laida), *kal[ ]din[ ]m (ne kaliedin[ ]m)* (1 laida), *sav[ ][ ]tiškas (ne savuotiškas)* (1 laida), *n[ ][ ]ri (ne nuori)* (1 laida), *ž[ ]m[ ][ ]gų (ne žmuogų)* (2 laida), *žiūr[ ][ ]vai (ne žiūruovai)* (2 laida), *d[ ][ ]k[ ][ ]ju (ne diekuoju)* (2 laida), *pr[ ][ ]gą (ne pruo[ ]gą)* (2 laida), *Kal[ ][ ]dų (ne Kaliedų)* (2 laida), *gird[ ][ ]site (ne girdiesite)* (3 laida), *sužin[ ][ ]sime (ne sužinuosime)* (3 laida) ir kt.

Apibendrinant visus atlikto balsių tarties tyrimo rezultatus galima teigti, kad žurnalistėms balsių tarties klaidos yra aktualios, kadangi laidų vedėjos dažnai klysta tardamos balsius (ypač nekirčiuotose pozicijose). Balsių tarties klaidos sudaro net didžiąją dalį visų ydingos tarties atvejų. Būtina pastebėti, kad laidų vedėjos visais kartais klydo tardamos nekirčiuotus ilguosius-įtemptuosius balsius. Dažniausiai balsiai trumpinami prieškirntiniuose skiemenyse. Tai sudaro didžiąją dalį visų nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo tarties klaidų (žr. 5 diagramą). Tarties atžvilgiu žurnalistėms aktuali nekirčiuoto ilgojo-įtemptojo balsio *[o·]* tartis. Šių klaidų žurnalistės kalboje užfiksuota daugiausiai. Paprastai šį balsį visos laidų vedėjos trumpina pokirtinėse žodžių pozicijose. Vedėjos taip pat nemažai klaidų daro tardamos balsius *[u·]*, *[□·]* (14,31%), *[a·]* *[i·]*. Mažiausiai klaidų užfiksuota tariant ilgąjį balsį *[e·]*. Pastebėtina, kad klaidos laidų vedėjų kai kurių balsių tartis nėra sisteminga.

Vienos iš dažniausiai pasitaikančių tarties klaidų – kirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių ilginimas. Žurnalistėms kalboje tokių klaidų neužfiksuota. Visais atvejais vedėjos tarė kirčiuotus trumpuosius-neįtemptuosius balsius taisyklingai, pagal bendrinės kalbos normas. Taip pat žurnalistėms visiškai neaktalios vidutinio pakilimo balsių dvibalsinio klaidos.

Gauti rezultatai leidžia teigti, kad balsių kiekybė realioje vartosenoje tikrai priklauso nuo akcentinės pozicijos, o konkrečių balsių tarties dažnumas sietinas su pačių garsų dažnumu.

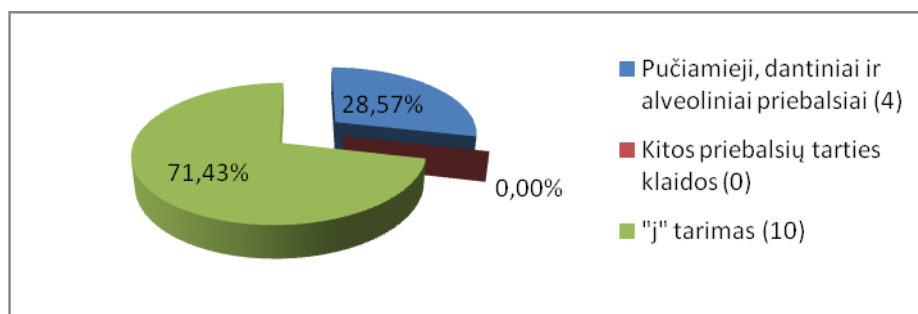
2.2.2. Priebalsių tartis

Lietuvių tarmių ir bendrinės kalbos priebalsiai yra labai panašūs. Dėl gimtosios tarmės, svetimų kalbų bei rašybos įtakos paprastai yra pažeidžiamos kai kurios bendrinės kalbos priebalsių vartojimo taisyklės. Priebalsių tarimo sunkumų yra kur kas mažiau negu tariant balsius ar dvibalsius. Dažniausios priebalsių tarties klaidos pasitaiko tariant kietuosius ir minkštuosius, dusliuosius ir skardžiuosius taip pat du vienodus ar supanašėjusius priebalsius. Tarties klaidų neišvengiama tariant ir pučiamuosius, dantinius, alveolinius bei svetimoms kilmės *[f]*, *[f']* *[x]*, *[x']*,

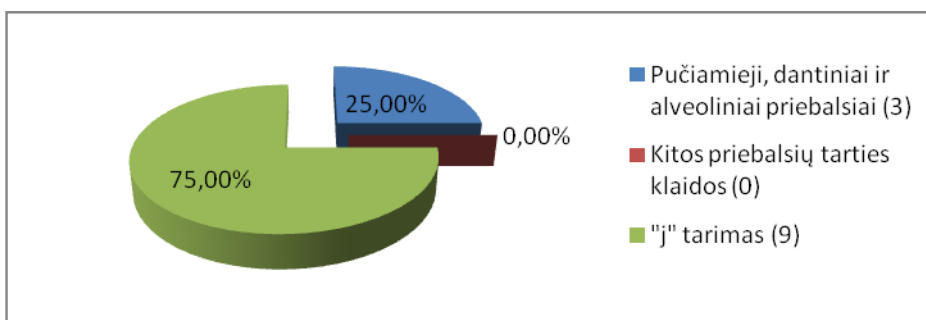
[h], [h'] priebalsius⁷⁷. Netaisyklingos tarties atvejų užfiksuojama ir dėl priebalsio [j'] tarties, kadangi šio priebalsio tarimas ir rašymas ne visada sutampa.

Kaip rodo stebėtų laidų tarties klaidų analizė, priebalsių klaidos žurnalistėlių kalboje pasiskirsto taip: R. Janutienės kalboje šios klaidos sudaro tik 1,93% visų užfiksuotų tarties klaidų, R. Miliūtės kalboje – 1,86%, R. Mikelkevičiūtės – 2,54% (4, 5, 6 paveikslai). Dažniausiai žurnalistės klydo tardamos priebalsį [j']. Šios klaidos sudaro didžiąją priebalsių tarties klaidų dalį: R. Janutienė – 71,43%, R. Miliūtė – 75,00%, R. Mikelkevičiūtė – 62,50% visų priebalsių tarties pažeidimų. Taip pat žurnalistės klydo tardamos pučiamuosius, dantinius ir alveolinius priebalsius. Šios tarties klaidos pasiskirsto taip: 28,57% (R. Janutienė), 25,00% (R. Miliūtė), 37,50% (R. Mikelkevičiūtė) visų priebalsių tarties klaidų (70, 71, 72 paveikslai). Kitų priebalsių tarties pažeidimų laidų vedėjų kalboje nerasta.

70 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos priebalsių tarties klaidų pasiskirstymas

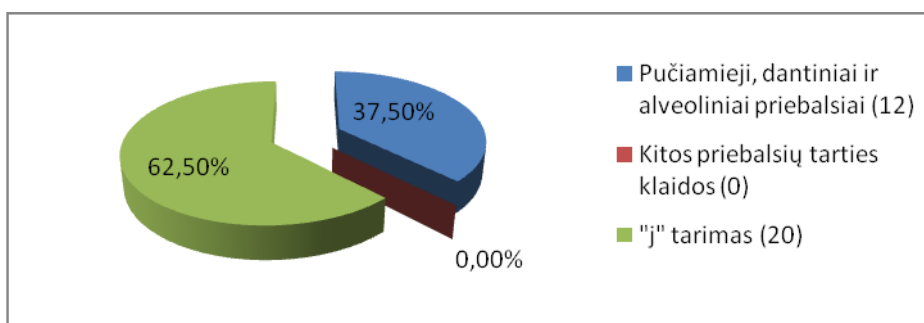

71 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos priebalsių tarties klaidų pasiskirstymas

72 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos priebalsių tarties klaidų pasiskirstymas

⁷⁷ PAKERYS, Antanas. *Lietuvių bendrinės kalbos fonetika*. Vilnius, 2003, p. 88 – 90.

2.2.2.1. Priebalsio [j'] tartis

Tai vienintelis lietuvių kalbos priebalsis, neturintis sau giminingo kietojo priebalsio. Priebalsis [j'] turi tam tikrų balsinių savybių, todėl jo tartis skiriasi nuo kitų priebalsių. Daug kur jį tariame, bet nerašome. Dažniausiai šio priebalsio tarties klaidų daroma tarptautiniuose žodžiuose. Jeigu tarptautiniame žodyje susiduria baslis [i] ir kitas balsis, hiatas paprastai naikinamas įterpiant priebalsį [j']. Lietuvių bendrinėje kalboje nustatyta, kad [j'] tariant įterptinas į tuos tarptautinius žodžius, kur jis nerašomas, bet kur balsiai *ia, ie, io, iu* priklauso skirtingiems skiemenims ir *i* čia nėra minkštumo ženklas⁷⁸. Atlikto tyrimo duomenys parodė, kad žurnalisčių kalboje užfiksuota priebalsio [j'] tarties pažeidimų. Visais kartais laidų vedėjos klydo tardamos priebalsį [j'] tarptautiniuose žodžiuose. Šios klaidos R. Janutienės kalboje sudaro 71,43% visų priebalsių tarties klaidų, R. Miliūtės kalboje – 75,00%, R. Mikelkevičiūtės – 62,50% visų priebalsių tarties pažeidimų. (70, 71, 72 paveikslai). Pastebėta, jog laidos vedėjos netarė privalomo tarti priebalsio [j'] šiuose tarptautiniuose žodžiuose, pvz.: *nacionālinis* (= *nacijonālinis*) (8 kartai) (1, 2, 3 laidos), *violončēlininkas* (= *vijolončēlininkas*) (1 laida), *profesionālijo* (= *profesijonālijo*) (3 laida), *potenciālo* (= *potencijālo*) (3 laida) ir kt. Tarties atžvilgiu šio tipo klaidos žurnalistėms yra aktualios, kadangi visus kartus laidos vedėjos tarptautiniuose žodžiuose netarė priebalsio [j'].

Pridėtinis [j'] taip pat turi būti tariamas bendrinės kalbos žodžių pradžioje prieš dvibalsį [ie], pvz.: *jievà* (*ievà*), *jiėšmas* (*iėšmas*), *jietis* (*ietis*) ir kt. Tokioje pozicijoje [j'] yra natūraliai atsiradęs pabrėžtinai ištarus [ie], prasidedantį aukštutinio pakilimo balsiu. Tuomet liežuvio vidurinei daliai dar šiek tiek labiau pakilus gomurio link, susidaro priebalsiui [j'] būdinga ankštuma⁷⁹. Žurnalisčių kalboje buvo rasta keletas žodžių, kai prieš dvibalsį [ie] privaloma tarti pridėtinį [j']. Visus kartus laidos vedėjos šiuos žodžius tarė pagal bendrinės tarties normas su pridėtinium [j'], pvz.: *jieškójimu* (*ieškójimu*) (2 laida), *jieškančius* (*ieškančius*) (3 laida) ir kt.

⁷⁸ PAKERYS, Antanas. Kaip Vilniaus mokiniai taria priebalsius. *Mūsų kalba*, 1971, nr. 6, p. 6 – 13; VAITKEVIČIŪTĖ, Valerija. Pridėtinio ir išpraustinio *j* tarimas lietuvių literatūrinėje kalboje. *Kalbos kultūra*, 1964, nr. 7, p. 69 – 71; KLIUKIENĖ, Irena. *Lietuvių kalbos fonetikos skaitiniai*. Vilnius, 1997, p. 100 – 104.

⁷⁹ PAKERYS, Antanas. *Lietuvių bendrinės kalbos fonetika*. Vilnius, 2003, p. 172.

Pridėtinis [j'] taip pat išlieka priešdėliniuose vediniuose, sudurtiniuose žodžiuose bei įvairiuose žodžių junginiuose. Dėl pridėtinio priebalsio [j'] tarties pastabų sulaukia ne vienas televizijos laidų vedėjas, taip pat moksleiviai, kiti asmenys⁸⁰.

2.2.2.2. Pučiamųjų, dantinių ir alveolinių priebalsių tartis

Priebalsiai [s], [s'], [z], [z'], [š], [š'], [ž], [ž'] bendrinėje lietuvių kalboje derinami ne tik pagal balso stygų veiklą, palatališkumą, bet taip pat ir pagal artikuliacijos vietą. Dantiniai priebalsiai prieš alveolinius turi virsti alveoliniais, o alveoliniai prieš dantinius – dantiniais. Iš dviejų visais atžvilgiais suderintų priebalsių turi būti paliekamas tik vienas. Susidūrus priebalsiams [s], [s'], [z], [z'], [š], [š'], [ž], [ž'] pirmasis priebalsis išnyksta, o tariamas tik antrasis. Tai vadinama priebalsių asimiliacija. Dėl morfonologinės rašybos įtakos ši tarties taisyklė dažnai pažeidžiama – dažnai tariami abu priebalsiai⁸¹.

Analizuojamų laidų vedėjų kalboje šios taisyklės pažeidimai sudaro tokią seką: R. Janutienės kalboje – 28,57% visų priebalsių tarties klaidų, R. Miliūtės – 25,00%, R. Mikelkevičiūtės – 37,50% (70, 71, 72 paveikslai). Tačiau dažniau žurnalistės šio tipo priebalsius tarė pagal bendrinės kalbos normas, pvz.: *ùsienyje* (*ùžsienyje*) (1 laida), *ùsuka* (*ùžsuka*) (2 kartai) (2 laida), *isip□ldo* (*išsip□ldo*) (2 laida), *iskirt□nis* (*išskirt□nis*) (2 kartai) (2 laida), *us□minėme* (*užs□minėme*) (3 laida) ir kt.

Morfemų sandūroje alveoliniai [š], [š'] susitinka su dantiniais [s], [s'] (daug rečiau [ž], [ž'] su [z], [z']). Suderinus šiuos priebalsius, gaunami du tapatūs garsai, kurių vienas praleidžiamas, pvz.: *isùko* (*išsùko*), *uzùlino* (*užžùlino*) ir kt. Tai artimoji, regresyvinė, visiškoji asimiliacija. Prie jos, kaip matome, dar prisideda degeminacija⁸². Analizuojamų laidų vedėjų kalboje rasta keletas tokios asimiliacijos pavyzdžių, kuriuos žurnalistės tarė ne pagal bendrinės tarties normas. Laidos vedėjos vietoj privalomo tarti antrojo priebalsio tarė abu priebalsius, pvz.: □šskiria (= □skiria) (1 laida), *išskr□sti* (= *iskr□sti*) (1 laida), *išsamėsnį* (= *isamėnsį*) (1 laida), *išsivaizdúoju* (= *isivaizdúoju*) (3 laida), *išsiáiškinsim* (= *isiáiškinsim*) (3 laida).

Vienu metu priebalsių asimiliacija gali būti dvejopa ar net trejopa (pagal balso stygų veiklą, artikuliacijos vietą ir palatališkumą) pvz.: *užsākymas*, *ùžsienis* ir kt.⁸³. Žurnalistės vartojo keletą žodžių, kur priebalsių asimiliacija yra dvejopa ar net trejopa, ir visus juos tarė taisyklingai, pagal bendrinės tarties normas, pvz.: *ùsienyje* (*ùžsienyje*) (1 laida), *ùsuka* (*ùžsuka*) (2 kartai) (2 laida), *us□minėme* (*užs□minėme*) (3 laida), *ùsienį* (*ùžsienį*) (3 laida).

⁸⁰ KRUOPIENĖ, Irena. Taisyklingos tarties lavinimo poreikių tyrimas. *Žmogus ir žodis*, 2004, nr. 1, p. 54 – 56; PAKERYS, išnaša 79, p. 173.

⁸¹ MIKALAUSKAITĖ, Elžbieta. *Lietuvių kalbos fonetikos darbai*, Vilnius, 1975, p. 42 – 45; PAKERYS, išnaša 79, p. 137-138.

⁸² PAKERYS, išnaša 79, p. 186.

⁸³ PAKERYS, Antanas. *Lietuvių bendrinės kalbos fonetika*. Vilnius, 2003, p. 186.

Iš pateiktų pavyzdžių matyti, kad žurnalistų pučiamųjų, dantinių ir alveolinių priebalsių tartis yra nesisteminga. Vienais atvejais žurnalistės tuos pačius žodžius taria pagal bendrinės tarties normas, kitais – neisilaiko tarties taisyklių. Tyrimas parodė, kad laidos laidos vedėjos dažniau šio tipo žodžius taria taisyklingai. Pastebėtina, kad laidų vedėjos nė karto neklydo, kai morfemų sandūroje susitinka priebalsiai [z], [z'] ir [s], [s']. Žurnalistės paprastai netaisyklingai tarė greta esančius priebalsius [š], [š'] ir [s], [s']. Žurnalistės linkusios tarti juos abu. Vedėjoms vertėtų atkreipti dėmesį į tokių žodžių tartį.

2.2.2.3. Kitų priebalsių tartis

Kietųjų ir minkštųjų, dusliųjų ir skardžiųjų, dviejų vienodų ir supanašėjusių, svetimų kilmės priebalsių tarties klaidų randasi dėl gimtosios tarmės, svetimų kalbų bei rašybos įtakos. Išanalizavus laidas, pastebėta, jog žurnalistės kietųjų ir minkštųjų, dusliųjų ir skardžiųjų, dviejų vienodų ir supanašėjusių priebalsių tarties klaidų išvengė. Nebuvo rastas nė vienas tiokio tipo priebalsių tarties pažeidimas. Galima daryti išvadą, kad laidos vedėjoms tokio tipo priebalsių tarties klaidos yra neaktualios, kadangi visais atvejais žurnalistės juos tarė taisyklingai. Taisyklingai ištartų priebalsių pavyzdžių galima pamatyti 4 lentelėje (4 lentelė).

4 lentelė. Taisyklingai tariamų priebalsių pavyzdžių lentelė

PRIEBALSIAI	PAVYZDŽIAI
<i>Kietieji ir minkštieji</i>	Minkštieji - <i>dalýkas</i> (1 laida), <i>žýdi</i> (1 laida), <i>žmonémis</i> (1 laida), <i>Statkevičius</i> (1 laida), <i>gal□tu</i> (2 laida), <i>žiūrōvai</i> (2 laida), <i>žēmas</i> (3 laida). Kietieji – <i>galb□t</i> (1 laida), <i>turb□t</i> (1 laida), <i>gál</i> (3 laida) ir kt.
<i>Duslieji ir skardieji</i>	<i>Nēdgi</i> (<i>nētgi</i>) (2, 3 laidos), <i>g□zdinti</i> (<i>g□sdinti</i>) (2 laida), <i>atskle□zdavo</i> (<i>atskle□sdavo</i>) (2 laida), <i>dirptina□</i> (<i>dirbtina□</i>) (2 laida), <i>paskēlpti</i> (<i>paskēlpti</i>) (2 laida), <i>ba□kti</i> (<i>ba□gti</i>) (2 laida), <i>sūrenktą</i> (<i>sūrengtą</i>) (3 laida), <i>pàrenktas</i> (<i>pàrengtas</i>) (3 laida), <i>ādgarsio</i> (<i>ātgarsio</i>) (3 laida), <i>abdovanóta</i> (<i>apdovanóta</i>) (3 laida) ir kt.
<i>Du vienodi priebalsiai</i>	Tokios fonetinės struktūros žodžių neužfiksuota
<i>Svetimos kilmės priebalsiai</i>	<i>Harmon□ngu</i> (<i>ne xarmon□ngu</i>) (1 laida), <i>honorarùs</i> (<i>ne xonorarùs</i>) (1 laida), <i>human□stinės</i> (<i>ne xuman□stinės</i>) (3 laida).

Apibendrinant visus atlikto priebalsių tarties tyrimo rezultatus pastebėtina, kad priebalsių klaidos žurnalistėms nėra labai aktualios. Laidos vedėjos klydo tardamos priebalsius retai, kiek dažniau R. Mikelkevičiūtė. Tačiau būtina pastebėti, kad laidų metų ji pavartojo ir daug daugiau žodžių, nei jos kolegės, todėl priebalsių tarties klaidų pasiskirstymas yra labia panašus. Išanalizuoti pavyzdžiai rodo, kad laidų vedėjoms daugiausiai problemų kelia priebalsio [j'] tartis. Užfiksuota R. Janutienės kalboje 10 šio priebalsio tarties klaidų, tai sudaro 71,43% visų priebalsių tarties klaidų, R. Miliūtės kalboje – 9 klaidos (75,00%), R. Mikelkevičiūtės – 20 klaidų (62,50%) (70, 71, 72 paveikslas). Visais atvejais vedėjos netarė pridėtinio [j'] tarptautiniuose žodžiuose, kuriuose jį privaloma tarti, nors priebalsis ten ir nerašomas. Žurnalistės taip pat klydo tardamos pučiamuosius, dantinius ir alveolinių priebalsius). Kitų priebalsių tarties klaidų laidų vedėjų kalboje neužfiksuota. Pučiamųjų, dantinių ir alveolinių priebalsių tarties klaidos žurnalisčių kalboje galėjo būti padarytos atsitiktinai.

2.2.3. Dvigarsių tartis

Visus lietuvių kalbos dvigarsius galima skirstyti į kelias grupes: dvibalsius, mišriuosius dvigarsius ir priebalsines afrikatas. Visų dvigarsių dėmenis jungia du pagrindiniai veiksniai: sklاندi artikuliacijos slinktis ir priegaidė. Vienų dvigarsių tarimui pagrindinę įtaką daro abu veiksniai, kitų – pirmasis arba antrasis veiksnys. Pagrindinė kiekvieno dvigarsio sąlyga jam susidaryti – abu dėmenys turi priklausyti tam pačiam skiemeniui⁸⁴.

Dvigarsių tarties klaidas galima skirstyti taip pat į keletą skyrių: priebalsinių dvigarsių (afrikatų), sutaptinių dvibalsių, sudėtinių dvibalsių ir mišriųjų dvigarsių klaidos. Šios dvigarsių klaidos dažniausiai pasitaiko viešojoje kalboje.

Kaip rodo stebėtų laidų tarties klaidų analizė, dvigarsių klaidos žurnalisčių kalboje pasiskirsto taip: R. Janutienė – tik 6,62% visų užfiksuotų tarties pažeidimų, R. Miliūtė – 7,13%, R. Mikelkevičiūtė – 6,91% (4, 5, 6 paveikslai). Pastebėta, jog žurnalistės visais atvejais klydo tardamos sutaptinius dvibalsius.

2.2.3.1. Sutaptiniai dvibalsiai

Lietuvių bendrinėje kalboje sutaptiniais dvibalsiais yra [ie] ir [uo]. Šie dvibalsiai vadinami sutaptiniais todėl, kad abu jų komponentai yra taip glaudžiai sutapę vienas su kitu, jog net neįjuntamas perėjimas nuo vieno komponento prie kito. Šie dvibalsiai kirčiuotuose skiemenyse dėl

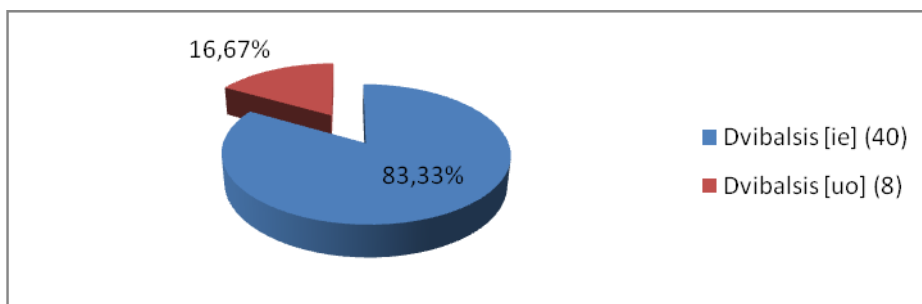
---

⁸⁴ MIKALAUSKAITĖ, Angelė. *Lietuvių kalbos fonetikos darbai*. Vilnius, 1975, p. 55 – 57; PAKERYS, Antanas. *Lietuvių bendrinės kalbos fonetika*. Vilnius, 2003, p. 117.

gimtosios tarmės retai tariami netaisyklingai, tuo tarpu nekirčiuotoje pozicijoje jie tariami netaisyklingai kur kas dažniau. Bendrinės kalbos nekirčiuoti sutaptiniai dvibalsiai [ie] ir [uo] kai kuriose tarmėse redukuojami kokybiškai ir kiekybiškai. Dėl šios priežasties jie paprastai sutapatinami [ie] – e, [uo] – o⁸⁵. Tik pietinėje Lietuvos dalyje ir kai kuriose kitose vietose nekirčiuoti [ie] ir [uo] vartojami panašiai kaip ir bendrinėje kalboje. Dvibalsių [ie] ir [uo], kaip ir balsių, tarties klaidų nekirčiuotoje pozicijoje atsiranda dėl žodžio kirčio savotiško būdo, netinkamo bendrinei kalbai⁸⁶.

Sutaptinių dvibalsių tartis nekirčiuotoje pozicijoje laidų vedėjoms kelia daugiausiai sunkumų. Visais dvigarsių tarties atvejais žurnalistės klydo tardamos būtent šiuos dvibalsius. Pastebėtina, kad laidų vedėjų kalboje užfiksuota daugiau tarties klaidų tariant sutaptinį dvibalsį [ie]. Šios klaidos R. Janutienės kalboje sudaro 83,33% visų sutaptinių dvibalsių tarties pažeidimų, R. Miliūtės kalboje – 86,96%, R. Mikelkevičiūtės – 73,56%. Žurnalistės žymiai rečiau klysta tardamos sutaptinį dvibalsį [uo]. Šios klaidos sudaro 16,67% (R. Janutienė), 13,04% (R. Miliūtė), 26,44% (R. Mikelkevičiūtė) visų sutaptinių dvibalsių tarties pažeidimų (72, 73, 74 paveikslai, 5, 6, 7 lentelės).

72 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos sutaptinių dvibalsių klaidų pasiskirstymas nekirčiuotose pozicijose

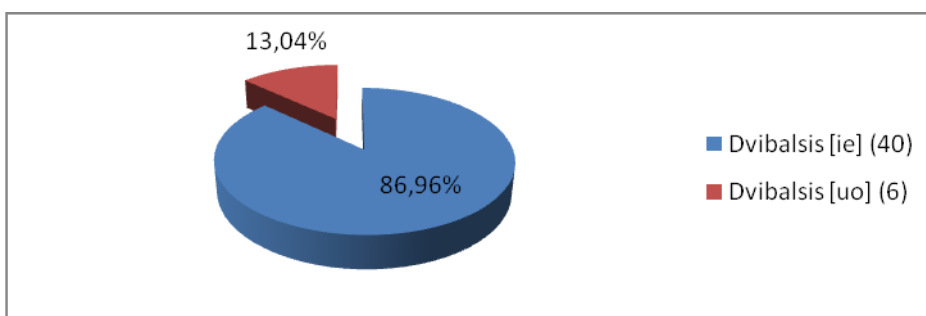
5 lentelė. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuotų sutaptinių dvibalsių tarties statistika

<i>Iš viso ištarta nekirčiuotų sutaptinių dvibalsių</i>	60
<i>Taisyklingai ištarti</i>	12 (20%)
<i>Netaisyklingai ištarta</i>	48 (80%)

73 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos sutaptinių dvibalsių klaidų pasiskirstymas nekirčiuotose pozicijose

⁸⁵ PAKERYS, Antanas. *Lietuvių bendrinės kalbos fonetika*. Vilnius, 2003, p. 137-138.

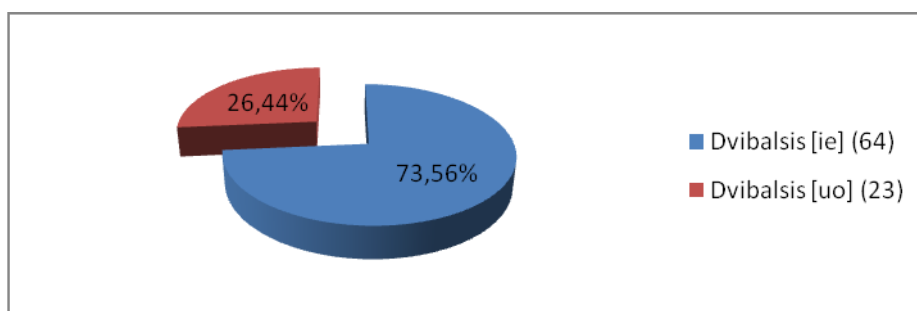
⁸⁶ PAKERYS, išnaša, p. 137 – 138.

6 lentelė. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuotų sutaptinių dvibalsių tarties statistika

<i>Iš viso ištarta nekirčiuotų sutaptinių dvibalsių</i>	71
<i>Taisyklingai ištarti</i>	25 (35%)
<i>Netaisyklingai ištarta</i>	46 (65%)

74 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos sutaptinių dvibalsių kladų pasiskirstymas nekirčiuotose pozicijose

7 lentelė. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuotų sutaptinių dvibalsių tarties statistika

<i>Iš viso ištarta nekirčiuotų sutaptinių dvibalsių</i>	121
<i>Taisyklingai ištarti</i>	28 (35%)
<i>Netaisyklingai ištarta</i>	72 (65%)

2.2.3.1.1. Dvibalsis [ie]

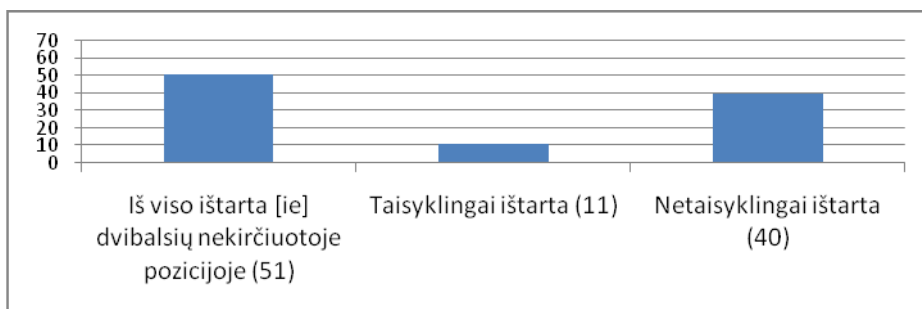
Sutaptinis dvibalsis [ie] tarimo pobūdžiu ir daromomis klaidomis labai panašus į dvibalsį [uo]. Šis dvibalsis, kaip ir dvibalsis [uo], visuomet turi būti tariamas vienu metu, be jokio tarpo⁸⁷. [ie] privalo skambėti maždaug kaip *iea*. Šio dvibalsio tarties klaidų esama tiek kirčiuotose, tiek nekirčiuotose padėtyse. Nekirčiuotoje padėtyje dvibalsis [ie] tariamas daug prasčiau negu kirčiuotoje. Dažnai jis sutapatinamas su balsiu [ɛ̃]. Dvibalsio [ie] tarties klaidos žurnalisčių

⁸⁷ Lietuvos kalbos vadovas. 1950. P. 52-53.

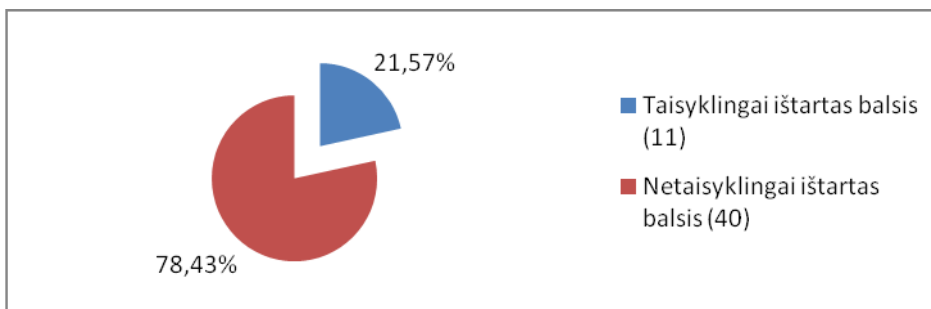
kalboje sudaro didžiąją sutaptinių dvibalsių tarties klaidų dalį – 83,33% (R. Janutienė), 86,96% (R. Miliūtė), 73,56% (R. Mikelkevičiūtė) (72, 73, 74 paveikslai).

Laidos vedėja R. Janutienė iš 51 žodžio, turinčių dvibalsį *[ie]* nekirčiuotoje pozicijoje, jį netaisyklingai tarė net 40 kartą. Tai sudaro 78,43% dvibalsio *[ie]* nekirčiuotoje pozicijoje ydingų tarties atvejų. Tik 11 kartų (21,57%) žurnalistės tartis buvo taisyklinga (75, 76 paveikslai).

75 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuoto sutaptinio dvibalsio *[ie]* tarties statistika

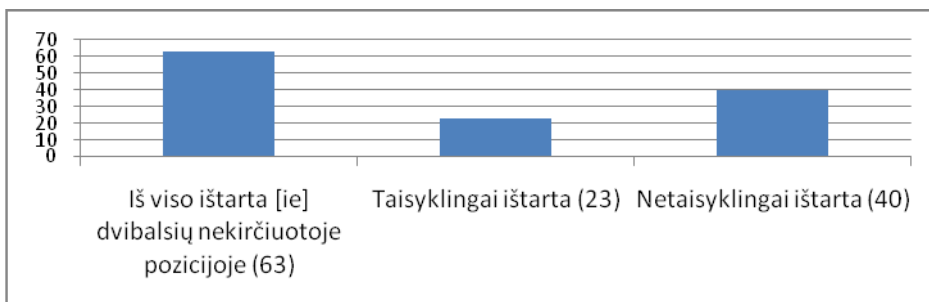

76 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos dvibalsio *[ie]* taisyklingumas nekirčiuotoje pozicijoje

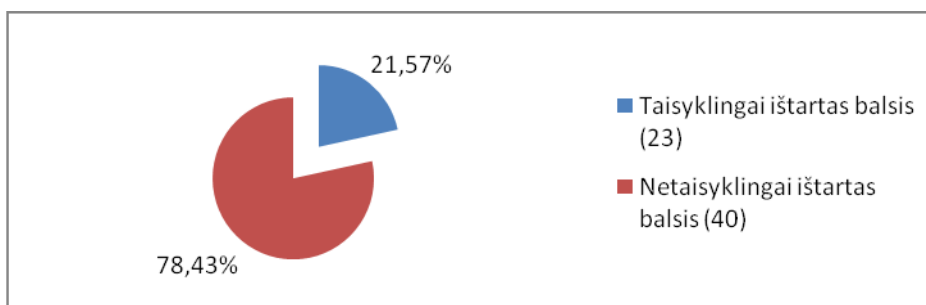

Atlikus laidos „Teisė žinoti“ vedėjos R. Miliūtės dvibalsio *[ie]* nekirčiuotoje pozicijoje analizę, paaiškėjo, kad iš 63 žodžių, turinčių dvibalsį *[ie]* nekirčiuotoje pozicijoje, žurnalistė jį netaisyklingai tarė net 40 kartą. Tai sudaro 78,43% dvibalsio *[ie]* nekirčiuotoje pozicijoje ydingų tarties atvejų, lygiai tiek pat kiek R. Janutenės kalboje. Tik 23 kartus (21,57%) žurnalistės tartis buvo taisyklinga (77, 78 paveikslai).

77 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuoto sutaptinio dvibalsio *[ie]* tarties statistika

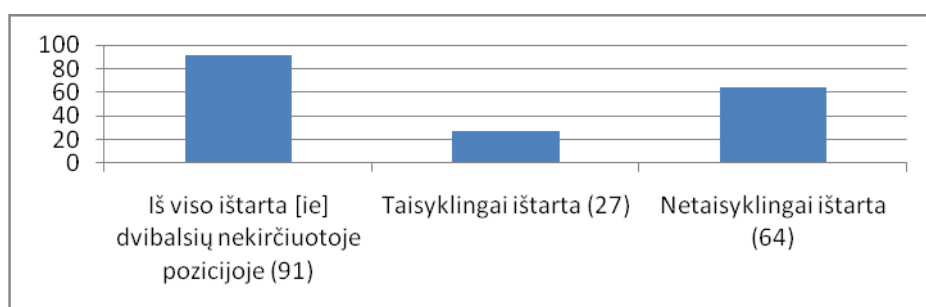

78 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos dvibalsio [ie] taisyklumas nekirčiuotoje pozicijoje

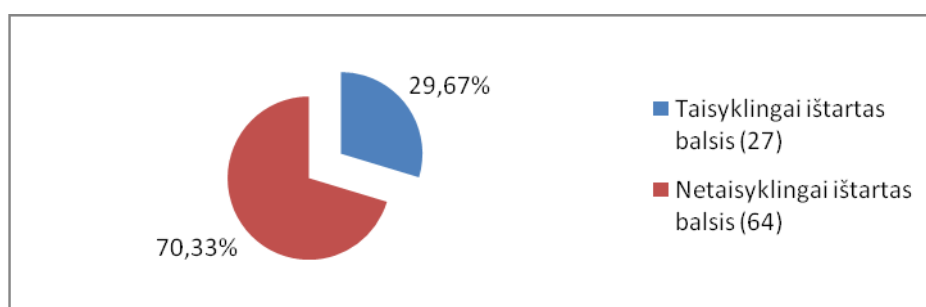

Laidos „Valanda su Rūta“ vedėja R. Mikelkevičiūtė klydo šiek tiek rečiau nei kolegės, nors žurnalistė laidų metų pavartojo beveik dvigubai daugiau žodžių nei jos kolegės. Iš 91 žodžio, turinčių dvibalsį [ie] nekirčiuotoje pozicijoje, žurnalistė jį netaisyklingai tarė net 64 kartus. Tai sudaro 70,33% dvibalsio [ie] nekirčiuotoje pozicijoje ydingų tarties atvejų. 27 kartus (29,67%) žurnalistės tartis buvo taisyklinga (79, 80 paveikslai).

79 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuoto sutartinio dvibalsio [ie] tarties statistika

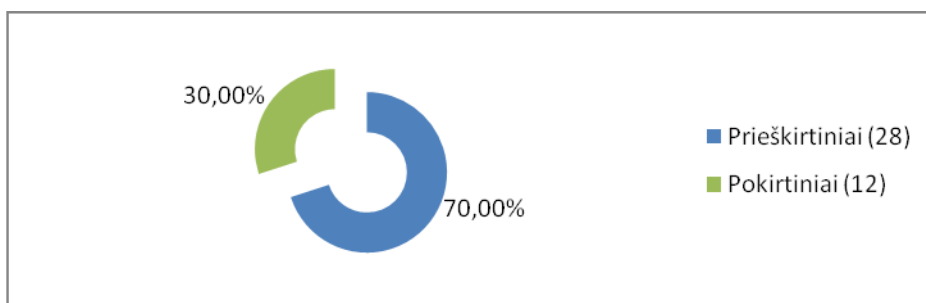

80 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos dvibalsio [ie] taisyklumas nekirčiuotoje pozicijoje

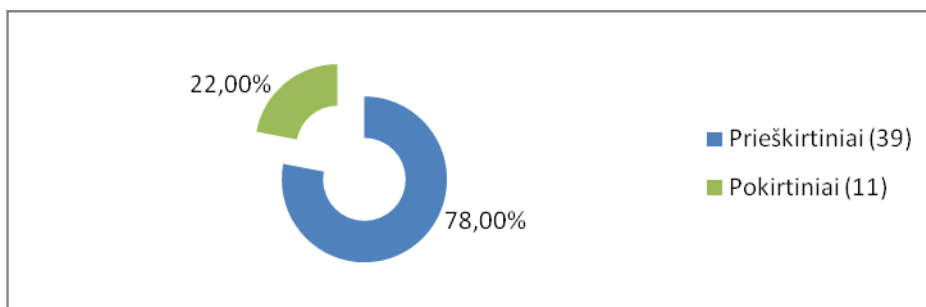

Atlikus išsamų tyrimą, paaiškėjo, kad laidų vedėjos paprastai klydo tardamos nekirčiuotą sutartinį dvibalsį [ie] prieškirntiniuose skiemenyse: R. Janutienė (70,00%), R. Milūtė (78,00%), R. Mikelkevičiūtė (65,63%). Kiek rečiau žurnalistės klydo pokirtinėse žodžių pozicijose 30,00% (R. Janutienė), 22% (R. Miliūtė), 34,38% (R. Mikelkevičiūtė) (81, 82, 83 paveikslai).

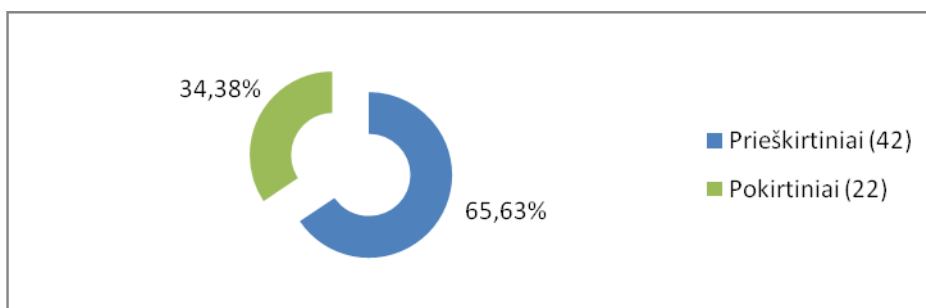
81 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos sutartinio dvibalsio [ie] ydingas tarimas įvairiose akcentinėse pozicijose

82 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos sutartinio dvibalsio [ie] ydingas tarimas įvairiose akcentinėse pozicijose

83 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos sutartinio dvibalsio [ie] ydingas tarimas įvairiose akcentinėse pozicijose

2.2.3.1.1.1. Prieškirtinė pozicija. Pastebėta, kad dažniau žurnalistės dvibalsį [ie] netaisyklingai taria prieškirtiniuose skiemenyse. Dvibalsio [ie] tarties klaidų, kai jis neaiškiai ištartas su balsio *é* atspalviu, pastebėta šiuose žodžiuose, pvz.: *Létuvõs* (= *Lietuvõs*) (1 laida), *abėj* (= *abiej*) (1 laida), *tèsióg* (= *tiesióg*) (1 laida), *lètùviai* (= *lietùviai*) (1 laida), *dènom* (= *dienom*) (1 laida), *lètùviškas* (= *lietùviškas*) (1 laida), *kvèčiam* (= *kviečiam*) (1 laida),

kėkvienas (= *kiekvienas*) (1 laida), *vėš□jusiais* (= *vieš□jusiais*) (2 laida), *šėk tiek* (= *šiek tiek*) (2 laida), *kėkvėnojė* (= *kiekvienojė*) (2 laida), *vėnódai* (= *vienódai*) (3 laida) ir kt. Dėl netaisyklingo dvibalsio [ie] tarties ir anksčiau žurnalistams bei radijo laidų vedėjams yra pareikšta pastabų. Dažniausiai jie dvibalsį [ie] vienbalsina, taria jį su *e* arba *é* atspalviu, pvz.: *Voket□jq* (= *Vokiet□jq*), *pet□* (= *piet□*), *venúolika* (= *vienúolika*) ir kt.⁸⁸.

Nustatyta, kad žurnalistės ne visada žodžius, turinčius dvibalsį [ie] priešskirtinėse pozicijose, tarė klaidingai. Laidų vedėjos pagal bendrinės tarties normas tarė šiuos žodžius, pvz.: *dienom□s* (1 laida), *giesm□* (1 laida), *miela□s* (2 laida), *ieškójimų* (2 laida), *priežast□s* (2 laida), *tiesióg* (2 laida), *lietùvių* (3 laida), *vienamė* (3 laida), *priešybės* (3 laida) ir kt.

2.2.3.1.1.2. Kirčiuota pozicija. Lietuvių bendrinėje kalboje sutaptinis dvibalsis [ie] kirčiuotuose skiemenyse tariamas netaisyklingai daug rečiau nei priešskirtiniuose ar pokirtiniuose skiemenyse. Analizuojamų laidų vedėjų kalboje šio dvibalsio tarties klaidų neužfiksuota. Žurnalistės visuomet sutaptinį dvibalsį [ie] tarė pagal bendrinės tarties normas, jo nevienbalsindamas, pvz.: *atliėkantis* (1 laida), *pasikviėsti* (1 laida), *Lietuvą* (1 laida), *prieš* (1 laida), *gieda* (1 laida), *sieja* (1 laida), *vieną* (1 laida), *kiek* (1 laida), *sukaktiės* (1 laida), *jiė* (2 laida), *beliėka* (2 laida), *visiems* (2 laida), *vienišas* (2 laida), *viėšą* (2 laida), *kuriė* (2 laida), *diėną* (3 laida), *režisiėrius* (3 laida), *prie* (3 laida), *ieškančius* (3 laida), *pasieksime* (3 laida), *jubiliėjaus* (3 laida) ir kt.

Kaip jau buvo minėta, R. Mikelkevičiuotei artimos rytų aukštaičių tarmė. Pastebėtina, kad visi aukštaičiai kirčiuotuose kamienų skiemenyse dvibalsį [ie], kaip ir dvibalsį [uo], taria taisyklingai, jo nevienbalsina. Tuo jie skiriasi nuo žemaičių. Nors sutaptinio dvibalsio [ie] dėmuo aukštaičių šnektose nėra vienodas (vienur atviresnis, kitur uždaresnis), tačiau toks dvibalsio varijavimas nėra labai draustinas, nes fonologinė sistema nepažeidžiama⁸⁹. Nors ir R. Miliūtei ir R. Janutienei artimos žemaičių tarmės, ir šių tamių astovai yra linkę vienbalsinti, tačiau tyrimas parodė, kad šių žurnalisčių gimtoji tartis netri įtakos jų dvibalsių tarčiai.

2.2.3.1.1.3. Pokirtinė pozicija. Pastebėta, kad žurnalistės žymiai rečiau klysta tardamos sutaptinį dvibalsį [ie] pokirtiniuose skiemenyse (žr. 28 diagramą), pvz.: *šiañdėn* (= *šiañdien*) (1 laida), *šeštādėnio* (= *šeštādienio*) (1 laida), *geriáusėms* (= *geriáusiems*) (1 laida), *liáudės* (= *liáudies*) (1 laida), *Darazdáuskėnės* (= *Drazdáuskienės*) (1 laida), *šiañdėnos* (= *šiañdienos*) (3 laida), *Surgáilėnė* (= *Surgáilienė*) (3 laida) ir kt. Tyrimas parodė, kad laidų vedėjos visus kartus pokirtinėse žodžių pozicijose dvibalsį [ie] tarė netaisyklingai.

⁸⁸KAČIUŠKIENĖ, Geovaitė; KRUOPIENĖ, Irena. Ilgųjų ir trumpųjų balsių realizavimas sakininės žiniasklaidos darbuotojų kalboje. *Žmogus ir žodis*, 2008, nr. 1, p. 38 – 42; VITKAUSKAS, Vladas. Dėl radijo pranešėjų tarties bei kirčiavimo. *Kalbos kultūra*, 1979, nr. 36, p. 56 – 59.

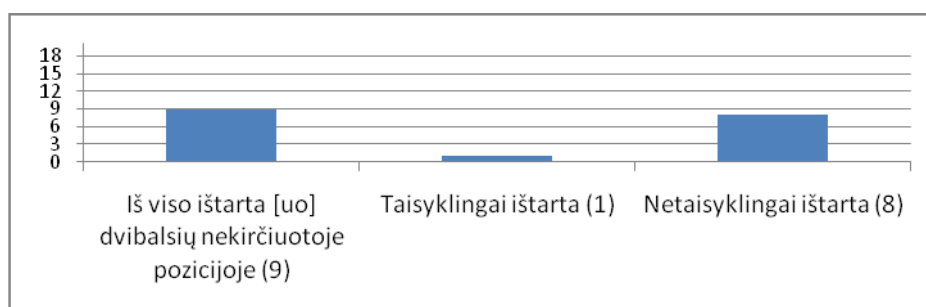
⁸⁹PAKERYS, Antanas. *Lietuvių bendrinės kalbos fonetika*. Vilnius, 2003, p. 138.

2.2.3.1.1. Dvibalsis [uo]

Dvibalsis [uo] lietuvių bendrinėje kalboje turi būti tariamas labai ryškiai, nesuvienbalsinant jo. Daugelyje tarmių šis dvibalsis yra smarkiai pakitęs, o kartais jį gali pavaduoti net kiti garsai. Žymiai dažniau šio dvibalsio tarties klaidų daroma nekirčiuotoje pozicijoje. Tik pietinėje Lietuvos dalyje ir kai kuriose kitose vietose nekirčiuotas [uo], kaip ir [ie], vartojamas panašiai kaip bendrinėje kalboje⁹⁰. Visur kitur šiuos dvibalsius atstoja kiti garsai. Atlikto tyrimo duomenys parodė, kad žurnalistės sutartinį dvibalsį [uo] nekirčiuotoje pozicijoje taria ne pagal bendrinės kalbos normas. Dvibalsį [uo] jos taria neaiškiai – negirdėti aiškios slinkties nuo garso *u* prie garso *a*. Dažnai girdėti silpnas sudvibalsintas *o*. Kartais [uo] yra sutapatinamas su balsiu *o*. Tokių tarties klaidų užfiksuota ir žurnalistų kalboje, pvz.: *tomèt* (= *tuomèt*) (1 laida), *visomèt* (= *visuomèt*) (1 laida), *namosè* (= *namuosè*) (1 laida), *nostabùs* (= *nuostabùs*) (1 laida), *reikalosè* (= *reikaluosè*) (1 laida), *aštonióliktame* (= *aštuonióliktame*) (1 laida), *jokáujantį* (= *juokáujantį*) (2 laida), *Jozùk* (= *Juozùk*) (2 laida), *kitosè* (= *kituosè*) (3 laida), *nožmi□* (= *nuožmi□*) (3 laida), *visomen□ne* (= *visuomen□ne*) (3 laida) ir kt.

Analizuotos laidos „Kodėl?“ vedėjos kalboje rasti 8 dvibalsio [uo] klaidingi tarties atvejai (88,89%) iš 9 (84, 85 paveikslai). Žurnalistė linkusi sutartinį dvibalsį [uo] vienbalsinti. Netaisyklingas šio dvibalsio tarimas sudaro 11,11% visų pastebėtų sutaptinių dvibalsių nekirčiuotoje pozicijoje tarties klaidų (72 paveikslas).

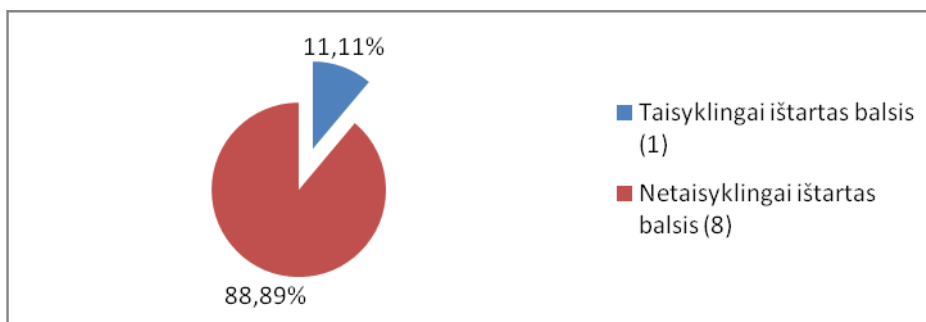
84 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos nekirčiuoto sutaptinio dvibalsio [uo] tarties statistika

85 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos dvibalsio [uo] taisyklingumas nekirčiuotoje pozicijoje

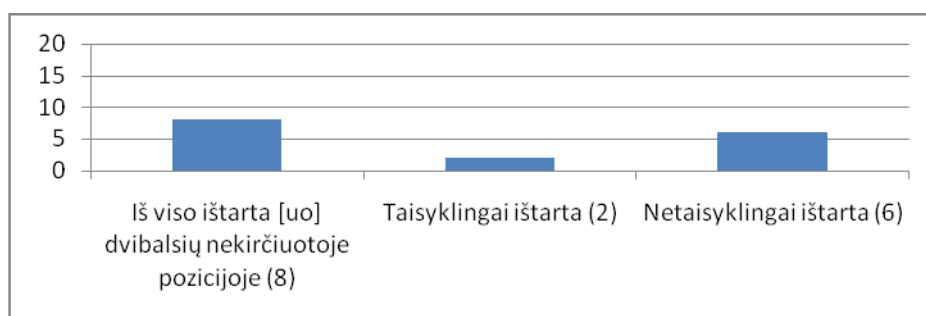
⁹⁰ ZINKEVIČIUS, Zigmas. *Lietuvių kalbos dialektologija*. Vilnius, 1994, p. 25 – 36; 40 – 49.

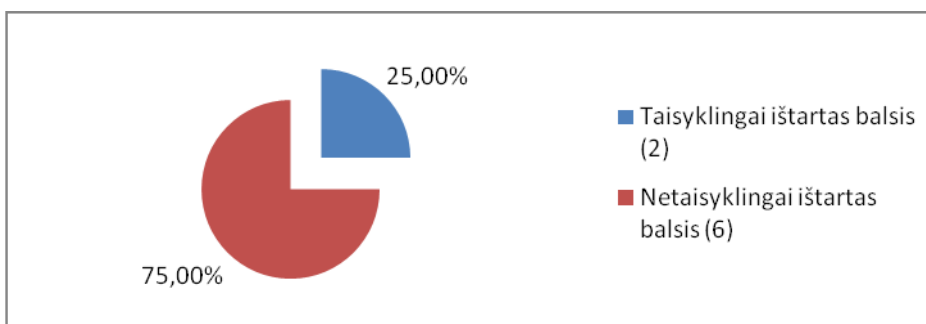

Atlikus laidos „Teisė žinoti“ vedėjos R. Miliūtės dvibalsio [uo] nekirčiuotoje pozicijoje analizę, paaiškėjo, kad iš 8 žodžių, turinčių dvibalsį [uo] nekirčiuotoje pozicijoje, žurnalistė jį netaisyklingai tarė net 6 kartus. Tai sudaro 75,00% dvibalsio [uo] nekirčiuotoje pozicijoje ydingų tarties atvejų. Tik 2 kartus (25,00%) žurnalistės tartis buvo taisyklinga (86, 87 paveikslai).

86 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos nekirčiuoto sutartinio dvibalsio [uo] tarties statistika

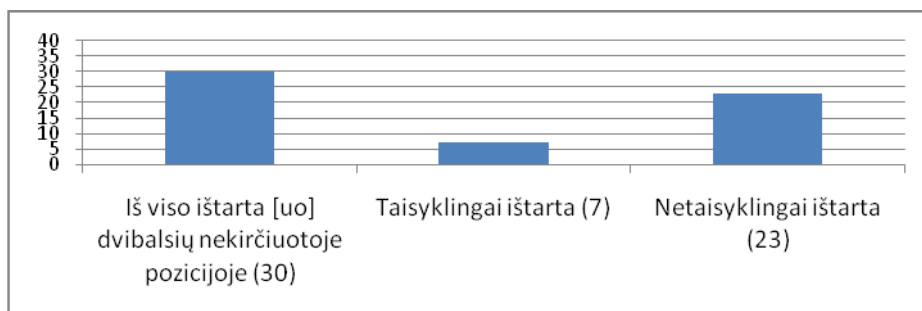

87 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos dvibalsio [uo] taisyklingumas nekirčiuotoje pozicijoje

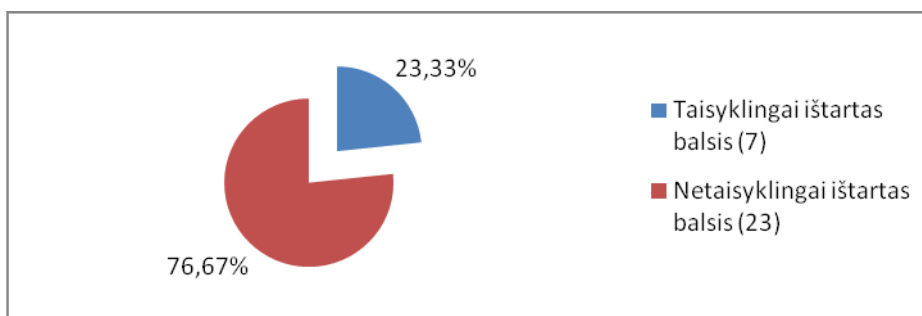

Laidos „Valanda su Rūta“ vedėja R. Mikelkevičiūtė klydo panašiai kaip ir jos kolegės, nors žurnalistė laidų metu pavartojo daugiau žodžių turinčių dvibalsį [uo]. Iš 30 žodžių, turinčių dvibalsį [uo] nekirčiuotoje pozicijoje, žurnalistė jį netaisyklingai tarė 23 kartus. Tai sudaro 76,67% dvibalsio [uo] nekirčiuotoje pozicijoje ydingų tarties atvejų. 7 kartus (23,33%) žurnalistės tartis buvo taisyklinga (88, 89 paveikslai).

88 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos nekirčiuoto sutartinio dvibalsio [uo] tarties statistika

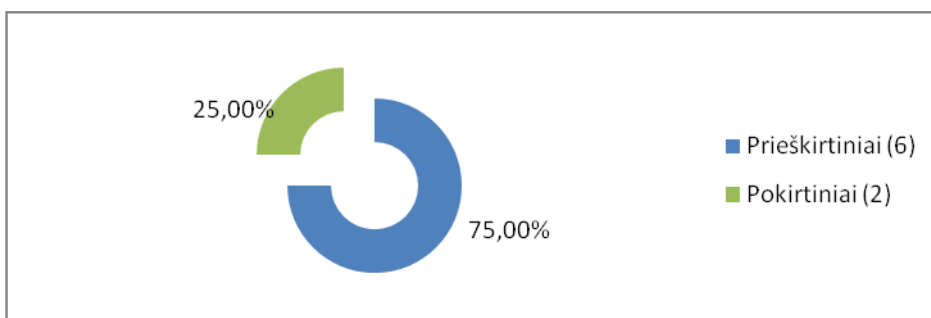

89 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos dvibalsio [uo] taisyklingumas nekirčiuotoje pozicijoje

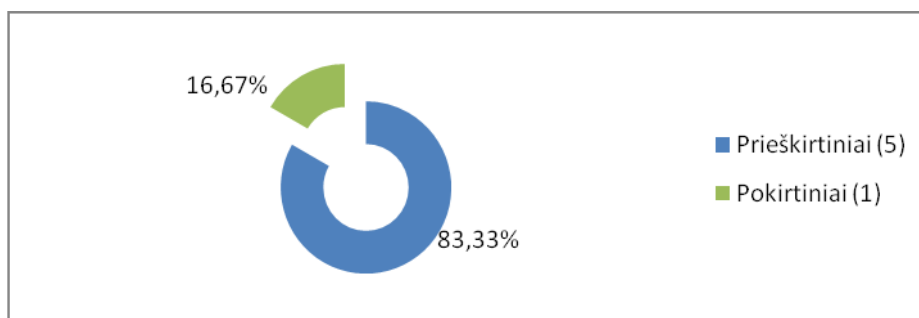

Nustatyta, kad dažniausiai žurnalistės klydo tardamos sutartinį dvibalsį [uo] prieškirtiniuose skiemenyse: R. Janutienė – 75,00% visų dvibalsio [uo] ydingos tarties atvejų, R. Miliūtė – 83,33%, R. Mikelkevičiūtė – 73,91%. Gerokai rečiau laidų vedėjos netaisyklingai dvibalsį [uo] taria pokirtinėse žodžių pozicijose: 25,00% (R. Janutienė), 16,67% (R. Miliūtė), 26,09% (R. Mikelkevičiūtė) (90, 91, 92 paveikslai).

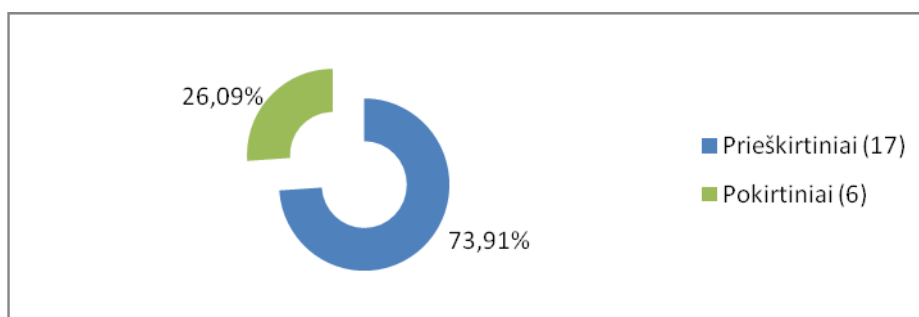
90 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos sutartinio dvibalsio [uo] ydingas tarimas įvairiose akcentinėse pozicijose

91 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos sutartinio dvibalsio [uo] ydingas tarimas įvairiose akcentinėse pozicijose

92 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos sutartinio dvibalsio [uo] ydingas tarimas įvairiose akcentinėse pozicijose

2.2.3.1.1.1. Prieškirtinė pozicija. Atlikus išsamų tyrimą, paaiškėjo, kad sutartinis dvibalsis [uo], kaip ir dvibalsis [ie], laidų vedėjos kalboje dažniau klaidingai tariamas žodžių priešskirtinėse pozicijose. Šio dvibalsio tarties klaidos priešskirtiniuose skiemenyse sudaro didžiąją dalį visų dvibalsio [uo] tarties pažeidimų. Pastebėta, kad žurnalistės dažnai dvibalsį taria neaiškiai, jį vienbalsindamos, pvz.: *visomèt* (= *visuomèt*) (1 laida), *tomèt* (= *tuomèt*) (1 laida), *namosè* (= *namuosè*) (1 laida), *nostabùs* (= *nuostabùs*) (1 laida), *nostābios* (= *nuostābios*) (1 laida), *reikalosè* (= *reikaluosè*) (1 laida), *aštoniólíktame* (= *aštuoniólíktame*) (1 laida), *jokáujantì* (= *juokáujanti*) (2 laida), *Jozùk* (= *Juozùk*) (2 laida), *noširdžia□* (= *nuoširdžia□*) (2 laida), *kitosè* (= *kituosè*) (3 laida), *visomen□ne* (= *visuomen□ne*) (3 laida), *nožmi□* (= *nuožmi□*) (3 laida) ir kt. Žurnalisčių kalboje užfiksuota ir taisyklingai ištartų dvibalsių [uo] priešskirtinėse žodžių pozicijose, pvz.: *tuomèt* (1 laida), *juokáuja* (2 laida), *nuostābus* (2 laida), *visuomèt* (3 laida), *nuolat□nis* (3 laida), *visuosè* (3 laida). Išanalizavus duomenis, paaiškėjo, kad žurnalisčių dvibalsio [uo] tartis yra nesisteminga. Laidų vedėjos kartais tuos pačius žodžius taria taisyklingai, kartais pažeidžia bendrinės tarties normas, pvz.: *tuomèt* (1 laida) – *tomèt* (3 laida); *visuomèt* (3 laida) – *visomèt* (3 laida) ir kt. Sunku pasakyti, kodėl žurnalistės pagal analogiją netaria tų pačių žodžių taisyklingai. Dėl netaisyklingos dvibalsio [uo] tarties priešskirtinėse pozicijose pastabų žurnalistms pareikšta ir

anksčiau, pvz.: *pol□jas* (= *puol□jas*), *pasiroš□mui* (= *pasiruoš□mui*), *aštoniólika* (= *aštuoniólika*), *nosavýbės* (= *nuosavýbės*) ir kt.⁹¹.

2.2.3.1.1.2. Kirčiuota pozicija. Lietuvių bendrinėje kalboje sutartinio dvibalsi [uo] vienbalsinimo klaidos kirčiuotoje pozicijoje nėra labai gajos. Dažniau šių klaidų daro žemaičių tarmės atstovai. Visi aukštaičiai dvibalsį [uo] taria taisyklingai, nors ir ne vienodai (vienur atviresnis, kitur uždaresnis). Tyrimo duomenys parodė, kad žurnalistės tokio tipo klaidų nedarė. Visus kartus laidų vedėjos tarė sutartinį dvibalsį [uo] kirčiuotoje pozicijoje jo nevienbalsindamos, pvz.: *núotaiką* (1 laida), *šiuō* (1 laida), *visúomenėje* (1 laida), *kuō* (1 laida), *nuō* (1 laida), *nepasidúoti* (1 laida), *asocijúojasi* (1 laida), *púoselėja* (1 laida), *muzikúoja* (1 laida), *grúodį* (1 laida), *protestúoti* (1 laida), *brúožas* (2 laida), *vanduō* (2 laida), *dainúosim* (2 laida), *formúotis* (2 laida), *užúomazga* (3 laida), *formuluōtę* (3 laida), *ruōšiate* (3 laida), *núopelnus* (3 laida), *dúota* (3 laida) ir kt. Pastebėta, kad žurnalistės linkusios dvibalsį [uo] tarti uždaresni.

2.2.3.1.1.3. Pokirtinė pozicija. Žurnalistės žymiai rečiau klydo tardamos sutartinį dvibalsį [uo] pokirtiniuose skiemenyse (žr. 31 diagramą). Atlikus išsamią laidų analizę, pastebėta, kad laidų vedėjos ne dažnai vartojo žodžius, turinčius dvibalsį [uo] pokirtinėse pozicijose. Dažniausiai jie buvo tariami klaidingai, pvz.: *pérfrázodamas* (= *pérfrázuođamas*) (1 laida), *kvaltétose* (= *kvaltétuose*) (1 laida), *pókalbiose* (= *pókalbiuose*) (1 laida), *kre□psios* (= *kre□psiuos*) (2 laida), *teãtrose* (= *teãtruose*) (3 laida) ir kt. Keletą žodžių, turinčių sutartinį dvibalsį [uo] pokirtiniame skiemenyje, žurnalistės tarė taisyklingai, pvz.: *pókalbiuose* (2 laida), *žemýnuose* (3 laida). Galima daryti išvadą, kad žurnalistėms dvibalsio [uo] tartis yra sudėtinga pokirtinėse pozicijose, kadangi dažnai dvibalsį [uo] laidų vedėjos tarė ne pagal bendrinės tarties normas.

2.2.3.2. Kitų dvigarsių tartis

Priebalsinių dvigarsių (afrikatų), sudėtinių dvibalsių ir mišriųjų dvigarsių klaidų pasitaiko dėl įvairių priežasčių – gimtosios tarmės, svetimų kalbų, rašybos įtakos ir kt. Tokių tarties klaidų šnekamojoje kalboje užfiksuojama, tačiau tiriamų laidų vedėjų kalboje šių klaidų nepastebėta. Visais atvejais žurnalistės šiuos dvigarsius tarė nepažeisdamos lietuvių bendrinės tarties normų.

Apibendrinant visus atlikto dvigarsių tyrimo rezultatus, galima teigti, kad laidų vedėjoms R. Janutienei, R. Miliūtei, R. Mikelkevičiūtei dvigarsių tarties klaidos yra aktualios. Jos pasiskirsto taip: 6,62% (R. Janutienė), 7,13% (R. Miliūtė), 6,91% (R. Mikelkevičiūtė) visų tarties

⁹¹KAČIUŠKIENĖ, Genovaitė; KRUOPIENĖ, Irena. Ilgųjų ir trumpųjų balsių realizavimas sakininės žiniasklaidos darbuotojų kalboje. *Žmogus ir žodis*, 2008, nr. 1, p. 38 – 42; VITKAUSKAS, Vladas. Dėl radijo pranešėjų tarties bei kirčiavimo. *Kalbos kultūra*, 1979, nr. 36, p. 56 – 59.

pažeidimų. Pastebėtina, kad žurnalistės visais atvejais klydo tardamas sutaptinius dvibalius [ie] ir [uo]. Laidų vedėjoms reikėtų atkreipti dėmesį į dvibalio [ie] tartį. Žurnalistės dvibalsį [ie] nekirčiuotoje pozicijoje netaisykliausiai. Šios tarties klaidos sudaro didžiausią dvibalsių ydingos tarties atvejų. Daug rečiau žurnalistės klydo vartodamos žodžius su sutaptiniu dvibalsiu [uo]. Kitų dvigarsių tarties klaidų žurnalistės nepadarė.

3. ŽURNALISTŲ NEVERBALINĖS KALBOS YPATYBĖS

3.1. Neverbalinė komunikacija

Komunikacijos procesas yra nenutrūkstama grandis, kurį kuria kiekvienas žmogus, kuris yra informacijos perdavėjas ir priėmėjas. Kiekvienas žmogus siunčia pranešimus, kurie suteikia vienokią ar kitokią informaciją. Nenutrūkstantis tarpasmeninės komunikacijos procesas yra nulemtas ne tik verbalikos, tačiau ir neverbalinės komunikacijos. Bendravimas neverbalikos pagalba yra taip pat efektyvus kaip ir verbalinis kodo mokėjimas.

„Neverbaline komunikacija vadinama nežodinė komunikacija, kai informacija užkoduojama nekalbinėmis (nelingvistinėmis) priemonėmis⁹².

Dauguma neverbalinių pranešimų yra nevokaliniai, tačiau kai kurie turi ir vokalinių elementų. Neverbalinio pranešimo dekodavimas ir supratimas yra svarbus dėl vienos priežasties – čia priimtos informacijos apdorojimas vyksta identifikacijos principu. Tai reiškia, jog kiekvienas individas bando save pamatyti panašioje ar analogiškoje situacijoje. Todėl gebėjimas suprasti neverbalinius pranešimus priklauso nuo kiekvieno individualios patirties.

Neverbalikos kaip komunikacijos kodo sistemiškumas priklauso nuo daugelio veiksnių: neverbalinių pranešimų reikšmės kontekstiškumo, kompleksiško ir tarpusavio sąsajos, kultūrinių skirtumų, kontroliavimo, kartojimo, prieštaravimo, pabrėžimo ir kt.⁹³

Neverbalika neturi sintaksės, ji turi tik semantiką. Kadangi neverbalikos procese sintaksės nėra, todėl komunikuojant siunčiamos ne atskiros užuominos, o įvairių neverbalinių veiksnių kompleksas.

Kūno kalbą lemia visų kūno dalių ekspresijos visuma, todėl neverbalinis pranešimas kartais gali būti sudėtingesnis nei verbalinis. Visų pirma kartais taip yra dėl to, jog perduoti tam tikrą informaciją neverbalikos kodais yra sudėtinga vien dėl to, jog neverbaliką dažnai sunku kontroliuoti, ja manipuliuoti ir falsifikuoti neverbalinius pranešimus, kadangi falsifikuojamas neverbalinis pranešimas gali neatitikti su kitais kūno siunčiamais pranešimais⁹⁴.

Ne visa neverbalinių pranešimų informacija televizijoje yra vienodai ryški. Vieni žiūrovai lengviau pastebi užkoduotą neverbalikos sistemą, kitiems tą padaryti sekasi sunkiau. Tačiau praleisdamas žiūrovas neverbalinis signalus gali skirtingai interpretuoti visą informacijos srautą, pateikiamą vieno ar kito televizijos vedėjo. Tikslus informacijos supratimas priklauso nuo to, kaip dažnai žiūrovas pažįsta vieną ar kitą televizijos vedėją, kaip dažnai žiūri jo laidas.

⁹² GREBLIAUSKIENĖ, Beata; VEČKIENĖ, Nijolė. *Komunikacinė kompetencija. Komunikabilumo ugdymas*. Vilnius, 2004, p. 48

⁹³ GREBLIAUSKIENĖ; VEČKIENĖ, išnaša 92, p. 48-52

⁹⁴ LEAVER, Betty, Lou; EHRMAN, Madeline; SHEKHTMAN, Boris. *Achieving Success in Second Language Acquisition*. 2005, p. 147 – 171.

Suvokti neverbalinę kalbą yra svarbu dėl kelių priežasčių. Visų pirma, gaunama bendraujant neverbalinio pobūdžio informacija teikia 60% – 70% visos informacijos⁹⁵. Visų antra, neverbalinė kalba yra skirta nustatyti ir įvertinti tarpusavio santykius, kurie pokalbio metu turi ne mažesnę reikšmę, tuo tarpu verbalika skirta informacijai perteikti ir minties turiniui pasakyti. Visa tai svarbu televizijoje. Neverbaliniai kodai televizijos eteryje, kaip ir verbaliniai, gali turėti didelę įtaką žiūrovų pasirinkimui žiūrėti vieną ar kitą laidą.

Neverbalinė kalba dažniausiai reiškiasi spontaniškai, nesąmoningai. Todėl kartais neverbalika gali būti svarbesnė už pasakytą ar išstartą žodį, kadangi neverbalinės kalbos elementai gali padėti įsitikinti pašnekovo žodžių teisingumu ir net jų nuoširdumu. Tai labai svarbu televizijos eteryje, todėl kad tiesioginio kontakto ir grįžtamojo ryšio stoka televizijoje su žiūrovais per didelė.

Šios kalbos mokėjimas televizijos laidų vedėjams rodo, kaip jie moka televizijos eteryje valdyti save, savo emocijas ir kita.

Neverbalinė komunikacija skirstoma į šiuos tipus:

1. Paraverbalika;
2. Kinezė;
3. Objektų kalba;
4. Erdvė kaip neverbalinis kodas;
5. Prisilietimas kaip neverbalinis kodas;
6. Laikas kaip neverbalinis kodas;
7. Tyla ir pauzė kaip neverbalinis kodas.

Visais šiais aspektais būtų galima analizuoti televizijų vedėjų kalbą, tačiau darbe didžiausias dėmesys yra skirtas parakalbai, kadangi ji vienintelė turi iš visų neverbalinės komunikacijos tipų vokalinius elementus. Toks pasirinkimas priklauso dėl to, jog norima atkreipti dėmesį į televizijoje dirbančių žurnalistų kalbos garsinę sistemą. Paraverbalika arba parakalba yra viena iš svarbiausių neverbalinės komunikacijos tipų, nuo kurios gali priklausyti žurnalisto komunikacijos sėkmė. Žinoma, komunikacijos sėkmė priklauso ir nuo kitų neverbalinės komunikacijos tipų, tokių kaip kinezė, kurią sudaro mimika, pantomima, gestai, pozos, eisena, stovėseną. Kinetiniai informacijos pranešimai turi būti interpretuojami atsižvelgiant į pateikiamos informacijos kontekstą, nes dėl jo gal kisti pranešimų turinys⁹⁶.

---

⁹⁵ GREBLIAUSKIENĖ, Beata, VEČKIENĖ, Nijolė. *Komunikacinė kompetencija. Komunikabilumo ugdymas*. Vilnius, 2004, p. 50; RAZAUSKAS, Romualdas. Neverbalinė kalba. In *etiketogidas.lt* [interaktyvus]. 2010 [žiūrėta 2011 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: < <http://etiketogidas.lt/kuno-kalba/neverbalinis-bendravimas/neverbaline-kalba/>>.

⁹⁶ GREBLIAUSKIENĖ, Beata; VEČKIENĖ, Nijolė. *Komunikacinė kompetencija. Komunikabilumo ugdymas*. Vilnius, 2004, p. 63.

Televizijoje dirbantiems žurnalistams svarbi ir išvaizdos kalba, kuri yra materialių dalykų išraiška: kūno sudėjimas, drabužiai, papuošalai ir kita.

Tuo tarpu erdvė yra viena iš mažiausiai priklausomų nuo žodinio konteksto neverbalinės komunikacijos dalių. Erdvę kaip neverbalinį kodą galima nagrinėti keliais aspektais: asmeninės erdvės aspektas, atstumo tarp komunikacijos partnerių visuma, ir asmeninės teritorijos egzistavimas⁹⁷. Lietimo, laiko, tylos neverbaliniai kodai yra taip pat nemažiau svarbūs žurnalistų komunikacijos sėkmei, nuo kurių gali priklausyti daugelis pateikiamos informacijos.

Tačiau kaip jau buvo minėta, svarbiausia ir ryškiausia neverbalinės komunikacijos sistema yra paraverbalika, arba parakalba.

3.2. Žurnalistų garsiniai stiliaus veiksniai

„Tikrasis kalbėjimo aktas, arba akcija prasideda tada, kai imama kalbėti. O ši stadija turi savus reikalavimus ir savą techniką, kurią lemia daugiau psichologiniai negu lingvistiniai veiksniai. Nuo tada oratorius pradeda kurti ir išorinį kalbos stilių, susidedantį iš paralingvistinių – regimųjų ir girdimųjų – elementų“⁹⁸. Kiekvienas oratorius, lygiai tai pat kaip ir kiekvienas televizijos vedėjas, kuria savo individualų kalbėjimo stilių, kuris yra jų savitumas, išskiriantis juos nuo kitų ir pasireiškiantis ne tik kompozicinių bei stilistinių kalbos raiškos priemonių pasirinkimo ir vartojimo individualumu, bet ir jo balso, tarsenos, intonacijos, laikysenos, gestų, mimikos ypatumais.

„Šnekėjimas, ne rašymas, yra tikroji kalbos būseną, raštas – „letarginė“ jos būseną“⁹⁹. Būtent dėl to iškalbos stilius televizijoje ir ne tik yra žymiai turtingesnis kalbos požiūriu, emociškai stipresnis, gebantis daryti žymiai didesnę įtaką viešajai kalbėjimo galiai, nei rašytiniam tekstui.

Paraverbalika apibrėžiama kaip balso tembro, intonacijos, kalbėjimo greičio, garsumo kalbėjimo sistema, kitaip tariant vokalizacija bei balso kokybė. Daug informacijos suteikia balso tonas, tam tikrų žodžių akcentavimas, pabrėžimas, intonacinė galia, pauzės. Paraverbalika yra garsiniai efektai lydintys žodžius. Parakalbai priklauso balso kokybė, intonacija ir loginis kirtis be vokalizacijos¹⁰⁰. Visi šie lementai televizijos laidų vedėjams žurnalistams yra mažai pažįstami, kadangi daugelis jų apie tai nesusimąsto, nors kartais jiems ir pateikiama pastabų dėl netaisyklingos intonacijos ar kitų paraverbalikos negerovių. Todėl labai svarbu žiniasklaidos atstovams lavinti savo parakalbą.

⁹⁷ GREBLIAUSKIENĖ; VEČKIENĖ, išnaša 96, p. 93 – 95.

⁹⁸ KOŽENIAUSKIENĖ, Regina. *Retorika. Iškalbos stilistika*. Vilnius, 2001, p. 349.

⁹⁹ PIKČILINGIS, Juozas. *Lietuvių kalbos stilistika 1 d.* Vilnius, 1971, p. 154.

¹⁰⁰ GREBLIAUSKIENĖ; VEČKIENĖ, išnaša 96, p. 55.

Parakalbos elementai tokie kaip tempas, balso stiprumas, pauzės, tembro pokyčiai, dažna suteikia pateikiamos informacijos prasmę. Todėl norint tiksliai priimti pateikiamą informaciją ir ją taisyklingai interpretuoti, reikia analizuoti neverbalinių veiksnių visumą.

Kaip jau buvo minėta, parakalba skirstoma į balso kokybės ir vokalizacijos tipus. Balso kokybę apibūdina šie požymiai: tembras, tempas, tonas ir intensyvumas¹⁰¹.

Balsas – yra pagrindinis žurnalisto instrumentas, kuris išduoda, kai stengiamasi nuskęsti savo tikrus jausmus. Svarbu tai, kad balso kokybė yra informatyvi tuo atveju, jeigu galime nustatyti kokybinius balso pokyčius.

Balsas – garsinis stiliaus veiksnys, kurį sukelia kalbos padargų garsų srautas. Kiekvienam kalbančiam viešai reikia mokėti valdyti savo balsą, ypač tai svarbu televizijos laidų vedėjams, kuriems reikia ne tik gero balso, bet ir norminės tarsenos. Žiniasklaidos atstovai privalo kalbėti gramatiškai taisyklingai, natūraliai, raiškiai, aiškiai. „Viešai kalbantis žmogus daro tiesioginę įtaką visuomenei, tampa kalbos taisyklingumo, tarties mokytoju“¹⁰².

Balsas kiekvienoje situacijoje gal skambėti kitaip, todėl televizijoje dirbančių žiniasklaidos atstovų balsas skiriasi nuo įprastinėje kalboje vartojamos kalbos. Iš balso požymių galima nustatyti ne tik asmens amžių, lytį, tačiau galima spręsti kokios asmeninės savybės dominuoja individo charakteryje. Žurnalistų įvaizdis televizijos eteryje labai priklauso nuo balso. Kokybiškas balsas gali būti žurnalisto komunikacijos sėkmės garantas. Balso pagalba galima apspręsti ir tai ar, pavyzdžiui, žurnalistas yra dominuojantis, intravertiškas ir kita. Pirmąjį išpuolį apie taisyklingą kalbėjimą galima nuspręsti per keletą sekundžių.

Kiekvienas žurnalistas turi individualius duomenis, kurie jį išskiria arba ne iš jo srities profesionalų. Vienas iš skiriamųjų bruožų yra balso tembras.

Balso tembras – tai balso spalva, kuri teikia balsui emocinių ir ekspresinių atspalvių. „Jis, kaip ir kalbėjimo dvasios pasaulis, visada yra individualus, nepakartojamas – tembrą pakeisti labai sunku“¹⁰³. Balso tembras skirstomas į tokius tipus kaip: sopranas, tenoras, baritonas, altas, bosas ir kita. Balso tembras dažniausiai yra pastovus ir nulemtas genų, tačiau jis gali kartais kisti, ypač tuomet, kai keičiasi žmogaus emocinė būseną. Televizijos eteryje dirbantiems vedėjams neretai emocinė būseną pakeičia jų tembro aukštį, tačiau tai yra profesionalumo klausimas. Tyrimų duomenys rodo, kad žemo tembro stiprus balsai yra kur kas reikalingesni televizijoje, kadangi toks balso tembras gali geriau įtikinti kitus asmenis.¹⁰⁴ Televizijos vedėjams, turintiems aukštesnį balso

¹⁰¹ GREBLIAUSKIENĖ, Beata; VEČKIENĖ, Nijolė. *Komunikacinė kompetencija. Komunikabilumo ugdymas*. Vilnius, 2004, p. 57.

¹⁰² KOŽENIAUSKIENĖ, Regina. *Retorika. Iškalbos stilistika*. Vilnius, 2001, p. 350; KOŽENIAUSKIENĖ, Regina, *Juridinė retorika*. Vilnius, 2005, p.373 – 384.

¹⁰³ KOŽENIAUSKIENĖ, išnaša 102, p. 350.

¹⁰⁴ Berko M. R., Wolvin A. D., Wolvin D. R., *Communicating: a Social and Career Focus*. New Jersey: Houghton Mifflin, 1989, p. 23 – 27.

tembrą derėtų pratintis jį žeminti, ypač tai reikėtų daryti kalbėjimo pradžioje, nes tolesnis kalbėjimas dažnai kinta, ypač susijaudinus, todėl balsas pakyla.

Viešojoje vartosenoje nepriimtina viskas, kas per daug individualu – įvairūs fiziniai tarsenos trūkumai (greblavimas, šveplavimas, nosinis tarimas ir kt.) per lėtas ar per greitas kalbėjimo tempas bei kiti kalbos niuansai¹⁰⁵. Tempas – tai svarbus veiksnys lemiantis televizijos vedėjų komunikacijos sėkmę.

Tempas apibrėžiamas kaip skiemenų, žodžių, frazių, sakinių ištarimo greitis. Tai kalbos elementų tarimo greitis, atskirų žodžių skambėjimo trukmė, intervalai, pauzių ilgis¹⁰⁶.

Žurnalisto perduodama informacija per greitą kalbėjimo tempą televizijos eteryje gali likti žiūrovų nesuprasta. Dažnai klausytojai gali likti nesuvokę teksto turinio, taip pat gali pavargti klausyti. Kalbos tyrėjai pastebi, kad nemažai Lietuvoje dirbančių televizijoje žurnalistai linkę kalbėti greitakalbe¹⁰⁷.

Reikėtų pabrėžti, kad kalbėjimo tempas gali dažnai priklausyti nuo aplinkybių: nuo žurnalisto pateikiamos informacijos sudėtingumo, kalbėjimo patirties eteryje, įpročių, asmeninių savybių (temperamento, išsiauklėjimo ir kt.).

Mokslininkų teigimu, tinkamiausias kalbėti tempas yra 110 – 120 žodžių per minutę. Toks kalbėjimo tempas laikomas pačiu taisyklingiausiu ir siektinu kiekvienam viešumoje kalbančiam asmeniui¹⁰⁸. Tokiu atveju yra nustatyta, kad jei kalba parengta yra iš anksto, tekstas spausdintas, vieną tokio teksto puslapį galima perskaityti per 2 – 2,5 minutes. Kai kurie tyrimai rodo, kad paprastai lietuviams būdinga ištarti 120 – 140 žodžių per minutę¹⁰⁹.

Žiniasklaidos atstovai turėtų paisyti šių kalbos tempų reikalavimų, norėdami taisyklingai kalbėti.

Kaip jau buvo minėta, taisyklingai žiniasklaidos atstovų kalbai labai daug reiškia balso niuansai. Nuo jų gali priklausyti pateikiamos informacijos struktūra, žurnalisto asmeninės savybės, kompetencijos klausimas ir kiti veiksniai svarbūs žurnalisto komunikacijos sėkmei. Viena iš ryškiausiai balso niuansus teikiančių priemonių yra balso tonas, moduliacija, melodika, loginis kirtis ir kiti elementai. Graži ir taisyklinga intonacija yra privaloma visiems žiniasklaidos atstovams dirbantiems televizijoje. Gražiai intonuojant geriau perteikiamas informacijos turinys, autoriaus mintys, nuotaika.

¹⁰⁵ PUPKIS, Aldonas. Ką parodė kalbos švaros dienos (2). In vlkk.lt [interaktyvus]. 2006 [žiūrėta 2011 m. balandžio 11 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/lit/naujienos/naujiena.808.html>>.

¹⁰⁶ KOŽENIAUSKIENĖ, Regina. *Retorika. Iškalbos stilistika*. Vilnius, 2001, p. 356; GREBLIAUSKIENĖ, Beata; VEČKIENĖ, Nijolė. *Komunikacinė kompetencija. Komunikabilumo ugdymas*. Vilnius, 2004, p.58.

¹⁰⁷ Parengė SKRUIBYTĖ, Lina. Tarp TV laidų vedėjų ir korespondentų nematyti kalbos asmenybių. In ve.lt [interaktyvus]. 2006 [žiūrėta 2011 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ve.lt/naujienos/kultura/tv-ir-radijo-naujienos/tarp-tv-laidu-vedēju-ir-korespondentu-nematyti-kalbos-asmeybiu-1511/>>.

¹⁰⁸ ГУРВИЧ, С. С.; ПОГОРЕЛКО, В. Ф.; ГЕРМАН, М. А. Основы риторики. Киев, 1988, p. 115.

¹⁰⁹ KOŽENIAUSKIENĖ, Regina. *Retorika. Iškalbos stilistika*. Vilnius, 2001, p. 357.

„Intonacija yra frazės, sakinio, taip pat viso teksto ištarimo būdas. Ją sudaro kirčio, pauzės, tempo, melodijos, tembro junginys“¹¹⁰. Intonacija gali išplėsti sakomo žodžio ar frazės reikšmę, suteikti visai kitokį atspalvį, o kartais gali suteikti net kitą prasmę. Todėl labai svarbu laidų vedėjams mokėti valdyti savo intonaciją, kadangi netaisyklinga intonacija gali išreikšti skirtingą turinį.

Mokslininkai yra nustatę, kad intonacija gali būti įvairi ir gali išreikšti apie vienuolika emocijų: nuostabą, džiaugsmą, pyktį, švelnumą, pagarbą, abejingumą ir kt.¹¹¹

Profesorė R. Koženiauskiene išskiria tokias intonacijos funkcijas: gramatinę, loginę, diferencinę ir ekspresinę. Be gramatinės intonacijos nebūtų aiškus sakinytis, sakinio pobūdis, jo pradžia ir pabaiga, kilimas ir kritmas. Loginė intonacija yra tokia intonacija kuri akcentuoja svarbiausią sakinyje žodį ar frazę. Diferencinė intonacija atskiria teigimą nuo neigimo, konstatavimą nuo klausimo, klausimą nuo šaukimo, liepimą nuo prašymo ir kita. Tuo tarpu ekspresinė intonacija išreiškia viešai kalbančiojo asmens emocijas: džiaugsmą, viltį, įsitikinimą, pasipiktinimą ir kita¹¹².

Minties paskelbimas garsine kalba be intonacijos yra neįmanomas. Svarbiausios intonacijos ypatybės, kaip jau buvo minėta, yra šios: balso gaida – pakėlimas arba nuleidimas, balso sutvirtinimas arba susilpninimas, pauzės tarp žodžių ir žodžių junginių, kalbėjimo tempas ir tembras.¹¹³

Intonacijai labai svarbus yra loginis kirtis. Dažnai televizijoje girdime, kaip vieni ar kiti laidų vedėjai aiškiai ir ryškiai pabrėžia žodžius. Toks žodžių akcentavimas nėra atsitiktinis. Dažnai taip norima atkreipti klausytojo dėmesį. Loginis kirtis yra vieno kurio nors žodžio pabrėžimas aukščiausiu ir labiausiai sustiprintu balsu, kuris gali pakeisti sakinio prasmę.

Žiniasklaidos atstovams būdinga individuali intonacija. Būtent ji yra viena iš svarbiausių stiliaus individualumo žymių. Labai svarbu laidų vedėjams intonaciją išlaikyti natūralią ir gyvą, tačiau neretai klystama. Dažnai girdime neoficialią, neryškia, neskambia intonaciją. Visgi neretai mūsų televizijų vedėjai drįsta savo intonacija išreikšti subjektyvius jausmus pašnekovų atžvilgiu. To neturėtų būti, todėl labai svarbu televizijoje dirbantiems žiniasklaidos atstovams puoselėti ir lavinti savo kalbos įgūdžius.

Kalbėjimo tempas – viena iš intonacijos sudedamųjų dalių. Tai vienas iš veiksnių lemiančių sėkmingą komunikaciją, kuri rodo ne tik individualias kalbėtojo ypatybes, bet ir jo sugebėjimą vartoti kalbą, išreikšti mintis, oratorinius įgūdžius. Visi šie reikalavimai yra keliami televizijos laidų

¹¹⁰ GREBLIAUSKIENĖ, Beata; VEČKIENĖ, Nijolė. *Komunikacinė kompetencija. Komunikabilumo ugdymas*. Vilnius, 2004, p. 60-61.

¹¹¹ BIELINIENĖ, Janina. *Iškalbos menas*. Vilnius, 2000, p. 56 – 62.

¹¹² KOŽENIAUSKIENĖ, Regina. *Retorika. Iškalbos stilistika*, Vilnius 2001, 352 – 353.

¹¹³ Intonacija. In ualgiman.lt [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 m. balandžio 7 d.]. Prieiga per internetą: <http://ualgiman.dtiltas.lt/skinio_inonacija.html>.

vedėjams. Todėl kalbėjimo tempas turėtų rūpėti ne tik retorikos tyrėjimas, kalbininkams, bet ir televizijoje dirbantis žurnalistas, kadangi tai vienas iš pagrindinių intonacijos elementų, lemiančių žurnalisto komunikacijos sėkmę. Kadangi darbų, kuriuose būtų išsamiai ištirtas lietuvių televizijos laidų vedėjų kalbėjo tempas nėra, todėl išsamiai darbe bus ištirtas trijų laidų vedėjų R. Janutienės, R. Miliūtės ir R. Mikelkevičiūtės kalbėjimo tempas jų vedamų laidų metu. Būtina pabrėžti, kad apskritai lietuvių kalbos tempo tyrimų atlikta beveik nėra, yra vos keletas autorių, kurie savo knygoje tik užsimena, koku greičiu kalba lietuviai, o televizijos laidų vedėjų išsamių kalbos tempo tyrimų visai nėra.

Kalbėjimo tempas nėra vienareikšmis dalykas. Kalbos požiūriu tempas yra tam tikrų kalbos vienetų (žodžių, skiemenų, garsų) ištarimo greitis. Televizijoje kalbėjimo tempas, kaip ir retorikoje – svarbi intonacinė priemonė. Kalbėjimo greitis atlieka nemažai funkcijų. Jis skirstoma į konstitucinį, situacinį ir individualųjį¹¹⁴.

Konstitucinis tempas būdingas kalbai ar jos formoms, pavyzdžiui dialektui. Situacinis tempas (aktualus televizijoje) dažnai priklauso nuo tam tikrų kalbėjimo aplinkybių: nuo klausytojų kiekio, akustikos ir kt.). Individualusis kalbėjimo tempas (aktualus televizijoje) priklauso nuo žmogaus asmeninių savybių (temperamentas ir kt.). Taip pat latvių kalbininkas L. Ceplytis išskiria intonacinį tempą, kuris skirstomas į: intelektualųjį, emocinį ir vaizduojamąjį. Intelektualusis tempas – sąmoningai kalbančiojo sulėtinama arba pagreitinama kalba, kuria norima parodyti sakomo teksto svarbą ar net tos kalbos nereikšmingumą. Toks kalbėjimo tempas yra itin svarbus televizijoje, todėl kad laidų vedėjai privalo žinoti, kuriose kalbos vietose reikia pagreitinti, kuriose sulėtinti tempą, kadangi nuo to gali priklausyti pokalbio tema.

Emocinis kalbos tempas taip pat būdingas televizijos laidų vedėjams. Juo reiškiamos emocijos. Šis tempas yra sunkiai valdomas, todėl kiekvienas profesionalus televizijos vedėjas privalo mokėti valdyti savo emocijas, kurios gali pakenkti jo komunikacijos sėkmei.

Vaizduojamasis kalbos tempas apibrėžiamas kaip veiksmo, apie kurį pasakoja kalbėtojas, vyksmo sparta arba pamėgdžiojamas kito žmogaus kalbėjimo tempas¹¹⁵. Nuo kalbėjimo tempo priklauso kalbos aiškumas, tarties ypatybės, todėl neatsitiktinai darbe analizuojama televizijos laidų vedėjų tarties ir kalbėjimo tempo niuansai.

Darbų, kuriuose būtų plačiau tyrinėjamas ir nagrinėjamas Lietuvos televizijų laidų vedėjo kalbos tempas nėra, todėl labai svarbu televizijoje dirbantiems žurnalistams mokėti taisyklingos kalbos tempo mokėjimo ypatybes.

---

¹¹⁴ CEPLYTIS, Laimduotas. *Анализ речи интонация*. Рига, 1974, p. 136.

¹¹⁵ Ceplytis, išnaša 114, p. 136 – 139.

4. LIETUVOS TELEVIZIJŲ VEDĖJŲ PARAVERBALINĖS KALBOS YPATYBĖS

Nustatyti televizijos laidų vedėjų R. Janutienės, R. Miliūtės, R. Mikelkevičiūtės kalbėjimo tempą ir išsiaiškinti, kokią įtaką kalbėjimo greitis daro jų komunikacijos sėkmei, kalbėjimo indeksu

buvo pasirinktas žodžių skaičius per minutę. Išanalizuotos devynios žurnalisčių vedamos diskusinės pokalbių laidos. Tikėtasi, kad žurnalisčių kalbos tempas neatitiks lietuvių kalbos tempui keliamų reikalavimų ir kliudys išreikšti pateikiamą informaciją laidų metu.

Kiekviena laidos vedėjų kalba buvo fiksuojama sekundžių ir minučių tikslumu. Buvo nustatyta, kad laidos „Kodėl?“ vedėja R. Janutienė trijų laidų metu kalbėjo 24 minutes 25 sekundes. Tuo tarpu R. Miliūtė trijų laidų metu kalbėjo 24 minutes, 1 sekundę, R. Mikelkevičiūtė – 37 minutes, 34 sekundes (8 lentelė).

8 lentelė. Laidų vedėjų kalbos trukmės pasiskirstymas eterio metu

VEDĖJOS	VEDĖJŲ KALBOS TRUKMĖ ETERIO METU	
	Minutės	Sekundės
Rūta Janutienė	24	55
Rita Miliūtė	24	01
Rūta Mikelkevičiūtė	37	39

Būtina pabrėžti, kad laidos vedėjos iš anksto žinojo, kokia tema bus jų laidos, todėl jų kalbos nebūtų galima laikyti vien tik spontaniška, tačiau spontaniškumas yra natūralus televizijoje, kadangi daug priklauso nuo pašnekovų. Žurnalistas privalo kontroliuoti pokalbį ir jį valdyti, todėl kalbėjimo tempas galėjo priklausyti nuo šių veiksnių. Tuo labiau kai televizijoje svarbus eterio laikas, laidos trukmė. Ypač tai priklauso nuo laidos pobūdžio, ar tai yra tiesioginė transliacija ar ne. Jeigu tiesioginė, tuomet laidų vedėjams labai svarbu kontroliuoti visą situaciją, kaip tai nuolat darė R. Miliūtė, kadangi jos vedama laida „Teisė žinoti“ rodoma tiesiogiai. Tuo tarpu R. Janutienės ir R. Mikelkevičiūtės vedamos laidos yra netiesioginės, tačiau tam tikrais atvejais kartais transliuojamos tiesiogiai.

Atliekant tyrimą buvo pastebėta, kad po vieną kartą laidos „Kodėl?“ ir „Valanda su Rūta“ buvo transliuojamos tiesiogiai, tačiau vedėjų kalbėjimo tempui šie veiksniai vargu ar galėjo daryti įtaką, kadangi tyrėjai pastebi, kad ekstralingvistiniai sakinės kalbos parametrai (pauzės, tempas) dažniausiai nėra sąmoningai kontroliuojami¹¹⁶.

Laidų stenogramose buvo žymima kiekvienos laidos vedėjų ištarti žodžiai 30 sekundžių ir 1 minutės intervalais. Tai reiškia, kad buvo sekundžių tikslumu skaičiuojama, kiek žodžių laidos vedėjos pasako per 30 sekundžių ir kiek per minutę. Pagal tai buvo nustatytas kalbėjimo tempas. Laidose dalyvavusių dalyvių atsakymų, diskusijų trukmė buvo minusuojama iš viso eterio laiko ir pateikiami tik laidų vedėjų eterio metu ištarti žodžiai. Iš viso laidų metu buvo ištirti 15478 žodžiai.

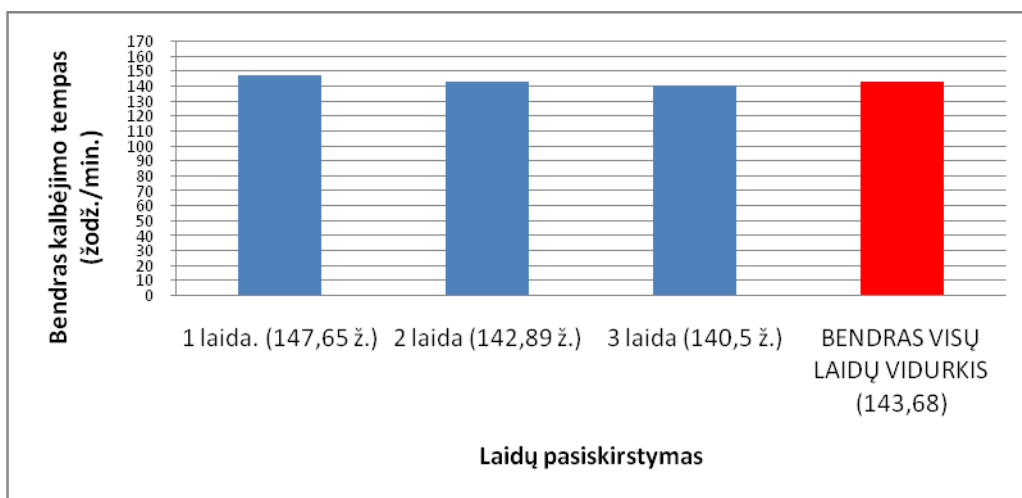
¹¹⁶ IGNATOVA, Natalija. Monologinės sakinės kalbos parametrai ir individualių psichologinių ypatumų ryšiai. *Psichologija* 20. 1999, p. 51 – 66.

Toks žodžių kiekis leidžia nustatyti pagrindines televizijos vedėjų bendrojo kalbėjimo tempo tendencijas.

Tyrime atskirais skiemenimis nelaikyti *aaa*, *èèè*, *mmm* ir kiti panašiai išstarti garsai. Pauzės tarp žodžių buvo paliktos, nes bendrą kalbėjimo tempą lemia ir pauzės, sustojimai, nutęsimai, o ne tik garsų, skiemenų ar žodžių artikuliacijos greitis.

Gauti duomenys parodė, kad vidutinis laidos „Kodėl?“ vedėjos R. Janutienės kalbėjimo greitis yra 143,68 žodžiai per minutę (93 paveikslas). Jeigu palygintume šiuo duomenis su vidutiniu sektinu ir tinkamiausiu kalbos tempu – 110 – 120 žodžių per minutę, tuomet matytume, kad R. Janutienės kalbėjimo tempas neatitinka kalbėjimo greičiui keliamų reikalavimų ir žurnalistė kalba greičiau nei reikalauja nustatyti kalbos tempo dėsniai. Tačiau tyrėjai pastebi, kad lietuvių kalbėjimo tempas yra iš prigimties greitesnis – 120 – 140 žodžių per vieną minutę. Atsižvelgiant į šiuos duomenis, būtų galima teigti, kad R. Janutienės kalbos tempas atitinka lietuvių kalbėjimo tempo ypatumus, tačiau yra šiek tiek nutolęs nuo tinkamiausio kalbėjimo tempo. Išstarti 143,68 žodžiai per minutę 23,68 žodžiais viršija vidutinį kalbėjimo tempą.

93 paveikslas. Laidos „Kodėl?“ vedėjos R. Janutienės kalbėjimo tempo pasiskirstymas laidose

Atlikus kiekvienos laidos „Kodėl?“ vedėjos kalbėjimo tempo analizę buvo pastebėta, kad žurnalistė R. Janutienė kalbėjo panašiu tempu visose trijose laidose. Bendras pirmos laidos kalbėjimo tempo vidurkis – 147,65 žodž./min., antros laidos – 142,89 žodž./min, trečios laidos – 140,5 žodž./min. (93 paveikslas) Išsamesni kiekvienos laidos vedėjos kalbėjimo tempo duomenys pateikiami prieduose (....).

Mokslininkai yra nustatę kitų tautų kalbėjimo tempą¹¹⁷. Tyrimai rodo, kad prancūzų kalbėjimo tempas yra vienas iš greičiausių – 350 žodžių per minutę, nuo jų neatsilieka japonai – 310 žodžių per minutę. (9 lentelė). Tokie duomenys rodo, kad lietuvių kalbos tempas yra

¹¹⁷ KOŽENIAUSKIENĖ, Regina. *Retorika. Iškalbos stilistika*. Vilnius, 2001, p. 357.

pakankamai lėtas, lyginant su kitų tautų kalbėjimo greičiu, todėl prilygini R. Janutienės kalbą kitų tautų kalbėjimo tempui nebūtų tikslinga, kadangi ji gerokai nutolusi nuo kitų tautų kalbėjimo greičio.

9 lentelė. Įvairi tautų vidutinis kalbėjimo tempas

TAUTA	KALBĖJIMO TEMPAS
Lietuviai	120-140 žodž./min.
Prancūzai	350 žodž./min.
Japonai	310 žodž./min.
Anglai	220 žodž./min.
Vokiečiai	210 žodž./min.

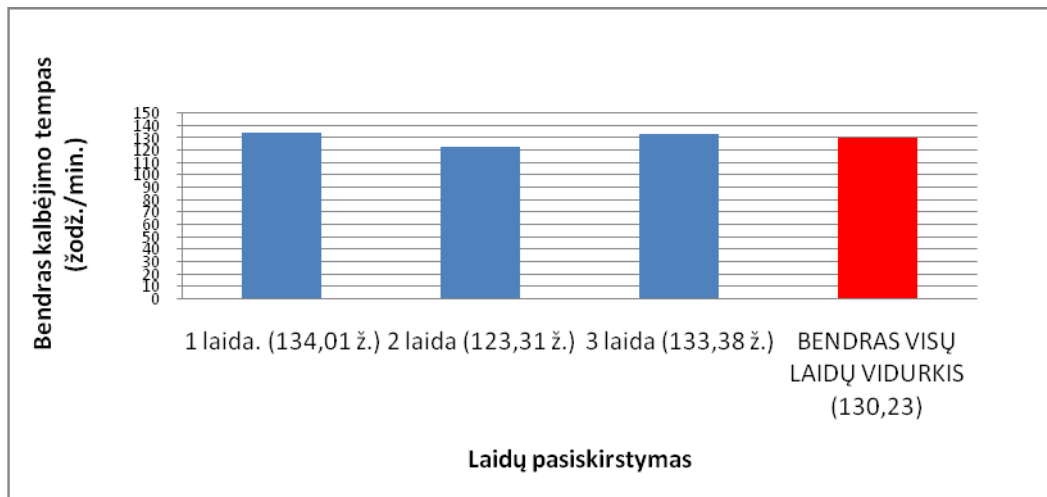
Atlikus „Teisė žinoti“ laidos vedėjos R. Miliūtės kalbėjimo tempo analizę, buvo nustatyta, kad žurnalistė linkusi šiek tiek lėčiau kalbėti nei jos kolegė R. Janutienė. Įdomu tai, kad laidos vedėja kalbėjo lėčiau, nors laida buvo transliuojama tiesiogiai, todėl vedėjai galėjo daryti įtaką laiko trukmė. Buvo nustatyta, kad R. Miliūtė per vieną minutę vidutiniškai pasako 130,23 žodžius. (94 paveikslas). Toks žurnalistės kalbėjimo tempas priartėja prie vidutinio lietuvių kalbėjimo tempo reikalavimų.

Atskirų laidų metu R. Miliūtė kalbėjo beveik vienodai: 1-oje laidoje ji per vieną minutę ištarė 134,01 žodžius, 2-oje – 123,31, 3-oje – 133,38 žodžius per minutę. Pastebėtina, kad žurnalistė antros laidos metu, kuomet pavartojo 1264 žodžius per 10,25 minučių, kalbėjo šiek tiek lėčiau (123,31 žodž./min.) nei kitose laidose. (94 paveikslas).

Bendras R. Miliūtės vidutinis kalbėjimo tempas – 130,23 žodž./min. taip pat neatitinka vidutinio kalbos tempo reikalavimų, tačiau yra geresnis ir taisyklingesnis nei R. Janutienės. Visgi, remiantis mokslininkų pateiktais duomenimis žurnalistės kalbėjimo greitis sutampa su lietuviams būdingais kalbėjimo tempo ypatumais – 120 – 140 žodž./min. Tačiau laidos vedėją galima pagirti, kad jos kalbėjimo tempas viršija tik 10,23 žodžius nuo vidutinio kalbos tempo – 120 žodž./min.

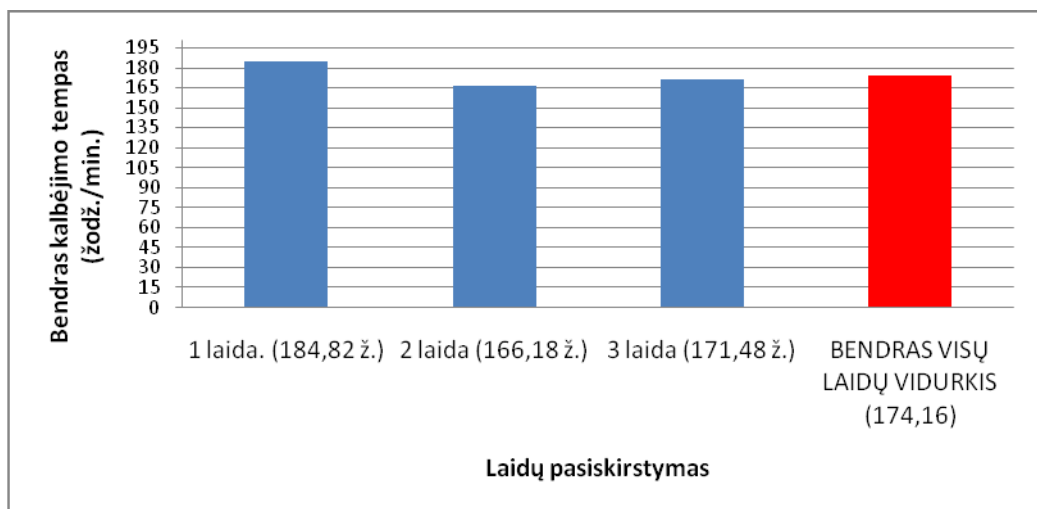
94 paveikslas. Laidos „Teisė žinoti“ vedėjos R. Miliūtės kalbėjimo tempo pasiskirstymas laidose

Išsamus tyrimas parodė, kad greičiausiai ištarti žodžius linkusi laidos „Valanda su Rūta“ vedėja Rūta Mikelkevičiūtė. Jos kalbėjimo tempas gerokai nutolęs nuo vidutinio kalbėjimo tempo reikalavimų. Žurnalistės visų laidų kalbėjimo tempo vidurkis net 54,16 žodžių viršija kalbėjimo greičio reikalavimus. Žurnalistė per vieną minutę ištaria net 174,16 žodžių (95 paveikslas). Toks rezultatas rodo, kad R. Mikelkevičiūtė laidose kalba pakankamai greitai, dažnai greitakalbe ir kartais vietomis net suvelia žodžius. Toks laidos vedėjos kalbėjimo tempas trikdo klausytoją ir gali netinkamai išreikšti informaciją.

95 paveikslas. Laidos „Valanda su Rūta“ vedėjos R. Mikelkevičiūtės kalbėjimo tempo pasiskirstymas laidose

Visose trijose laidose žurnalistės kalbos tempas yra per greitas, neatitinkantis kalbėjimo tempo reikalavimų ir net gerokai viršija lietuviams būdingas kalbėjimo tempo normas – 120 – 140 žodž./min.

Nustatyta, kad R. Mikelkevičiūtė per 37 minutes 39 sekundes ištara 8698 žodžius. Pirmoje laidoje vidutinis kalbėjimo tempas siekia net 185,82 žodžius per minutę, antroje – 166,18, trečioje –

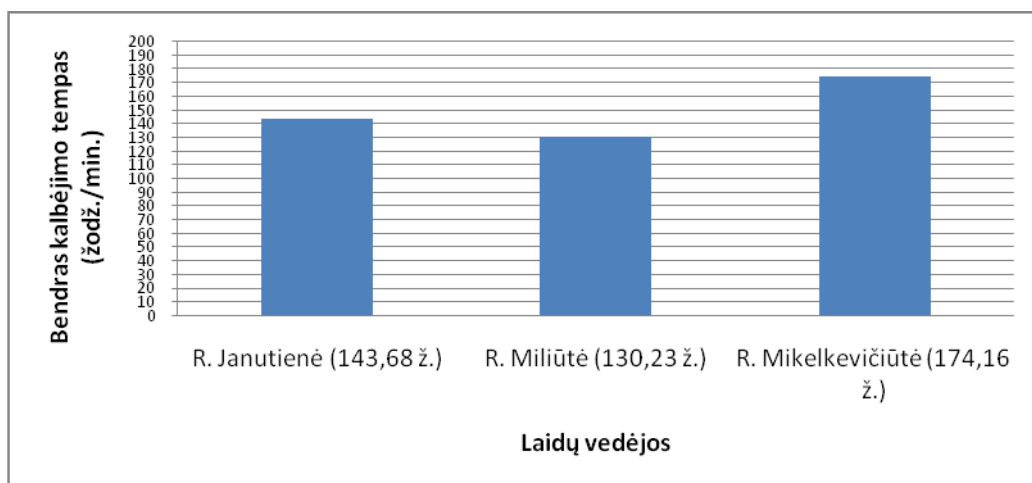
171,48 žodžiai per minutę (95 paveikslas). Išsamesni atskirų laidų minučių ir sekundžių tikslumu duomenys pateikiami prieduose.

Toks žurnalistės pakankamai greitas kalbėjimo tempas priartėja prie vidutinio vokiečių kalbėjimo tempo – 210 žodžių per minutę (9 lentelė).

Tokie rezultatai rodo, kad žurnalistei reikėtų valdyti kalbėjimo tempą, nors jis, kaip jau buvo minėta, nėra sąmoningai kontroliuojamas¹¹⁸. Tyrimo metu buvo pastebėta, kad retkarčiais Mikelkevičiūtei per greitas kalbėjimo tempas trukdo išreikšti mintis, dažnai užduodami klausimai pabaigose nutrūksta, retkarčiais suveliami garsai, žodžiai, frazės.

Atlikto išsamaus kalbėjimo tempo tyrimo duomenys parodė, kad taisyklingiausias kalbėjimo tempas yra „Teisės žinoti“ vedėjos Ritos Miliūtės (130,23 žodž./min.). Žurnalistės kalbėjimo greitis nėra tinkamas, tačiau arčiausiai priartėja prie pageidaujamo vidutinio kalbėjimo tempo 120 žodž./min. Kiek greičiau kalba laidų metu žurnalistė R. Janutienė – 143,68 žodž./min. Netaisyklingiausią kalbėjimo tempą turi laidos „Valanda su Rūta“ vedėja R. Mikelkevičiūtė. Ji per minutę pasako net 174,16 žodžių. Toks greitas kalbėjimas neatitinka vidutinių kalbos tempo reikalavimų (96 paveikslas) Tokie rezultatai leidžia daryti išvadą, kad visoms žurnalistėms kalbėjimo temas kliudo taisyklingai komunikacijai, o ypač R. Mikelkevičiūtei. Laidų vedėjoms derėtų kontroliuoti savo kalbėjimo tempą, nors tai daryti yra labia sunku.

96 paveikslas. Bendras laidų vedėjų kalbėjimo tempo santykis

Kalbėjimo tempo tyrimas yra itin svarbus žiniasklaidos atstovams, kadangi nuo jo gali priklausyti jų komunikacijos sėkmė. Nuo tempo, kaip jau minėta, gali priklausyti ir tarties ypatumai. Ištyrus žurnalisčių kalbos greitį, nestebina, kad visų laidų vedėjų tarčiai, kuri buvo ištirta pirmoje darbo dalyje, didelę įtaką daro per greitas kalbos tempas laidų metu.

^{118 118} IGNATOVA, Natalija. Monoginės sakininės kalbos parametrų ir individualių psichologinių ypatumų ryšiai. *Psichologija* 20. 1999, p. 51-66.

Būtina pabrėžti, kad laidų vedėjos kalbėjo spontaniškai, nors prieš tai ir žinojo laidos temas, tačiau televizijoje yra daug kas neprognozuojama ir situacija gali keistis kiekvieną minutę. Ją gali keisti pašnekovai, išsivysčiusi diskusija viena ar kita linkme. Todėl galima teigti, kad tyrime kalba buvo spontaniška, todėl žurnalisčių tempas priklausė ne tik nuo gebėjimo greitai ar lėtai artikuliuoti žodžius, bet ir nuo mąstymo galimybių, nes pokalbių metu išsivysčiusi diskusija keisdavo situaciją ir reikalavo kitaip mąstyti, galvoti, elgtis spontaniškai. Kai žmogus kalba spontaniškai, jis nereguliuoja savo tempo, kalba natūraliu, jam patogiausiu greičiu. Nors žiniasklaidos atstovams dirbantiems televizijoje svarbu taisyklingai artikuliuoti visus žodžius, tačiau dažai jiems dėl to pareiškiama pastabų. Dėl taisyklingai ar netaisyklingai artikuliuojamo žodžio ar frazės gali sutrikti ir kalbėjimo tempas. Žmogus paprastai kalbantis greitai gali sulėtinti tempą, o lėtai kalbantis – pagreitinti. Todėl galima teigti, kad tiek spontaniškas, tiek nespontaniškas kalbos tempas gali skirtis.

Būtina pastebėti, kad televizijos žiūrovų, klausytojų suvokiamas kalbos greitis gali labai skirtis, nes tempo suvokimas priklauso nuo fonetinės, ir nuo sintaksinės teksto struktūros ir nuo pasakyto teksto semantinės reikšmės.¹¹⁹

Tyrime buvo nustatyta, kaip kinta žurnalisčių tempas kalbėjimo metu išskaidant tekstą minutėmis. (žr. priede diagramas) Buvo suskaičiuota, kiek laidos metu per kiekvieną laidos minutę pasakoma žodžių. Teksto stenogramose taip pat buvo sužymėta ir 30 sekundžių intervalas ir pateikti duomenys, kiek žurnalistės pasako žodžių per 30 sekundžių. (žr. priedo diagramas). Pastebėta, kad kiekvienos laidos atskirų minučių laidų vedėjų kalbėjimo tempas yra maždaug vienodas, skirtumas svyruoja nuo 10 iki 35 žodžių. Tai leidžia daryti išvadą, kad nėra jokio skirtumo, kuriuo laidos metu kalbėjimo tempas gali būti greičiausias. Tyrimas parodė, kad žurnalistės panašiai kalba tiek laidos pradžioje, tiek viduryje, tiek laidos pabaigoje. (žr. diagramas prieduose.) Akivaizdžios tempo kitimo tendencijos nematyti.

Nereikėtų pamiršti, kad televizijos laidų vedėjų kalbėjimo tempas gali priklausyti ir nuo pasakojimo turinio. Dažnai vienus dalykus norima pasakyti greičiau, kitus lėčiau. Dėl šių priežasčių gali atsirasti didesni ar mažesni konkrečių žurnalistų tempo pokyčiai vieno pasakojimo metu. Tačiau atlikus tyrimą buvo pastebėta, kad didesnių tempo pokyčių nebuvo, atsižvelgiant į pateikiamos informacijos turinį.

Visuomenėje egzistuoja nusistovėjęs stereotipas, kad moterys linkusios kalbėti daugiau negu vyrai. Tai leidžia daryti išvadą, kad jos linkusios kalbėti ir greičiau. Tačiau mokslininkų teigimu, šis faktas turi įtakos kalbėjimo tempui. Monologinės sakinės kalbos parametrų ir individualių psichologinių ypatumų ryšius tyrusi Ignatova N. Nustatė, kad tempo galimybių skirtumai yra susiję

---

¹¹⁹ CEPLYTIS, Laimduotas. *Анализ речи интонация*. Рига, 1974, p. 135.

su lyčių skirtumais¹²⁰. Todėl galima daryti išvadą, kad žurnalistų per greitas kalbėjimo tempas šiek tiek priklausė ir nuo jų lyties. Tačiau tvirtai teigti, kad moterys kalba žymiai greičiau nei vyrai – negalime, kadangi daug kas priklauso nuo individualių žmogaus savybių. Be to tai būtų kitų tyrimų nagrinėjimo objektas, tuomet būtų galima palyginti televizijos laidų vedėjų vyrų ir moterų kalbėjimo tempo ypatybes.

Kiekvieno žmogaus kalbėjimo tempas yra individualus. Jis yra susijęs su psichologinėmis žmogaus savybėmis (teperamentu, neurofiziologinių procesų vyksmo greičio ir kita)¹²¹. Savaiminis žmogaus kalbėjimo tempas yra įgimtas, tačiau televizijų laidų vedėjams nereikėtų pamiršti, kad jų profesijoje ši kalbos ypatybė yra itin svarbi, todėl kalbėjimo tempą, nors jis yra ir įgimtas, derėtų valdyti ir kontroliuoti, kadangi tai svarbu jų profesinei veiklai. Tempo, pauzių, intonacijos ir kitų sakinės kalbos aspektų kaita dažnai būna susijusi su kalbėjimo būseną, teigia N. Ignatova¹²². Televizijos laidų vedėjų kalbėjimo greitį galėjo veikti faktas, kad laidos yra įrašomos, tačiau žurnalistams dirbantiems televizijoje tai neturėtų būti kliūtis, ypač dėl to jog visos tyrime dalyvavusios laidų vedėjos yra profesionalės ir televizijos eteryje dirba ilgą laiko tarpą. Žinoma, stresinė būseną gali pakoreguoti kalbėjimo greičio srautą, tačiau to neturėtų būti.

Tyrėjai pastebi, kad tam tikros žmogaus nuotaikos, emocinės būsenos turi įtakos žmogaus kalbėjimo tempui. Džiaugsmas, pyktis, nuobodulys gali pagreitinti tempą, tuo tarpu liūdesys, apatija, nustebimas, iškilmingumas dažnai jį sulėtina.¹²³ Atlikus tyrimą buvo išsiaiškinta, kad televizijos laidų vedėjų nuotaikos kalbėjimo metu buvo pastovios. Džiugesys, džiugiai pateikta informacija kartais sulėtindavo tempą, nes tuo momentu susidarydavo pauzės, o pats pajuokavimas sambėdavo greičiau negu neutraliai išarta pauzė. Tokie rezultatai parodė, kad televizijos vedėjų emocinės būsenos turi įtakos kalbėjimo tempui tik tuo atveju, jeigu yra slopinamas loginis mąstymas, tačiau tai galėtų būti kitų, tolesnių tyrimų objektas.

Komunikacijos sėkmei kalbėjimo tempas gali turėti didelę įtaką. Televizijos laidos priskiriamos publicistiniam kalbos stiliui. Tyrimai parodė, kad viešojoje kalboje publicistiniu kalbos stiliumi kalbantys asmenys (šiuo atveju laidų vedėjai), kalba greičiausiai, nei kitais funkciniais stiliais kalbantys asmenys (administracinis stilius, buitinis, mokslinis, meninis)¹²⁴. Visus publicistinio stiliaus įrašus pagal tempą galima skirstyti į dvi grupes: greito tempo informacinės laidas, kuriose labai taupomas laikas, bent pusė teksto paprastai vedėjų yra perskaitoma, pašnekovų atsakymai dažnai montuojami, didesnės pauzės iškerpamos, neretai nutraukiama ir dalis sakinio. Antrą grupę sudaro lėtesnio tempo neinformacinės laidos (pramoginės

¹²⁰ IGNATOVA, Natalija. Monologinės sakinės kalbos parametrų ir individualių psichologinių ypatumų ryšiai. *Psichologija* 20. 1999, p. 64.

¹²¹ CEPLYTIS, Laimduotas. *Анализ речи интонация*. Рига, 1974, p. 137.

¹²² IGNATOVA, išnaša 120, p. 52.

¹²³ Ceplytis, išnaša 121, p. 138.

¹²⁴ KAZLAUSKIENĖ, Asta. Kalbėjimo tempas ir funkciniai stiliai. Mokslinė konferencija. *Specialybės kalba: sistema ir vartoseną*. Kaunas, 2004, p. 56 – 59.

diskusijų). Šių laidų tekstai būna iš anksto apgalvoti, tačiau dažniausiai ne skaitomi, o perpasakojami. Jose pokalbiai ar diskusijos vyksta pakankamai įprastu tempu, kuris labai artimas buitinio stiliaus tempui.¹²⁵ Tačiau dažnai vyksta ir kitoks procesas, kai laidų vedėjai net ir lėtesnio tempo priskirtose laidose kalba pakankamai greitai, tą parodė atliktas R. Janutienės, R. Miliūtės ir R. Mikelkevičiūtės kalbėjimo tempo tyrimas. Televizijoje ir ne tik kalbėjimo tempą labiausiai lemia individualios kalbėjimo ypatybės, pragmatiniai kalbėtojo tikslai, ankstinis pasirengimas, auditorija.

---

¹²⁵ KAZLAUSKIENĖ, Asta. Kalbėjimo tempas ir funkciniai stiliai. Mokslinė konferencija. *Specialybės kalba: sistema ir vartoseną*. Kaunas, 2004, p. 56 – 59.

IŠVADOS

Atlikus išsamią TV3, LNK, LTV televizijos laidų „Kodėl?“, „Teisė žinoti“, „Valanda su Rūta“ vedėjų R. Janutienės, R. Miliūtės, R. Mikelkevičiūtės verbalinių ir neverbalinių kalbos ypatybių analizę, galima daryti tokias išvadas:

1. Kalbos ir visuomenės sąsajos leidžia žvelgti į kalbą kaip į žmogaus ar visuomenės grupės įvaizdžio sąveiką. Televizijos laidų vedėjų įvaizdis priklauso nuo verbalinių ir neverbalinių kalbos ypatybių. Tai priklauso nuo geografinės ir socialinės kalbinės bendruomenės susiskaidymo, tos pačios kalbos atmainų ir funkcionavimo toje bendruomenėje. Televizijos vedėjų komunikacijos sėkmė priklauso nuo sociokultūrinio konteksto ir kalbos priemonių, kurios kuria televizijos vedėjo įvaizdį kalbos aspektu.

2. Nekokybiški R. Janutienės, R. Miliūtės, R. Mikelkevičiūtės žurnalistinio darbo ypatumai atsiskleidžia per kalbą nesąmoningai, nesiderinant prie nustatytų bendrinės kalbos normų, arba atvirkščiai – jas laužant, o savaime, kalbos vartotojui nekontroliuojant savo kalbėsenos. Bendrinės kalbos normos niveliuoja individualius žmonių ar jų grupių požymius.

3. Viešojo šnekamojo televizijos laidų vedėjų kalba yra netaisyklinga. Netaisyklingumą yra sukėlusios vienakryptė, tik į rašomosios kalbos kultūrą orientuota teorinė ir praktinė kalbos puoselėtojų veikla. Nepakankamai publikuojama straipsnių, pateikiama pastabų televizijų laidų vedėjams, mažai tyrinėjamos žurnalistų kalbos ypatybės. Žurnalistai nemokomi frazės, periodo kultūros. Jie neturi pakankamai žinių apie verbalinius ir neverbalinius mokėjimo kodus, kadangi to nereikalauja televizijų vadovai, nes mano, jog ši sritis negarantuoja reikiamų televizijoms galutinių rezultatų.

4. Bendrinės kalbos mokėjimas žurnalistams yra ne tik kalbų mokymasis, bet ir žinių igijimo, perteikimo ir gausinimo priemonė, naujų komunikacijos technologijų taikymo ir vystimosi pagrindas, kurių pagrindu formuojama visuomenės nuomonė.

5. Verbaliniams mokėjimo kodams įtaką turi neverbalika. Nustatyta, kad per greitas kalbėjimo tempas (neverbalinės kalbos ypatybės) daro įtaką netaisyklingai tariamiems žodžiams. Nesigirdi per greitai ištartų žodžių slinkties nuo garso prie garso, dėl to žurnalisčių tartis neatitinka bendrinei kalbai keliamų reikalavimų.

6. Žurnalisčių verbalinių mokėjimo kodų analizei buvo pasirinkta tirti žurnalisčių tartis, nes tai viena iš mažiausiai tyrinėjamų verbalinės kalbos sričių. Laidų vedėjų kalbos tarties taisyklingumo aspektu tirti 13335 žodžiai: R. Janutienė laidų metu ištarė 3587 žodžius, R. Miliūtė – 3193, R. Mikelkevičiūtė – 6555. R. Janutienės kalboje taisyklingai ištartieji žodžiai sudaro 79,79% visų pavartotų žodžių – 2862 žodžių tartis sutampa su bendrine lietuvių kalbos normomis. Laidos

vedėja klydo 725 kartus (procentiškai tai sudaro 20,21% visų ydingų tarties atvejų). R. Miliūtės tarties taisyklingumas sudaro 79,80% – 2548 žodžiai atitinka bendrinės tarties reikalavimus. Žurnalistė netaisyklingai ištarė 645 žodžius (20,20%). R. Mikelkevičiūtės kalboje užfiksuotos 1259 tarties klaidos (19,21%). Taisyklingai ištarti žodžiai sudaro 80,79%.

7. R. Janutienės, R. Miliūtės, R. Mikelkevičiūtės padarytos klaidos rodo, kad žurnalisčių tartis nėra visada taisyklinga. Laidų vedėjų kalbos tarties analizė parodė, kad žurnalisčių tarties klaidos yra sistemingos, kartojasi visų tirtų trijų laidų kalboje. Nustatyta, kad tarties normų nepaisymas atsiradęs dėl gimtosios tarmės, šnekamosios buitinės kalbos, rašto, svetimųjų kalbų poveikio. Tokios klaidos lietuvių bendrinėje kalboje netoleruotinos.

7.1. Viena pagrindinių sakininės žiniasklaidos tarties bėdų yra balsių tartis (ypač ilgųjų ir trumpųjų balsių opozicijos nykimas). Balsių tarties klaidos žurnalisčių kalboje sudaro net 91,45% (R. Janutienės kalboje), 91,01% (R. Miliūtės kalboje), 90,55% (R. Mikelkevičiūtės kalboje) visų klaidingų tarties atvejų. Dažniau klystama tariant ilguosius balsius. Žurnalisčių kalboje pagal dažnumą jie pasiskirsto taip: R. Janutienės tartis – [o·] > [a·] > [u·] > [i·] > [□·] > [e·]; R. Miliūtės tartis – [o·] > [u·] > [i·] > [□·] > [a·] > [e·]; R. Mikelkevičiūtės – [o·] > [u·] > [a·] > [i·] > [□·] > [e·]. Toks išsidėstymas sietinas su lietuvių bendrinės kalbos fonemų dažnumu.

7.1.1. Nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimo klaidos visoms žurnalistėms kelia daugiausiai problemų. Iš 918 žodžių, turinčių nekirčiuotus ilguosius-įtemptuosius balsius, žurnalistės R. Janutienės tartis 663 kartus (72%) buvo netaisyklinga. R. Miliūtė klydo 587 kartus (61%) iš 962, R. Mikelkevičiūtė iš 1593 žodžių, netaisyklingai tarė 1140 žodžius (72%). Tarties analizė parodė, kad žurnalisčių visos padarytos balsių tarties klaidos yra nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių trumpinimas. Pastebėta, kad žurnalistės linkusios panašiai klysti.

- Balsių kiekybė žurnalisto kalboje labai priklauso nuo akcentinės pozicijos. Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad dažniausiai trumpinami ilgieji-įtemptieji balsiai pokirtiniuose skiemenyse – R. Janutienės netaisyklinga tartis pokirtiniuose skiemenyse 76,17%, R. Miliūtės – 73,25%, R. Mikelkevičiūtės – 64,82%. Žymiai rečiau trumpinami nekirčiuoti ilgieji-įtemptieji balsiai priešskirtinėse žodžių pozicijose: 23,83%; 26,75%; 35,18%.
- Tarties atžvilgiu visoms laidų vedėjoms aktuali balsio [o·] tartis. Šio balsio tarties klaidos nekirčiuotoje pozicijoje sudaro: R. Janutienės kalboje 39,52% visų nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių tarties klaidų, R. Miliūtės – 33,90%, R. Mikelkevičiūtės – 37,89%. Žurnalistės linkusios dažniau netaisyklingai balsį [o·] tarti pokirtiniuose žodžių skiemenyse: 70,99%; 61,31%, 52,08%.
- Laidos vedėjos dažnai balsį [o·] taria neįtemptą, su *a* atspalviu. Tai rodo, kad žurnalisčių ilgojo balsio [o·] tarčiai įtaką daro jų gimtoji tarmė (R. Miliūtei ir

R. Janutienei artima žemaičių tarmė, R. Mikelkeičiūtei rytų aukštaičių), kadangi rytų aukštaičių ir žemaičių (rečiau) tam tikrame plote šis balsis tariamas su *a* atspalviu.

- Kitų nekirčiuotų ilgųjų-įtemptųjų balsių tarties klaidos žurnalistėms taip pat aktualios. Dažniausiai netaisyklinga balsių tartis pastebėta pokirtinėse žodžių pozicijose.

7.1.2. Tarties atžvilgiu laidų „Kodėl?“, „Teisė žinoti“, „Valanda su Rūta“ vedėjoms visiškai nebūdingos kirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių tarties klaidos. Visais atvejais žurnalisčių tartis buvo taisyklinga. Nepastebėtas nė vienas nekirčiuotų trumpųjų-neįtemptųjų balsių tarties ilginimo atvejis. Vidutinio pakilimo balsių tarties klaidų laidų vedėjų kalboje taip pat neužfiksuota.

7.1.3. Visoms žurnalistėms problemiška kai kurių dvigarsių tartis. Dvigarsių tarties klaidos laidų vedėjų kalboje sudaro: R. Janutienės kalboje 6,62%, R. Miliūtės – 7,13%, R. Mikelevičiūtės – 6,91% visų pavartotų žodžių tarties klaidų.

- Tyrimo duomenys parodė, kad visais atvejais žurnalistės klydo tardamos sutaptinius dvibalsius [ie] ir [uo]. R. Janutienės kalboje pastebėta 60 sutaptinių dvibalsių nekirčiuotoje pozicijoje, iš kurių tik 12 kartų jie ištarti pagal bendrinės kalbos tarties normas. R. Miliūtės kalboje užfiksuotas 71 dvibalsis, kurį žurnalistė taisyklingai tarė 25 kartus. R. Mikelkeičiūtės kalboje pastebėtas 121 sutaptinis dvibalsis ir tik 28 kartus jis ištartas taisyklingai.
- Ypač žurnalistėms aktuali sutaptinio dvibalsio [ie] tartis. Šio dvibalsio tarties klaidos sudaro R. Janutienės kalboje 83,33%, R. Miliūtės – 86,96%, R. Mikelkeičiūtės – 73,56% visų sutaptinių dvibalsių nekirčiuotoje pozicijoje tarties klaidų. Dažniau dvibalsis trumpinamas prieškirtninėse žodžių pozicijose (70%; 78%; 65,63%).
- Pastebėta, kad sutaptinius dvibalsius nekirčiuotose pozicijose žurnalistės taria panašiai – neaiškiai, sutapatindamos [ie] su [i·], [uo] su [o·].
- Kitų dvigarsių tarties klaidų (riebalsinių dvigarsių (afrikatų), sudėtinių dvibalsių ir mišriųjų dvigarsių) žurnalisčių kalboje neužfiksuota. Visais atvejais laidų vedėjos juos tarė pagal bendrinės kalbos normas. Tokių klaidų užuomazgų aptikta R. Mikelkeičiūtės kalboje, tačiau nusatyta, kad šiek tiek netiksliai ištarti dvigarsiai yra kartais pasitaikančio laidos metu nekokybiško garso rezultatas, todėl tokie pastebėjimai klaidomis nelaikyti.

7.1.4. Žurnalistėmsriebalsių tarties klaidos nėra labai aktualios. Jos sudaro vos R. Janutienės kalboje – 1,93%, R. Miliūtės – 1,86%, R. Mikelkeičiūtės – 2,54% visų ydingų tarties atvejų. Nors

žurnalisčių kalboje rasta nedaug priebalsių tarties klaidų, tačiau laidų vedėjoms kai kurių priebalsių tartis yra problemiška.

- R. Janutienė, R. Miliūtei, R. Mikelkevičiūtei pavojinga priebalsio [j'] tartis tarptautiniuose žodžiuose. Užfiksuota „Kodėl?“ laidos vedėjos kalboje 10 priebalsio [j'] tarties klaidų (procentiškai tai sudaro 71,43% visų ydingų priebalsių tarties atvejų), R. Miliūtės kalboje – 9 klaidos (75%), R. Mikelkevičiūtės – 20 klaidų (62,50%) . Lietuvių bendrinėje kalboje nustatyta, kad [j'] tariant įterptinas į tuos tarptautinius žodžius, kur jis nerašomas, bet kur balsiai *ia, ie, io, iu* priklauso skirtingiems skiemenims ir *i* čia nėra minkštumo ženklas. Jeigu tarptautiniame žodyje susiduria baslis [i] ir kitas balsis, hiatas paprastai naikinamas įterpiant priebalsį [j']. Žurnalistės šios taisyklės nesilaiko. Visus kartus žurnalistės netarė priebalsio [j'] tarptautiniuose žodžiuose, ten kur jį privaloma tarti.
- Pučiamųjų, dantinių ir alveolinių priebalsių tarties asimiliacijos pažeidimai laidų vedėjų kalboje pasiskirsto taip: 28,57% (R. Janutienė), 25% (R. Miliūtė), 37,50% (R. Mikelkevičiūtė) visų priebalsių tarties klaidų. Pastebėta, kad šių priebalsių tartis žurnalisčių kalboje nėra sisteminga. Galima daryti prielaidą, kad šios klaidos laidų vedėjų kalboje daromos atsitiktinai.
- Žurnalistės nė karto neklydo tardamos kietuosius ir minkštuosius, dusliuosius ir skardžiuosius, du vienodus bei svetimoms kilmės priebalsius. Tokia žurnalisčių taisyklinga tartis rodo, jog laidų vedėjoms tokių priebalsių klaidos nėra aktualios.

7.1.5. Mokant taisyklingos tarties, atsiranda nemažai problemų, tačiau dirbant nuosekliai ir kūrybiškai, galima tikėtis gerų rezultatų.

7.1.6. Valstybinei lietuvių kalbos komisijai būtina papildyti nutarimą dėl didžiųjų kalbos klaidų. Greta jau paskelbtų netoleruotinių tarties pažeidimų turėtų atsirasti ir apibendrintas didelių kirčiavimo klaidų sąrašas. Toks sąrašas skatintų žurnalistus atsakingiau elgtis su viešuoju žodžiu, darančiu įtaką visuomenei.

7. Televizijos žurnalistų bei laidų vedėjų viešoji kalba dar nėra pakankamai taisyklinga, daroma nemažai tarties klaidų. Žurnalistėms vertėtų atkreipti didesnę dėmesį į tarties normų pažeidimus, kadangi tarties klaidos sudaro didžiąją dalį laidų vedėjų viešosios kalbos pažeidimų. Žiniasklaidos atstovams reikėtų vengti bet kokių viešosios kalbos pažeidimų.

8. Žurnalisčių neverbalinių kalbos ypatybių netaisyklingumui nustatyti buvo pasirinkta paraverbalikai priklausantis kalbėjimo tempas, kuris daro tiesioginę įtaką verbaliniams mokėjimo kodams. Televizijos vedėjų kalbėjimo tempo tyrimų Lietuvoje beveik nėra, todėl norėta iširti,

kokią įtaką tempas laidų vedėjams daro jų komunikacijos sėkmei ir įvaizdžiui. Laidų vedėjų kalbos tempo aspektu tirti 13335 žodžiai, kiekvienos vedėjos kalbėjimo tempas apskaičiuotas atskirai. Atlikti tyrimai parodė, kad laidų vedėjos R. Janutienė, R. Miliūtė, R. Mikelkevičiūtė kalba per greitai. Žurnalisčių kalbėjimo tempo reikalavimai neatitinka vidutinio kalbėjimo tempo reikalavimų – 120 žodžių per minutę.

8.1. Gauti duomenys parodė, kad vidutinis laidos „Kodėl?“ vedėjos R. Janutienės kalbėjimo greitis yra 143,68 žodžiai per minutę. Išarti 143,68 žodžiai per minutę 23,68 žodžiais viršija vidutinį kalbėjimo tempą.

8.2. Atlikus „Teisė žinoti“ laidos vedėjos R. Miliūtės kalbėjimo tempo analizę, buvo nustatyta, kad žurnalistė linkusi šiek tiek lėčiau kalbėti nei jos kolegė R. Janutienė. Buvo nustatyta, kad R. Miliūtė per vieną minutę vidutiniškai pasako 130,23 žodžius.

8.3. Žurnalistė R. Mikelkevičiūtė per vieną minutę ištaria net 174,16 žodžių, kai tuo tarpu reikalaujama per vieną minutę pasakyti 120 žodžių. Toks rezultatas rodo, kad R. Mikelkevičiūtė laidose kalba pakankamai greitai, dažnai greitakalbe ir kartais vietomis net suvelia žodžius. Toks laidos vedėjos kalbėjimo tempas trikdo klausytoją ir gali netinkamai išreikšti informaciją. Nustatyta, kad laidų metu, keletas pašnekovų dėl per greito kalbėjimo žurnalistės tempo prašė pakartoti klausimą. Tai rodo, kad kalbėjimo tempas žurnalistėms trukdo komunikuoti su pašnekovais ir ardo kalbos ir pokalbio struktūrą.

8.4. Nustatyta, kad R. Mikelkevičiūtė per 37 minutes 39 sekundes ištare 8698 žodžius. Pirmoje laidoje vidutinis kalbėjimo tempas siekia net 185,82 žodžius per minutę, antroje – 166,18, trečioje – 171,48 žodžiai per minutę. Toks žurnalistės pakankamai greitas kalbėjimo tempas priartėja prie vidutinio vokiečių kalbėjimo tempo – 210 žodžių per minutę.

8.5. Tyrėjai pastebi, kad lietuvių kalbėjimo tempas yra iš prigimties greitesnis – 120 – 140 žodžių per vieną minutę. Atsižvelgiant į šiuos duomenis, būtų galima teigti, kad žurnalisčių kalbos tempas atitinka lietuvių kalbėjimo tempo ypatumus, tačiau yra šiek tiek nutolęs nuo tinkamiausio ir reikalaujamo kalbėjimo tempo.

8.6. Pastebėta, kad kiekvienos laidos atskirų minučių laidų vedėjų kalbėjimo tempas yra maždaug vienodas, skirtumas svyruoja nuo 10 iki 35 žodžių. Tai leidžia daryti išvadą, kad nėra jokio skirtumo, kuriuo laidos metu kalbėjimo tempas gali būti greičiausias. Tyrimas parodė, kad žurnalistės panašiai kalba tiek laidos pradžioje, tiek viduryje, tiek laidos pabaigoje. Akivaizdžios tempo kitimo tendencijos nematyti.

8.8. Kalbėjimo tempą lemia individualios asmens savybės, jis yra sunkiai kontroliuojamas.

8.9. Rezultatai parodė, kad televizijos vedėjų emocinės būsenos turi įtakos kalbėjimo tempui tik tuo atveju, jeigu yra slopinamas loginis mąstymas, tačiau tai galėtų būti kitų, tolesnių tyrimų objektas.

Peculiarities of speech of Lithuanian TV newscasters (summary)

Key words: media language, speech of TV anchormen, language correctness, public speech, communication success, communication skills, verbal communication, non-verbal communication, pronunciation, speaking tempo, prestige language.

The *object* of the *Master's thesis* is spontaneous public speech on the TV. The *goal of the thesis* is to explore the speech of Rūta Mikelkevičiūtė, presenter of LNK TV programme “An hour with Rūta”, Rūta Janutienė, presenter of TV3 programme “Why?”, and Rita Miliūtė, presenter of LTV television programme “The Right to Know” in terms of verbalics (pronunciation) and non-verbalics. *Objectives of the thesis:* to determine the effect of pronunciation and external sonic style factors on the media and communication; to evaluate the speech of TV presenters in terms of the general speech constant – talk; to explore the peculiarities of verbalics and non-verbalics of the journalists; to evaluate journalistic peculiarities of TV programme presenters that are revealed through their language; to compare the speech of programme presenters among themselves; to determine the effect of the individuality of programme presenters while exploring the peculiarities of their speech; to disclose the correlation between communication and speech; to determine the effect of media and speech on communication success.

After analysing research literature and applying the methods of literature analysis, as well as empirical observation a conclusion was made that the correlation between media and speech is inseparable and is especially significant for communication success of the journalists working in the TV. By applying the method of generalising abstraction the effect of media and communication language on the formation of an individual and evolution of his self-perception was noticed. While analysing the correlation between communication and speech, also speech peculiarities of TV programme presenters, identifying cases of irregular speech, selecting investigation aspects of verbal and non-verbal communication, attention should be drawn to the language of television presenters working in the TV, as well as violations thereof; prosiness of the journalist speech. By comparing the peculiarities of the common language and journalist speech a conclusion was made that presenters of television programmes do not have sufficient understanding of the common language usage. Their spontaneous speech on the TV screen is not always correct. It was also noticed that journalists working on the TV lack knowledge on the development of prestige language, since their speech is described by linguists as public elite speech, that must be as close to the standard language and meet all requirements raised for the common language as possible. By applying the investigative, statistical analysis, juxtaposition and comparative methods it was

determined that non-verbal and verbal mastery codes of journalists working in the TV do not meet the language requirements.

It was determined that public speech of television programme presenters is not correct. Drawbacks in their pronunciation and speaking tempo which are so important for communication success of journalists have been recorded. Irregularity was caused by one-sided theoretical and practical activity of language cherishers focused exclusively on the standard written language usage.

No investigation into the public speech in such aspects as those investigated in the paper – verbalics (peculiarities of pronunciation) and non-verbalics (speaking tempo) have been practically made. Several studies on pronunciation correctness have been published; however there is no so comprehensive analysis of spontaneous speech of the three presenters. Meanwhile no studies of the external sonic style factors have been made. This is the first paper wherein non-verbal mastery codes of the selected journalists, also speaking tempo of the journalists belonging to a particular paraverbalics on which communication success of a journalist depends will be reviewed and analysed in detail.

Most characteristic mistakes in pronunciation and external style factors, also peculiarities relevant for a number of language users have been raised in the paper. This paper could be beneficial for television programme presenters, other journalists, Lithuanian language specialists. The findings of the study would also be useful for lecturers or codifiers of the pronunciation and language standards.

Bibliografinių nuorodų sąrašas

1. Berko M. R., Wolvin A. D, Wolvin D. R, *Communicating: a Social and Career Focus*. New Jersey: Houghton Mifflin, 1989.
2. BIELINIENĖ, Janina. *Iškalbos menas*. Vilnius, 2000.
3. CEPLYTIS, Laimduotas. *Анализ речи интонация*. Рига, 1974.
4. GIRDENIS, Aleksas; KAROSIENĖ, Vida. Bendrinės kalbos fonemų dažnumai. *Kalbotyra*. 1993, nr. 42 (1).
5. GREBLIAUSKIENĖ, Beata; VEČKIENĖ, Nijolė. *Komunikacinė kompetencija. Komunikabilumo ugdymas*. Vilnius, 2004.
6. GRINAVECKIS, Vladas. Tarmių atspindžiai bendrinėje šnekamojoje kalboje. KLIUKIENĖ, R. *Lietuvių kalbos fonetikos skaitiniai*. Vilnius, 1997.
7. GRINAVECKIS, Vladas. *Bendrinės kalbos mokymas remiantis mokinio tarpe*. Kaunas, 1985.
8. GRINAVECKIS, Vladas. Tarmių atspindžiai bendrinėje šnekamojoje kalboje. KLIUKIENĖ, R. *Lietuvių kalbos fonetikos skaitiniai*. Vilnius, 1997.
9. ГУРВИЧ, С. С; ПОГОРЕЛКО, В. Ф; ГЕРМАН, М. А. Основы риторики. Киев, 1988.
10. IGNATOVA, Natalija. Monologinės sakininės kalbos parametrų ir individualių psichologinių ypatumų ryšiai. *Psichologija* 20. 1999.
11. Intonacija. In ualgiman.lt [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 m. balandžio 7 d.]. Prieiga per internetą: <http://ualgiman.dtiltas.lt/skinio_inonacija.html>.
12. JANSONE, I. Komunikaciniai tekstai: suprantama ir nesuprantama. Meniniai ir komunikaciniai tekstai: mokslinės konferencijos tezės. Šiauliai, 1977.
13. KAČIUŠKIENĖ Genovaitė; KRUOPIENĖ Irena. Ilgųjų ir trumpųjų balsių realizavimas sakininės žiniasklaidos darbuotojų kalboje. *Žmogus ir žodis*, 2008, nr. 1.
14. KAUKĖNIENĖ, Lidija. Atvirosios ir uždarnosios nekirčiuotos galūnės bei žodžių pradžios balsių trukmė bendrinėje lietuvių kalboje. *Kalbotyra*. 2005, nr. 54 (1).
15. KAUKĖNIENĖ Lidija. Lietuvių bendrinės kalbos žemutinių ilgųjų balsių spektrai ir trukmė. *Žmogus ir žodis*, 2006. Nr. 8 (1).
16. KAZLAUSKIENĖ, Asta. Kalbėjimo tempas ir funkciniai stiliai. Mokslinė konferencija. *Specialybės kalba: sistema ir vartoseną*. Kaunas, 2004.
17. KAZLAUSKAS, Jonas. *Lietuvių kalbos istorinė gramatika*. Vilnius, 1968.
18. KEINYS. S. Iš inteligentų tarties ir kirčiavimo. *Kalbos kultūra*, 1974, nr. 26.
19. KLIUKIENĖ, Irena. *Lietuvių kalbos fonetikos skaitiniai*. Vilnius, 1997.
20. KOŽENIAUSKIENĖ, Regina. *Retorika. Iškalbos menas*. Vilnius, 2001.

21. KOŽENIAUSKIENĖ, Regina, *Juridinė retorika*. Vilnius, 2005.
22. KRUOPIENĖ Irena. *Ištark...* Vilnius, 2004.
23. KRUOPIENĖ, Irena. Taisyklingos tarties lavinimo poreikių tyrimas. *Žmogus ir žodis*, 2004, nr. 1.
24. LEAVER, Betty, Lou; EHRMAN, Madeline; SHEKHTMAN, Boris. *Achieving Success in Second Language Acquisition*. 2005.
25. Lietuvių kalbos enciklopedija. Vilnius, 1999.
26. *Lietuvių kalbos vadovas*. 1950.
27. LINKEVIČIENĖ, Nijolė; LAUŽIKAS L. *Kalbos patarimai žurnalistams*. Vilnius, 1997.
28. Mamedaitytė, Sevilė. *Ryšiai su visuomene: autorizuota metodinė medžiaga*. 2003 [žiūrėta 2011 m. kovo 28 d]. Prieiga per internetą:
<http://www.mediabv.lt/resursai/vrstudija/Rysiai_su_visuomene_S.Mamedaityte.pdf>.
29. MEŠKYS, Kęstutis. *Kaip valdyti medijas. Prodiuserinės veiklos pagrindai*. Vilnius, 2010. MICHELKEVIČIUS, Vytautas (sudarytojas). *Medijų studijos: filosofija, komunikacija, menas*. Vilnius, 2007.
30. MIKALAUSKAITĖ, Elžbieta. *Lietuvių kalbos fonetikos darbai*. Vilnius, 1975.
31. PAKERYS, Antanas. Kaip Vilniaus mokiniai taria priebalsius. *Mūsų kalba*, 1971, nr. 6.
32. PAKERYS, Antanas; PUPKIS, Aldonas. *Lietuvių kalbos bendrinė tartis*. Kaunas, 1968.
33. PEČIULIUS, Žyginas, *Efektyvi komunikacija*. Vilnius, 2004.
34. PEČIULIS, Žygintas. *Televizijos žurnalistika*. Vilnius, 2002.
35. PETERS, Durham John. *Kalbėjimas vėjams. Komunikacijos idėjos istorija*. Vilnius, 2004.
36. PAKERYS, Antanas. *Lietuvių bendrinės kalbos fonetika*. Vilnius, 2003.
37. PIKČILINGIS, Juozas. *Lietuvių kalbos stilistika I d.* Vilnius, 1971.
38. PUPKIS, Aldonas. Ką parodė kalbos švaros dienos. *Gimtoji kalba*. 2006, nr. 5.
39. PUPKIS, Aldonas. Ką parodė kalbos švaros dienos (2). In vlkk.lt [interaktyvus]. 2006 [žiūrėta 2011 m. balandžio 11 5 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.vlkk.lt/lit/naujienos/naujiena.808.html>>.
40. PUPKIS, Aldonas. 2007 metų Kalbos švaros dienos. *Gimtoji kalba*, 2007, nr. 11.
41. RAZAUSKAS, Romualdas. Neverbalinė kalba. In etiketogidas.lt [interaktyvus]. 2010 [žiūrėta 2011 m. balandžio 20 d.]. Prieiga per internetą: < <http://etiketogidas.lt/kuno-kalba/neverbalinis-bendravimas/neverbaline-kalba/>>.
42. RIMKUTĖ, Eglė. *Mąstymas ir kalba*. Vilnius, 2007.
43. Parengė SKRUIBYTĖ, Lina. Tarp TV laidų vedėjų ir korespondentų nematyti kalbos asmenybių. In ve.lt [interaktyvus]. 2006 [žiūrėta 2011 m. balandžio 5 d.]. Prieiga per

- interneta: <<http://www.ve.lt/naujienos/kultura/tv-ir-radijo-naujienos/tarp-tv-laidu-vedeju-ir-korespondentu-nematyti-kalbos-asmeybiu-1511/>>.
44. SMETONA, Antanas. Žurnalistų kalba (II), arba kas varo iš proto. In *balsas.lt*. 2007 [žiūrėta 2011 m. kovo 22 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.balsas.lt/naujiena/107147/antanas-smetona-zurnalistu-kalba-ii-arba-kas-varo-is-proto/rubrika:naujienos-projektai-projektasz>>.
45. Tartis. In *ualgiman.lt* [žiūrėta 2011 m. balandžio 6 d.]. Prieiga per internetą:<http://ualgiman.dtiltas.lt/kk_tartis.html>.
46. VAITKEVIČIŪTĖ, Valerija. Pridėtinio ir išpraustinio *j* tarimas lietuvių literatūrinėje kalboje. *Kalbos kultūra*, 1964, nr. 7.
47. VITKAUSKAS, Vladas. Dėl radijo pranešėjų tarties bei kirčiavimo. *Kalbos kultūra*, 1979, nr. 36.
48. ZINKEVIČIUS, Zigmas. *Lietuvių kalbos dialektologija*. Vilnius, 1994.
49. ŽUPERKA, Kazimieras. Elitinė kalba ir jos atstovai. In *Parlamento studijos* [interaktyvus]. 2005, [nr.] 4 [žiūrėta 2011 balandžio 6 d.]. Prieiga per internetą:<http://www.parlamentostudijos.lt/Nr4/4_kalba_Zuperka.htm>.

PRIEDAI

1 priedas

TARTIES STENOGRAMOS

2011 metų sausio 3 dienos laidos „Kodėl?“ stenograma

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Ilgujų balsių

[a·] (a, a); [e·] (e, e); [ɛ·] (è); [i·] (y, i); [o·] (o); [u·] (ū, u)

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Sveiki atvykę į Lietuvą iš kurios labai daug kam norisi pabėgti, ir bėga. Oficialiais duomenimis nuo Nepriklausomybės atkūrimo iš Lietuvos emigravo trys šimtai trisdešimt tūkstančių žmonių. O neoficialiais, sako, tris kartus daugiau, vadinasi apie milijoną. Nuo ko jie bėga, ką jie ten randa, ar jie ten tampa laimingesni. Mūsų laida šiandien klausia ir jūsų, kurie mus čia stebėsite. O jūs jeigu galėtumėt, ar emigruotumėt.

Jurgi, jūs turit svajonę, taip? O kiek jūs ketinat užsidirbti ten? Kokiam laikui, kiek jūs ketinat išgyventi iš tų pinigų uždirbtų Norvegijoje? Ir ką jūs ten veiktumėt? O ką jūs veikiat Lietuvoje? I ką jūs ten minimaliai dirbat, ta prasme, ne pilną darbo dieną. Ir kiek jūs uždirbat? Į rankas, kiek Jūs <...> Ir jūs turit nedirbančią žmoną ir kūdikėlį? Pone, Gudeli, jūs man paaiškinkit, kaip čia galėjo pasidaryti taip, kad trečdalis, Aušra, ar penktadalis gyvena iš minimalios algos? Taip. O tie kurie sėdi pas jus prie kasos aparatu, kiek uždirba? Jūs esat labai turtingas žmogus. Tas žmogus, kuris dirba, Jūs bendradarbis prie kasos, na jūs giriatės tuo turtu, jūs jį rodot, mes matėm jūsų namą, Jūs sakėt už kiek viską pirko <...> Neatvažiuosiu tikriausiai, pone Gudeli. Bet aš norėčiau <...> tikriausiai ten mano turistiniai maršrutai tenai nesusikirs yra įdomesnių vietų. Aš norėčiau Jūs, vis dėlto, paklausti, tas jūsų bendradarbis prie kasos, kodėl tūkstantis litų? Jūs mėginot mėnesį išgyvent už tūkstantį litų? Algirdai, priekit čia prie mūsų. Algirdas Garūmštis. Algirdas prieš ketverius metus emigravo ir planuoja grįžti <...> prie to mikrofonuok <...> Dabar jeigu jūs palygintumėt, ką jūs uždirbt ten ir čia. Kiek, kartais? Tai jūs išvažiavot dėl pinigų, visų pirma? Aušra aš norėjau jus paklausti, jūs galit paaiškinti, kodėl negali žmonės užsidirbti daugiau čia Lietuvoje? Pone Gudeli. Jinai čia atstovauja tuos nedirbančius paprastus žmones. Irina, jūs paaiškinkit Gudeliui, ką aš norėjau

pasakyt. Panašu, kad dėl to ir emigruoja. Nu gerai, prekybos, kasininkės, lygiai tas pats, imonės... čia yra metu verslininkė, prezidentės apdovanota. Jurgi, jūs dirbat tai, tai jūs paaiškinkit ponui Gudeliui, ką, vis dėlto, mes šnekam. Mes nepavydim, pone, mes nepavydim. Jūs perkeliat, jūs primetat mums jausmus, kurių mes neturim, mes juos galim galbūt. Visų pirma iš idėjų mielasis. Bet mano idėja, pone Gudeli, smarkiai pasiteisina. Irina, tai kodėl tie lietuviai nesusitvarko su savo, jeigu darbdavys nepatinka, su juo reikia tartis, reikia privesti susitarti. O kaip prancūzai susitaria su darbdaviais, o kaip visi kiti susitaria? O kaip universitetuose studentai. O kas čia juokingo? Streikuoja, jie streikuoja, sukyla. Kas čia? Kodėl tai nevyksta?

Jisai nepajėgus. Bet jie išsiveš emigrantu <...> ir tie dirbs. Aš noriu paklaust jūsų, ponas Gudeli, ar jūs nesijaučiat nors kiek kaltas dėl tų žmonių, kuriuos sakėt, išvažiuoja. Jūs. Bet ne darbo, jeigu išvažiuo. Jeigu neliko pas jus. Iš kurių nepragyvena. Iš kurių nepragyvena. O koks jūsų buvo pernykštis pelnas? Pernai pelno, kiek?

Tai ką, ponas Stanislovai, Lietuva uzbekams, tadžikams, kintiečiams. O kokia idėja buvo? Pone Auštrevičiau. Auštrevičius galvoja taip pat. Ir aš pasakysiu, daug žmonių galvoja taip pat. Nepolitikuoki, nepolitikuokim. Kalba Kauno vicemeras. Jūs irgi turit valdžios. Liberalas prieš jus, ką jūs jam padarysit? Pala pala, Auštrevičius. Atsakysit ponas Auštrevičiau. Jūs esat rasistas ir anti lietuvis taip pasakė. Macus iš vaikų. Mes dabar kalbam apie emigraciją noriu primint, imigraciją. Niekuo. ššš, čia ne sutartinė, čia diskusija. Pone Gudeli, taip taip. Pone Buškevičiau, dabar kalbam apie žmones, ne apie transparentus.

O jauni išvažiuoja. O Amerikoje nediskutuoja. Aha, gerai, papasakokit pasakas. Aš ne Maskvoje, aš Amerikoje mokiausi, netyčiom. Nu tai. Jo jo. Vietoje jūsų įveš specialistus su analogišku išsilavinimu iš Baltarusijos, todėl kad jie dirbs pigiau ir jums vietoje, čia, mieloji, nebeliks, todėl kad čia yra <...> O ką jinai siūlo? Ką ji jums siūlo? Mieloji, bet ką ji jums asmeniškai siūlo? Ką siūlo, kokios jūsų perspektyvos Lietuvoje? Ne ne, aš kalbu Lietuvoje.

Aš kalbu apie grįžimą, jūs ja turit darbo pasiūlymų? O dabar ką čia tuščiažodžiaut, geriau pasižiūrėkim. Laidos „Kodėl?“ filmavimo grupė lankėsi Vilniaus Licėjuje, vienoje iš prestižiškiausių Lietuvos mokyklų. Ir tai mūsų būsimasis elitas, didžiąja dalim neketina grįžti. O kaip, o kaip?

Tvarkoj. Tai kiek mus reikėtų išivežti tų žmonių. Šindeikis minėjo penkiolika, dvidešimt tūkstančių per metus?

Tai aštuoniasdešimt jų reikia iveržti? Tūkstančių. Pone Buškevičiau, Šindeikio idėja buvo pasiūlyti mes iš tikrųjų nepatrauklus. Palaukit, duokit aš jums pabaigsiu, kad jūs suprastumėt apie ką kalba. Kad vienintelis mūsų privalumas pasak Šindeikio būtų tarkime pasiūlytas ne Europos sąjungos piliečiams per septyniasdešimt metų užsidirbti Europos Sąjungos pasą. Tam, kad toliau išvažiuotų. Šita mes jau girdėjo, toliau. O po velnių, kodėl aš kažkam išvažiavus turėčiau kurti

gyvenimą? Aš sau kuriu gyvenimą. Taip, Jurgi. Kur jūs buvot sausio tryliktoji, nes mes priėjom prie šitos vietos. Taip. Susitarsit. Jurgis Didžiulis. Jūs susitarsit atskirai. Taip prašau. Ne mes nieko nekaltinam. Niekaip. Tai Jurgi, ką daryti? Palauk, jeigu aš galiu be morkos ir baltarusi pasodint, tai kam man jinais reikalinga? Bet Jurgi.

Bet taip yra na jūs dabar <...> O galima aš jūsų paklausiu? Kiek jūs darbinot žmonių, su, baigusiu ne Lietuvoj aukštą mokslą? Taip taip. Tris. Bet jūs mokėtumėt ne anglišką atlyginimą. Bet ne anglišką atlyginimą jūs jiems mokėtumėt? Taip. Ateikit. Dabar mes norime iš tikrųjų išgirsti, kodėl ne Lietuvoje. Kodėl tie jauni žmonės ne Lietuvoje. Mes Licėjaus vaizdus matam. Taip? Patys geriausi vaikai išvažiuoja, ir pusė jų negrįš. Arūnai.

Nu palaukit, mielas, tai universitetai visoje Europoj yra tas židinyss nuo kurio gal ir prasideda permainingas valstybės. Jeigu jūs išvažiuojat, tai kas čia tą Lietuvą pakeis? Taip. Kodėl Lietuvoje vaikams studijuoti yra brangu ir blogai? Kodėl jie čia yra verčiami imti tas paskolas, dar neturėdami jokių pajamų, kodėl jie yra, taigi jūs išvejat juos iš Lietuvos, su šita savo sistema.

Nu, jūs galit nesutikt su faktais Vaikinas išdėstė faktus. Kad nesutampa ta buhalterija. Vat mergina studijuoja, procentinė paskola, jinais išsilaikė, tėvams ant sprando nesėdi, Lietuvoj šias dalykas yra neįmanomas. Ta prasme savo kaltės jūs čia neįaučiat, nėra jos? Ne gerai.

Taip, prašau. Ha, nebaigė? Ir pralošit.

Tie žmonės kurie išvažiuoja iš Lietuvos, jie palieka savo vaikus dažnai, ir mažamečius vaikus. Ir štai ta ponia su vaikeliais susiduria vos ne kasdien. Papasakokit apie tuos vaikus, kuriuos tėvai palieka čia išvažiuodami ten dirbti. Ar ar iš tikrųjų pasiteisina šitas dalykas? Kaip jie gyvena tie vaikučiai čia?

Bet tai nėra retas atvejis, kada <...> Bet jūs man paaiškinkite Tėvelis ir mamytė pasakė, išvažiuo, uždirbs pinigėlius nupirks kompiuterį, žaislų, pavalgydins, ta prasme, iš ne vilties išvažiuoja, ne iš to, kad norėjo vaiką palikti. Tai jie gi stengiasi. O vaikai nelaimingi, kaip taip gali būt? Jūs jau vadinat tai karta, ta prasme, čia yra daug žmonių. Taip.

Pone Gudeli, vis dėlto, pamėginkit tuos kampus apgliausti. Taip. Tai mes dabar jų paklauskime, kodėl jie į Lietuvą negrįžta, ar iš tikrųjų dėl atmosferos kokios nors, ar dėl valdžios kaltės?

Pone Buškevičiaus, aš suteikiu Jums žodį tik tam, kad jūs pakviestumėt tuos lietuvius, kurie ten per youtūbus mus žiūrės, jus žiūrės, pakvieskit juos Lietuvon, nes jų vieton atvažiuos į tas lelijas dirbti baltarusiai, tadžikai, uzbekai, bet Lietuva nuo to gi nesikeis gi. Tegul jie grįžta ir keičia Lietuvą čia.

O galit jūs normaliai pasakyti. Pareklamuoki Lietuvą trumpai, vienu sakiniu. Vat taip va. O dabar čia studijoje paskutinį žodį turės, priešpaskutinį žodį turės studijos žiūrovai, žmonės turėsit galimybę: žalia – taip, raudona – ne. Jurgi, yra paskutinis būdas juos prišaukti čia. Paskutinį

žodį šiandien sakysiu ne aš, o Jurgis Didžiulis, tas pats žmogus, kuris išėjo į pasaulines scenas ir pasakė, tai welcome to Lithuania, bent jau gražios moterys čia yra, bet aš lietuviams noriu pasakyti, kurie mus žiūrės ne Lietuvoje, jeigu jūs negrįšit čia, jūs nebeturėsit namų, tada, kada norėsit į juos sugrįžti. Tai grįžkit dabar ir keiskit Lietuvą, kad mums visiems būtų čia gerai gyventi. Iki, Jurgi, prašome.

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Dvibalsiai [ie]; [uo]

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Sveiki atvykę į Lietuvą iš kurios labai daug kam norisi pabėgti, ir bėga. Oficialiais duomenimis nuo Nepriklausomybės atkūrimo iš Lietuvos emigravo trys šimtai trisdešimt tūkstančių žmonių. O neoficialiais, sako, tris kartus daugiau, vadinasi apie milijoną. Nuo ko jie bėgo, ką jie ten randa, ar jie ten tampa laimingesni. Mūsų laida šiandien klausia ir jūsų, kurie mus čia stebėsite. O jūs jeigu galėtumėt, ar emigruotumėt.

Jurgi, jūs turit svajonę, taip? O kiek jūs ketinat užsidirbti ten? Kokiam laikui, kiek jūs ketinat išgyventi iš tų pinigų uždirbtų Norvegijoje? Ir ką jūs ten veiktumėt? O ką jūs veikiat Lietuvoje? I ką jūs ten minimaliai dirbat, ta prasme, ne pilną darbo dieną. Ir kiek jūs uždirbat? Į rankas, kiek Jūs...? Ir jūs turit nedirbančią žmoną ir kūdikėlį? Pone, Gudeli, jūs man paaiškinkit, kaip čia galėjo pasidaryti taip, kad trečdalis, Aušra, ar penktadalis gyvena iš minimalios algos? Taip. O tie kurie sėdi pas jus prie kasos aparatų, kiek uždirba? Jūs esat labai turtingas žmogus. Tas žmogus kuris dirba, Jūsų bendradarbis prie kasos, na jūs giriatės tuo turtu, jūs jį rodot, mes matėm jūsų namą, Jūs sakėt už kiek viską pirko, tai... Neatvažiuosiu tikriausiai, pone Gudeli. Bet aš norėčiau... tikriausiai ten mano turistiniai maršrutai tenai nesusikirs yra įdomesni vietų. Aš orėčiau Jūsų vis dėl to paklausti, ta jūsų bendradarbis prie kasos, kodėl tūkstantis litų? Jūs mėginot mėnesį išgyvent už tūkstantį litų? Algirdai, prieikit čia prie mūsų. Algirdas Garūmštis. Algirdas prieš ketverius metus emigravo ir planuoja grįžti... prie to mikrofoniuko... Daba jeigu jūs palygintumėt, ką jūs uždirbt ten ir čia. Kiek, kartais? Tai jūs išvažiavot dėl pinigų, visų pirma? Aušra aš norėjau jūsų paklausti, jūs galite paaiškinti, kodėl negali žmonės užsidirbti daugiau čia Lietuvoje? Pone Gudeli. Jinai čia atstovauja tuos nedirbančius paprastus žmones. Irina, jūs paaiškinkit Gudeliui, k aš norėjau pasakyti. Panašu, kad dėl to ir emigruoja. Nu gerai, prekybos, kasininkės, lygiai tas patas, žmonės... čia yra metų verslininkė, prezidentės apdovanota. Jurgi, jūs dirbat tai, tai jūs paaiškinkit ponui Gudeliui, ką vis dėl to mes šnekam. Mes nepavydim, pone, mes nepavydim. Jūs perkeliat, jūs primetat mums jausmus, kurių mes neturim, mes juos galim galbūt. Visų pirma iš idėjos klasės. Bet mano idėja, pone Gudeli, smarkiai pasiteisina. Irina, tai kodėl tie lietuviai nesusitvarko su savo , jeigu darbdavys

nepatinka, su juo reikia tartis, reikia privesti susitarti. O kaip prancūzai susitaria su darbdaviais, o kaip visi kiti susitaria? O kaip universitetuose studentai. O aš čia juokingo? Streikuoja, jie streikuoja, sukyla. Kas čia? Kodėl tai nevyksta?

Jisai nepajėgus. Bet jie išsiveš emigrantų... ir tie dirbs. Aš noriu paklaust jūsų ponas Gudelis, ar jūs nesijaučiat nors kiek kaltas dėl tų žmonių, kuriuos sakėt, išvažiuoja. Jūs. Bet ne darbo, jeigu išvažiavo. Jeigu neliko pas jus. Iš kurių nepragyvena. Iš kurių nepagyvena. O koks jūsų buvo pernykštis pelnas? Pernai pelno kiek?

Tai ką, ponas Stanislovai. Lietuva, uzbekams, tadžikams, kiniečiams. O kokia idėja buvo? Pone Auštrevičiau. Auštrevičius galvoja taip pat. Ir aš pasakysiu, daug žmonių galvoja taip pat. Napolitikuoki, nepolitikuokim. Kalba Kauno vicemeras. Jūs irgi turit valdžios. Liberalas prieš jus, ką jūs jam padarysit? Pala pala, Auštrevičius. Atsakysit ponas Auštrevičiau. Jūs esat rastas ir anti lietuvis taip pasakė. Macus iš vaikų. Mes dabar kalbam apie emigraciją noriu primint, imigraciją. Niekuo. ŠŠŠŠ, čia ne sutartinė, čia diskusija. Pone Gudeli, taip taip. Pone Buškevičiau, dabar kalbam apie žmones, ne apie transparentus.

O jauni išvažiuoja. O Amerikoj nediskutuoja. Aha, gerai, papasakokit pasakas. Aš ne Maskvoj, aš Amerikoj mokiausi, netyčiom. Nu tai. Jo jo. Vietoj jūsų įves specialistus su analogišku išsilavinimu iš Baltarusijos, todėl kad jie dirbs pigiau ir jums vietos, čia, mieloji, nebeliks, todėl kad čia yra... O ką jinai siūlo? Ką ji jums siūlo? Mieloji, bet ką ji jums asmeniškai siūlo? Ką siūlo, kokios jūsų perspektyvos Lietuvoje? Ne ne, aš kalbu Lietuvoje.

Aš kalbu apie grįžimą, jūs ja turit darbo pasiūlymų? O dabar ką čia tuščiažodžiaut, geriau pasižiūrėkim. Laidos Kodėl filmavimo grupė lankėsi Vilniaus Licėjuje, vienoje iš kurių prestižiškiausių Lietuvos mokyklų. Ir tai mūsų būsimoji elitas, didžiaja dalim neketina grįžti. O kaip, o kaip?

Tvarkoj. Tai kiek mus reikėtų įsivežti tų žmonių. Šindeikis minėjo penkiolika, dvidešimt tūkstančių per metus?

Tai aštuoniasdešimt jų reikia įvežti? Tūkstančių. Pone Buškevičiau, Šindeikio idėja buvo pasiūlyti mes iš tikrųjų nepatrauklūs. Palaukit, duokit aš jums pabaigsiu, kad jūs suprastumėt apie ką kalba. Ad vienintelis mūsų privalumas pasak Šindeikio būtų tarkime pasiūlytas ne Europos sąjungos piliečiams er septyniasdešimt metų užsidirbti Europos Sąjungos pasą. Tam, kad toliau išvažiuotų. Šitą mes jau girdėjo, toliau. O po velnių, todėl aš kažkam išvažiavus turėčiau kuri gyvenimą? Aš sau kuriu gyvenimą. Taip, Jurgi. Kur jūs buvot sausio tryliktąją, yes, mes priėjom prie šitos vietos. Taip. Susitarsit. Jurgis Didžiulis. Jūs susitarsit atskirai. Taip prašau. Ne mes nieko nekaltinam. Niekaip. Tai Jurgi, ką daryti? Palauk, jeigu aš galiu be morkos ir baltarusį pasodint, tai kam man jinai reikalinga? Bet Jurgi...

Bet taip yra Na jūs dabar... O galima aš jūsų paklausu? Kiek jūs įdarbinot žmonių, su baigusiu ne Lietuvoj aukštą mokslą? Taip taip. Tris. Bet jūs mokėtumėt ne anglišką atlyginimą. Bet ne anglišką atlyginimą jūs jiems mokėtumėt? Taip. Ateikit. Dabar mes norime iš tikrųjų išgirsti, kodėl ne Lietuvoje. Kodėl tie juani žmonės ne LIETUVOJE. Mes Licėjaus vaizdus matėm. Taip? Patys geriausi vaikai išvažiuoja, ir pusė jų negrįš. Arūnai.

Nu palaukit, mikelasis, tai universitetai visoje Europoj yra tas židinyš nuo kurio gal ir prasideda permainos valstybė. Jeigu jūs išvažiuojat, tai aks čia tą Lietuvą pakeis? Taip. Kodėl Lietuvoje vaikams studijuoti yra brangu ir blogai? Kodėl jie čia yra verčiami imti tas paskolas, dar neturėdami jokių pajamų, kodėl jie yra, taigi jūs išvejat juos iš Lietuvos, su šita savo sistema.

Nu, jūs galit nesutikt su faktais Vaikina išdėstė faktus. Kad nesutampa ta buhalterija. Vat mergina studijuoja, procentinė paskola, jinai išsilaikė, tėvams ant sprando nesėdi, Lietuvoj šias dalykas yra neįmanomas. Ta prasme savo kaltės jūs čia neįdėjat, nėra jos? Ne gerai.

Taip, prašau. Ha, nebaigė? Ir pralošit.

Tie žmonės kurie išvažiuoja iš Lietuvos, jie palieka savo vaikus dažnai, ir mažamečius vaikus. Ir štai ta ponija su vaikeliais susiduria vos ne kasdien. Papasakokit apie tuos vaikus, kuriuos tėvai palieka čia išvažiuodami ten dirbti. Ar ar iš tikrųjų pasiteisina šitas dalykas? Kaip jie gyvena tie vaikučiai čia?

Bet tai nėra retas atvejis, kada... Bet jūs man paaiškinkite Tėvelis ir mamytė pasakė, išvažiavo, u-dirbs pinigėlius nupirks kompiuterį, žaislų, pavalgydins, ta prasme, iš ne vilties išvažiuoja, ne iš to, kad norėjo vaiką palikti. Tai jie gi stengiasi. O vaikai nelaimingi, kaip taip gali būt? Jūs jau vadinat tai karta, ta prasme, čia yra daug žmonių. Taip.

Pone Gudeli, vis dėlto pamėginkit tuos kampus apgliaistyti. Taip. Tai mes dabar jų paklauskime, kodėl jie į Lietuvą negrįžta, ar iš tikrųjų dėl atmosferos kokios nors, ar dėl valdžios kaltės?

Pone Buškevičiaus aš suteikiu Jums žodį tik tam, kad jūs pakviestumėt tuos lietuvius, kurie ten per youtūbs ms žiūrės, jus žiūrės, pakvieskit juos Lietuvon, ne jų vieton, atvažiuos į tas lelijas dirbti baltarusiai, tadžiai, uzbekai, bet Lietuva nuo to g nesikeis gi. Tegul jie grįžta ir keičia Lietuvą čia.

O galit jūs normaliai pasakyt. Pareklamuoki Lietuvą trumpai, vienu sakiniu. Vat taip va. O dabar čia studijoje paskutinį žodį turės, priešpaskutinį žodį turės studijos žiūrovai, žmonės turėsit galimybę: žalia – taip, raudona – ne. Jurgi, yra paskutinis būdas juos prišaukti čia. Paskutinį žodį šiandien sakysiu ne aš, o Jurgis Didžiulis, tas pats žmogus kuris išėjo į pasaulines scenas ir pasakė, tai welcome to Lithuania, bent jau gražios moterys čia yra, bet aš lietuviams noriu pasakyti, kurie mus žiūrės ne Lietuvoje, jeigu jūs negrįšit čia, jūs nebeturėsit namų, tada kada norėsit į juos

sugrįžti. Tai grįžkit dabar ir keiskit Lietuvą, kad mums visiems būtų čia gerai gyventi. Ik, Jurgi, prašom.

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Ilgujų balsių

[a·] (a, a); [e·] (e, e); [□·] (ė); [i·] (y, i); [o·] (o); [u·] (ū, u)

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Labas vakaras, tiesioginiame Tv3 eteri^{je} Radži kraujas. Kažkas pasak^ė, kažkas pakartojo^o ir kilo^o skandalas, gal žurnalistai persisteng^ė? O gal tie, kurie šiandien lipdo^o žvaigždes, jau visai nepaiso^o iš kokio^o molio^o jie jas gamina? Kita vertus kod^{ėl} jums ir mums taip rūpi, kas yra^o to linksmo^o, temperamentingo^o vaikinuko^o tėvai. Dėl man^{ės} nors ir marsiečiai, nes su Radži linksma, ar ne taip? Šiandien šioje studijoje yra^o taboras, d^{av}anoj^{es} Lietuvai Radži. Čia yra^o čigonų baronas, kuris išdav^ė žvaigžd^{ės} paslapt^į, tai pat yra^o žurnalistai, kurie visa tai sužinojo^o, paviešino^o, viešina ir neketina sustoti. Dar mūsų studijoje – žmon^{ės}, kurie nuolat yra^o medžiojami žurnalistu^o, yra^o apie ką pasišnek^{ėt}, ar ne? Steponai. Jūs visa tai paviešino^o, ar jūs tikras? Jūs tada jį mat^ėt pirmą kartą, taip? Bet gi smagu, kai saviškis tampa žvaigžde? Taip buvo^o? Radži buvo atsiriboj^{es} nuo savo^o kilmės, nuo savo^o kraujo? Na ir kas? Bet po to viskas pasikeit^ė, praėjusia savait^ė mes mat^ėm ištisai jį kalbant^į, pasako^ojant^į, jisai kaip ir neatsiribojo^o, jūs pasako^ojat kita istorija^o lyg tai. Atsirado^o mama, atsirado tėtis, jie pasakojo^o savo gyvenimus. Kodėl jūs įsijung^ėt į šita chora^o? Jūs tikras, kad jūs pasak^ėt tiesa^o? Zinaida, jūs patvirtino^ot pirmą kartą šita^o. Taip. Gerai, ... tuo, kad čia yra^o su mumis, tas žurnalistas, kuris ir pakišo^o mikrofoną, ir kuris po to nusprend^ė visa tai paviešint. Tomai, tu buvai tikras, kad sakai, kad skelbi tiesa^o, kada visa tai viešinai? O gal klausyk, bet, bet, Tomai, gal čia yra^o antis, gal Stepas nor^ėjo tiesiog populiarumo^o. Jisai sak^ė, buvo^o priėj^{es} prie Radži^o, nor^ėjo sužinot tuos dalykus, ir gal jisai tiesiog pasinaudojo^o tavim. Katrina. Katrina, Zeida paraš^ė. Taip, Edvardai. Edvardas Žičkus. Atsakym^ą į šita klausima^o mes išgirsime iškart po reklamos, man labai apmaudu, gerbiami žiūrovai, kad aš turiu jus išvyti iš šitos diskusijos. Reklama. Sveiki, čia su mumis yra^o taboras, dav^ės Lietuvai Radži, yra^o čigonų baronas, kuris paviešino^o žvaigžd^{ės} paslapt^į, ir žmon^{ės} kurie nuolat yra^o medžiojami žurnalistu^o, ir tie patys gal^u gale žurnalistai, kurie neketina sustoti ir viešinti toliau Radži paslaptis, tai pat mus nuo visokių eksesu^o saugo^o eks komisaru^o biuras. Steponai, šiandien jūs nuo ryto šioje studijoje, čia laukiate eteri^o ir jūs mums pasako^ojote, kad jums grasinama. Šiandien jau buvo^o atvažiav^ė kažkas tai ir ketino^o jus sumušti? Ar kas čia? Kas čia vykta tokia su šita istorija? Jums fizinė^o kažkokia tai gr^ėsmė ar kas, kas jums gresia? Jūs bij^ot tų vyruku^o? Kiekviena tiesa turi

savo kaina arba netiesa, arba pasakymas, tai prašom kalbėkit. Irma. Irma, aš noriu. Ką jūs čia turite omeny? Taip, prašau. Prašau, prašau. Be abejo. Irma, aš noriu tavęs. Taip be abejo, be abejo. Jūs turite omeny tą šuniuko istoriją. Edvardai. Irma. Irma, aš tada. Taip. Irma, aš norėjau tavęs paklausti, dabar prie Radži šita dėmė, teisybė tai ar neteisybė, prilips, todėl, kad visuomenei tai yra baisus tabu, kraujomaiša ir dabar kiekviena karta, kai jisai išeis į eterį. Bet kiek jau pasakyta. Tomai, nieko geresnio nesugalvojot? Asta, išgirskim kita pusė. Taip, taip be abejo. Tomai, paašskint, paašskint žmonėms savo profesija. Asta truputėlį, truputėlį išgirskim kita pusė. Katrina. Katrina iš tikrųjų parašė apie Radži knygą. Irma, Katrina parašė apie Radži knygą, Radžis pats savo noru tau pasakojė savo istoriją, ar jisai norėjo paviešinti ir tai, ar jisai pasakojė apie savo kilmę, ar jisai kaip nors, na, ar tai jam buvo svarbu? Taip. Gerai, gerai. Edvardai. Grįžkime prie temos. Jūs esat medžiojama. Bet, Irma yra. Irma, bet yra tam tikros istorijos kur. Irma, yra, yra tam tikros istorijos, kurios vis dėlto tos išimybės patiki visuomenei, privačios istorijos, tam tikrus dalykus jūs skelbiat, tam tikrų dalykų ne. Tai, Edvardai, gal gali paašskinti kaip. Kas pirmas pradeda, ar čia, ar čia, kas pirmas pradeda ir kiek jie gali be jūsų, ir keik jūs galite be jų. Asta, Asta, aš, iš tikrųjų mes išgirdom jūsų mintį, bet žurnalistai iš tikrųjų neviskai. Iš tikrųjų, gerbiami žiūrovai. Aš noriu dar viena žmonių pakalbinti šioje studijoje, Mino. Pone Stepnui, čia dar yra vienas žmogus, kuris gali kalbėti apie tą situaciją. Mino, kaip ir Radžis tuėjai per tą žvaigždžių fabriką, ar tiesa, kad kaina už tą viešumą, buvo tam tikra sutartis, kuri įpareigojo tave ne tik tai penkerius metus atiduoti didelią dalį savo pajamų, bet ir savo privataus gyvenimą atiduoti į tam tikrą, konkrečių prodiuserių rankas, ir kaip, ir Radži šiandien, taip, ir tu, ilgus metus neturėjai tiesiog teisės pasakoti kietiems savo istorijų, bet tik tai tam, ta prasme, ne tik tai dainos, bet ir privatus gyvenimas buvo parduotas. Pardavinėt ko? Savo privataus gyvenimo? Nes mes matom Radžį, matom jo šeimą, tam tikrose laidose ir, ir lyg tai monopolija būtų su, tą istoriją skelbti kažkam tai, kažkieno tai gyvenimas yra, tiesiog jūs parduoda tuos savo gyvenimus, ar tai tiesa? Tomai, ar tu girdėjai, kad tą, tą, tą žinia, kad ir „pavaldžiui, ne tik tai pats Radžis, bet ir jo giminės, jau yra pasirašęs tokias sutartis irgi atiduoti savo tą privataus gyvenimą, bet į tam tikras rankas? O ką jisai turėjo omeny, kaip jisai paašskino? Ir čia dėl to visas triukšmas? Ta prasme, jisai, jisai turi teisę viešinti tas istorijas, bet tik tai tam tikru. Tai. Tai. Tai triukšmas yra dėl, dėl, dėl kažkokios komercijos, o ne dėl to, kad iš tikrųjų žmogui yra, yra iš tikrųjų didelis skausmas, nu kada tau kedena. Jisai neturi teisės kalbėti. Mes, mes ir dabar, šiuo metu, patikėkit nori, nori susisiekti su juo mūsų prodiuseriai. Edvardai. Taip, prašau, Edvardai. Taip. Bet ko vertas, ko vertas tada, Asta, ko vertas tada yra jūsų šnekėjimas apie kažkokį tai privatumą, apie žmogaus skausmą, jeigu tas skausmas yra tiesiog, visas, visas triukšmas yra dėl to, kad ne tie pasakė? O kodėl, mes dabar kaip tik apie šeimą ir vaikus šnekam. Mes dabar diskutuojam, kas atnešė Radžį gandrai. Bet jisai neturi tokios teisės, net neturi tokios teisės. Mantai. Nu, šio atveju sadistai. Mantai, prieš laidą mes šnekėjomės ir, ir tu sakei, kad apskritai šita visa

istorija yra nieko verta. Ir, ir kodėl jinai nieko verta? Mino, aš prieš laidą girdėjau irgi tavo, aš išduosiu dar vieną, vieną paslaptį, Mino, tu sakei man reikia skandalą, kalėkit apie mane, mane pamirš. Yra taip, yra taip. Nes tada nėra. Bet jie papasakojo apie tavo skyrybas, apie, apie namus, apie dalybas turto ir visokius kitokius dalykus, taip? Bet jinai padeda. Gerbiami žiūrovai, deja mes vėl turime išsiskirti reklamai, o po jos, čia, šitoje studijoje, mes išklausysim dar du žmones, Radži tėtį ir Radži senelį. Sveiki sugrižę į Tv3 tiesioginį eterį, kuriame mes diskutuojame, nuo ko gi viskas prasideda šituose skandaluose, dėl žymybių nešvarių apatinių baltinių ir kaip žadėjau prieš reklamą, aš suteikiu žodį Radži tėveliui, kuris po klajonių po kalėjimus, kaip jisai sakė trisdešimt ketverių metų trukusias keliones po kalėjimus, sumanė vis dėlto užmegzti ryšį su žymybe tapusiu savo sūnumi. Tai gi dabar, žmonės pas kuriuos žurnalistai anksčiau važiuodavo sužinoti apie kvaišalų kainas arba rinką, dabar jau gali mums papasakoti šį bei tą apie Lietuvos šou verslą, mes toli pažengėme, panašu kad. Vesta, tu rimta žurnalistė, ne? Lietuvoje vykta daugelis, daug idėmių, svarbių dalykų, bet visa Lietuva prikaustyta prie šitos istorijos, ar tau ne pikta? Kodėl? Ir ką, ir ką pasakė Radži senelis tau? Šita dalyką paviešino, taip. Asta, bet jūs tada pasakykit, kurioj vietoj derėjo žurnalistams sustoti, štai ateina mama, iš kalėjimo, pasakoja savo istoriją, Radži ją komentuoja, ateina tėtis po trisdešimt ketverių metų klajonimo po tuos pačius kalėjimus, jisai vėl pasakoja savo istoriją, vėl Radži komentuoja, tada žurnalistas. Ar tu, Tomai, dabar aš noriu paklaust, tu ėjai tos istorijos ten į tą Tabora? O kokiu? Ir ką, ir romai tau papasakojo šita istorija? Tai kurioj vietoj, gerai tai tu, Irma, pasakyk, tai va, kurioj vietoj jie turėjo sustot? Vesta, tu. Vis dėlto, vis dėlto. Vestai Graininei, vis dėlto pavyko prašnekinti Radži senelį i štai, ką jinai iš jo sužinojo, tai daugiau emocijos, negu, negu kokios nors žinios. Panašu, kad ir Radži tėvelis nematė čia žurnalistų kaltės, o čia yra kažkokių tai tarpusavy, jūsų tarpusavio santykių aiškinimasis, gal, ponai, jūs vieną kartą išsiaiškinkit ir. Prašau. Iš kurių? Iš kurių, mes čia turim daug žmonių. Steponai, jūs iki šioj laikotės tos versijos, kad, kad jie? Taip, pone, prašom, jūs ilgai laukėt žodžio. Prašau. Katrina, išklausom. Tautos. Pone, aš noriu jūsų paklausti. Taip, prašau. Aš norėčiau jūsų paklausti, pone, ar dabar tai ką jūs pasakėt apie romų teismą, ar čia yra, ar, ar Steponas bus teisiamas? Jei. Jūs sakėt, kad bus? Prieikit arčiau. Čia į priekį. Jisai bus teisiamas už ką, už tai, kad paviešino, ar už tai, kad melavo? Ir kas jam už tai gresia? Turit šimta tūkstančių litų? Gerbiami žiūrovai, deja, ir vėl aš priversta jus išvyti iš studijos, kurioje, aš manau, kad diskusija virs dar ilgai, po to kai mes atsisveikinsime ir ką aš galiu jums pasakyti, žurnalistai ir žymybės, ar jie gali išverti bent dieną vieni be kitų, ar jūs be šitų istorijų, galite išverti bent vieną vakarą? Tai apie ką mes čia kalbame, gal tai ir yra šlovė, tokios šlovės kaina? Viso gero, likite su Tv3.

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Dvibalsiai [ie]; [uo]

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Labas vakaras, **tie**sioginiame Tv3 eteryje Radži kraujas. Kažkas pasakė, kažkas pakartojo ir kilo skandalas, gal žurnalistai persistengė? O gal tie, kurie šiand**ie**n lipdo žvaigždes, jau visai nepaiso iš kokio molio jie jas gamina? Kita vertus kodėl jums ir mums taip rūpi, kas yra to linksmo, temperamentingo vaikinuko tėvai. Dėl manęs nors ir mars**ie**čiai, nes su Radži linksma, ar ne taip? Šiand**ie**n šioje studijoje yra taboras, dovanojęs Lietuvai Radži. Čia yra čigonų baronas, kuris išdavė žvaigždės paslaptį, tai pat yra žurnalistai, kurie visa tai sužinojo, paviešino, viešina ir neketina sustoti. Dar mūsų studijoje – žmonės, kur**ie** nuolat yra medžiojami žurnalistų, yra apie ką pasišnekėt, ar ne? Steponai. Jūs visa tai paviešint, ar jūs tikras? Jūs tada jį matėt pirmą kartą, taip? Bet gi smagu, kai saviškis tampa žvaigžde? Taip buvo? Radži buvo atsiribojęs nuo savo kilmės, nuo savo kraujo? Na ir kas? Bet po to viskas pasikeitė, praėjusią savaitę mes matėm ištisai jį kalbantį, pasakojantį, jisai kaip ir neatsiribojo, jūs pasakojat kitą istoriją lyg tai. Atsirado mama, atsirado tėtis, jie pasakojo savo gyvenimus. Kodėl jūs įsijungėt į šitą chorą? Jūs tikras, kad jūs pasakėt tiesą? Zinaida, jūs patvirtinot pirmą kartą šitą. Taip. Gerai, <...> tuo, kad čia yra su mumis, tas žurnalistas, kuris ir pakišo mikrofoną, ir kuris po to nusprendė visa tai paviešinti. Tomai, tu buvai tikras, kad sakai, kad skelbi tiesą, kada visa tai viešinai? O gal klausyk, bet, bet, Tomai, gal čia yra antis, gal Stepas norėjo **tie**siog populiarumo. Jisai sakė, buvo priešęs prie Radžio, norėjo sužinot tuos dalykus, ir gal jisai **tie**siog pasinaudojo tavim. Katrina. Katrina, Zeida parašė. Taip, Edvardai. Edvardas Žičkus. Atsakymą į šitą klausimą mes išgirsime iškart po reklamos, man labai apmaudu, gerbiami žiūrovai, kad aš turiu jus išvyti iš šitos diskusijos. Reklama. Sveiki, čia su mumis yra taboras, davęs Lietuvai Radžį, yra čigonų baronas, kuris paviešino žvaigždės paslaptį, ir žmonės kurie nuolat yra medžiojami žurnalistų, ir tie patys galų gale žurnalistai, kurie neketina sustoti ir viešinti toliau Radži paslaptis, tai pat mus nuo visokių eksesų saugo eks komisarų biuras. Steponai, šiand**ie**n jūs nuo ryto šitoje studijoje, čia laukiate eterio ir jūs mums pasakojote, kad jums grasinama. Šiand**ie**n jau buvo atvažiavę kažkas tai ir ketino jus sumušti? Ar kas čia? Kas čia vykta tokia su šita istorija? Jums fizinė kažkokia tai grėsmė ar kas, kas jums gresia? Jūs bijot tų vyrų?

Kiekviena tiesa turi savo kainą arba netiesa, arba pasakymas, tai prašom kalbėkit. Irma. Irma, aš noriu. Ką jūs čia turit omeny? Taip, prašau. Prašau, prašau. Be abejo. Irma, aš noriu tavęs. Taip be abejo, be abejo. Jūs turite omeny tą šuniuko istoriją. Edvardai. Irma. Irma, aš tada. Taip. Irma, aš norėjau tavęs paklausti, dabar prie Radži šita dėmė, teisybė tai ar neteisybė, prilips, todėl, kad visuomenei tai yra baisus tabu, kraujomaiša ir dabar kiekvieną kartą, kai jisai išeis į eterį. Bet kiek jau pasakyta. Tomai, nieko geresnio nesugalvojot? Asta, išgirskim kitą pusę. Taip, taip be abejo. Tomai, paaiškint, paaiškint žmonėms savo profesiją. Asta truputėlį, truputėlį išgirskim kitą pusę. Katrina. Katrina iš tikrųjų parašė apie Radži knygą. Irma, Katrina parašė apie Radži knygą, Radžis pats savo noru tau pasakojo savo istoriją, ar jisai norėjo pavišinti ir tai, ar jisai pasakojo apie savo kilnę, ar jisai kaip nors, na, ar tai jam buvo svarbu? Taip. Gerai, gerai. Edvardai. Grįžkime prie temos. Jūs esat medžiojama. Bet, Irma yra. Irma, bet yra tam tikros istorijos kur. Irma, yra, yra tam tikros istorijos, kurios vis dėl to tos įžymybės patiki visuomenei, privačios istorijos, tam tikrus dalykus jūs skelbiat, tam tikrų dalykų ne. Tai, Edvardai, gal gali paaiškinti kaip. Kas pirmas pradeda, ar čia, ar čia, kas pirmas pradeda ir kiek jie gali be jūsų, ir kiek jūs galite be jų. Asta, Asta, aš, iš tikrųjų mes išgirdom jūsų mintį, bet žurnalistai iš tikrųjų neviską. Iš tikrųjų, gerbiami žiūrovai. Aš noriu dar vieną žmonių pakalbinti šioje studijoje, Mino. Pone Steponai, čia dar yra vienas žmogus, kuris gali kalbėti apie tą situaciją. Mino, kaip ir Radžis tu ėjai per tą žvaigždžių fabriką, ar tiesa, kad kaina už tą viešumą, buvo tam tikra sutartis, kuri įpareigojo tave ne tikrai penkerius metus atiduoti didelią dalį savo pajamų, bet ir savo privatų gyvenimą atiduoti į tam tikrų konkrečių prodiuserių rankas, ir kaip, ir Radži šiandien, taip, ir tu, ilgus metus neturėjai tiesiog teisės pasakoti kitiems savo istoriją, bet tik tai tam, ta prasme, ne tik tai dainos, bet ir privatus gyvenimas buvo parduotas. Pardavinėt ko? Savo privataus gyvenimo? Nes mes matom Radžį, matom jo šeimą, tam tikrose laidose ir, ir lyg tai monopolija būtų su, tą istoriją skelbti kažkam tai, kažkieno tai gyvenimas yra, tiesiog jūs parduoda tuos savo gyvenimus, ar tai tiesa? Tomai, ar tu girdėjai, kad tą, tą, tą žinią, kad ir, pavyzdžiui, ne tik tai pats Radžis, bet ir jo giminės, jau yra pasirašęs tokias sutartis irgi atiduot savo tą privatų gyvenimą, bet į tam tikras rankas? O ką jisai turėjo omeny, kaip jisai paaiškino? Ir čia dėl to visas triukšmas? Ta prasme, jisai, jisai turi teisę viešinti tas istorijas, bet tik tai tam tikru. Tai. Tai. Tai triukšmas yra dėl, dėl, dėl kažkokios komercijos, o ne dėl to, kad iš tikrųjų žmogui yra, yra iš tikrųjų didelis skausmas, nu kada tau kedena. Jisai neturi teisės kalbėti. Mes, mes ir dabar, šiuo metu, patikėkit nori, nori susisiekt su juo mūsų prodiuseriai. Edvardai. Taip, prašau, Edvardai. Taip. Bet ko vertas, ko vertas tada, Asta, ko vertas tada yra jūsų šnekėjimas apie kažkokį tai privatumą, apie žmogaus skausmą, jeigu tas skausmas yra tiesiog, visas, visas triukšmas yra dėl to, kad ne tie pasakė? O kodėl, mes dabar kaip tik apie šeimą ir vaikus šnekam. Mes dabar diskutuojam, kas atnešė Radžį gandrai. Bet jisai neturi tokios teisės, net neturi tokios teisės. Mantai. Nu, šio atveju sadistai. Mantai, prieš laidą mes

šnekėjomės ir, ir tu sakei, kad apskritai šita visa istorija yra nieko verta. Ir, ir kodėl jinai nieko verta? Mino, aš prieš laidą girdėjau irgi tavo, aš išduosiu dar vieną, vieną paslaptį, Mino, tu sakei man reikia skandalo, kalėkit apie mane, mane pamirš. Yra taip, yra taip. Nes tada nėra. Bet jie papasakojo apie tavo skyrybas, apie, apie namus, apie dalybas turto ir visokius kitokius dalykus, taip? Bet jinai padeda. Gerbiami žiūrovai, deja mes vėl turime išsiskirti reklamai, o po jos, čia, šitoje studijoje, mes išklausysim dar du žmones, Radži tėtį ir Radži senelį. Sveiki sugrižę į Tv3 tiesioginį eterį, kuriame mes diskutuojame, nuo ko gi viskas prasideda šituose skandaluose, dėl įžymybių nešvarių apatinių baltinių ir kaip žadėjau prieš reklamą, aš suteikiu žodį Radži tėveliui, kuris po klajonių po kalėjimus, kaip jisai sako trisdešimt ketverių metų trukusias keliones po kalėjimus, sumanė vis dėlto užmegzti ryšį su įžymybe tapusiu savo sūnumi. Tai gi dabar, žmonės pas kuriuos žurnalistai anksčiau važiuodavo sužinoti apie kvaišalų kainas arba rinką, dabar jau gali mums papasakoti šį bei tą apie Lietuvos šou verslą, mes toli pažengėme, panašu kad. Vesta, tu rimta žurnalistė, ne? Lietuvoje vykta daugelis, daug įdomių, svarbių dalykų, bet visa Lietuva prikaustyta prie šitos istorijos, ar tau ne pikta? Kodėl? Ir ką, ir ką pasakė Radži senelis tau? Šitą dalyką paviešino, taip. Asta, bet jūs tada pasakykit, kurioj vietoj derėjo žurnalistams sustoti, štai ateina mama, iš kalėjimo, pasakoja savo istoriją, Radži ją komentuoja, ateina tėtis po trisdešimt ketverių metų klajojimo po tuos pačius kalėjimus, jisai vėl pasakoja savo istoriją, vėl Radži komentuoja, tada žurnalistas. Ar tu, Tomai, dabar aš noriu paklaust, tu ėjai tos istorijos ten į tą Taborą? O kokių? Ir ką, ir romai tau papasakojo šitą istoriją? Tai kurioj vietoj, gerai tai tu, Irma, pasakyk, tai va, kurioj vietoj jie turėjo sustot? Vesta, tu. Vis dėlto, vis dėlto. Vestai Graininei, vis dėlto pavyko prašnekinti Radži senelį į štai, ką jinai iš jo sužinojo, tai daugiau emocijos, negu, negu kokios nors žinios. Panašu, kad ir Radži tėvelis nemato čia žurnalistų kaltės, o čia yra kažkokių tai tarpusavy, jūsų tarpusavio santykių aiškinimasis, gal, ponai, jūs vieną kartą išsiaiškinkit ir. Prašau. Iš kurių? Iš kurių, mes čia turim daug žmonių. Steponai, jūs iki šioj laikotės tos versijos, kad, kad jie? Taip, pone, prašom, jūs ilgai laukėt žodžio. Prašau. Katrina, išklausom. Tautos. Pone, aš noriu jūsų paklausti. Taip, prašau. Aš norėčiau jūsų paklausti, pone, ar dabar tai ką jūs pasakėt apie romų teismą, ar čia yra, ar, ar Steponas bus teisiamas? Jei. Jūs sakot, kad bus? Prieikit arčiau. Čia į priekį. Jisai bus teisiamas už ką, už tai, kad paviešino, ar už tai, kad melavo? Ir kas jam už tai gresia? Turit šimtą tūkstančių litų? Gerbiami žiūrovai, deja, ir vėl aš priversta jus išvyti iš studijos, kurioje, aš manau, kad diskusija virs dar ilgai, po to kai mes atsisveikinsime ir ką aš galiu jums pasakyti, žurnalistai ir įžymybės, ar jie gali išverti bent dieną vieni be kitų, ar jūs be šitų istorijų, galite išverti bent vieną vakarą? Tai apie ką mes čia kalbame, gal tai ir yra šlovė, tokios šlovės kaina? Viso gero, likite su Tv3.

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Ilgujų balsių

[a·] (a, a); [e·] (e, e); [i·] (y, y); [o·] (o); [u·] (ū, u)

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Labas vakaras, jūs jau pastebėjote, žvaigždės ir vėl rikiuojasi rinkimams, vienos už kitą puikesnės: kažkoks balerūnas, kažkokia tai ragana, kažkokia juodaodė mergina, kuri visa tą šou pradėjo visai išsirengdama. Kas tai? Politikai, o gal marionetės vis dėlto, tik tai kas tie, kurie tampo už virvelių? Šiandien šioje studijoje susirinko žmonės, kurie pasirengę jums visa tai atskleisti. Liveta, jau buvo pasiūlymų, naujų pasiūlymų? Kaip manot, ko jie iš jūsų nori: išminties, proto? Iš tikrųjų papuošti. Ir puošt. O kai nustojo puošti, kas įvyko? Ir gaudavo tų paliepimų? Ir tada reikėjo skirtis? Skausmingai. Vitalija, jūs irgi, tikriausiai, jau gavot daug pasiūlymų papuošti sąrašą? Darbo partijai, taip? O kaip jūs manot, Vitalija, ko iš jūsų nori, ko, ko jie, ko jie tikisi? Taip, taip. Įstojot į partiją. Bet yra tokių nušokusiu. Pusė seimo. O kaip jūs manot, kodėl vat Albino Kulikausko partija ima ir kviečiasi toki Nerijū, Nerijū Jušką? Čia mums gali parodyti viską, ką jisai gali atlikti, tuo pačiu redaktorei. Ar gali? Albinai, pakelta koja yra kaip šlagbaumas partijai. Albinai, va pro šita koja, taip galima inertti visiems kitiems į politiką, ane? Kaip šlagbaumas. Tai jūs kam reikalingi? Albinai. Albinai, o kam jūs tada ten reikalingi, tegul jie ir reprezentuoja, juos tauta myli. O kas gero? Neringa, jūs esate toje politikoje dabar kaip ir kylanti žvaigždė, kiek buvo partijos vadų jau pas jus pasibelde, kiek Garlevoj jau buvo? Daug buvo? O jie jums ką žada? Nes jeigu atvažiuoja iš valdančiųjų part... Iš valdančiųjų buvo? Be abejo. Vytautai, judu su, su advokatu Čilinsku irgi verbavo, taip? Smarkai. Ar domėjosi apskritai, ką jūs galvojat, ką jūs ketinat daryti? O dabar šituo, tas žvaigždės, šou žvaigždės, kurios tempia toliau, Valinskas gerai pavyzdį parodė, į sąrašus, tai jie kvailėliais iš principo laiko, ar kaip, kaip suprast? Aušra, kiek maždaug jau buvo kvieslių tų? Aš noriu politikų vis dėlto, paklausti, politinio flango: ko jūs, iš tikrųjų, iš tų žmonių tikėtės, jau Albinai, tavęs klausiau nu Juška nu? Tai yra nevokti, nevokti ane? Gebėjimas nevokti yra aktualus. O jūs ką nors bendro su Gediminu Žeimeliu turit? Jūs dažnai meluojat, Albinai? Juška kas jums pirkti ketinot? Nedapirkot, per brongus ar kaip? Supratau. Taip. Taip. Taip, o kur, o kur juo po to dėt, vat beda ta, kad. Taip. O seime lygiai tas pats. Aušra, Aušra, ką siūlė, kaip ten buvo, kodėl

nėjai, reikėjo kast. Bet pats į rinkimus neina. O koks jų reikalas? Siūle pinigų ir siūle ką? Nu užstat. O po to reikės atidirbt kažkaip tai? Neina. Ta prasme, jeigu pirmu numeriu eis Kubilius, tai konservatoriai praloš, bet jeigu jie „pavyzdžiui, bet jei, jei, bet jei „pavyzdžiui, jie pasiima Gediminą Jaunį į sąrašą, jisai gali patraukt, ar teisingai sakau, Gediminai, ar dėl to tave ten paėmė? Gediminas iki užkopė čia aukščiausia iki, iki vice merų. Jūs buvot vienas iš pirmųjų. Tai Šedžius ir Šilgalis darė teisingai, kad šokė? O kodėl, idėjos nebuvo? Na, tų žmonių, kurių dabar priplūdo į seimą, tarkim, ką jie be idėjos, jie turėjo mintį. Na čia mes jau klasikų cituojam. Alvydai, gal tu galėtum paaiškinti man dar vieną fenomeną, kam socialdemokratams šitiems, šituose rinkimuose prireikė Gretos Šapkaitės? Taip, taip, bet tai ką, ką, ką šita panelė, iš tikrųjų, galėtų gero nuveikti, rimta partija, socialdemokratams. Balsuoja žmonės, balsuoja, o rezultatai turi tą patį, tie patys dešimtukai valdo Lietuvą. O kaip reikės, paaiškinkit, kaip čia reikės balsuoti, kai yra ir tokių, ir tokių, visokių dar, ką reikės, kur ten braukti? Balsų? O kuriom? O, o kuriom partijom? Tai gali būt, kad aš „pavyzdžiui, balsuosiu už jus, o išsirinksiu Zuoką? Už ką, už ką Karmėlava balsavo? Grožio? Pala, pala, pala, kas čia dabar? Čia labai įdomi tema, nes mes, iš tikrųjų, turim didelio masto panašų klastojimą rinkimų, greta visų tų gudrybių apie kurias Paulius šnekėjo, bert ir, ir tų klastojimų, kurie buvo akivaizdūs, buvo teismai ir vis tiek, pavyzdžiui, Švenčionyse Vigelis tebera meras, nepaisant to, kad jisai turi ir oficialiai galima sakyti klastotojų būrelį, kuris ten klastoja tuos rinkimus, bet kadangi neįrodo, kad galėjo iš esmės pakenkti visam rezultatui, tai va ir meras. Ir, ir visiems gerai, ar ne? Ne, palaukit, tą žmogų, kuris tai išviešino, jūs iš partijos išmetet, kas čia? Partija. Gediminai, ar tu tuo tiki, ką, ką šneki? Bet tai gi. Būkime atviri iki, iki gal, kadangi Alvydas pradėjo kalbėti apie korupcinius tuos spendimus, tai tu gal dabar iki gal ir paaiškink, iš viso, ar čia partijos dalyvauja tuose rinkimuose, ar yra, pavyzdžiui, kažkokia, kažkoks tai labai konkretus piniginis interesas ir dabar bus surinkta koalicija, kuri, pavyzdžiui, paskirstys pusantro milijardo, kurie Europos pinigų, kurie į Vilnių, pavyzdžiui, ateina, ir visai nesvaru, kas tas rankelės kilos, Juška, ne Juška, ar kojas kilos, svarbu, kad būtų kvorumas ir būtų laiku pabalsuota, ar aš meluoju? Aš jums galiu atvesti šimtą tokių, kurie. Tai gerai, Medalinskas sako: iš viso nereikia eiti į rinkimus. Yra kitų norų, ta prasme, įmanoma kažkaip tai rinkėjais sugudraut kitaip, negu balsuojant, kaip jie padarė balsuoja, balsavo už Valinską, ar įmanoma kažkaip tai kitaip sugudraut? Taip. Vitalija, čia va pas jumis. To sau ir palinkėdami, šita laida baigiame, susitiksime lygiai po savaitės, iki pasimatymo.

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Dvibalsiai [ie]; [uo]

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Labas vakaras, jūs jau pastebėjote, žvaigždės ir vėl rikiuojasi rinkimams, vienos už kitą puikesnės: kažkoks balerūnas, kažkokia tai ragana, kažkokia juodaodė mergina, kuri visą tą šou pradėjo visai išsirengdama. Kas tai? Politikai, o gal marionetės vis dėlto, tik tai kas tie, kurie tampo už virvelių? Šiandien šioje studijoje susirinko žmonės, kurie pasirengę jums visa tai atskleisti. Liveta, jau buvo pasiūlymų, naujų pasiūlymų? Kaip manot, ko jie iš jūsų nori: išminties, proto? Iš tikrųjų papuošti. Ir puošt. O kai nustojojot puošti, kas įvyko? Ir gaudavot tų paliepiimų? Ir tada reikėjo skirtis? Skausmingai. Vitalija, jūs irgi ,tikriausiai, jau gavot daug pasiūlymų papuošti sąrašą? Darbo partijai, taip? O kaip jūs manot, Vitalija, ko iš jūsų nori, ko, ko jie, ko jie tikisi? Taip, taip. Įstojot į partiją. Bet yra tokių nušokusių. Pusė seimo. O kaip jūs manot, kodėl vat Albino Kulikausko partija ima ir kviečiasi tokį Nerijų, Nerijų Jušką? Čia mums gali parodyti viską, ką jisai gali atlikti, tuo pačiu redaktorei. Ar gali? Albinai, pakelta koja yra kaip šlagbaumas partijai. Albinai, va pro šitą koją, taip galima įnerti visiems kitiems į politiką, ane? Kaip šlagbaumas. Tai jūs kam reikalingi? Albinai. Albinai, o kam jūs tada ten reikalingi, tegul jie ir reprezentuoja, juos tauta myli. O kas gero? Neringa, jūs esate toj politikoj dabar kaip ir kylanti žvaigždė, kiek buvo partijos vadų jau pas jus pasibelde, kiek Garlevoj jau buvo? Daug buvo? O jie jums ką žada? Nes jeigu atvažiuoja iš valdančiųjų part... Iš valdančiųjų buvo? Be abejo. Vytautai, judu su, su advokatu Čilinsku irgi verbavo, taip? Smarkai. Ar domėjosi apskritai, ką jūs galvojat, ką jūs ketinat daryti? O dabar šituo, tas žvaigždes, šou žvaigždes, kurios tempia toliau, Valinskas gerą pavyzdį parodė, į sąrašus, tai jie kvailėliais iš principo laiko, ar kaip, kaip suprast? Aušra, kiek maždaug jau buvo tų? Aš noriu politikų, vis dėlto, paklausti, politinio flango : ko jūs ,iš tikrųjų, iš tų žmonių tikitės, jau Albinai, tavęs klausiau nu Juška nu? Tai yra nevokti, nevokti ane? Gebėjimas nevokti yra aktualus. O jūs ką nors bendro su Gediminu Žeimeliu turit? Jūs dažnai meluojat, Albinai? Jušką kas jums pirkti ketino? Nedapirkot, per brongus ar kaip? Supratau. Taip. Taip. Taip, o kur, o kur juo po to dėt, vat bėda ta, kad. Taip. O seime lygiai tas pats. Aušra, Aušra, ką siūlė, kaip ten buvo, kodėl nėjai, reikėjo kast. Bet pats į rinkimus neina. O koks jų reikalas? Siūlė pinigų ir siūlė ką? Nu užstatą. O po

to reikės atidirbt kažkaip tai? Neina. Ta prasme, jeigu pirmu numeriu eis Kubilius, tai konservatoriai praloš, bet jeigu jie „pavyzdžiui, bet jei, jei, bet jei „pavyzdžiui, jie pasiima Gediminą Jaunių į sąrašą, jį gali patraukt, ar teisingai sakau, Gediminai, ar dėl to tave ten paėmė? Gediminas iki užkopė čia aukščiausia iki, iki vice merų. Jūs buvot vienas iš pirmųjų. Tai Šedžius ir Šilgalis darė teisingai, kad šoko? O kodėl, idėjos nebuvo? Na, tų žmonių, kurių dabar priplūdo į seimą, tarkim, ką jie be idėjos, jie turėjo mintį. Na čia mes jau klasikus cituojam. Alvydai, gal tu galėtum paaiškinti man dar vieną fenomeną, kam socialdemokratams šitiems, šituose rinkimuose prireikė Gretos Šapkaitės? Taip, taip, bet tai ką, ką, ką šita panelė, iš tikrųjų, galėtų gero nuveikti, rimta partija, socialdemokratai. Balsuoja žmonės, balsuoja, o rezultata turi tą patį, tie patys dešimtukai valdo Lietuvą. O kaip reikės, paaiškinkit, kaip čia reikės balsuot, kai yra ir tokių, ir tokių, visokių dar, ką reikės, kur ten braukti? Balsų? O kuriom? O, o kuriom partijom? Tai gali būt, kad aš „pavyzdžiui, balsuosiu už jus, o išsirinksiu Zuoką? Už ką, už ką Karmėlava balsavo? Grožio? Palą, palą, palą, kas čia dabar? Čia labai įdomi tema, nes mes, iš tikrųjų, turim didelio masto panašu klastojimą rinkimų, greta visų tų gudrybių apie kurias Paulius šnekėjo, bert ir, ir tų klastojimų, kurie buvo akivaizdūs, buvo teismai ir vis tiek, pavyzdžiui, Švenčionyse Vigelis tebėra meras, nepaisant to, kad jį turi ir oficialiai galima sakyti klastotojų būrelį, kuris ten klastoja tuos rinkimus, bet kadangi neįrodo, kad galėjo iš esmės pakenkti visam rezultatui, tai va ir meras. Ir, ir visiems gerai, ar ne? Ne, palaukit, tą žmogų, kuris tai išviešino, jūs iš partijos išmetėt, kas čia? Partija. Gediminai, ar tu tuo tiki, ką, ką šneki? Bet tai gi. Būkime atviri iki, iki galo, kadangi Alvydas pradėjo kalbėti apie korupcinius tuos spendimus, tai tu gal dabar iki galo ir paaiškink, iš viso, ar čia partijos dalyvauja tuose rinkimuose, ar yra, pavyzdžiui, kažkokia, kažkoks tai labai konkretus piniginis interesas ir dabar bus surinkta koalicija, kuri, pavyzdžiui, paskirstys pusantro milijardo, kurie Europos pinigų, kurie į Vilnių, pavyzdžiu, ateina, ir visai nesvaru, kas tas rankeles kilos, Juška, ne Juška, ar kojas kilos, svarbu, kad būtų kvorumas ir būtų laiku pabalsuota, ar aš meluoju? Aš jums galiu atvesti šimtą tokių, kurie. Tai gerai, Medalinskas sako: iš viso nereikia eiti į rinkimus. Yra kitų norų, ta prasme, įmanoma kažkaip tai rinkėjais sugudraut kitaip, negu balsuojant, kaip jie padarė balsuoja, balsavo už Valinską, ar įmanoma kažkaip tai kitaip sugudraut? Taip. Vitalija, čia va pas jumis. To sau ir palinkėdami, šitą laidą baigiame, susitikime lygiai po savaitės, iki pasimatymo.

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Ilgųjų balsių

[a·] (a, a); [e·] (e, e); [ɛ·] (è); [i·] (y, i); [o·] (o); [u·] (ū, u)

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Sveiki, naujausios euro zonos narės – Estijos premjeras eura pavadino pirmiausiu ir saugiausiu Estijos saugumo garantu. Euras išgyvena, kaip niekada sunkius laikus, tačiau Lietuva viliasi jį įsivesti nuo 2014 metų. Ką reiškia euras šalies ekonomikai, ar Lietuva bus pajėgi atitikti euro įvedimui keliamus reikalavimus 13 metų pabaigoje ir ar to euro, dabar tokio nestipraus, mums reikia? Šiandieną apie tai diskutuos: ūkio ministras, euro įvedimo koordinavimo komisijos narys Dainius Kreivys, laisvosios rinkos instituto prezidentė Rūta Vainienė, banko Dnb Nord vyriausiasis analitikas Rimantas Ruckis ir naujienu agentūros BNS vyriausiasis redaktorius Artūras Račas. Jūsų klausimams ir komentarams elektroninis mūsų laidos paštas, jo adresą kas jau žino, kas jau matote ir galite parašyti savo klausimą arba komentarą. „Tai mažas žingsnelis euro zonai, bet didelis žingsnis Estijai“ - sakė Andrius Sensipas pasiimdamas pirmuosius eurus naujametine naktį. Tai gi, išėitū Estija - tarsi mėnulyje, kaip prieš keturis dešimtmečius, panašią frazę, kurią nukopijavo Estijos premjeras, ištars astronautas Neilas Amstrongas, tai gi, kokia nauda Estijai turėti eura, ponė Vainienė, jūsų požiūriu? Ponia Rucki, pavasarį jūs sakėt, kad Lietuvai silpnas euras nebūtinai reiškia ką nors blogo, tai gal dabar kaip tik Lietuvai ką nors gerą reiškia, tai kad Estija turi tą silpną eura, ar nebūtinai? Na, bet euro plusą, ko gerą, gali išvardinti vieną kitą ponas Kreivys, kuris kaip ir Lietuvos vyriausybė, sakė, kad Lietuva žūt būt turi stengtis atitikti kriterijus, kad keturioliktais metais galėtų turėti eura, tai kodėl tada reikia to, jeigu tu plusu, kol kas, nematom? Bet, iš tikrųjų, pone Kreivi, ar pasiektas tas tikslas, ta stipri ekonomika ir ta globalinė stipri konkurencija, nes Europos ekonomika, jūs pats, beroc, sakėte, kad jinai, na silpnėja? Gerai, bet kadangi šios dienos aptariama problema yra: ar Lietuvai reikia euro, kuris dabar yra na, iš tikrųjų, neišgyvenantis pačius geriausius laikus, bet, turbūt, pačius blogiausius, tai dabar noriu pono Račo paklausti, kaip jūs vertinate, ar, iš tikrųjų, tik Kinija gali išgelbėti Europos ekonomiką ir kam tada tas euras? Gerai,

ministre, kad norit, bet galėsit iš karto po neilgos reklamos, nes kaip tik tada ir paklabėsime, ar tai, kad Lietuva neturi euro, reiškia, kad tai natūrali Lietuvos politikos tąsa? Teisėj žinoti verda diskusijos apie eurą, kodėl jį turi Estija, kodėl neturi Lietuva ir ar Lietuvai reikia to euro? Gaila, kad negirdėjote, kas čia vyko per pertrauką ir ministras nenori daugia kentėti, nes labai nori replikuoti į tai, ką išgirdo iš pono Artūro Račo. Bet. Mūsų žiūrovas ponas Ričerdas atsiuntė komentarą ir, tarsi klausdamas, ar nesutinkame, kad euras naujai prisijungusiems šalims yra pavyzdingas, pavyzdingai tvarkomų finansų įrodymas? Ir tą laišką pavadino pagalba ūkio ministrui, bet bėda yra ta, kad ūkio ministras pats tarsi sakė, kad mes ir taip jau turime tą mechanizmą, nes litas yra susietas su euru. Tai gerai tada, prisiminkim, ką sakė Nobelio ekonomikos srities premijos laureatas Polas Krumanas, kuris savo tinklapyje rašė, kad sveikinu Estiją, bet ir užjaučiu, tai dabar kas nors gali žmonių kalba paaiškinti, na su kuo sveikina tarsi jau išsiaiškinom, o kodėl užjaučia? Beveik tiksliai nupaišė, jeigu pažiūrėtume planą kas buvo. Turim mes. Bet kaip rašo mūsų, mūsų žiūrovai trūksta šiek tiek konkretumo ir pas mus, ir, iš tiesų, ar gali ministras labai aiškiai pasakyti, jeigu jau mes norime, kad mūsų politikai būtų tokie, kaip Estijoje, su kuo mes sutinkame, kad jie buvo geresni, ir aiškiai deklaravo, kad Estija nori įsivesti eurą? Tam tikru metu Estija galėjo žengti žingsnį atgal ir pasakyti: ne, mes dar nepasiruošė, kai būsim pasiruošė, tada visim bus geriau, tai ar Lietuva, kaip tiksliai mato eurą, nes iš to ką dabar kalba ministras, na įsivesime labai gerai, bet jeigu neįsivesim, tai irgi nieko tokio? Aš jūsų klausausi, ministre. Palaukit, kaip tik apie tai, kaip. Apie tai, ne ką būtume darė, jeigu būtume darė, ką mes turėjome daryti, o ką reikėtų daryti dabar, pabandykim pakalbėti po pertraukos. Teisėj žinoti šiandieną bando išsiaiškinti, diskutuodama: ar Lietuvai reikia euro, ką laimėjo Estija, įsivedusi jį, nuo šių metų pradžios ir kodėl žymūs pasaulio ekonomistai, šiek tiek ją užjaučia? Mūsų žiūrovai, tai pat, pastebi, kad Estija, iš tikrųjų, įsivedė eurą, na anaipol, ne pačiu geriausiu laiku ir galima pasakyti, kad jeigu Lietuva pasieks savo tikslą, jeigu sieks to euro keturioliktais metais, na tai galima tikėtis, kad ta krizė bus jau šiek tiek ir, na atšipė dantis bus krizės, ar ne, bet štai ką rašo mūsų žiūrovas, ponas Adomas, jis sako, kad jeigu nesustabdys emigracijos, tai iki keturioliktų metų to euro nebereikės ir kai kalbu apie emigraciją visą laiką žiūriu į profesoriu Ruckį, kokios yra jūsų prognozės, ar sutinkas su tokia gana apokaliptine pranašyste? O kokios yra Lietuvos galimybės, tryliktu metų pabaigoje, iš tikrųjų, jau būti išpildžius visus kriterijus, kurie reikalingai ir kurie keliami euro įvedimui, pone Račai, jūsų manymu ar yra tam prielaidos? Dabar, dabartinių veiksnių? Bet, ministre, palaukit, jeigu jūs apie tai kalbat, ką reiškia „galėjom apsieiti be jokios pagalbos“, jeigu mes neapsiejom be pagalbos, tik ne iš ten pagalba atėjom tai gal tada jau nekelkime tos? Dabar mes žiūrim, kas vyksta Estijoje ir ar mes norim, kaip Estija turėti eurą, jeigu jau taip, iš tikrųjų, ką mes žiūrim. Ministras norėjo baigti. Nekalbėkim lozungais, iš tikrųjų. Pone Vainiene, o jūsų prognozė? Greit sakykit. Na, bet skirtingai nuo mokinio, kuris neatlieka namų darbų, vėriasybės nepalieka antriems metams ir gal... Taip,

ministre, aš labai, labai norėčiau jau, gal nenorėčiau, bet, bet turėčiau pasakyti, kad šia mes jau tikrai girdėjom, bet labiau, tas, kad jau tiesiog laikas baigėsi. Ačiū labai jums, kad atėjote į studiją, ačiū tiems, kurie buvo su mumis kitapus televizorių ekranų, ačiū tiems, kuri rašė, atsiprašau tų, kuriems atsakyt nespėjom.

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Dvibalsiai [ie]; [uo]

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Sveiki, naujausios euro zonos narės - Estijos premjeras eurą pavadino pirmiausiu ir saugiausiu Estijos saugumo garantu. Euras išgyvena, kaip niekada sunkius laikus, tačiau Lietuva viliasi jį įsivesti nuo 2014 metų. Ką reiškia euras šalies ekonomikai, ar Lietuva bus pajėgi atitikti euro įvedimui keliamus reikalavimus 13 metų pabaigoje ir ar to euro, dabar tokio nestipraus, mums reikia? Šiandieną apie tai diskutuos: ūkio ministras, euro įvedimo koordinavimo komisijos narys Dainius Kreivys, laisvosios rinkos instituto prezidentė Rūta Vainienė, banko DNB NORD vyriausiasis analitikas Rimantas Ruckis ir naujienų agentūros BNS vyriausiasis redaktorius Artūras Račas. Jūsų klausimams ir komentarams elektroninis mūsų laidos paštas, jo adresą kas jau žino, kas jau matote ir galite parašyti savo klausimą arba komentarą. „Tai mažas žingsnelis euro zonai, bet didelis žingsnis Estijai“ - sakė Andrius Sensipas pasiimdamas pirmuosius eurus naujametinę naktį. Tai gi, išeitų Estija - tarsi mėnulyje, kaip prieš keturis dešimtmečius, panašią frazę, kurią nukopijavo Estijos premjeras, ištaręs astronautas Neilas Amstrongas, tai gi, kokia nauda Estijai turėti eurą, ponė Vainienė, jūsų požiūriu? Ponia Rucki, pavasarį jūs sakėt, kad Lietuvai silpnas euras nebūtinai reiškia ką nors blogo, tai gal dabar kaip tik Lietuvai ką nors gero reiškia, tai kad Estija turi tą silpną eurą, ar nebūtinai? Na, bet euro pliusą, ko gero, gali išvardinti vieną kitą ponas Kreivys, kuris kaip ir Lietuvos vyriausybė, sako, kad Lietuva žūt būt turi stengtis atitikti kriterijus, kad keturioliktais metais galėtų turėti eurą, tai kodėl tada reikia to, jeigu tu pliusą, kol kas, nematom? Bet, iš tikrųjų, pone Kreivij, ar pasiektas tas tikslas, ta stipri ekonomika ir ta globalinė stipri konkurencija, nes Europos ekonomika, jūs pats, beroc, sakėte, kad jinai, na silpnėja? Gerai, bet kadangi šios dienos aptariama problema yra: ar Lietuvai reikia euro, kuris dabar yra na, iš tikrųjų, neišgyvenantis pačius geriausius laikus, bet, turbūt, pačius blogiausius, tai dabar noriu pono Račo paklausti, kaip jūs vertinate, ar, iš tikrųjų, tik Kinija gali išgelbėti Europos ekonomiką ir kam tada tas euras? Gerai, ministre, kad norit, bet galėsit iš karto po neilgos reklamos, nes kaip tik tada ir paklabėsime, ar tai, kad Lietuva neturi euro, reiškia, kad tai natūrali Lietuvos politikos tąša? Teisėj

žinoti verda diskusijos apie eurą, kodėl jį turi Estija, kodėl neturi Lietuva ir ar Lietuvai reikia to euro? Gaila, kad negirdėjote, kas čia vyko per pertrauką ir ministras nenori daugia kentėti, nes labai nori replikuoti į tai, ką išgirdo iš pono Artūro Račo. Bet. Mūsų žiūrovas ponas Ričerdas atsiuntė komentarą ir, tarsi klausdamas, ar nesutinkame, kad euras naujai prisijungusioms šalims yra pavyzdingas, pavyzdingai tvarkomų finansų įrodymas? Ir tą laišką pavadino pagalba ūkio ministrui, bet bėda yra ta, kad ūkio ministras pats tarsi sakė, kad mes ir taip jau turime tą mechanizmą, nes litas yra susietas su euru. Tai gerai tada, prisiminkim, ką sakė Nobelio ekonomikos srities premijos laureatas Polas Krumanas, kuris savo tinklapyje rašė, kad sveikinu Estiją, bet ir užjaučiu, tai dabar kas nors gali žmonių kalba paaiškinti, na su kuo sveikina tarsi jau išsiaiškinom, o kodėl užjaučia? Beveik tiksliai nupaišė, jeigu pažiūrėtume planą kas buvo. Turim mes. Bet kaip rašo mūsų, mūsų žiūrovai trūksta šiek tiek konkretumo ir pas mus, ir iš tiesų, ar gali ministras labai aiškiai pasakyti, jeigu jau mes norime, kad mūsų politikai būtų tokie, kaip Estijoje, su kuo mes sutinkame, kad jie buvo geresni, ir aiškiai deklaravo, kad Estija nori įsivesti eurą? Tam tikru metu Estija galėjo žengti žingsnį atgal ir pasakyti: ne, mes dar nepasiruošę, kai būsim pasiruošę, tada visim bus geriau, tai ar Lietuva, kaip tikslą mato eurą, nes iš to ką dabar kalba ministras, na įsivesime labai gerai, bet jeigu neįsivesim, tai irgi nieko tokio? Aš jūsų klausausi, ministre. Palaukit, kaip tik apie tai, kaip. Apie tai, ne ką būtume darę, jeigu būtume darę, ką mes turėjome daryti, o ką reikėtų daryti dabar, pabandykim pakalbėti po pertraukos. Teisė žinoti šiandieną bando išsiaiškinti, diskutuodama: ar Lietuvai reikia euro, ką laimėjo Estija, įsivedusi jį, nuo šių metų pradžios ir kodėl žymūs pasaulio ekonomistai, šiek tiek ją užjaučia? Mūsų žiūrovai, tai pat, pastebi, kad Estija, iš tikrųjų, įsivedė eurą, na anaipol, ne pačiu geriausiu laiku ir galima pasakyti, kad jeigu Lietuva pasieks savo tikslą, jeigu sieks to euro keturioliktais metais, na tai galima tikėtis, kad ta krizę bus jau šiek tiek ir, na atšipę dantys bus krizės, ar ne, bet štai ką rašo mūsų žiūrovas, ponas Adomas, jis sako, kad jeigu nesustabdys emigracijos, tai iki keturioliktų metų to euro neberekės ir kai kalbu apie emigraciją visą laiką žiūriu į profesorių Ruckį, kokios yra jūsų prognozės, ar sutinkas su tokia gana apokaliptine pranašyste? O kokios yra Lietuvos galimybės, tryliktų metų pabaigoje, iš tikrųjų, jau būti išpildžius visus kriterijus, kurie reikalingai ir kurie keliami euro įvedimui, pone Račai, jūsų manymu ar yra tam prielaidos? Dabar, dabartinių veiksnių? Bet, ministre, palaukit, jeigu jūs apie tai kalbat, ką reiškia „galėjom apsieiti be jokios pagalbos“, jeigu mes neapsiėjom be pagalbos, tik ne iš ten pagalba atėjom tai gal tada jau nekelkime tos? Dabar mes žiūrim, kas vyksta Estijoje ir ar mes norim, kaip Estija turėti eurą, jeigu jau taip, iš tikrųjų, ką mes žiūrim. Ministras norėjo baigti. Nekalbėkim lozungais, iš tikrųjų. Pone Vainiene, o jūsų prognozė? Greit sakykit. Na, bet skirtingai nuo mokinio, kuris neatlieka namų darbų, vyriausybės nepalieka antriems metams ir gal... Taip, ministre, aš labai, labai norėčiau jau, gal nenorėčiau, bet, bet turėčiau pasakyti, kad šitą mes jau tikrai girdėjom, bet labiau, tas, kad jau tiesiog laikas baigėsi. Ačiū labai jums, kad atėjote į studiją,

ačiū tiems, kurie buvo su mumis kitapus televizorių ekranų, ačiū tiems, kuri rašė, atsiprašau tų, kuriems atsakyt nespėjom.

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Ilgųjų balsių

[a·] (a, a); [e·] (e, e); [□·] (ė); [i·] (y, i); [o·] (o); [u·] (ū, u)

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Sveiki meili, žiūrovai. Vienas senovės Kinijos poetas nusiskandino sraunioje upėje, taip protestuodamas prieš tuomečių Kinijos valdininkų korupciją. Ar yra kokių nors ne tokių drastiškų savęs atžvilgiu būdų, korupciją įveikti šiandieninėje Lietuvoje? Ką daryti, kad jos nebūtų ir kaip ją įveikti, jeigu jau ne tokiais būdais, apie kurios paskui pasakotų legendas, tai bent jau taip, kad ta korupcija mažiau trukdytų gyventi nekorumpuotiems? Apie tai studijoje šiandieną šnekėsime su žurnalo „Veidas“ leidėju Algimantu Šindeikiu, teisingumo ministru Remigijumi Šimašiumi ir ūkio vice ministru Rimantu Žiliumi. Taigi pirmiausia ir pradėkime nuo pono ministro, vyriausybės rengia nacionalinę kovos su korupcija programą, beigi priemonių planą ir ten yra išvardintos, beroc, šešios sritys, kur rengėjų nuomone korupcija yra ir akivaizdžiausia, ir turbūt žalingiausia, bet jeigu reikėtų iš tų šešių išskirti vieną pagrindinę, kuri daro didžiausią žalą, ką jūs pasirinktumėte? Na su ta korupcija, turbūt, bandymų kovoti, bet jau deklaravimų bandant kovoti buvo ir ankščiau, tačiau, iš tikrųjų, kaip sako viešųjų pirkimų tarnybos vadovas realiai, kaip niekuo labai ir nepasiekta, noriu paklausti pono Šindeikio, ar jus įkvepia kažkam teigiamam ar kažkokiam teigiamam nusiteikimui tai ką išvardino ministras, kad jeigu mes surišiuosime korupciją skyriais ar sritimis, kad tada ta korupcija gali būti, kova su korupcija gali būti veiksmingesnė? Tą logistinį darbą jie atlieka kaip ir nelegaliai, žiūrint plačiai atremtomis taisyklėmis? O dėl tos lobistinės veiklos, ar priemonių plane yra numatyta, kaip būtų galima teisinti, arba, na žmoginti tą lobistinę veiklą, kad ji taptų vertinama, taip pat, kaip, kaip kitose vakarų valstybėse? Prieškambari. Bet, bet Ministrui, paprašysim, kad jisai į tą klausimą atsakytų jisai netrukus, iš karto po reklamos, ir toliau mes kalbėsime ne tik tai apie registruotus ir neregistruotus lobistus, ar korupcija teisėkuruoja, bet ir kitose gyvenimo srityse. Teisė žinoti šiandieną kalba nelabai linksma tema, apie korupciją ir kaip padaryti, kad būtų linksmiau, tai yra, kad jos sumažėtų? Ir prieš reklamos pauzę, žurnalo „Veidas“ leidėjas užsiminė apie žurnalo skaitytojų apklausą, per kurią žmonės pareiškė, kad vienais iš

pagrindinių lobistų būtų linkę laikyti du parlamentarus ir norėjimo, kad ministras replikuotų į tai, nes kaip ir sulaukė priekaištų, kodėl ministrai niekur nieko nedaro. Na kaip tik šiomis dienomis daug kalbama yra, apie viešųjų pirkimų tarnybos vadovo pareiškimą, kad, na spaudžia kas netingi, arba kaip sakė seimo pirmininkė, kad jam politini spaudimą darė visų valdančiųjų partijų atstovai, jūs kaip ir tiesiogiai kuruojate šios tarnybos darbą, tai ar jau, kas nors paaiškėjo, kas, iš tikrųjų ir kokį spaudimą darė, ar tebelaukiate teisėsaugininkų tyrimo išvadų? Ponas Plitnykas, beroc, pernai vasarą yra sakęs, kad didžiausia grėsmė arba galimybė atrasti neskaidrumui, tai yra kaip tik rašant konkursų nuostatus ir štai man tiesiog į nagus patekė, visiškai netyčia, ir nebūtinai pats svarbiausias, bet labai iliustratyvus pavyzdys – viena bendrovė skelbia konkursą rengti televizijos ir radijo laidas, dėk to aš ir gavau šitą dokumentą, labai nesistengdama jį gauti, tai štai koks idomus dalykas: sausio 28 dieną yra paskelbtas konkursas, vasario 1 diena yra dokumentų pateikimo terminas, na 28 sausio buvo penktadienis, vasario 1 yra antradienis, tai realiai, turint galvoj, kad reikia paruošti aibes visokių formų, gauti pažymų ir taip toliau ir panašiai, tai nori nenori peršasi išvada, kad, iš tikrųjų, visi laimėtojai yra žinomi, nes net gi neatitinka pačių konkurso sąlygų, nes nebelieka tų keturių dienų prašyti patikslinti, ką perka ta perkančioji organizacija, tai bet ar tam reikia kažkokių didelių reforminių dalykų, ar na tiesiog, viena karta trenkti per nagus, kad taip nebebūtų? Čia yra šių metų, sausio 28 dienos dokumentas, tai matyt šitam dar neatėjo eilė. Bet, pone Šindeiki, tada aš jau išterpsiu, kiek yra buvę atveju, kai, iš tikrųjų, atrodo, privatus aukotojai paaukvoja tą, be vieno litu maksimaliai leistiną sumą, vėliau paaiškėja, kad tai yra keletą metų darbo neturintis pedagogas arba panašiai ir taip toliau ir visa kita, bet vėl gi, ar tai išspręstą tą problema, kad dalis tų pinigų vis tiek plaukios šešėlyje? Na, bet to viešumo, atrodo, užtenka, bet vėl gi, grįžkime dar kartą, nežinau ar tikrai reikia grįžti, bet norėčiau pabrėžti, kad tai dar nereiškia, kad neliks šešėlinių pinigų, ar ne? Bet jeigu mes jau pradėjome nuo to, ir kaip ministras savo bloge rašo: koks yra pirmas žmogaus klausimas patekus gydymo įstaigoje į palatą, palatos draugams, o dažniausiai būna: kam ir kiek duoti, tai grįžkime truputį prie sveikatos apsaugos sistemos, nes lygiai taip pat kaip ir įstatymų leidyba, š tikrųjų, nematoma, tačiau paliečia visus šalies žmones, taip medicina ir sveikatos apsauga, irgi paliečia kone visus, ir mūsų žiūrovas, ponas Gediminas, klausia, kad, jeigu jau apie tai kalbam, juk žiniasklaida rėkia apie medikų korupciją, tačiau jis sako negirdėjęs atveju, kad būtų sulaukytas koks nors kyšio prašęs ar jį paėmęs medikas, jis sako žinantis kodėl, na turbūt galima nuspėti, tai vėl gi, ar čia užtenka kažkokių vienkartinų akcijų, ar, gal būt, na vieno ryškaus ir garsiai nuaidėjusio pavyzdžio? O ką reiškia ambicingesnis tikslas ir kaip jo pasiekti, kas būtų, turbūt, dar svarbiau? Palaukit, jūs bandot, bandot, bet kaip yra tos 152 kontroliuojančios konstitucijos, taip ir tebėra visa laiką, tai kodėl? Gerai, tada noriu paprašyti, kad ponas Žilius įvertintų tai, kad vėl gi metai, po metų yra kalbama apie tai, kad per viešuosius pirkimus yra sumokami vidutiniškai trisdešimčia procentu daugiau negu yra tikroji prekės ar

paslaugos perkamos vertė ir vėl gi, ar, ar jūs tikite, kad įgyvendinus tą planą, keturioliktą metų pabaigoje, jau nebekalbėsime nei puse lūpų, nei ne puse lūpų, apie tai, kad kainos yra dirbtinai sukkeliamos ir, kad iš to punta tos pačios politinės partijos, kurių populiarumas, kaip ir seimo yra labai žemas? Aš labai atsiprašau, bet apie tai, kaip sekasi pagauti tuos, kurie bando ir piktnaudžiauja mes kalbėsime vėl po visai neilgos pertraukos. Teisėj žinoti kalbame apie vis dar pasitaikančią korupciją ir ką daryti, kad jos pasitaikytų vis mažiau? Prieš pertrauką kalbėjome, tiksliau ministras kalbėjo, apie tai, kad, na, pavyzdžiui, įkalinimo įstaigose, galima parduoti kone orą ir čia jau replikuoti norėtų du kiti mūsų laidos pašnekovai, ir seniausia laukia ponas Šindeikis, nebūtinai apie kalėjimus ir orą. Net, galų gale, geras gydytojas jis nebeturi asmeninio savo gyvenimo. Bet kuo tada jūs galėtumėte paaiškinti, kad na štai Gruzija, iš tikrųjų, tvarkosi, o Lietuva pagal 2009 metų duomenis, skaičiuojant tuos kurie yra davę ar pripažinę davę kyšį, yra vienoje grupėje su Azerbaidžianu, Bolivija, Kenija, Iraku, Mongolija, Rusija? Sakė, kad ne taip suskaičiavo. Jūs paminėjote, tą smulkiosios korupcijos problemą, tačiau štai kažkurių ekspertų teigimu, kiekvienais metais Lietuvoje yra kyšiams išleidžiama iki pusantro milijardo litų, tai ar tikrai čia galim kalbėti, kad na didžioji, ar liūto dalis yra ta smulkioji korupcija? Na, pone vice ministre, jūsų ir jūsų kuruojamos institucijos, tai, turbūt, susiduria ne su smulkiaja korupcija, nes ten tiesiog su ja nebūtų ką veikti? Prieš kiaulių gripą. Na mes vėl grįžome prie to, nuo ko pradėjome, ne, kaip ponas Šindeikis sakė, kad, iš tikrųjų, na ta vėl gi labai svarbi korupcijos dalis pareina nuo seimo, nors iš pradžių gal taip ir nepagalvotum, nes įstatymų leidyboje tai ji tiesiogiai teisėkraujie dalyvauja lyg ir ne tiek daug žmonių, vėl gi tie patys ekspertai, kuriais remiasi ir, ir vyriausybė rengdama kovos su korupcija dokumentus, sakė, kad : kovai su korupcija efektyviai panaudotas vienas litas, leistu sutaupyti keturis litus, aš noriu paklausti pono Šindeikio, ką jūs darytumėte, jeigu jūs būtumėte tos programos rengėjas ir kokie būtų jūsų siūlymai, nes kol kas ta programa, atrodo, jūs mažiausiai tikite? Na ir ponas Žilius dar norėjo replikuoti. Ne, vienas pralaimėjimas tų pasisakymų karuose, tai gal nelabai ir liūdina, yra kad ministras liepė stabdyti potvarkį, beveik du milijonus teigiamųjų vyriausybės sprendimų viešinimui, kai tuo tarpu, kai kurių vyriausybės narių tu net su šautuvu negalėtum prisikviesti į laidą, kur jis galėtų ta daryti nemokamai. Bet deja, mūsų laikas baigėsi, tai aš tegaliu padėkoti laidos dalyviams ir žinoma žiūrovams.

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Dvibalsiai [ie]; [uo]

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Sveiki meili, žiūrovai. Vienas senovės Kinijos poetas nusiskandino sraunioje upėje, taip protestuodamas prieš tuomečių Kinijos valdininkų korupciją. Ar yra kokių nors ne tokių drastiškų savęs atžvilgiu būdų, korupciją įveikti šiandieninėje Lietuvoje? Ką daryti, kad jos nebūtų ir kaip ją įveikti, jeigu jau ne tokiais būdais, apie kurios paskui pasakotų legendas, tai bent jau taip, kad ta korupcija mažiau trukdytų gyventi nekorumpuotiems? Apie tai studijoje šiandieną šnekėsime su žurnalo „Veidas“ leidėju Algimantu Šindeikiu, teisingumo ministru Remigijumi Šimašiumi ir ūkio vice ministru Rimantu Žiliumi. Taigi pirmiausia ir pradėkime nuo pono ministro, vyriausybė rengia nacionalinę kovos su korupcija programą, beigi priemonių planą ir ten yra išvardintos, beroc, šešios sritys, kur rengėjų nuomone korupcija yra ir akivaizdžiausia, ir turbūt žalingiausia, bet jeigu reikėtų iš tų šešių išskirti vieną pagrindinę, kuri daro didžiausią žalą, ką jūs pasirinktumėte? Na su ta korupcija, turbūt, bandymų kovoti, bet jau deklaravimų bandant kovoti buvo ir ankščiau, tačiau, iš tikrųjų, kaip sako viešųjų pirkimų tarnybos vadovas realiai, kaip nieko labai ir nepasiekta, noriu paklausti pono Šindeikio, ar jus įkvepia kažkam teigiamam ar kažkokiam teigiamam nusiteikimui tai ką išvardino ministras, kad jeigu mes surūšiuosime korupciją skyriais ar sritimis, kad tada ta korupcija gali būti, kova su korupcija gali būti veiksmingesnė? Tą logistinį darbą jie atlieka kaip ir nelegaliai, žiūrint plačiai atremtomis taisyklėmis? O dėl tos lobistinės veiklos, ar priemonių plane yra numatyta, kaip būtų galima įteisinti, arba, na įzmoginti tą lobistinę veiklą, kad ji taptų vertinama, taip pat, kaip, kaip kitose vakarų valstybėse? Prieškambarį. Bet, bet Ministrui, paprašysim, kad jisai į tą klausimą atsakytų jisai netrukus, iš karto po reklamos, ir toliau mes kalbėsime ne tik tai apie registruotus ir neregistruotus lobistus, ar korupcija teisėkuroje, bet ir kitose gyvenimo srityse. Teisė žinoti šiandieną kalba nelabai linksma tema, apie korupciją ir kaip padaryti, kad būtų linksmiau, tai yra, kad jos sumažėtų? Ir prieš reklamos pauzę, žurnalo „Veidas“ leidėjas užsiminė apie žurnalo skaitytojų apklausą, per kurią žmonės pareiškė, kad vienais iš pagrindinių lobistų būtų linkę laikyti du parlamentarų ir norėjimo, kad ministras replikuotų į tai, nes kaip ir sulaukė priekaištų, kodėl ministras niekur nieko nedaro. Na kaip tik šiomis dienomis daug kalbama

yra, apie viešųjų pirkimų tarnybos vadovo pareiškimą, kad, na spaudžia kas netingi, arba kaip sakė seimo pirmininkė, kad jam poitinį spaudimą darė visų valdančiųjų partijų atstovai, jūs kaip ir tiesiogiai kuruojate šios tarnybos darbą, tai ar jau, kas nors paaiškėjo, kas, iš tikrųjų ir koki spaudimą darė, ar tebelaukiate teisėsaugininkų tyrimo išvadų? Ponas Plitnykas, berods, pernai vasarą yra sakęs, kad didžiausia grėsmė arba galimybė atrasti neskaidrumui, tai yra kaip tik rašant konkurso nuostatus ir štai man tiesiog į nagus pateko, visiškai netyčia, ir nebūtinai pats svarbiausias, bet labai iliustratyvus pavyzdys – viena bendrovė skelbia konkursą rengti televizijos ir radijo laidas, dėk to aš ir gavau šitą dokumentą, labai nesistengdama jį gauti, tai štai koks įdomus dalykas: sausio 28 dieną yra paskelbtas konkursas, vasario 1 diena yra dokumentų pateikimų terminas, na 28 sausio buvo penktadienis, vasario 1 yra antradienis, tai realiai, turint galvoj, kad reikia paruošti aibes visokių formų, gauti pažymų ir taip toliau ir panašiai, tai nori nenori peršasi išvada, kad, iš tikrųjų, visi laimėtojai yra žinomi, nes net gi neatitinka pačių konkurso sąlygų, nes nebelieka tų keturių dienų prašyti patikslinti, ką perka ta perkančioji organizacija, tai bet ar tam reikia kažkokių didelių reforminių dalykų, ar na tiesiog, vieną kartą trenkti per nagus, kad taip nebebūtų? Čia yra šių metų, sausio 28 dienos dokumentas, tai matyt šitam dar neatėjo eilė. Bet, pone Šindeiki, tada aš jau įsiterpsiu, kiek yra buvę atvejų, kai, iš tikrųjų, atrodo, privatūs aukotojai paaukoja tą, be vieno lito maksimaliai leistiną sumą, vėliau paaiškėja, kad tai yra keletą metų darbo neturintis pedagogas arba panašiai ir taip toliau ir visa kita, bet vėl gi, ar tai išspręstą tą problemą, kad dalis tų pinigų vis tiek plaukios šešėlyje? Na, bet to višumo, atrodo, užtenka, bet vėl gi, grįžkime dar kartą, nežinau ar tikrai reikia grįžti, bet norėtusi pabrėžti, kad tai dar nereiškia, kad neliks šešėlinių pinigų, ar ne? Bet jeigu mes jau pradėjome nuo to, ir kaip ministras savo bloge rašo: koks yra pirmas žmogaus klausimas patekus gydymo įstaigoje į palatą, palatos draugams, o dažniausiai būna: kam ir kiek duoti, tai grįžkime truputį prie sveikatos apsaugos sistemos, nes lygiai taip pat kaip ir įstatymų leidyba, š tikrųjų, nematoma, tačiau paliečia visus šalies žmones, taip medicina ir sveikatos apsauga, irgi paliečia kone visus, ir mūsų žiūrovas, ponas Gediminas, klausia, kad, jeigu jau apie tai kalbam, juk žiniasklaida rėkia apie medikų korupciją, tačiau jis sako negirdėjęs atvejų, kad būtų sulaikytas koks nors kyšio prašęs ar jį paėmęs medikas, jis sako žinantis kodėl, na turbūt galima nuspėti, tai vėl gi, ar čia užtenka kažkokių vienkartinų akcijų, ar, gal būt, na vieno ryškaus ir garsiai nuaidėjusio pavyzdžio? O ką reiškia ambicingesnis tikslas ir kaip jo pasiekti, kas būtų, turbūt, dar svarbiau? Palaukit, jūs bandot, bandot, bet kaip yra tos 152 kontroliuojančios konstitucijos, taip ir tebėra visą laiką, tai kodėl? Gerai, tada noriu paprašyti, kad ponas Žilius įvertintų tai, kad vėl gi metai, po metų yra kalbama apie tai, kad per viešuosius pirkimus yra sumokami vidutiniškai trisdešimčia procentų daugiau negu yra tikroji prekės ar paslaugos perkamos vertė ir vėl gi, ar, ar jūs tikite, kad įgyvendinus tą planą, keturioliktų metų pabaigoje, jau nebekalbėsime nei puse lūpų, nei ne puse lūpų, apie tai, kad kainos yra dirbtinai

sukeliamos ir, kad iš to punta tos pačios politinės partijos, kurių populiarumas, kaip ir seimo yra labai žemas? Aš labai atsiprašau, bet apie tai, kaip sekasi pagauti tuos, kurie bando ir piktnaudžiauja mes kalbėsime vėl po visai neilgos pertraukos. Teisėj žinoti kalbame apie vis dar pasitaikančią korupciją ir ką daryti, kad jos pasitaikytų vis mažiau? Prieš pertrauką kalbėjome, tiksliau ministras kalbėjo, apie tai, kad, na, pavyzdžiui, įkalinimo įstaigose, galimą parduoti kone orą ir čia jau replikuoti norėtų du kiti mūsų laidos pašnekovai, ir seniausia laukia ponas Šindeikis, nebūtinai apie kalėjimus ir orą. Net, galų gale, geras gydytojas jis nebeturi asmeninio savo gyvenimo. Bet kuomet tada jūs galėtumėte paaiškinti, kad na štai Gruzija, iš tikrųjų, tvarkosi, o Lietuva pagal 2009 metų duomenis, skaičiuojant tuos kurie yra davę ar pripažinę davę kyšį, yra vienoje grupėje su Azerbaidžianu, Bolivija, Kenija, Iraku, Mongolija, Rusija? Sakė, kad ne taip suskaičiuo. Jūs paminėjote, tą smulkiosios korupcijos problemą, tačiau štai kažikurių ekspertų teigimu, kiekvienais metais Lietuvoje yra kyšiams išleidžiama iki pusantro milijardo litų, tai ar tikrai čia galim kalbėti, kad na didžioji, ar liūto dalis yra ta smulkioji korupcija? Na, pone vice ministre, jūsų ir jūsų kuruojamos institucijos, tai, turbūt, susiduria ne su smulkiaja korupcija, nes ten tiesiog su ja nebūtų ką veikti? Prieš kiaulių gripą. Na mes vėl grįžome prie to, nuo ko pradėjome, ne, kaip ponas Šindeikis sakė, kad, iš tikrųjų, na ta vėl gi labai svarbi korupcijos dalis pareina nuo seimo, nors iš pradžių gal taip ir nepagalvotum, nes įstatymų leidyboje tai ji tiesiogiai teisėkūroje dalyvauja lyg ir ne tiek daug žmonių, vėl gi tie patys ekspertai, kuriais remiasi ir, ir vyriausybė rengdama kovos su korupcija dokumentus, sako, kad : kovai su korupcija efektyviai panaudotas vienas litas, leistų sutaupyti keturis litus, aš noriu paklausti pono Šindeikio, ką jūs darytumėte, jeigu jūs būtumėte tos programos rengėjas ir kokie būtų jūsų siūlymai, nes kol kas ta programa, atrodo, jūs mažiausiai tikite? Na ir ponas Žilius dar norėjo replikuoti. Ne, vienas pralaimėjimas tų pasisakymų karuose, tai gal nelabai ir liūdina, yra kad ministras liepė stabdyti potvarkį, beveik du milijonus teigiamųjų vyriausybės sprendimų viešinimui, kai tuo tarpu, kai kurių vyriausybės narių tu net su šautuvu negalėtum prisikviesti į laidą, kur jis galėtų ta daryti nemokamai. Bet deja, mūsų laikas baigėsi, tai aš tegaliu padėkoti laidos dalyviams ir žinoma žiūrovams.

2011 metų vasario 9 dienos laidos „Teisė žinoti“ stenograma

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Ilgųjų balsių

[a·] (a, a); [e·] (e, e); [ɛ·] (è); [i·] (y, i); [o·] (o); [u·] (ū, u)

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Sveiki, teisė žinoti šiandieną apie tai, ar iš tiesų baigėsi Jungtinėse valstijose prasidėjusi, per Europą nusiritusi ir Lietuvą gerokai pamurkdžiusi ekonomikos krizė. Kokios pamokos išmoktos ir kokios ne, kokių išvadų padarytos, o kokios dar laukia? Šiandieną teisėj žinoti apie tai diskutuoja: finansų analitikas Stasys Jakeliūnas, ponias Birutė Vėsaite - seimo ekonomikos komiteto narė ir, ir ponas Vitas Matuzas - seimo biudžeto ir finansų komiteto pirmininko pavaduotojas. Ponas Stasys Jakeliūnas kaip tik šiandien paskelbė tekstą, kuriame sako, kad Jungtinės valstijos ir Europa vis dar pato didžiausia per pastaruosius aštuoniasdešimt metų finansų ir ekonominę krizę, kurią sukėlė menkai prižiūrima ir ydingomis paskatomis, bei labai rizikingais verslo modeliais grįsta finansų sistema, bankai ir kiti finansų tarpininkai įvairiais būdais ir priemonėmis, siekdami kuo didesnių ir greitesnių pelnų, pastaruosius keliolika metų skatino privataus sektoriaus išsiskolinimą, taip sukeldami nekilnojamojo turto, vartojimo ir lūkesčių burbulus. Aš noriu paklausti pono Jakeliūno, tai vis dėlto jūs manytumėte, kad ta krizė, nepaisant visokių optimistinių Lietuvos vadovų, įvairių lygmenų pareiškimų, dar Lietuvoje nesibaigia? Mielieji žiūrovai, ką jūs galvojate apie šios dienos temą ir kokie būtų jūsų klausimai ar komentarai, jūs galite parašyti mums elektroniniu paštu, adresas yra: teisėzinoti@lrt.lt, o aš noriu paklausti pono Vito Matuzo, taigi ponas Jakeliūnas sako, kad toli gražu dar neįėjame to atsigavimo, kurį kartais, iš tiesų, mėgsta deklaruoti vyriausybės atstovai, jūs kaip valdančiosios daugumos atstovas, ar galite atremti priekaištus, kad, iš tikrųjų, ta padėtis nėra tokia gera ir kad eksporto atsigavimas deja nedžiugina visų likusių šalies gyventojų taip kaip, kaip norėtų džiaugtis vyriausybė? Ne, bet nekalbėti, turbūt irgi nebūtų geras dalykas. O kas jį kaltina šiandien, kad jis kalbėjosi teisybę? Na sprendžiant, aš nežinau, ką jūs skaitot, ką jūs girdit, bet aš labiau atsimenu, kad daugiau kaltinamas buvo Gediminas Kirkilas ir socialdemokratų kontroliuojama vyriausybė. Gerai. Aš ir norėjau sakyti, kad jums reikia tartis ne su ponu Jakeliūnu, iš pradžių, o su ponias Vėsaite, tai galim ir paklausti, ką ji apie tokį siūlymą galvoja? Aš tikiuosi, kad mes tikrai apie tai padiskutuosim visai netrukus, po visai neilgos reklaminės pertraukos, likite su

mūsų televizija. Teisė žinoti šiandieną kalba apie tai, ar Lietuvoje pasibaigė krizė ir kokius požymius reikėtų laikyti tos krizės pabaiga, tai pat ar padarytos išvados, ar pasimokyta ateičiai. Ir turime mūsų žiūrovų klausimą, ponas Algirdas rašo: Lietuvos komerciniuose bankuose susikaupė apie 25 milijardus privačių piliečių indėlių, jis klausia, kodėl vyriausybė iš Lietuvos gyventojų beveik nesiskolina, bet skolinasi aptarnavimui, palūkanoms ir dalies skolos padengimui, na vyriausybės atstovai mes čia neturime, tačiau teisybės dėlei reikėtų pasakyti, kad vyriausybė, na naudoja toki skolinimosi metodus, tačiau yra sakiusi, bent jau finansų ministrė, kad toks modelis nėra labai populiarus Lietuvoje. Ir kitas mūsų žiūrovas, ponas Giedrius klausia: kokios bus ilgalaikės valstybės nežaboto skolinimosi pasekmės Lietuvai ir jis rašo, kad krizės metu žymiai išauga emigracija, todėl tai tiesiogiai paveiks Sodros ir valstybės biudžetus, kokie žingsniai numatomi emigracijos sukeltam biudžeto surinkimo sumažėjimui spręsti? Galim paklausti pono Matuzo. Na savo laiką, tas geresnes sąlygas buvo sudariusi ir Airija ne tik Izraelis sudarė tas geras sąlygas, tačiau mūsų žiūrovas klausia: kaip ketinama, na kompensuoti biudžeto surinkimą, ir matyt klausimas yra tame, ar didinant dalį tiems, kurie liko, nes tuo pačiu neskatiname mūsų žmonių vėl gi, duot dabar išvažiuoti. Ne, tai nereikia labai daug, aptarkime tuos, kurie bent jau įvardinti buvo. Gerai, o jeigu taip linktume grįžti atgal, ką jūs pats paminėjote, apmokestinti ne darbą, o kapitalą, aš sutinku, kad tai nėra konservatorių pats didžiausias troškimas, bet konservatoriai labai kalba apie solidarumą. Bet ar jūs pradėsit tas diskusijas, ar praeis tie pora mėnesių ir jūs taip ir liksit pasirengę pradėti diskusijas? Ar spėsit po poros metų įgyvendinti? Galima. Aš norėčiau. O, pone Matuzai, parodykit jūs man tas pritrauktas investicijas, labai atsiprašau. Aš manau, kad ne tik man reikia. Tai devintais metais, jau kalbėkime atvirai, buvo krizė ir tos investicijos nebuvo labai gausios. Gerai, bet kokio yra investicinis lengvatas, nes laidoj buvo paminėta, kad investicijų negali šiaip sau suvilioti, joms kažką reikia pasiūlyti, ką Lietuva gali pasiūlyti investicijoms, ir ką ji siūlo? Pradėsite diskutuoti? Apie tai, koks yra centrinio banko vaidmuo ar koks jisai galėtų būti ir turėtų būti, mes vėl gi po neilgos reklamos. Teisė žinoti šiandieną aiškinasi: ar krizė Lietuvoje pasibaigė ir ar galima džiaugtis nieku daugiau nebedarant? Mūsų žiūrovas, ponas Audrius, pasirašo kaip bušimasis emigrantas, tiesiog primena ir studijos svečiams, politikams, ir politikams ne studijoje, prašydamas: baikite naudoti junginius: reikėtų padaryti, nuspręsti, apsvarstyti, ir sako: tiesiog imkite ir darykite. Tai noriu ir paklausti ne politiką, o pono Stasio Jakeliūno. Štai jūs sakote, kad pastarųjų savaičių įvykiai Egipte ir kaimyninėse jo valstybėse yra akivaizdi iliustracija, kaip finansų krizė transformuojasi ir gali transformotis į socialinę ir politinę, Lietuvoje tokių neramumų nekyla, tas tiesa, tačiau, ką reikėtų padaryti, kad tikrai nekiltų arba, kitaip tariant, kokios turėtų būti krizės išmokytos pamokos? Jūs turit galvoje tos krizes, kuri buvo devintajame, nu devyniasdešimtųjų metų, ne šios krizės? Tai norėčiau poną politiką paklausti, kodėl štai iš tiesų taip yra, kad na tvarkoj Švedijos bankai čia veikia ir Švedijos rigzdaugui rūpi kokia yra čia ekonominė padėtis, bet ne gi

Lietuvai rūpi mažiau, kad mūsų komitetuose, tokių ar panašių klausimų, na visgi tebetenka laukti? Na nelabai laimingai, turėjo susimąžinti atlyginimą, nes tarsi jis pats vienas liko kaltas už visa tai, kad ir kitų išvadų nepadaryta. O kur ta pati reforma? Bet, pone Matuzai, klausimas, turbūt, yra, iš tikrųjų, nė viena ekonomika nefunkcionuoja išsiskolindama, bet ar bėda nėra, ta kad Lietuva skolinasi ne ekonomikai skatinti, o pravalgo tuos pinigus ir kur yra radikali viešojo sektoriaus reforma, kur yra Sodros reforma, nes tos skolos tik projektuojasi ateityje? O kas yra artimiausiu metu, atsiprašau labai? Žadate tartis ir diskutuoti? Įdomu kuriais laikais ir kuri valdžia sugebėjo, kad tie rinkos mokymo centrai būtų efektyvūs, tai, mieli politikai ir kiti studijos svečiai, deja mūsų laikas pasibaigė, bet aš dar panaudosiu dešimt sekundžių, noriu paskaityti pono Pauliaus laišką, kuris sako, ir tai manau yra, na simptomatiška, kad didžiausia krizės problema, kad valdžia dar iki šiol ginčijasi, kas blogiau dirbo ar dirba, ir ko gero, deja ši laida ir jūsų ginčas tą gali patvirtinti, bet kokiu atveju, ačiū už bandymus išsiaiškinti, ačiū už laiką, ačiū už diskusiją, ačiū žiūrovams.

2011 metų vasario 9 dienos laidos „Teisė žinoti“ stenograma

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Dvibalsiai [ie]; [uo]

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Sveiki, teisė žinoti šiandieną apie tai, ar iš tiesų baigėsi Jungtinėse valstijose prasidėjusi, per Europą nusiritusi ir Lietuvą gerokai pamurkdžiusi ekonomikos krizė. Kokios pamokos išmoktos ir kokios ne, kokios išvados padarytos, o kokios dar laukia? Šiandieną teisėj žinoti apie tai diskutuoja: finansų analitikas Stasys Jakeliūnas, ponias Birulė Vėsaitė - seimo ekonomikos komiteto narė ir, ir ponas Vitas Matuzas - seimo biudžeto ir finansų komiteto pirmininko pavaduotojas. Ponas Stasys Jakeliūnas kaip tik šiandien paskelbė tekstą, kuriame sako, kad Jungtinės valstijos ir Europą vis dar puoto didžiausia per pastaruosius aštuoniasdešimt metų finansų ir ekonominė krizė, kurią sukėlė menkai prižiūrima ir ydingomis paskatomis, bei labai rizikingais verslo modeliais grysta finansų sistema, bankai ir kiti finansų tarpininkai įvairiais būdais ir priemonėmis, siekdami kuo didesnių ir greitesnių pelnų, pastaruosius keliolika metų skatino privataus sektoriaus įsiskolinimą, taip sukeldami nekilnojamojo turto, vartojimo ir lūkesčių burbulus. Aš noriu paklausti pono Jakeliūno, tai vis dėlto jūs manytumėte, kad ta krizė, nepaisant visokių optimistinių Lietuvos vadovų, įvairių lygmenų pareiškimų, dar Lietuvoje nesibaigia? Mielai žiūrovai, ką jūs galvojate apie šios dienos temą ir kokie būtų jūsų klausimai ar komentarai, jūs galite parašyti mums elektroniniu paštu, adresas yra: teisėžinoti@lrt.lt . o aš noriu paklausti pono Vito Matuzo, taigi ponas Jakeliūnas sako, kad toli gražu dar neįėjame to atsigavimo, kurį kartais, iš tiesų, mėgsta deklaruoti vyriausybės atstovai, jūs kaip valdančiosios daugumos atstovas, ar galite atremti priekaištus, kad, iš tikrųjų, ta padėtis nėra tokia gera ir kad eksporto atsigavimas deja nedžiugina visų likusių šalies gyventojų taip kaip, kaip norėtų džiaugtis vyriausybė? Ne, bet nekalbėti, turbūt irgi nebūtų geras dalykas. O kas jį kaltina šiandien, kad jis kalbėjo teisybę? Na sprendžiant, aš nežinau, ką jūs skaitot, ką jūs girdit, bet aš labiau atsimenu, kad daugiau kaltinamas buvo Gediminas Kirkilas ir socialdemokratų kontroliuojama vyriausybė. Gerai. Aš ir norėjau sakyti, kad jums reikia tartis ne su ponu Jakeliūnu, iš pradžių, o su ponias Vėsaitė, tai galim ir paklausti, ką ji apie tokį siūlymą galvoja? Aš tikiuosi, kad mes tikrai apie tai padiskutuosim visai netrukus, po visai neilgos reklaminės pertraukos, likite su mūsų televizija. Teisė žinoti šiandieną kalba apie tai, ar Lietuvoje pasibaigė krizė ir kokius

požymius reikėtų laikyti tos krizės pabaiga, tai pat ar padarytos išvados, ar pasimokyta ateičiai. Ir turime mūsų žiūrovo klausimą, ponas Algirdas rašo: Lietuvos komerciniuose bankuose susikaupė apie 25 milijardus privačių piliečių indėlių, jis klausia, kodėl vyriausybė iš Lietuvos gyventojų beveik nesiskolina, bet skolų aptarnavimui, palūkanoms ir dalies skolos padengimui, na vyriausybės atstovų mes čia neturime, tačiau teisybės dėlei reikėtų pasakyti, kad vyriausybė, na naudoja tokį skolinimosi metodą, tačiau yra sakiusi, bent jau finansų ministrė, kad toks modelis nėra labai populiarus Lietuvoje. Ir kitas mūsų žiūrovas, ponas Giedrius klausia: kokios bus ilgalaikės valstybės nežaboto skolinimosi pasekmės Lietuvai ir jis rašo, kad krizės metu žymiai išauga emigracija, todėl tai tiesiogiai paveiks Sodros ir valstybės biudžetus, kokie žingsniai numatomi emigracijos sukeltam biudžeto surinkimo sumažėjimui spręsti? Galim paklausti pono Matuzo. Na savo laiku, tas geresnes sąlygas buvo sudariusi ir Airija ne tik Izraelis sudaro tas geras sąlygas, tačiau mūsų žiūrovas klausia: kaip ketinama, na kompensuoti biudžeto surinkimą, ir matyt klausimas yra tame, ar didinant dalį tiems, kurie liko, nes tuo pačiu neskatiname mūsų žmonių vėl gi, duot dabar išvažiuoti. Ne, tai nereikia labai daug, aptarkime tuos, kurie bent jau įvardinti buvo. Gerai, o jeigu taip linktume grįžti atgal, ką jūs pats paminėjote, apmokestinti ne darbą, o kapitalą, aš sutinku, kad tai nėra konservatorių pats didžiausias troškimas, bet konservatoriai labai kalba apie solidarumą. Bet ar jūs pradėsit tas diskusijas, ar praeis tie pora likę metų ir jūs taip ir liksit pasirengę pradėti diskusijas? Ar spėsit po poros metų įgyvendinti? Galima. Aš norėčiau. O, pone Matuzai, parodykit jūs man tas pritrauktas investicijas, labai atsiprašau. Aš manau, kad ne tik man reikia. Tai devintais metais, jau kalbėkime atvirai, buvo krizė ir tos investicijos nebuvo labai gausios. Gerai, bet kokio yra investicinės lengvatos, nes laidoj buvo paminėta, kad investicijų negali šiaip sau suvilioti, joms kažką reikia pasiūlyti, ką Lietuva gali pasiūlyti investicijoms, ir ką ji siūlo? Pradėsite diskutuoti? Apie tai, koks yra centrinio banko vaidmuo ar koks jisai galėtų būti ir turėtų būti, mes vėl gi po neilgos reklamos. Teisė žinoti šiandieną aiškinasi: ar krizė Lietuvoje pasibaigė ir ar galima džiaugtis nieko daugiau nebedarant? Mūsų žiūrovas, ponas Audrius, pasirašo kaip būsimo emigrantas, tiesiog primena ir studijos svečiams, politikams, ir politikams ne studijoje, prašydamas: baikite naudoti junginius: reikėtų padaryti, nuspręsti, apsvarstyti, ir sako: tiesiog imkite ir darykite. Tai noriu ir paklausti ne politiko, o pono Stasio Jakeliūno. Štai jūs sakote, kad pastarųjų savaičių įvykiai Egipte ir kaimyninėse jo valstybėse yra akivaizdi iliustracija, kaip finansų krizė transformuojasi ir gali transformotis į socialinę ir politinę, Lietuvoje tokių neramumų nekyla, tas tiesa, tačiau, ką reikėtų padaryti, kad tikrai nekiltų arba, kitaip tariant, kokios turėjo būti krizės išmokytos pamokos? Jūs turit galvoje tos krizės, kuri buvo devintajame, nu devyniasdešimtųjų metų, ne šios krizės? Tai norėčiau ponų politikų paklausti, kodėl štai iš tiesų taip yra, kad na tvarkoj Švedijos bankai čia veikia ir Švedijos rigzdaugui rūpi kokia yra čia ekonominė padėtis, bet ne gi Lietuvai rūpi mažiau, kad mūsų komitetuose, tokių ar panašių klausimų, na visgi tebetenka laukti?

Na nelabai laimingai, turėjo susimąžinti atlyginimą, nes tarsi jis pats vienas liko kaltas už visa tai, kad ir kitų išvadų nepadaryta. O kur ta pati reforma? Bet, pone Matuzai, klausimas, turbūt, yra, iš tikrųjų, nėra viena ekonomika nefunkcionuoja įsiskolindama, bet ar bėda nėra, ta kad Lietuva skolinasi ne ekonomikai skatinti, o pravalgo tuos pinigus ir kur yra radikali viešojo sektoriaus reforma, kur yra Sodros reforma, nes tos skolos tik projektuojasi ateityje? O kas yra artimiausiu metu, atsiprašau labai? Žadate tartis ir diskutuoti? Įdomu kuriais laikais ir kuri valdžia sugebėjo, kad tie rinkos mokymo centrai būtų efektyvūs, tai „mėli politikai ir kiti studijos svečiai, deja mūsų laikas pasibaigė, bet aš dar panaudosiu dešimt sekundžių, noriu paskaityti pono Pauliaus laišką, kuris sako, ir tai manau yra, na simptomatiška, kad didžiausia krizės problema, kad valdžia dar iki šiol ginčijasi, kas blogiau dirbo ar dirba, ir ko gero, deja ši laida ir jūsų ginčas tą gali patvirtinti, bet kokių atveju, ačiū už bandymus išsiaiškinti, ačiū už laiką, ačiū už diskusiją, ačiū žiūrovams.

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Ilgųjų balsių

[a·] (a, ą); [e·] (e, ę); [□·] (ė); [i·] (y, į); [o·] (o); [u·] (ū, ū)

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Labas vakaras. Eteryje „Valanda su Rūta“ ir Radžim. Dėkui tau, Radži, už tą čigono meilę. Prisėsk ant mūsų raudonos sofutės, netrukus pasikalbėsime. Labas vakaras dar kartelį čia susirinkę ir labas vakaras gerbiami televizijos žiūrovai. Jau antra savaitė televizijos atrodo net braška nuo istorijų apie Radži kilmę, o televizijos žiūrovai pasipiktinę rašo laiškus į jų redakcijas. Na o romų bendruomenė galanda keršto peilius ir kuria savo teismo laužą. Ar gali taip būti, kad šis jaunas vaikinai užaugęs vaikų globos namuose ir padaręs stulbinamą karjerą, jo vardas Radži, gali būti brolio ir sesers vaikas? Šis skandalas būtent nuo to ir prasidėjo, kai tokia informacija viešai per televiziją paskelbė Vilniaus taboro baronas, Stepas Visockas. Atsisakysiu ir pavardės ir savo karjeros, neapsikentęs spaudimo ir to, kad bet kas gali viešai knistis po jo asmeninį gyvenimą, žurnalistams teškę Radži ir nusprendė kreiptis į teismą, kad šis jį apgintų. Tuo tarpu visuomenė kaip niekada iki šiol užvėrė aštri diskusija: ką gali žurnalistai viešinti ir kada, vis dėlto, pravartu pasakyti stop? Šį vakarą į mūsų studiją ne be reikalo atvyko ir čigonų taboro iš Panevėžio romai. Taip pat šį vakarą dalyvauja Panevėžio vaikų globos namų vadovai, kuriuose užaugo Radži. Ir taip pat šį vakarą jūs matote ne vieną žinomą žmogų. Jie kaip niekas kitas žino, ką reiškia, kai jų gyvenimai narpliojami viešai, kartais net tokie dalykai, kurių apskritai galbūt net nėra buvę. Radži istorija, tai yra riba, taip sako jie. Na ir pirmasis mūsų šio vakaro pašnekovas be abejonės Radži. Labas vakaras, Radži. Sakyk, kai prieš kelerius metus, tu pirmą kartą lipai į sceną, kai troškai tapti žvaigžde, kai to norėjai, ar tu galvojai ir galėjai patikėti, kad taip gali atsitikti, kad po kurio laiko štai būsi tokioje situacijoje, sėdėsi čia ir teks gintis. Radži, bet tu buvai tiek įpykęs, ir ko gero tas pyktis nėra atslūgęs, kad sakei kad palikite mane ramybėje, aš noriu net pasikeisti pavardę ir atsisakyti karjeros, ar apie tai buvo tada šovusi mintis, galėjo būt tokia mintis? Nesitikėjai, kad taip gali būt? Temperamentu. Raždi o tu sakei, kad televizijai ir apskritai žiniasklaidai žurnalistams esi iš vienos pusės labai dėkingas. Televizija surado tavo šeimą, parodė kas yra, nežinau, kas yra tėtis, mama, senelis, ar ne? Pagaliau parodė, kad tu ne vienas ir dėl to tu tarsai manei, kad elgtis labai atvirai, pasakoti apie save tai tarsai savotiška tokia ir pareiga tavo. Tai aš teisingai supratau? Nes tu

buvai pakankamai atviras su žiniasklaida. Kur čia ta riba? Ar jinai jau senai peržengta? Jums tai buvo šokas? Jūs manėt kad tai yra pokštas? Kokia reakcija pirmoji? Aš suprantu, kad jus kitaip tariant, prirėmė prie durų, taip? Virginijau, jūs norite pasakyti, kad tai yra šiaip verslas, ar ne? Kiekvienas parduoda, tai ką turi? Palaukit, tuoj, tuoj išsiaiškinsim. Taip Virginijau, klausom. Palaukit, bet ar tai svarbiausia? Lovos reikalai, kitaip tariant, ane? Tai yra peržengta riba, jūs sakote? Virginijau. Apie baudžiamumą tuoj pasikalbėsime. Virginijau, aš norėjau paklaust. Kuriam daininkui, Radži? Tai palaukit! Virginijau, kaip jūs manote, ar čia yra peržengta riba? Galų gale žurnalistinės etikos ir panašiai? Ar apskritai egzistuoja šitame versle kažkokios ribos? Bet ar jūs išivaizduojat tokią informaciją mesti į viešumą? Broliu ir sesers vaikas, mūsų visuomenėje. Radži jūs eisite ginti savo, nežinau, garbę, orumą, savo paties gyvenimą į teismą? Jūs nusprendėt taip daryti, tiesa? Sakykit man toki dalyką, o kaip jūs jaučiatės apskritai: kai televizijoje, viešoje erdvėje yra, na kalba jūsų artimi žmonės – mama, pasakoja apie savo meilės nuotykius, jūsų pavardę visur? Ta prasme, kai viešai diskutuojama apie jūsų labai labai asmeninius dalykus? Koks tai jausmas, papasakokit mum. Bet jūsų paties reakcija kokia yra? Bet apie jus kalba. Kaip jums atrodo iš kur šita informacija apskritai galėjo kilti? Kam tai į galvą galėjo šauti? Jūsų ši vakara dalyvauja ir tėtis šalia. Labas vakaras, Radži. Iš kur šita informacija, kaip jūs manot? Kaip šita istorija? Nusisukt, jūs turit omenų? Jūs paklausti? Radži sakykit, jūs esate šio jauno vaikinio tėvas? Per dvidešimt trejus metus, jūs kontaktavot su juo kažkaip tai? Bendravot? Kaip jūs bandėt padėti jam, palaikyti ir taip toliau? Kokie apskritai jūsų santykiai? Jūs jaučiatės skolingas? Radži, sakykit, o ką reiškia ir kiek galbūt kainuoja, kaip įmanoma, romui čigonui šitiek pasiekti Lietuvoj? Tiek kiek pasiekė Radži, ką jis padarė, kiek prasimušė? Radži. Radži, kiek jūs kartu matėtės su tėvu? Abiejų jūsų klausiu. Abiejų. Kiek iš viso kartu esat matėsi? Kiek? Radži, o kas tavo šeima, artimiausi žmonės? Ne, dabar aš klausiu apie jaunesnįjį Radži. Kas tavo yra artimiausi žmonės? Kas yra tavo ta šeima, kurie palaiko tave? o sakyk, kaip tą skandalą išgyveno tavo artimiausi žmonės? Siaubingai? Kaip? Radži sakykit, o jūs esat, jūs šiaip esat stiprus žmogus, tiesa? Aš noriu pakviesti į studiją Vilniaus tabaro baroną Steponą Viscoką. Tai yra tas žmogus, kuris prieš gerą savaitę viešai televizijoje paskelbė štai tokią skandalingą informaciją. Užeikit Stepai. Labas vakaras, prisėskit čia. Labas vakaras, Stepai. Apie jus čia kalbėjom, apie jūsų skandalingą teiginį, apie Radžio šaknis, apie jūsų tą interviu, kuris sukėlė tokį skandalą, na sakyčiau šiaip, Lietuvoj. Ką jūs norit pasakyti, šį vakarą dalyvaudamas čia? Jis iš tėvų tą istorija jau išgirdo. Stepai, o jūs manote, kad tai viešai galima skelbti, tokią informaciją, jūs išvaizduojat, kokią audrą tai sukelia ir kas, kaip jaučiasi? Pavyzdžiui kokius pasekmes yra? Jūs apie tai galvojot kalbėdamas? Nes Radžis iš esmės nė prie ko, jis tėvų negali pasirinkti. Jūs atsiprašote už tą informaciją, kurią. Radži, o jūs tikit nuoširdumu atsiprašymo? Stepai, ar tiesa, kad jūs buvot pabėgęs ir pasislėpęs iš tabaro? O kur jūs buvot? Niekaip negalėjom jūsų... Ar čigonui, romui viešinti savo šeimos asmeninius reikalus? Jie negali? Stepai, o apskritai,

jūs sakykit, o kaip žiniasklaida atsidūrė jūsų gyvenime? Jūs pats jiems paskambinote ir pasakėte, ar kaip čia ta informacija iš viso, kam čia šovė į galvą paklausti jūsų ar galbūt jūs specialiai pakišot tą informaciją? Kaip čia yra? Ar sumokėjote, vat kaip Radžis sako? Suprantu, bet kaip ta informacija? Bet iš tikrųjų kyla klausimas, man į galvą neateitų skambinti jums ir sakyti: ar Radži yra brolio ir sesers vaikas? Radži, mes tuoj pat paskambinsim ir pasikalbėsime su pačiu prodiuseriu. Stepai, papasakokit mums istoriją, kaip šita informacija pateko į viešumą? Ar tai buvo užduotas jums konkretus klausimas? Ar žiniasklaida, žurnalistai jau žinojo apie tai ko jie klausia, ar jūs leptelėjote? Radži sakykit, vyresniojo klausiu, o dabar kas laukia Stepą? Aš žinau, kad taboro žmonės yra baisiai pasipiktinę tuo. Kas tai yra? Kas tai yra teismas? Koks tai yra teismas romų tas savas teismas, kaip jūs sakot? Kas tai yra? Bet kokia tai baigtis? Aš tik noriu Onutės paklausti: jūs esate viena iš tų moterų, apie kurias ši vakarą kalbas Stepas, kuri per interviu, tą skandalingą interviu, taip čia viską sudrebino ir sujaukė kelių žmonių gyvenimus. Ta moteris, kuri patvirtino šią informaciją, jūs pasakėt, ar ne, kad Radži yra brolio ir sesers vaikas? Ką ši vakarą jūs veikiat čia? Dėl ko jūs atvažiavote, ką jūs norėjote pasakyti? O kaip iš tiesų? Tai jūs reiškias duodama interviu ir žiniasklaidai teigdama tokią informaciją iš emsės pamelavote? Kaip čia išeina? Bet Onute, jūs atsiemat dabar savo tuos žodžius, kuriuos davėt, taip? Onute, bet jeigu tai būtų teisybė? Jūs manote, kad tai būtų viskas gerai? Jum? Jeigu tai būtų tiesa? Vis dėl to pasirodytų, kad tai yra tiesa? Kaip tuomet? Jūs manote, kad tai viešinti yra tinkama? Tai nesusitūrėjote? Liežuviu nenulaukėte, kitaip tariant? Smagu kalbėtis buvo su ta žiniasklaida? Kaip čia buvo? Ką gi dabar mes pasuksime prodiuseriui, Kristupui Krivickui. Tai yra tos laidos vadovas, tos laidos prodiuseris, kuri būtent ir sukėlė šį skandalą ir paleido, na, tą informaciją apie Radži kilmę. Labas vakaras, Kristupai. Tai aš kaip tik ir prie reikalo, kitaip tariant. Iš kur jūs Kristupai sužinojot, kad Radžio tėvas ir mama, brolis ir sesuo? Sakykit, a, Kristupai, o jūs bandėt pavyzdžiui tikrinti tokią informaciją ar dėl to ar viešinti ar ne jūs? Sakykit Kristupai, o jūs kaip manot, jums nekilo apskritai abejonių, net jei tai būtų tiesa, ar ne, viešinti tai ar ne? Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit. Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit, nebuvo, nekilo apskritai abejonių, ar tokia stipri informacija, ar ne, tokia neigiama informacija apskritai verta viešinti? Galbūt reikėjo pamiršti..? O sakykit Kristupai, o jūs kaip manot, jums nekilo apskritai abejonių, net jei tai būtų tiesa, ar ne, viešinti tai ar ne? Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit. Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit, nebuvo, nekilo apskritai abejonių ar tokia stipri informacija, ar ne, tokia neigiama informacija apskritai verta viešinti? Kokį kelią Kristupai atsiprašau? Kristupai, Kristupai, sekundėlė! Kristupai. Kristupai. O. Čia turit keletą klausimų iš Radžio. Klausom, Radži. Truputėli, Kristupai. Kristupai. Kristupai. Kristupai. Situacija buvo gerokai kitokia. Jūs. Tiesiog Radži kreipėsi į mus jau pagalbos. Aš tik noriu užtvirtinti jūsų poziciją: jūs tikinate, kad jokių nusikaltimų jūs čia nepadarėte ir nematote skirtumo ką viešinti, ar meilės trikampius, kaip Jūratė čia dalyvaujanti sako, ar šiaip jau tokia, na, sakykim, dramatiška

istorija? Tai nėra skirtumo, anot jūsų? Čia riba nebuvo pažeista. Aš tik klausiu. Mes turim atsakyma. Ačiū labai, Kristupai. Kristupai, ačiū labai jums už pokalbį, gaila, kad negalėjot dalyvauti. Gal ir ne gaila. Virginijau, sakykit, tai yra jūsų kolega, tai yra mūsų kolega, ar ne? Jūs galite pakomentuoti kaip jūs manot, kaip žurnalistas vat šio skandalo, ką jūs manot apskritai apie šį skandalą? Tokią diskusiją? Peržengta riba? Pažeistas koks nors įstatymas ir taip toliau ar čia tikrai taip galima? Ar nėra skirtumo, iš tiesų? Dabar jūs apie mamą Radžio kalbate, taip? Virginijau, bet kame Radžio fenomenas yra? Jūrute, kame Radžio fenomenas? Kodėl jis yra toks, nežinau, visų mylimas, patrauklus? Kodėl tos visos istorijos aš nežinau kiek metu sukasi aplinkui, niekaip negesta? Kame čia yra beda? Jūs manot, kad Radži net nenukentės? Jūrute Šimanskytė. Galima pristatysiu žmogų: Jūrute Šimanskytė yra žurnalistė, taip pat yra knygu apie žinomų žmonių biografijas autorė, todėl ji puikiai išmano, kokios knygos yra perkamos, kokios yra graibstomos ir kokie straipsniai graibstomi, tiesa? Sakykit, apskritai, mūsų žiniasklaidoje egzistuoja ta riba ar ji nebeegzistuoja, taip kaip rodo šitas faktiškai atvejis? Kaip yra realiai? O kaip ji gali būti pasakyta? Valdemarai. Valdemaras yra advokatas, kuris puikiai išmano tas visas žvaigždžių gyvenimo peripetijas, kadangi tenka ginti teismuose jas, ar ne? Sakykit, jūs išklaupt tą istoriją ir ko gero joje taip pat gyvenat, puikiai žinot tas peripetijas čia? Ar čia kas nors pažeista? Gal be reikalo mes piktinamės, iš tikrųjų, nieko nelaimėsime? Tipiška kame? Tokių dažnai? Jūs išpėjat visas žymybes? O ką jie siekia? Uždirbt? Bet ar tokį. Suprantat bet ar tai. Jūs tikrai taip sakote, kad Lietuvoje nebėra ribų teisinių? Jūs tėvas, būtų galima pasakyti ir nieko tokio būtų. Valdemarai, ar tai yra tiesa, kad mes čia dirbantys televizijoje, ant scenos dainuojantys esame vieši ar nevieši? Ką sako? Kad mes vieši esam asmenys? O. Tai tegu pasakoją, bet Radži nenori. Ką jūs darytumėt? Ką jūs patartumėt Radži? O kaip prognozuojate? Bet kodėl jie privalėtų tai daryti? Gal jie nenori viešai daryti DNR? Kodėl jie privalo tai daryti? Kokios maždaug sumos galėtų kaip kompensacijos prašyti Radži už tai? Nesvarbu, bet vat jūs būdamas jo situacijoje? Palaukit, o kaip nubausti tą, kuris taip pasielgė? Kuo pavyzdžiui užsienio žvaigždės yra geresnės negu mūsų žvaigždės? Ten yra milijoninės sumos. Gal viena karta reikėtų priteisti milijoną ir daugiau nebūtų noro tai daryti? Sugebės. Dešimties tūkstančių litų? Bet realiai, kiek galėtų Radži prašyti už sugadintą sveikatą ir taip toliau? Radži o tu esi apgalvojęs kiek tu gali prašyt arba koks tavo tikslasėjimo į tą teismą? Nubausti? O kaip jūs kitaip nubausit, Radži? Bet o kaip jūs nubausit jeigu ne finansiškai? Jūs žinote geresnį svertą? Tai kiek čia reikėtų prašyt? Ir koks tas teismas bus? Kaip tai atrodys? O koks gali būti teismas? Kaip atrodo romų teismas? Ne. Kaip paprastai tai vyksta? Be abejonės mes ten ko gero ir nepateksim. Bet kaip paprastai, kokios bausmės yra tokiose teismuose? O pavyzdžiui? Dvidešimt trys. Tai kaip jūs sivaizduojat, jūs gi Lietuvoj gyvenat, kokios pinigų sumos reikėtų Radži prašyti? Jūs klausotės šitų istorijų, ar ne? Kaip Vilius sako, kad apskritai, žinomas žmogus yra visiškai neapsaugotas. Su juo galima kaip va su kažkokiu durneliu, jį volioti, daryti ką nori ir po

to pasakyti: ups. Kokia dizinformacija? Jolanta. Palaukit, palaukit, palaukit. Žirovai nesupras apie ką eina diskusija. Viliau, kodėl jūs ši vakarą dalyvaujate šioje temoje? Ir kuo jūs esat pasipiktinęs? Jūs sakėt, kad jūs. Jūs sakėt, kad apie jūsų žmoną yra dabar kuriamas tarsi gandas, kad ji arogantiška, tarsi monstrė ir taip toliau, ar ne? Violeta. Galima užduoti klausimą tai Violetai? Violeta, ar. Violeta, aš noriu paklausti. Jūrute. Galima užduoti pačiai Violetai klausimą? Tai iš tikrųjų, čia vėl gi toks, na nežinau, labai bulvarinis skandalas, bet vis dėlto, kad esat baisiai nepatenkinti dėl to, ar ne? Iš tikrųjų tėsėte tai stilistei suknele ir veida? Kodėl, kodėl jūs juokiatės? Virgi, jūs norėjot kažką pasakyti, ar ne? Apie Pronina šnekate ar apie ką? Žvaigžde? Žinomu? Į nežinoma? O jums nepapasakojė. Aš noriu dar pakalbint dar vieną žmogų čia sėdinti šalia Radži. Ieva Šimukauskienė. Visiška naujokė pramogų pasaulio, jums nebaisu? Jūs pusę metų pabuvote televizijoje ir kaip jums tas gyvenimas pasirodė, pajutot kas yra viešumo kaina? Kaip jums tai atrodo žmogui iš šono atėjusiam? O jūs nebijot kai visi pradės kalbėti apie jūsų skyrybas, dėl ko iš tiesų išsiskyrėt ir taip toliau? Kad vyrą pakalbint jūsų? O kaip jūs trachtuojat Radžio istorija? Jūs kaip tik, užvakar berods, dainavot, ar ne, per duetus, čia prieš keletą dienų dainavot, debiutavot kaip vedėja ir dainavot su Radži. Jautėsi jo, Radžio, elgesy pavyzdžiui visa tai? Parašėt tą vieneta. Bet kaip šita istorija jums dabar atrodo, kaip žmogui atėjusiam iš šono? Kaip jūs vertinat? Taip, klausom. Sigitai. Tai yra vaikų namų vadovas, kuriuose augo Radži. Aš atsiprašau. Kiek daug vaikų iš vaikų namų sugebėjo, na prasimušti? Ką reiškia vaikų namų auklėtiniui adaptuotis visuomenėje? Papasakokit šiek tiek apie tuos vaikų namus, kuriuose augo Radži. Paprastai, kokie vaikai ten? Kuo jie išskirtiniai iš kitų? Kuo? Jūs norit replikuot, Radži, ar ne? Taip. Ką gi, aš noriu jums labai padėkoti už šią, tokią sudėtingą diskusiją ir visai netrukus čia iš tiesų pakvips tikra čigoniška aistra. Sarė romai, pasitikite. Tuo tarpu aš su jumis atsisveikinu: iki kito ketvirtadienio. Dėkui, sudie.

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Dvibalsiai [ie]; [uo]

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Labas vakaras. Eteryje „Valanda su Rūta“ ir Radžim. Dėkui tau, Radži, už tą čigono meilę. Prisėsk ant mūsų raudonos sofutės, netrukus pasikalbėsime. Labas vakaras dar kartelį čia susirinkę ir labas vakaras gerbiami televizijos žiūrovai. Jau antra savaitė televizijos atrodo net braška nuo istorijų apie Radži kilmę, o televizijos žiūrovai pasipiktinę rašo laiškus į jų redakcijas. Na o romų bendruomenė galanda keršto peilius ir kuria savo teismo laužą. Ar gali taip būti, kad šis jaunas vaikinai užaugęs vaikų globos namuose ir padaręs stubinamą karjerą, jo vardas Radži, gali būti brolio ir sesers vaikas? Šis skandalas būtent nuo to ir prasidėjo, kai tokią informaciją viešai per televiziją paskelbė Vilniaus taboro baronas, Stepas Visockas. Atsisakysiu ir pavardės ir savo karjeros, neapsikentęs spaudimo ir to, kad bet kas gali viešai knistis po jo asmeninį gyvenimą, žurnalistams tėsė Radži ir nusprendė kreiptis į teismą, kad šis jį apgintų. Tuo tarpu visuomenė kaip niekada iki šiol užvirė aštri diskusija: ką gali žurnalistai viešinti ir kada vis dėl to pravartu pasakyti stop? Šį vakarą į mūsų studiją ne be reikalo atvyko ir čigonų taboro iš Panevėžio romai. Taip pat šį vakarą dalyvauja Panevėžio vaikų globos namų vadovai, kuriuose užaugo Radži. Ir taip pat šį vakarą jūs matote ne vieną žinomą žmogų. Jie kaip niekas kitas žino ką reiškia, kai jų gyvenimai narpliojami viešai, kartais net tokie dalykai, kurių apskritai galbūt net nėra buvę. Radži istorija, tai yra riba, taip sako jie. Na ir pirmasis mūsų šio vakaro pašnekovas be abejonės Radži. Labas vakaras, Radži. Sakyk, kai prieš kelerius metus, tu pirmą kartą lipai į sceną, kai troškai tapti žvaigžde, kai to norėjai, ar tu galvojai ir galėjai patikėti, kad taip gali atsitikti, kad po kurio laiko štai būsi tokioje situacijoje, sėdėsi čia ir teks gintis. Radži, bet tu buvai tiek įpykęs, ir ko gero tas pyktis nėra atslūgęs, kad sakei kad palikite mane ramybėje, aš noriu net pasikeisti pavardę ir atsisakyti karjeros, ar apie tai buvo tada šovusi mintis, galėjo būt tokia mintis? Nesitikėjai, kad taip gali būt? Temperamentu. Raždi o tu sakei, kad televizijai ir apskritai žiniasklaidų žurnalistams esi iš vienos pusės labai dėkingas. Televizija surado tavo šeimą, parodė kas yra, nežinau, kas yra tėtis, mama, senelis, ar ne? Pagaliau parodė, kad tu ne vienas ir dėl to tu tarsi manei, kad elgtis labai atvirai, pasakoti apie save tai tarsi savotiška tokia ir pareiga tavo. Tai aš teisingai supratau? Nes tu buvai pakankamai atviras su žiniasklaida. Kur čia ta riba? Ar jinai jau senai peržengta? Jums tai

buvo šokas? Jūs manėt kad tai yra pokštas? Kokia reakcija pirmoji? Aš suprantu, kad jus kitaip tariant, prirėmė prie durų, taip? Virginijau, jūs norite pasakyti, kad tai yra šiaip verslas, ar ne? Klekvienas parduoda, tai ką turi? Palaukit, tuoj, tuoj išsiaiškinsim. Taip Virginijau, klausom. Palaukit, bet ar tai svarbiausia? Lovos reikalai, kitaip tariant, ane? Tai yra peržengta riba, jūs sakote? Virginijau. Apie baudžiamumą tuoj pasikalbėsime. Virginijau, aš norėjau paklaust. Kuriam daininkui, Radži? Tai palaukit! Virginijau, kaip jūs manote, ar čia yra peržengta riba? Galų gale žurnalistinės etikos ir panašiai? Ar apskritai egzistuoja šitame versle kažkokios ribos? Bet ar jūs įsivaizduojat tokią informaciją mesti į viešumą? Brolio ir sesers vaikas, mūsų visuomenėje. Radži jūs eisite ginti savo, nežinau, garbę, orumą, savo paties gyvenimą į teismą? Jūs nusprendėt taip daryti, tiesa? Sakykit man tokį dalyką, o kaip jūs jaučiatės apskritai: kai televizijoje, viešoje erdvėje yra, na kalba jūsų artimi žmonės – mama, pasakoja apie savo meilės nuotykius, jūsų pavardė visur? Ta prasme, kai viešai diskutuojama apie jūsų labai labai asmeninius dalykus? Koks tai jausmas, papasakokit mum. Bet jūsų paties reakcija kokio yra? Bet apie jus kalba. Kaip jums atrodo iš kur šita informacija apskritai galėjo kilti? Kam tai į galvą galėjo šauti? Jūsų šį vakarą dalyvauja ir tėtis šalia. Labas vakaras, Radži. Iš kur šita informacija, kaip jūs manot? Kaip šita istorija? Nusisukt, jūs turit omeny? Jūsų paklausti? Radži sakykit, jūs esate šio jauno vaikino tėvas? Per dvidešimt trejus metus, jūs kontaktavot su juo kažkaip tai? Bendravot? Kaip jūs bandėt padėti jam, palaikyti ir taip toliau? Kokie apskritai jūsų santykiai? Jūs jaučiatės skolingas? Radži, sakykit, o ką reiškia ir kiek galbūt kainuoja, kaip įmanoma, romui čigonui šitiek pasiekti Lietuvoj? Tiek kiek pasiekė Radži, ką jis padarė, kiek prasimušė? Radži. Radži, kiek jūs kartų matėtės su tėvu? Abiejų jūsų klausiu. Abiejų. Kiek iš viso kartų esat matėsi? Kiek? Radži, o kas tavo šeima, artimiausi žmonės? Ne, dabar aš klausiu apie jaunesnįjį Radži. Kas tavo yra artimiausi žmonės? Kas yra tavo ta šeima, kurie palaiko tave? o sakyk, kaip tą skandalą išgyveno tavo artimiausi žmonės? Siaubingai? Kaip? Radži sakykit, o jūs esat, jūs šiaip esat stiprus žmogus, tiesa? Aš noriu pakviesti į studiją Vilniaus taboro baroną Steponą Viscoką. Tai yra tas žmogus, kuris prieš gerą savaitę viešai televizijoje paskelbė štai tokią skandalingą informaciją. Užeikit Stepai. Labas vakaras, prisėskit čia. Labas vakaras, Stepai. Apie jus čia kalbėjom, apie jūsų skandalingą teiginį, apie Radžio šaknis, apie jūsų tą interviu, kuris sukėlė tokį skandalą, na sakyčiau šiaip, Lietuvoj. Ką jūs norit pasakyti, šį vakarą dalyvaudamas čia? Jis iš tėvų tą istoriją jau išgirdo. Stepai, o jūs manote, kad tai viešai galima skelbti, tokią informaciją, jūs įsivaizduojat, kokią audrą tai sukelia ir kas, kaip jaučiasi? Pavyzdžiui kokios pasekmės yra? Jūs apie tai galvojot kalbėdamas? Nes Radžis iš esmės nė prie ko, jis tėvų negali pasirinkti. Jūs atsiprašote už tą informaciją, kurią. Radži, o jūs tikit nuoširdumu atsiprašymo? Stepai, ar tiesa, kad jūs buvot pabėgęs ir pasislėpęs iš taboro? O kur jūs buvot? Niekaip negalėjom jūsų... Ar čigonui, romui viešinti savo šeimos asmeninius reikalus? Jie negali? Stepai, o apskritai, jūs sakykit, o kaip žiniasklaida atsidūrė jūsų gyvenime? Jūs pats jiems paskambinote ir pasakėte, ar

kaip čia ta informacija iš viso, kam čia šovė į galvą paklausti jūsų ar galbūt jūs specialiai pakišot tą informaciją? Kaip čia yra? Ar sumokėjo, vat kaip Radžis sako? Suprantu, bet kaip ta informacija? Bet iš tikrųjų kykla klausimas, man į galvą neateitų skambinti jums ir sakyti: ar Radži yra brolio ir sesers vaikas? Radži, mes tuoj pat paskambinsim ir pasikalbėsime su pačiu prodiuseriu. Stepai, papasakokit mums istoriją, kaip šita informacija pateko į viešumą? Ar tai buvo užduotas jums konkretus klausimas? Ar žiniasklaida, žurnalistai jau žinojo apie tai ko jie klausia, ar jūs leptelėjote? Radži sakykit, vyresniojo klausiu, o dabar kas laukia Stepo? Aš žinau, kad taboro žmonės yra baisiai pasipiktinę tuo. Kas tai yra? Kas tai yra teismas? Koks tai yra teismas romų tas savas teismas, kaip jūs sakot? Kas tai yra? Bet kokia tai baigtis? Aš tik noriu Onutės paklausti: jūs esate viena iš tų moterų, apie kurią ši vakarą kalbas Stepas, kuri per interviu, tą skandalingą interviu, taip čia viską sudrebino ir sujaukė kelių žmonių gyvenimus. Ta moteris, kuri patvirtino šitą informaciją, jūs pasakėt, ar ne, kad Radži yra brolio ir sesers vaikas? Ką ši vakarą jūs veikiat čia? Dėl ko jūs atvažiavote, ką jūs norėjote pasakyti? O kaip iš tiesų? Tai jūs reiškias duodama interviu ir žiniasklaidai teigdama tokią informaciją iš emsės pamelavote? Kaip čia išeina? Bet Onute, jūs atsiemat dabar savo tuos žodžius, kuriuos davėt, taip? Onute, bet jeigu tai būtų teisybė? Jūs manote, kad tai būtų viskas gerai? Jums? Jeigu tai būtų tiesa? Vis dėl to pasirodytų, kad tai yra tiesa? Kaip tuomet? Jūs manote, kad tai viešinti yra tinkama? Tai nesusitūrėjote? Liežuvio nenulaikėte, kitaip tariant? Smagu kalbėtis buvo su ta žiniasklaida? Kaip čia buvo? Ką gi dabar mes pasuksime prodiuseriui, Kristupui Krivickui. Tai yra tos laidos vadovas, tos laidos prodiuseris, kuri būtent ir sukėlė šį skandalą ir paleido, na, tą informaciją apie Radži kilmę. Labas vakaras, Kristupai. Tai aš kaip tik ir prie reikalo, kitaip tariant. Iš kur jūs Kristupai sužinojot, kad Radžio tėvas ir mama, brolis ir sesuo? Sakykit, a, Kristupai, o jūs bandėt pavyzdžiui tikrinti tokią informaciją ar dėl to ar viešinti ar ne jūs? Sakykit Kristupai, o jūs kaip manot, jums nekilo apskritai abejonių, net jei tai būtų tiesa, ar ne, viešinti tai ar ne? Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit. Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit, nebuvo, nekilo apskritai abejonių, ar tokią stiprą informaciją, ar ne, tokią neigiamą informaciją apskritai verta viešinti? Galbūt reikėjo pamiršti..? O sakykit Kristupai, o jūs kaip manot, jums nekilo apskritai abejonių, net jei tai būtų tiesa, ar ne, viešinti tai ar ne? Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit. Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit, nebuvo, nekilo apskritai abejonių ar tokią stiprią informaciją, ar ne, tokią neigiamą informaciją apskritai verta viešinti? Kokį kelią Kristupai atsiprašau? Kristupai, Kristupai, sekundėlė! Kristupai. Kristupai. O. Čia turit keletą klausimų iš Radžio. Klausom, Radži. Truputėlį, Kristupai. Kristupai. Kristupai. Kristupai. Situacija buvo gerokai kitokia. Jūs. Tiesiog Radži kreipėsi į mus jau pagalbos. Aš tik noriu užtvirtinti jūsų poziciją: jūs tikinate, kad jokio nusikaltimo jūs čia nepadarėte ir nematote skirtumo ką viešinti, ar meilės trikampius, kaip Jūratė čia dalyvaujanti sako, ar šiaip jau tokią, na, sakykim, dramatišką istoriją? Tai nėra skirtumo, anot jūsų? Čia riba nebuvo pažeista. Aš tik klausiu. Mes turim

atsakymą. Ačiū labai, Kristupai. Kristupai, ačiū labai jums už pokalbį, gaila, kad negalėjot dalyvauti. Gal ir ne gaila. Virginijau, sakykit, tai yra jūsų kolega, tai yra mūsų kolega, ar ne? Jūs galite pakomentuoti kaip jūs manot, kaip žurnalistas vat šio skandalo, ką jūs manot apskritai apie šį skandalą? Tokią diskusiją? Peržengta riba? Pažeistas koks nors įstatymas ir taip toliau ar čia tikrai taip galima? Ar nėra skirtumo, iš tiesų? Dabar jūs apie mamą Radžio kalbate, taip? Virginijau, bet kame Radžio fenomenas yra? Jūrate, kame Radžio fenomenas? Kodėl jis yra toks, nežinau, visų mylimas, patrauklus? Kodėl tos visos istorijos aš nežinau kiek metų sukasi aplinkui, niekaip negęsta? Kame čia yra bėda? Jūs manot, kad Radži net nenukentės? Jūratė Šimanskytė. Galima pristatysiu žmogų: Jūratė Šimanskytė yra žurnalistė, taip pat yra knygų apie žinomų žmonių biografijas autorė, todėl ji puikiai išmano, kokios knygos yra perkamos, kokios yra graibstomos ir kokie straipsniai graibstomi, tiesa? Sakykit, apskritai, mūsų žiniasklaidoje egzistuoja ta riba ar ji nebeegzistuoja, taip kaip rodo šitas faktiškai atvejis? Kaip yra realiai? O kaip ji gali būti pasakyta? Valdemarai. Valdemaras yra advokatas, kuris puikiai išmano tas visas žvaigždžių gyvenimo peripetijas, kadangi tenka ginti teismuose jas, ar ne? Sakykit, jūs išklausėt tą istoriją ir ko gero joje taip pat gyvenat, puikiai žinot tas peripetijas čia? Ar čia kas nors pažeista? Gal be reikalo mes piktinamės, iš tikrųjų, nieko nelaimėsime? Tipiška kame? Tokių dažnai? Jūs išpėjat visas įžymybes? O ką jie siekia? Uždirbt? Bet ar tokį. Suprantat bet ar tai. Jūs tikrai taip sakote, kad Lietuvoje nebėra ribų teisinių? Jūs tėvas, būtų galima pasakyti ir nieko tokio būtų. Valdemarai, ar tai yra tiesa, kad mes čia dirbantys televizijoje, ant scenos dainuojantys esame vieši ar nevieši? Ką sako? Kad mes vieši esame asmenys? O. Tai tegu pasakoja, bet Radži nenori. Ką jūs darytumėt? Ką jūs patartumėt Radži? O kaip prognozuojate? Bet kodėl jie privalėtų tai daryti? Gal jie nenori viešai daryti DNR? Kodėl jie privalo tai daryti? Kokios maždaug sumos galėtų kaip kompensacijos prašyti Radži už tai? Nesvarbu, bet vat jūs būdamas jo situacijoj? Palaukit, o kaip nubausti tą, kuris taip pasielgė? Kuo pavyzdžiui užsienio žvaigždės yra geresnės negu mūsų žvaigždės? Ten yra milijoninės sumos. Gal vieną kartą reikėtų priteisti milijoną ir daugiau nebūtų noro tai daryti? Sugėbės. Dešimties tūkstančių litų? Bet realiai, kiek galėtų Radži prašyti už sugadintą sveikatą ir taip toliau? Radži o tu esi apgalvojęs kiek tu gali prašyt arba koks tavo tikslas ėjimo į tą teismą? Nubausti? O kaip jūs kitaip nubausit, Radži? Bet o kaip jūs nubausit jeigu ne finansiškai? Jūs žinote geresnį svertą? Tai kiek čia reikėtų prašyt? Ir koks tas teismas bus? Kaip tai atordys? O koks gali būti teismas? Kaip atrodo romų teismas? Ne. Kaip paprastai tai vyksta? Be abejonės mes ten ko gero ir nepateksim. Bet kaip paprastai, kokios bausmės yra tokiose teismuose? O pavyzdžiui? Dvidešimt trys. Tai kaip jūs išivaizduojat, jūs gi Lietuvoj gyvenat, kokios pinigų sumos reikėtų Radži prašyti? Jūs klausotės šitų istorijų, ar ne? Kaip Vilius sako, kad apskritai, žinomas žmogus yra visiškai neapsaugotas. Su juo galima kaip va su kažkokio durneliu, jį voliوتي, daryti ką nori ir poto pasakyti: ups. Kokia dizinformacija? Jolanta. Palaukit, palaukit, palaukit. Žiūrovai nesupras

apie ką eina diskusija. Viliu, kodėl jūs šį vakarą dalyvaujate šitoje temoje? Ir kuo jūs esat pasipiktinęs? Jūs sakėt, kad jūs. Jūs sakėt, kad apie jūsų žmoną yra dabar kuriamas tarsi gandas, kad ji arogantiška, tarsi monstrė ir taip toliau, ar ne? Violeta. Galima užduoti klausimą tai Violetai? Violeta, ar. Violeta, aš noriu paklausti. Jūrute. Galima užduoti pačiai Violetai klausimą? Tai iš tikrųjų, čia vėl gi toks, na nežinau, labai bulvarinis skandalas, bet vis dėl to, kad esat baisiai nepatenkinti dėl to, ar ne? Iš tikrųjų tēškėte tai stilistei suknelę į veidą? Kodėl, kodėl jūs juokiatės? Virgi, jūs norėjot kažką pasakyti, ar ne? Apie Prononą šnekate ar apie ką? Žvaigžde? Žinomu? Į nežinomą? O jums nepapasakojo. Aš noriu dar pakalbint dar vieną žmogų čia sėdintį šalia Radži. Ieva Šimukauskienė. Visiška naujokė pramogų pasaulio, jums nebaisu? Jūs pusę metų pabuvote televizijoje ir kaip jums tas gyvenimas pasirodė, pajutot kas yra viešumo kaina? Kaip jums tai atrodo žmogui iš šono atėjusiam? O jūs nebijot kai visi pradės kalbėti apie jūsų skyrybas, dėl ko iš tiesų išsiskyrėt ir taip toliau? Kad vyrą pakalbint jūsų? O kaip jūs traktuojat Radžio istoriją? Jūs kaip tik, užvakar berods, dainavot, ar ne, per duetus, čia prieš keletą dienų dainavot, debiutavot kaip vedėja ir dainavot su Radži. Jautėsi jo, Radžio, elgesy pavyzdžiui visa tai? Parašėt tą vienetą. Bet kaip šita istorija jums dabar atrodo, kaip žmogui atėjusiam iš šono? Kaip jūs vertinat? Taip, klausom. Sigitai. Tai yra vaikų namų vadovas, kuriuose augo Radži. Aš atsiprašau. Kiek daug vaikų iš vaikų namų sugebėjo, na prasimušti? Ką reiškia vaikų namų auklėtiniui adaptuotis visuomenėje? Papasakokit šiek tiek apie tuos vaikų namus, kuriuose augo Radži. Paprastai, kokie vaikai ten? Kuo jie išskirtiniai iš kitų? Kuo? Jūs norit replikuot, Radži, ar ne? Taip. Ką gi, aš noriu jums labai padėkoti už šią, tokią sudėtingą diskusiją ir visai netrukus čia iš tiesų pakvips tikra čigoniška aistra. Sarė romai, pasitikite. Tuo tarpu aš su jumis atsisveikinu: iki kito ketvirtadienio. Dėkui, sudie.

2011 metų vasario 3 dienos laidos „Valanda su Rūta“ stenograma

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Ilgujų balsių

[a·] (a, a); [e·] (e, e); [ɛ·] (è); [i·] (y, i); [o·] (o); [u·] (ū, u)

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Labas vakaras, eterje, kaip ir kiekvieną ketvirtadienį, pokalbių laida „Valanda su Rūta“. Keistas ir labai jau dinamiškas tas mūsų pramogų, sakykime žymybių pasaulis. Atrodo seniau girdėjome apie jų meilės istorijas, tačiau viskas labai pasikeitė. Kone pusmetį gyvenome Zvonkės ir Mijos nulaužtu nagų drama, pamenate dar tokia, tiesa? Praėjo kiek laiko, išgirdome apie menamą Zvonkaus prievartavimo bylą, dar šiek tiek praėjo laiko ir mus užgriuvo Irmos Jurgelevičiūtės vagystės ir meilės trikampiai, kol pagaliau, sakyčiau, sprogo tikra bomba – Radžio kraujomaišos skandalas, kas toliau? Na, o šio vakaro tema štai yra tokia: ar tikrai visos, kad ir šį vakarą išvardintos žvaigždės viešai liejusios nuoskauda ir ašaras, iš tiesų viešai taip liūdėjo, o gali būti slapta jos džiaugėsi ir skaičiavo padidėjusius honorarus? Ir kas galėtų paneigti, kad žvaigždės jau išmoko manipuluoti mūsų dėmesiu, ir net jausmais? Na ir žinoma, pirmą klausimą aš norėčiau užduoti Irmai Jurgelevičiūtei, tokio ne seno skandalo herojai. Irma, tau yra ne panaikinti kaltinimai dėl vagysčių, menamų ar tikrų ar ne, pavyzdžiu aš neišdrįščiau ateiti į studiją ir jausčiausi labai ne kaip, ar ne? Tuo tarpu tu žydi, tu vaikštinėji po priėmimus visuomenės, tu dainuoji, tu pozuoji fotografams lyt nieko nebūti buvę, ar tau pakanka drąsos, gali būti, net žūlumo? Kaip tu jautiesi čia sėdėdama? Irma, tu sakei, kad visai netrukus žmonės turėtų sužinoti tikrąją tiesą, kaip kas buvo, o kokia yra tavo tiesa? Anot tavęs. O kokia ji buvo pasakyta? Vagysčių nebuvo ir tu nevogei? Tai kas tuomet tai buvo? Irma, kur tu sukai? Tu sakei, tu sakai, ar mes teisingai tave girdim, tu sakai, kad tai yra sugalvota, dirbtinai sukurta? Taip, Linai. Oi daug jau girdėjom per tą pusmetį, man atrodo, ne tas žodis. Kodėl jūs delsiat? Kurį dabar? Kaip reklama, jūs kalbate? Vis tiek nesuprantu. Irma, sakykit tokį dalyką mes visi girdėjom apie slaptą įrašą, tiesa? Apie tai, kaip slapta buvo įrašyta apie šokių projektą, ar ne, jūs jį matėt? Jūsų advokatas tai matė? O jūs jautėte, kad jus sekė? Aš paklausiu dar kitaip, ar jūs, gyvenime, taip klausom, klausom. Gal jūs papasakokite šį vakarą, iš tikrųjų, savo istoriją, kaip Linas ir sako, jūs praleidžiate labai, labai svarbią progą. O jūs galite pasakyti, iš tikrųjų, kaip jūs reagavot, kaip jūs gyvenot po to, kai visa tai užvirė? Kiek va jums tai kainavo, vat Linas jūsų klausia. Kas tą šoką sukėlė, kas buvo skaudžiausia? Dėl neteisybės, dėl ko? Bet jūs ir šiandien tai tikinate, kad tai yra išgalvota istorija? Ir kaip jums atrodo? O jums tai pat atrodo, kad tai yra dirbtina, kad tai yra sukurta? O ką blogai padarė prodiuseris? Tylėjimas? Taip.

Tai nenatūrali jos pozicija? Mariau, taip, taip, taip. Taip. Mariau, bet tiesiog. Jūs netikite Irma, jūs norit sakyti? Prašau. Ar ne baisūs, ar ne baisus metodas, tiesa pasakius? Tai baisi gėda, tiesa pasakius. Bet, iš tikrųjų, įrašo, įrašo mes, ko gero, negalime matyti ir Irma ir jos advokatas, dėl to, kad vyksta trimitas, tiesa, advokate? Kaip, taip. Ar advokatas galėjo susipažinti su ta medžiaga? Irmos? Mariau, taip. Palaukit, bet žinot kodėl mes kalbam šį vakarą apie tai? Prašau, Agne. Aš tai ir norėjau sakyti. Meilės trikampiai, mes pamiršom. Palaukit. Palaukit, bet ar, iš tikrųjų, taip? Palaukite, išjunkti. Palaukit, bet mes ne apie tai šnekam, Agne, Agne. Irma, kaip atsiliepiate jūsų karjerai vagystės skandalas? Meilės trikampiu? Jūs sakote, kad jūsų net gerbėjų padaugėjo, ir jūsų koncertu net nesumažėjo? Bet jūs pažiūrėkit, klausom. Dar lietuviui neišmoko, norit pasakyti? Jūs pradiusojat Sel'ą, garsų mūsų skandalistą? Tai koki skandalą suprodiusavot, sugalvojot? Jis iš šiaip skandalingas jau yra? Bet tai naudinga, Martynai, tai yra naudinga uždirbti pinigų, kitaip tariant? Bet, Martynai, jūs irgi lenkiate į tai, kad šitas skandalas nėra tikras, taip? Nes ką visuomenė žino, aš labai atsiprašau, dėl ko mes darome šita laidą, ar išsivaizduojate, koks yra poveikis visuomenei, visuomenė žino, aš tik pabaigsiu, į ką aš lenkiu, kad Irma Jurgelevičiūtė vis dėlto apsivogė, tiesa paneigimo, na mes šiandien tokį plius, minus girdim. Jūs išsivaizduojate? Prašau, aš apie visuomenę, kokią mes informaciją transliuojam auditorijai? Bet mes ne apie tai, Martynai, mes kalbam apie tai, kokią informaciją ir žinutę mes transliuojam žmonėms. Prašau, Linai. Tai vat. Palaukit, kaip veikia tai, kaip veikia tai jaunima ir visuomenė, pasakykit man? Vogti yra kieta, gerai? Jūs taip sakote? Nes man tik taip atrodo. Be abejonės. Martynai, jūs yra citata: „Žvaigždės iš skandalų uždirba, todėl nereikia virkauti ir nesvarbu, kas ką pavogė, išprievartavo ar sudaužė širdį.“ Tai yra tas pats? Visuomenė neskiria šito dalyko, jūs norit pasakyti? Ir jūs norit pasakyti, kad po kelių metų, pavyzdžiui, Irmos, net ne... Palaukit. Ne, mes turime vieną žinomiausių prodiuserių, kuris puikiai išmano pramogų pasaulį, verta paklaustyti. Atkleiskit mums. Taip. Agne, bet kokią klaidą dari Irma, kokią klaidą ji daro? Irma, ar tau pažadės? Irma, ar tau pažadės? Kiek jums pažadėta procentu nuo, nežinau, pajamų? Irma, nežinau į ką kreiptis iš jūsų, paaiškinkit man galima sukurti efektyvų vagystės skandalą, be mano žinių? Tikrai? Martynai, bet ar jums neatrodo, kad toksai skandalas, kuris... Palaukit, bet prašau, Livija. Bet, Livija, tu tiki, kad be tavo žinių taip galima padaryti? Ką tu pati matai, manai apie šita skandalą? Na, ko gero, Natalija Zvonkė galėtų daug mums papasakoti, apie tuos skandalus. Taip. Keik gavote? Tai fotografavosi Sel'as su savo sūnum, tiesa? Dar ankščiau buvo? Jūs norit pasakyti, mūsų tema tokia buvo: ar žvaigždės išmoko manipuluoti mūsų dėmesiu ir netgi jausmais, jūs sakote tai, ar ne? Vaikščioti po vakarėlius, nes mes su Livija būtume namie. O kodėl, o kodėl, Irma, jūs to nedarote? Valdemarai. Palaukit, Valdemarai, jūs pasakykit, jūs apskritai esate tas žmogus, kuris sako... Prašau, atsakykit gerai. Aš noriu paklausti Valdemaro, advokato, jūs sakykit. Nes čia sėdintys žmonės netiki, Irma, Irma, čia salėje sėdintys žmonės apskritai... Galima pasakyti? Tiesiog čia sėdintys žmonės, tiesiog netiki tuo,

ką tu sakai, aš išversiu lietuvių kalbą. Kaip jums atrodo, ar jums šiaip idomu tiesa, ar Irma vogė, ar nevogė, ar visiškai nesvarbu? Bet tai yra... Gerai, Viktorija, sakykit, kaip jūs manote, jūs esate žurnalistė, tiesa? Kodėl šita byla taip užsitiesusi? Natūralu. Reiškia žmonės tai žiūri. Už reitingų stovi žmonės, ne mistiniai gi menulio gyventojai. Nesvarbu. Juk Irma pati pasakojė apie savo meilės istorijas ir taip toliau, ar ne? Taip, aš esu mačius, ne vieną tavo interviu, tavo vaizdą. Apie tavo meilę, apie tavo skrybas, ir tavo santuoką. Šitaip yra? Ne tai aš klausiu. O ko tu tikėjaisi? O ko tu tikėjaisi, Irma, o ko tu tikėjaisi, pavyzdžiui, ko, apie ką tu norėtum kalbėti? Irma, tavo meilės romanai, tiesa pasakius, sukėlė ne ką mažesnį ažiotažą negu tas menamas didžiausias vagystės skandalas, tu, iš tikrųjų, esi tokia nepastovi? Ne visada skaitaisi? Tas turi teisę tai daryti? Palaukit. Valdemarai, sakykit. Aš tik, Valdemarai aš norėčiau jūsų paklaust labai konkrečių dalykų, jūs esat tas žmogus, kuris minėjote kelis didžiausius skandalus ir sakote, kad jie „jūsų manymu, yra visiškai surežisuoti. Prisimename mes Zvonkaus neva prievartavimo byla, jums tai kvepia falšu, blefu, sukurta istorija? Mes prisimename Zvonkės nagų didžiulį istoriją, ar ne, irgi kelia juoką, tiesa? Ir dabar šitas skandalas. Taip. Kodėl jūs manote? Kuo baigėsi gal, Agne, jūs žinote, ar ne? Ir kodėl ta byla taip dabar, taip kažką... Jie yra, taip. Pažiūrėkit Zvonkus dėl to visai nenukentėjo, tiesa pasakius, bet mes kalbam neapieš tai, gerbiamieji, mes kalbam, kad Zvonkus nenukentėjo. Martynai. Tai apie tai gi šneka. Tai va. Taip. Tai kaip jūs? Agne, Agne Jagelavičiūtė, gerbiamieji, Agnė Jagelavičiūtė yra, ko gero, ta moteris, kuri galėtų išleisti knygą, kurią je aprašytų, kaip tapti žinoma, kaip tapti žvaigžde. Aš vis bandžiau prisiminti, ką tu, Agne, pati esi tokio labai didelio sukūrus, aš visiškai nenoriu žėisti, čia jokiu būdu, bet tu šypsaisi nuo viršelių, duodi interviu ir tave vadina žvaigžde, kame tavo fenomenas? Aš ir kalusiu, taip. Mes apie tai ir diskutuojam, taip. Taip, aš norėjau paklaus, kodėl tu dingai? Kame nekontroliuojamas, pavyzdžiui, tavo asmeninė istorija, kas nekontroliuojama? Bet jūs dalyvavote tame patys, žiūrėkite, Agne, kaip dabar yra? Aš va ką noriu pasakėti. Agne, bet jūs samoningai tai darėte. Palaukit, ar jūs nedalyvavote realybės šou? Ar jūs nesifotografavote nuoga? Be abejonės, tiesa, toliau? Palauk, tuoj pat, tuoj pat, bet tu juk pati net ir savo plastines operacijas aprašei, pameni, tikrai dienoraštį padarei. Šiaip istorija. Ką jis mum pasakytų? Troškimas to dėmesio? O kuris čia iš mūsų serga juo? Taip. Linai, ar jūs... Ar jūs sakote, kad... Suprantu. Agne, bet aš jus paprašysiu, jūs gal net elgiatės, kaip labai gera viešųjų ryšių vadybininkė, jūs mokate dingti tam tikru laiku, po to išnirti ir sakyti, kad aš visiškai kitokia, štai žiūrėkite dabar aš su jumis nekalbu ir taip toliau, jūs ilgą laiką slėpėte savo meilės, pavyzdžiui, istoriją, tiesa? Tai panašu į tai. Ir dinėti. Taip, bet sukūrusi kulinarinę knygą, tu ją pavertei meilės dedikacija ir pasipylė straipsniai apie tavo kulinarijos knygą, kas paneigs? Tiesa aš sakau, Martynai? Tai nesivelkim. Taip. Agne, kaip per dešimt metų pasikeitė pramogų pasaulis? Tai baugina tave tai, tie pokalbiai <...> Viktorija, prašau. Radži, tu visą valandą sėdi ir tyli, bet aš noriu pasakyt štai tokį dalyką, kad Radži dabar už auksą vertė, po šito baisaus skandalo galėtų parduoti

bet ką: knygą, kompaktinę plokštelę ar net savo kelnes. Aš taip sakau. Brangiau prašysi? Tai kiba vienas turi? Bet, iš tikrųjų, kaip tavo, kaip tas skandalas paveikė tavo, tavo gyvenimą ir tavo karjerą? O kaip jis rutuliojasi dabar? Dar žemiau? Palaukit, bet paklauskim Radžio, Radži, sakyk, tai tas skandalas kokiąje situacijoje yra, byla teisme yra ar kaip dabar yra? Na. O gal jį vertėtų pratęsti dar daugiau, kitaip tariant, to dėmesio būtų, taip toliau? Palaukit. Tu gelbėjai kaimynus? Čia, turbūt, yra tas žmogaus jausmas prigavimo? Bet palaukit, aš tai dar noriu, Radži, tu per ketverius savo karjeros metus, ar ne, kada nors skandalą esi išnaudojęs taip sistematingai ir protingai, parduodant ką nors? O tavo koncertų padaugėjo dabar, po to, nežinau, honorarai padaugėjo? Tu iš to neišlošei visiškai? Honorarai nepadidėjo? Bet, Radži... Taip. Žiūrėkit, bet aš dar norėjau paklaust, Radži, tu esi, ko gero, vienas iš nedaugelių Žmonių, pramogų pasaulyje, kuris apskritai beveik neviešina savo asmeninio gyvenimo, aš turiu omeny, nežinau, kiti viešina, kiti pasakoja apie meilės istorijas, su kuo gyveni ir taip toliau. Radži, o galima tave paprovokuoti? Pavyzdžiui, mes niekada, iš tiesų, neesame matę, kad Radži būtų kur nors nufotografuotas su kokia mergina, klausimas visai ne tai, ar tu turi merginą, o tu nebijai, kas jeigu, leiskite paprovokuoti. Mes žaidžiam, tiesa? Mes gi žaidžiam, Martynai. Ar tu nebijai, kad kas nors... Ar išsivaizduoji, koks anonsas dabar bus? Iš tiesų. Tai vat, prasideda šią akimirka. Radži, bet ar tu nebijai, kad kas nors, iš tiesų, paleis kokią „ant“, kad Radži, pavyzdžiui, ne tos orientacijos žmogus? Aš provokuoju tave, tikrai. Radži. Ar tu esi tas žmogus, kuris niekada neviešintų savo, nežinau, sužadėtuvių, savo mylimo žmogaus, mylimos merginos, moters, ok, neštumo, vestuvių ir taip toliau? Kaip? Ar tu esi tas žmogus, iš tikrųjų, yra tokių žmonių, kurie sako ne, ar tu esi tas žmogus, kuris neviešintų net ir tokių dalykų? Tu man viską papasakojai, šiaip tai jau. Aš noriu dar pakalbinti, dar vieną pašnekovę, vis apie tuos skandalus klausykite, bet vat sėdi televizijos laidų vedėja, Livija Gradauskienė, tvarkinga, dviejų vaikų mama, mylinti ir gyvenanti su tuo pačiu vyru, ar ne todėl šiandieną pramogų pasaulyje neatsirado jai vietos? Sako, jeigu pramogų pasaulyje nėra pramogų, tai jų ir nėra, ar negali būti taip, kad, kaip sako, geras žmogus pramogų pasaulyje iš esmės nedomus yra, kaip tu gyveni? Kodėl? O tavo nuostabi santuoka, o tavo dukrelė ir sūnus? Bet aš, pavyzdžiui, norėjau paklust, kodėl tu, pavyzdžiui, kokio skandaliuko nesugalvoji, skyrybų, taigi paprasta yra visa tai? Užsienį daroma, šiaip visiškai dirbtiniai skandalai. Žurnalistė mums papasakos. Ar Lietuvoje tai vyksta? Pavyzdžiui? Pavyzdžiui, man reikia, kad mano populiarumas padidėtų, ar ne, na man reikia didesnių reitingų, ką jūs siūlote? Ne pasiūlykite man čia verslo planą, kaip tai padaryti? Ką jūs pasiūlytumėte? Bet kas suveiktų? Bet, Agne, ką jūs siūlytumėte? Aš visus „jūs“ vadinu. Kas žiūrova domina? Numeris vienas, kas? Seksas, pinigai? Seksas, seksas? Palaukit, palaukit, tuoj. Livija, o kaip tu vertini tuos žmones, kuriems reikia to dėmesio, aplink kurios vis tie skandalai sukasi, ką tu manai apie juos? Livija, o per penkiolika metų, penkiolika metų, ar ne, pramogų pasaulyje? Kaip visa tai pasikeitė? Tu gali įvertinti pati, kaip tau visa tai atrodo? Rimtai, tai beveik dvidešimt metų, gali jau retrospektyviai

vertinti, ką visa tai? Livija, kodėl jūs nesifotografavote nuoga, pavyzdžiui? Itariu, kad tikrai turėjote ne vieną kartą pasiūlymą. Na. Livija, dar, tu turi jau tokia, link paauglystės mergaitė, dešimt metų, tiesa? Kas tokio amžiaus yra vaikams žvaigždė, kaip jie ta mato, kaip jie supranta, ar jie reaguoja į tuos vat skandalus tokius ir, ir kaip tai kreipia jų pasaulėžiūrą? Jūs apie Andrių Šedžių kalbat, tiesa? Ir čia, net ne televizijoje. Reiškia šiuo metu, mes negalime net pasitikėti? Palaukit, Irma, reiškiasi mes negalime pasitikėti savo draugais, dabar būdami žinovais, žinomais žmonėmis... Prašau, prašau. Jie tikrai taip daro? Irma, o jūs pasikalbėjot su Andriui Šedžium, jis atsiprašė jūsų, pavyzdžiui? Ir dėl tų laikrodžių atsiprašė? Žiūrėkit, padarykim tokį dalyką, padėkit, Agne, man, dešimt metų prabuvot pramogų pasaulyje, iš jo sąmoningai pasitraukėte, ar ne, padėkit man užbaigti laidą, kaip jūs tai padarytumėt, ką jūs pasakytumėt? Ačiū labai. Ką gi, aš labai noriu jums padėkoti, už diskusiją šio vakaro tokia karšta, na, o dabar, be abejonės, kas gi mums vakare dainuoja, kas gi yra toks laukiamas? Radži „Laimės vainikas“.

2011 metų vasario 3 dienos laidos „Valanda su Rūta“ stenograma

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Dvibalsiai [ie]; [uo]

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Labas vakaras, eteryje, kaip ir kiekvieną ketvirtadienį, pokalbių laida „Valanda su Rūta“. Keistas ir labai jau dinamiškas tas mūsų pramogų, sakykime įžymybių pasaulis. Atrodo seniau girdėjome apie jų meilės istorijas, tačiau viskas labai pasikeitė. Kone pusmetį gyvenome Zvonkės ir Mijos nulaužtų nagų drama, pamenate dar tokią, tiesa? Praėjo kiek laiko, išgirdome apie menamą Zvonkaus priedavartavimo bylą, dar šiek tiek praėjo laiko ir mus užgriuvo Irmos Jurgelevičiūtės vagystės ir meilės trikampiai, kol pagaliau, sakyčiau, sprogo tikra bomba – Radžio kraujomaišos skandalas, kas toliau? Na, o šio vakaro tema štai yra tokia: ar tikrai visos, kad ir ši vakarą išvardintos žvaigždės viešai liejusios nuoskaudą ir ašaras, iš tiesų viešai taip liūdėjo, o gal būt slapta jos džiaugėsi ir skaičiavo padidėjusius honorarus? Ir kas galėtų paneigti, kad žvaigždės jau išmoko manipuluoti mūsų dėmesiu, ir net jausmais? Na ir žinoma, pirmąjį klausimą aš norėčiau užduoti Irmai Jurgelevičiūtei, tokio ne seno skandalo herojai. Irma, tau yra ne panaikinti kaltinimai dėl vagysčių, menamų ar tikrų ar ne, pavyzdžiu aš neišdrįščiau ateiti į studiją ir jausčiausi labai ne kaip, ar ne? Tuo tarpu tu žydi, tu vaikštinėjai po priėmimus visuomenės, tu dainuoji, tu pozuoji fotografams lyt nieko nebūtų buvę, ar tau pakanka drąsos, gal būt, net įžūlumo? Kaip tu jautiesi čia sėdėdama? Irma, tu sakei, kad visai netrukus žmonės turėtų sužinoti tikrąją tiesą, kaip kas buvo, o kokia yra tavo tiesa? Anot tavęs. O kokia ji buvo pasakyta? Vagysčių nebuvo ir tu nevogei? Tai kas tuomet tai buvo? Irma, kur tu sukai? Tu sakei, tu sakai, ar mes teisingai tave girdim, tu sakai, kad tai yra sugalvota, dirbtinai sukurta? Taip, Linai. Oi daug jau girdėjom per tą pusmetį, man atrodo, ne tas žodis. Kodėl jūs delsiat? Kurį dabar? Kaip reklamą, jūs kalbate? Vis tiek nesuprantu. Irma, sakykit tokį dalyką: mes visi girdėjom apie slaptą įrašą, tiesa? Apie tai, kaip slapta buvo įrašyta apie šokių projektą, ar ne, jūs jį matėt? Jūsų advokatas tai matė? O jūs jautėte, kad jus seką? Aš paklausiu dar kitaip, ar jūs, gyvenime, taip klausom, klausom. Gal jūs papasakokite šį vakarą, iš tikrųjų, savo istoriją, kaip Linas ir sako, jūs praleidžiate labai, labai svarbią progą. O jūs galite pasakyti, iš tikrųjų, kaip jūs reagavot, kaip jūs gyvenot po to, kai visa tai užvirė? Kiek va jums tai kainavo, vat Linas jūsų klausia. Kas tą šoką sukėlė, kas buvo skaudžiausia? Dėl neteisybės, dėl ko? Bet jūs ir šiandien tai tikinate, kad tai yra išgalvota istorija? Ir kaip jums atrodo? O jums tai pat atrodo, kad tai yra dirbtina, kad tai yra sukurta? O ką blogai padarė prodiuseris? Tylėjimas? Taip.

Tai nenatūrali jos pozicija? Mariau, taip, taip, taip. Taip. Mariau, bet tiesiog. Jūs netikite Irma, jūs norit sakyti? Prašau. Ar ne baisūs, ar ne baisus metodas, tiesa pasakius? Tai baisi gėda, tiesa pasakius. Bet, iš tikrųjų, įrašo, įrašo mes, ko gero, negalime matyti ir Irma ir jos advokatas, dėl to, kad vykta tyrimas, tiesa, advokate? Kaip, taip. Ar advokatas galėjo susipažinti su ta medžiaga? Irmos? Mariau, taip. Palaukit, bet žinot kodėl mes kalbam šį vakarą apie tai? Prašau, Agne. Aš tai ir norėjau sakyti. Meilės trikampiai, mes pamiršom. Palaukit. Palaukit, bet ar, iš tikrųjų, taip? Palaukite, išjunkti. Palaukit, bet mes ne apie tai šnekam, Agne, Agne. Irma, kaip atsiliepė jūsų karjerai vagystės skandalas? Meilės trikampiu? Jūs sakėte, kad jūsų net gerbėjų padaugėjo, ir jūsų koncertų net nesumažėjo? Bet jūs pažiūrėkit, klausom. Dar lietuviškai neišmoko, norit pasakyti? Jūs prodiusuojat Sel'ą, garsųjį mūsų skandalistą? Tai kokį skandalą suproduisavot, sugalvojot? Jis iš šiaip skandalingas jau yra? Bet tai naudinga, Martynai, tai yra naudinga uždirbti pinigų, kitaip tariant? Bet, Martynai, jūs irgi lenkiate į tai, kad šitas skandalas nėra tikras, taip? Nes ką visuomenė žino, aš labai atsiprašau, dėl ko mes darome šitą laidą, ar išsivaizduojate, koks yra poveikis visuomenei, visuomenė žino, aš tik pabaigsiu, į ką aš lenkiu, kad Irma Jurgelevičiūtė vis dėto apsigėdė, tiesa paneigimo, na mes šiandien tokį plius, minus girdim. Jūs išsivaizduojate? Prašau, aš apie visuomenę, kokią mes informaciją transliuojam auditorijai? Bet mes ne apie tai, Martynai, mes kalbam apie tai, kokią informaciją ir žinutę mes transliuojam žmonėms. Prašau, Linai. Tai vat. Palaukit, kaip veikia tai, kaip veikia tai jaunimą ir visuomenę, pasakykit man? Vokti yra kietas, gerai? Jūs taip sakote? Nes man tik taip atrodo. Be abejonės. Martynai, jūsų yra citata: „Žvaigždės iš skandalų uždirba, todėl nereikia virkauti ir nesvarbu, kas ką pavogė, išprigavartavo ar sudaužė širdį.“ Tai yra tas pats? Visuomenė neskiria šito dalyko, jūs norit pasakyti? Ir jūs norit pasakyti, kad po kelių metų, pavyzdžiui, Irmos, net ne... Palaukit. Ne, mes turime vieną žinomiausių prodiuserių, kuris puikiai išmano pramogų pasaulį, verta paklausti. Atskleiskit mums. Taip. Agne, bet kokią klaidą daro Irma, kokią klaidą ji daro? Irma, ar tau pažadės? Irma, ar tau pažadės? Kiek jums pažadėta procentų nuo, nežinau, pajamų? Irma, nežinau į ką kreiptis iš jūsų, paaiškinkit man galima sukurti efektyvų vagystės skandalą, be mano žinios? Tikrai? Martynai, bet ar jums neatrodo, kad toksai skandalas, kuris... Palaukit, bet prašau, Livija. Bet, Livija, tu tiki, kad be tavo žinios taip galima padaryti? Ką tu pati matai, manai apie šitą skandalą? Na, ko gero, Natalija Zvonkė galėtų daug mums papasakoti, apie tuos skandalus. Taip. Keik gavote? Tai fotografavosi Sel'as su savo sūnum, tiesa? Dar ankščiau buvo? Jūs norit pasakyti, mūsų tema tokia buvo: ar žvaigždės išmoko manipuliuoti mūsų dėmesiu ir netgi jausmais, jūs sakote tai, ar ne? Vaikščioti po vakarėlius, nes mes su Livija būtume namie. O kodėl, o kodėl, Irma, jūs to nedarote? Valdemarai. Palaukit, Valdemarai, jūs pasakykit, jūs apskritai esate tas žmogus, kuris sako... Prašau, atsakykit gerai. Aš noriu paklausti Valdemaro, advokato, jūs sakykit. Nes čia sėdintys žmonės netiki, Irma, Irma, čia salėj sėdintys žmonės apskritai... Galima pasakyti? Tiesiog čia sėdintys žmonės, tiesiog netiki tuo,

ką tu sakai, aš išversiu į lietuvių kalbą. Kaip jums atrodo, ar jums šiaip įdomu tiesa, ar Irma vogė, ar nevogė, ar visiškai nesvarbu? Bet tai yra... Gerai, Viktorija, sakykit, kaip jūs manote, jūs esate žurnalistė, tiesa? Kodėl šita byla taip užsitęsusi? Natūralu. Reiškia žmonės tai žiūri. Už reitingų stovi žmonės, ne mistiniai gi mėnulio gyventojai. Nesvarbu. Juk Irma pati pasakojo apie savo meilės istorijas ir taip toliau, ar ne? Taip, aš esu mačius, ne veną tavo interviu, tavo vaizdą. Apie tavo meilę, apie tavo skyrybas, ir tavo santuoką. Šitaip yra? Ne tai aš klausiu. O ko tu tikėjaisi? O ko tu tikėjaisi, Irma, o ko tu tikėjaisi, pavyzdžiui, ko, apie ką tu norėtum kalbėti? Irma, tavo meilės romanai, tiesa pasakius, sukėlė ne ką mažesnę ežiotą negu tas menamas didžiausias vagystės skandalas, tu, iš tikrųjų, esi tokia nepastovi? Ne visada skaitysis? Tas turi teisę tai daryti? Palaukit. Valdemarai, sakykit. Aš tik, Valdemarai aš norėčiau jūsų paklaustit labai konkrečių dalykų, jūs esat tas žmogus, kuris minėjote kelis didžiausius skandalus ir sakote, kad jie, jūsų manymu, yra visiškai surežisuoti. Prisimename mes Zvonkaus neva prievartavimo bylą, jums tai kvepia falšu, blefu, sukurta istorija? Mes prisimename Zvonkės nagų didžiąją istoriją, ar ne, irgi kelia juoką, tiesa? Ir dabar šitas skandalas. Taip. Kodėl jūs manote? Kuo baigėsi gal, Agne, jūs žinote, ar ne? Ir kodėl ta byla taip dabar, taip kažką... Jie yra, taip. Pažiūrėkit Zvonkus dėl to visai nenukentėjo, tiesa pasakius, bet mes kalbam neapieš tai, gerbiamieji, mes kalbam, kad Zvonkus nenukentėjo. Martynai. Tai apie tai gi šneka. Tai va. Taip. Tai kaip jūs? Agne, Agne Jagelavičiūte, gerbiamieji, Agnė Jagelavičiūjė yra, ko gero, ta moteris, kuri galėtų išleisti knygą, kurioje aprašytų, kaip tapti žinoma, kaip tapti žvaigžde. Aš vis bandžiau prisiminti, ką tu, Agne, pati esi tokio labai didelio sukūrus, aš visiškai nenoriu ižveisti, čia jokių būdu, bet tu šypsaisi nuo viršelių, duodi interviu ir tave vadina žvaigžde, kame tavo fenomenas? Aš ir klausiu, taip. Mes apie tai ir diskutuojam, taip. Taip, aš norėjau paklaus, kodėl tu dingai? Kame nekontroliuojamas, pavyzdžiui, tavo asmeninė istorija, kas nekontroliuojama? Bet jūs dalyvavote tame patys, žiūrėkite, Agne, kaip dabar yra? Aš va ką noriu pasakyti. Agne, bet jūs sąmoningai tai darėte. Palaukit, ar jūs nedalyvavote realybės šou? Ar jūs nesifotografavote nuoga? Be abejonės, tiesa, toliau? Palauk, tuoj pat, tuoj pat, bet tu juk pati net ir savo plastines operacijas aprašei, pameni, tikrą disonoraštį padarei. Šiaip istorija. Ką jis mum pasakytų? Troškimas to dėmesio? O kuris čia iš mūsų serga juo? Taip. Linai, ar jūs <...> Ar jūs sakote, kad... Suprantu. Agne, bet aš jus paprovokuosiu, jūs gal net elgiatės, kaip labai gera viešųjų ryšių vadybininkė, jūs mokate dingti tam tikru laiku, po to išnirti ir sakyti, kad aš visiškai kitokia, štai žiūrėkite dabar aš su jumis nekalbu ir taip toliau, jūs ilgą laiką slėpėte savo meilės, pavyzdžiui, istoriją, tiesa? Tai panašu į tai. Įrodinėti. Taip, bet sukūrusi kulinarinę knygą, tu ją pavertei meilės dedikacija ir pasipylė straipsniai apie tavo kulinarijos knygą, kas paneigs? Tiesą aš sakau, Martynai? Tai nesivelkim. Taip. Agne, kaip per dešimt metų pasikeitė pramogų pasaulis? Tai baugina tave tai, tie pokalbiai... Viktorija, prašau. Radži, tu visą valandą sėdi ir tyli, bet aš noriu pasakyt štai tokį dalyką, kad Radži dabar už aukso vertę, po šito baisaus skandalo galėtų parduoti

bet ką: knygą, kompaktinę plokštelę ar net savo kelnes. Aš taip sakau. Brangiau prašysi? Tai kiba vienas turi? Bet, iš tikrųjų, kaip tavo „kaip tas skandalas paveikė tavo, tavo gyvenimą ir tavo karjerą? O kaip jis rutuliojasi dabar? Dar žemiau? Palaukit, bet paklauskim Radžio, Radži, sakyk, tai tas skandalas kokioje situacijoje yra, byla teisme yra ar kaip dabar yra? Na. O gal jį vertėtų pratęsti dar daugiau, kitaip tariant, to dėmesio būtų, taip toliau? Palaukit. Tu gelbėjai kaimynus? Čia „turbūt, yra tas žmogaus jausmas prigavimo? Bet palaukit, aš tai dar noriu, Radži, tu per ketverius savo karjeros metus, ar ne, kada nors skandalą esi išnaudojęs taip sistematingai ir protingai, parduodant ką nors? O tavo koncertų padaugėjo dabar, po to, nežinau, honorarai padaugėjo? Tu iš to neišlošei visiškai? Honorarai nepadidėjo? Bet, Radži... Taip. Žiūrėkit, bet aš dar norėjau paklaust, Radži, tu esi, ko gero, vienas iš nedaugelio Žmonių, pramogų pasaulyje, kuris apskritai beveik neviešina savo asmeninio gyvenimo, aš turiu omeny, nežinau, kiti viešina, kiti pasakoja apie meilės istorijas, su kuo gyveni ir taip toliau. Radži, o galima tave paprovokuoti? Pavyzdžiui, mes niekada, iš tiesų, neesame matę, kad Radži būtų kur nors nufotografuotas su kokia mergina, klausimas visai ne tai, ar tu turi merginą, o tu nebijai, kas jeigu, leiskite paprovokuoti. Mes žaidžiam, tiesa? Mes gi žaidžiam, Martynai. Ar tu nebijai, kad kas nors... Ar išsivaizduoji, koks anonsas dabar bus? Iš tiesų. Tai vat, prasideda šią akimirką. Radži, bet ar tu nebijai, kad kas nors, iš tiesų, paleis kokią „antį“, kad Radži, pavyzdžiui, ne tos orientacijos žmogus? Aš provokuoju tave, tikrai. Radži. Ar tu esi tas žmogus, kuris niekada neviešintų savo, nežinau, sužadėtuvių, savo mylimo žmogaus, mylimos merginos, moters, ok, nėštumo, vestuvių ir taip toliau? Kaip? Ar tu esi tas žmogus, iš tikrųjų, yra tokių žmonių, kurie sako ne, ar tu esi tas žmogus, kuris neviešintų net ir tokių dalykų? Tu man viską papasakojai, šiaip tai jau. Aš noriu dar pakalbinti, dar vieną pašnekovę, vis apie tuos skandalus klausykit, bet vat sėdi televizijos laidų vedėja, Livija Gradauskienė, tvarkinga, dviejų vaikų mama, mylinti ir gyvenanti su tuo pačiu vyru, ar ne todėl šiandieną pramogų pasaulyje neatsirado jai vietos? Sako, jeigu pramogų pasauly nėra pramogų, tai jų ir nėra, ar negali būti taip, kad, kaip sako, geras žmogus pramogų pasauly iš esmės neįdomus yra, kaip tu gyveni? Kodėl? O tavo nuostabi santuoka, o tavo dukrelė ir sūnus? Bet aš, pavyzdžiui, norėjau paklust, kodėl tu, pavyzdžiui, kokio skandaliuko nesugalvoji, skyrybų, taigi paprasta yra visa tai? Užsienį daroma, šiaip visiškai dirbtiniai skandalai. Žurnalistė mums papasakos. Ar Lietuvoje tai vyksta? Pavyzdžiui? Pavyzdžiui, man reikia, kad mano populiarumas padidėtų, ar ne, na man reikia didesnių reitingų, ką jūs siūlote? Ne pasiūlykite man čia verslo planą, kaip tai padaryti? Ką jūs pasiūlytumėte? Bet kas suveiktų? Bet, Agne, ką jūs siūlytumėte? Aš visus „jūs“ vadinu. Kas žiūrovą domina? Numeris vienas, kas? Seksas, pinigai? Seksas, seksas? Palaukit, palaukit, tuoj. Livija, o kaip tu vertini tuos žmones, kuriems reikia to dėmesio, aplink kurios vis tie skandalai sukasi, ką tu manai apie juos? Livija, o per penkiolika metų, penkiolika metų, ar ne, pramogų pasaulyje? Kaip visa tai pasikeitė? Tu gali įvertinti pati, kaip tau visa tai atrodo? Rimtai, tai beveik dvidešimt metų, gali jau retrospektyviai

įvertinti, ką visa tai? Livija, kodėl jūs nesifotografavote nuoga, pavyzdžiui? Įtariu, kad tikrai turėjote ne vieną kartą pasiūlymą. Na. Livija, dar, tu turi jau tokią, link paauglystės mergaitę, dešimt metų, tiesa? Kas tokio amžiaus yra vaikams žvaigždė, kaip jie ta mato, kaip jie supranta, ar jie reaguoja į tuos vat skandalus tokius ir, ir kaip tai kreipia jų pasaulėžiūrą? Jūs apie Andrių Šedžių kalbat, tiesa? Ir čia, net ne televizijoje. Reiškia šiuo metu, mes negalime net pasitikėti? Palaukit, Irma, reiškiasi mes negalime pasitikėti savo draugais, dabar būdami žinovais, žinomais žmonėm... Prašau, prašau. Jie tikrai taip daro? Irma, o jūs pasikalbėjot su Andriui Šedžium, jis atsiprašė jūsų, pavyzdžiui? Ir dėl tų laikrodžių atsiprašė? Žiūrėkit, padarykim tokį dalyką, padėkit, Agne, man, dešimt metų prabuvot pramogų pasauly, iš jo sąmoningai pasitraukėte, ar ne, padėkit man užbaigti laidą, kaip jūs tai padarytumėt, ką jūs pasakytumėt? Ačiū labai. Ką gi, aš labai noriu jums padėkoti, už diskusiją šio vakaro tokią karštą, na, o dabar, be abejonės, kas gi mums vakare dainuoja, kas gi yra toks laukiamas? Radži „Laimės vainikas“.

2011 metų vasario 11 dienos laidos „Valanda su Rūta“ stenograma

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Ilgųjų balsių

[a·] (a, ą); [e·] (e, ę); [ɛ·] (ė); [i·] (y, į); [o·] (o); [u·] (ū, u)

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Labas vakaras, ačiū, Merūnai. Ach ta meilė, nežinoma, nesuprantama, neištirta, niekas nežino, iš kur ji ateina ir niekas nežino, pas ką ji nueina. Niekas nežino, kiek ji atsineša ir kiek ji išsineša. Ir už ką ji yra didelė, už sutiktą džiaugsmą ar sukeltą skausmą? Šis skandalas būtent nuo to ir prasidėjo, kai tokia informacija viešai per televiziją paskelbė Vilniaus taboro baronas, Stepas Visockas. Atsisakysiu ir pavardės ir savo karjeros, neapsikentęs spaudimo ir to, kad bet kas gali viešai knistis po jo asmeninį gyvenimą, žurnalistams teškę Radži ir nusprendė kreiptis į teismą, kad šis jį apgintų. Tuo tarpu visuomenė kaip niekada iki šiol užvirė aštri diskusija: ką gali žurnalistai viešinti ir kada, vis dėlto, pravartu pasakyti stop? Šį vakarą į mūsų studiją ne be reikalo atvyko ir čigonų taboro iš Panevėžio romai. Taip pat šį vakarą dalyvauja Panevėžio vaikų globos namų vadovai, kuriuose užaugo Radži. Ir taip pat šį vakarą jūs matote ne vieną žinomą žmogų. Jie kaip niekas kitas žino, ką reiškia, kai jų gyvenimai narpliojami viešai, kartais net tokie dalykai, kurių apskritai galbūt net nėra buvę. Radži istorija, tai yra riba, taip sako jie. Na ir pirmasis mūsų šio vakaro pašnekovas be abejonės Radži. Labas vakaras, Radži. Sakyk, kai prieš kelerius metus, tu pirmą kartą lipai į sceną, kai troškai tapti žvaigžde, kai to norėjai, ar tu galvojai ir galėjai patikėti, kad taip gali atsitikti, kad po kurio laiko štai būsi tokioje situacijoje, sėdėsi čia ir teks gintis. Radži, bet tu buvai tiek įpykęs, ir ko gero tas pyktis nėra atslūgęs, kad sakei kad palikite mane ramybėje, aš noriu net pasikeisti pavardę ir atsisakyti karjeros, ar apie tai buvo tada šovusi mintis, galėjo būt tokia mintis? Nesitikėjai, kad taip gali būt? Temperamentu. Raždi o tu sakei, kad televizijai ir apskritai žiniasklaidai žurnalistams esi iš vienos pusės labai dėkingas. Televizija surado tavo šeimą, parodė kas yra, nežinau, kas yra tėtis, mama, senelis, ar ne? Pagaliau parodė, kad tu ne vienas ir dėl to tu tarsai manei, kad elgtis labai atvirai, pasakoti apie save tai tarsai savotiška tokia ir pareiga tavo. Tai aš teisingai supratau? Nes tu buvai pakankamai atviras su žiniasklaida. Kur čia ta riba? Ar jinai jau senai peržengta? Jums tai buvo šokas? Jūs manėt kad tai yra pokštas? Kokia reakcija pirmoji? Aš suprantu, kad jus kitaip tariant, prirėmė prie durų, taip? Virginijau, jūs norite pasakyti, kad tai yra šiaip verslas, ar ne? Kiekvienas parduoda, tai ką turi? Palaukit, tuoj, tuoj išsiaiškinsim. Taip Virginijau, klausom. Palaukit, bet ar tai svarbiausia? Lovos reikalai, kitaip tariant, ane? Tai yra

peržengta riba, jūs sakote? Virginijau. Apie baudžiamumą tuoj pasikalbėsime. Virginijau, aš norėjau paklaust. Kuriam daininkui, Radži? Tai palaukit! Virginijau, kaip jūs manote, ar čia yra peržengta riba? Galų gale žurnalistinės etikos ir panašiai? Ar apskritai egzistuoja šitame versle kažkokios ribos? Bet ar jūs išivaizduojat tokią informaciją mesti į viešumą? Brolio ir sesers vaikas, mūsų visuomenėje. Radži jūs eisite ginti savo, nežinau, garbę, orumą, savo paties gyvenimą į teismą? Jūs nusprendėt taip daryti, tiesa? Sakykit man toki dalyką, o kaip jūs jaučiatės apskritai: kai televizijoje, viešoje erdvėje yra, na kalba jūsų artimi žmonės – mama, pasakoja apie savo meilės nuotykius, jūsų pavardę visur? Ta prasme, kai viešai diskutuojama apie jūsų labai labai asmeninius dalykus? Koks tai jausmas, papasakokit mum. Bet jūsų paties reakcija kokia yra? Bet apie jus kalba. Kaip jums atrodo iš kur šita informacija apskritai galėjo kilti? Kam tai į galvą galėjo šauti? Jūs šį vakarą dalyvaujate ir tėtis šalia. Labas vakaras, Radži. Iš kur šita informacija, kaip jūs manot? Kaip šita istorija? Nusisukt, jūs turit omenį? Jūs paklausti? Radži sakykit, jūs esate šio jauno vaikino tėvas? Per dvidešimt trejus metus, jūs kontaktavot su juo kažkaip tai? Bendravot? Kaip jūs bandėt padėti jam, palaikyti ir taip toliau? Kokie apskritai jūsų santykiai? Jūs jaučiatės skolingas? Radži, sakykit, o ką reiškia ir kiek galbūt kainuoja, kaip įmanoma, romui čigonui šitiek pasiekti Lietuvoj? Tiek kiek pasiekė Radži, ką jis padarė, kiek prasimušė? Radži. Radži, kiek jūs kartu matėtės su tėvu? Abiejų jūsų klausiu. Abiejų. Kiek iš viso kartų esat matęsi? Kiek? Radži, o kas tavo šeima, artimiausi žmonės? Ne, dabar aš klausiu apie jaunesnįjį Radži. Kas tavo yra artimiausi žmonės? Kas yra tavo ta šeima, kurie palaiko tave? o sakyk, kaip tą skandalą išgyveno tavo artimiausi žmonės? Siaubingai? Kaip? Radži sakykit, o jūs esat, jūs šiaip esat stiprus žmogus, tiesa? Aš noriu pakviesti į studiją Vilniaus taboro baroną Steponą Visciką. Tai yra tas žmogus, kuris prieš gerą savaitę viešai televizijoje paskelbė štai tokią skandalingą informaciją. Užeikit Stepai. Labas vakaras, prisėskit čia. Labas vakaras, Stepai. Apie jus čia kalbėjom, apie jūsų skandalingą teiginį, apie Radžio šaknis, apie jūsų tą interviu, kuris sukėlė tokį skandalą, na sakyčiau šiaip, Lietuvoj. Ką jūs norit pasakyti, šį vakarą dalyvaujamas čia? Jis iš tėvų tą istoriją jau išgirdo. Stepai, o jūs manote, kad tai viešai galima skelbti, tokią informaciją, jūs išvaizduojat, kokią audrą tai sukelia ir kas, kaip jaučiasi? Pavyzdžiui kokios pasekmės yra? Jūs apie tai galvojot kalbėdamas? Nes Radžis iš esmės nė prie ko, jis tėvų negali pasirinkti. Jūs atsiprašote už tą informaciją, kurią. Radži, o jūs tikit nuoširdumu atsiprašymo? Stepai, ar tiesa, kad jūs buvot pabėgęs ir pasislėpęs iš taboro? O kur jūs buvot? Niekaip negalėjom jūsų... Ar čigonui, romui viešinti savo šeimos asmeninius reikalus? Jie negali? Stepai, o apskritai, jūs sakykit, o kaip žiniasklaida atsidūrė jūsų gyvenime? Jūs pats jiems paskambinote ir pasakėte, ar kaip čia ta informacija iš viso, kam čia šovė į galvą paklausti jūsų ar galbūt jūs specialiai pakišot tą informaciją? Kaip čia yra? Ar sumokėjo, vat kaip Radžis sako? Suprantu, bet kaip ta informacija? Bet iš tikrųjų kyla klausimas, man į galvą neateitų skambinti jums ir sakyti: ar Radži yra brolio ir sesers vaikas? Radži, mes tuoj pat paskambinsim ir

pasikalbėsime su pačiu prodiuseriu. Stepai, papasakokit mums istoriją, kaip šita informacija pateko į viešumą? Ar tai buvo užduotas jūms konkretus klausimas? Ar žiniasklaida, žurnalistai jau žinojo apie tai ko jie klausia, ar jūs leptelėjote? Radži sakykit, vyresnioji klausiu, o dabar kas laukia Stepą? Aš žinau, kad taboro žmonės yra baisiai pasipiktinę tuo. Kas tai yra? Kas tai yra teismas? Koks tai yra teismas romų tas savas teismas, kaip jūs sakot? Kas tai yra? Bet kokia tai baigtis? Aš tik noriu Onutės paklausti: jūs esate viena iš tų moterų, apie kurią šį vakarą kalbas Stepas, kuri per interviu, tą skandalingą interviu, taip čia viską sudrebino ir sujaukė kelių žmonių gyvenimus. Ta moteris, kuri patvirtino šią informaciją, jūs pasakėt, ar ne, kad Radži yra brolio ir sesers vaikas? Ką šį vakarą jūs veikiat čia? Dėl ko jūs atvažiavote, ką jūs norėjote pasakyti? O kaip iš tiesų? Tai jūs reikias duodama interviu ir žiniasklaidai teigdama tokią informaciją iš emsės pamelavote? Kaip čia išeina? Bet Onute, jūs atsiemat dabar savo tuos žodžius, kuriuos davėt, taip? Onute, bet jeigu tai būtų teisybė? Jūs manote, kad tai būtų viskas gerai? Jūms? Jeigu tai būtų tiesa? Vis dėl to pasirodė, kad tai yra tiesa? Kaip tuomet? Jūs manote, kad tai viešinti yra tinkama? Tai nesusitūrėjote? Liežuvio nenulaukėte, kitaip tariant? Smagu kalbėtis buvo su ta žiniasklaida? Kaip čia buvo? Ką gi dabar mes pasuksime prodiuseriui, Kristupui Krivickui. Tai yra tos laidos vadovas, tos laidos prodiuseris, kuri būtent ir sukėlė šį skandalą ir paleido, na, tą informaciją apie Radži kilmę. Labas vakaras, Kristupai. Tai aš kaip tik ir prie reikalo, kitaip tariant. Iš kur jūs Kristupai sužinojot, kad Radžio tėvas ir mama, brolis ir sesuo? Sakykit, a, Kristupai, o jūs bandėt pavyzdžiui tikrinti tokią informaciją ar dėl to ar viešinti ar ne jūs? Sakykit Kristupai, o jūs kaip manot, jums nekilo apskritai abejonių, net jei tai būtų tiesa, ar ne, viešinti tai ar ne? Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit. Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit, nebuvo, nekilo apskritai abejonių, ar tokią stiprią informaciją, ar ne, tokią neigiamą informaciją apskritai verta viešinti? Galbūt reikėjo pamiršti..? O sakykit Kristupai, o jūs kaip manot, jums nekilo apskritai abejonių, net jei tai būtų tiesa, ar ne, viešinti tai ar ne? Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit. Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit, nebuvo, nekilo apskritai abejonių ar tokią stiprią informaciją, ar ne, tokią neigiamą informaciją apskritai verta viešinti? Kokį kelią Kristupai atsiprašau? Kristupai, Kristupai, sekundėlė! Kristupai. Kristupai. O. Čia turit keletą klausimų iš Radžio. Klausom, Radži. Truputėlį, Kristupai. Kristupai. Kristupai. Kristupai. Situacija buvo gerokai kitokia. Jūs. Tiesiog Radži kreipėsi į mus jau pagalbos. Aš tik noriu užtvirtinti jūsų poziciją: jūs tikinate, kad jokie nusikaltimo jūs čia nepadarėte ir nematote skirtumo ką viešinti, ar meilės trikampius, kaip Juratė čia dalyvaujanti sako, ar šiaip jau tokią, na, sakykim, dramatišką istoriją? Tai nėra skirtumo, anot jūsų? Čia riba nebuvo pažeista. Aš tik klausiu. Mes turim atsakymą. Ačiū labai, Kristupai. Kristupai, ačiū labai jums už pokalbį, gaila, kad negalėjot dalyvauti. Gal ir ne gaila. Virginijau, sakykit, tai yra jūsų kolega, tai yra mūsų kolega, ar ne? Jūs galit pakomentuoti kaip jūs manot, kaip žurnalistas vat šio skandalą, ką jūs manot apskritai apie šį skandalą? Tokią diskusiją? Peržengta riba? Pažeistas koks nors įstatymas ir taip toliau ar čia

tikrai taip galima? Ar nėra skirtumo, iš tiesų? Dabar jūs apie mamą Radžį kalbate, taip? Virginijau, bet kame Radžio fenomenas yra? Jūrate, kame Radžio fenomenas? Kodėl jis yra toks, nežinau, visų mylimas, patrauklus? Kodėl tos visos istorijos aš nežinau kiek metų sukasi aplinkui, niekaip negęsta? Kame čia yra bėda? Jūs manot, kad Radži net nenukentės? Jūratė Šimanskytė. Galima pristatysiu žmogų: Jūratė Šimanskytė yra žurnalistė, taip pat yra knygų apie žinomų žmonių biografijas autorė, todėl ji puikiai išmano, kokios knygos yra perkamos, kokios yra graibstomos ir kokie straipsniai graibstomi, tiesa? Sakykit, apskritai, mūsų žiniasklaidoje egzistuoja ta riba ar ji nebeegzistuoja, taip kaip rodo šitas faktiškai atvejis? Kaip yra realiai? O kaip ji gali būti pasakyta? Valdemarai. Valdemaras yra advokatas, kuris puikiai išmano tas visas žvaigždžių gyvenimo peripetijas, kadangi tenka ginti teismuose jas, ar ne? Sakykit, jūs išklaušit tą istoriją ir ko gero jį taip pat gyvenat, puikiai žinot tas peripetijas čia? Ar čia kas nors pažeista? Gal be reikalo mes piktinamės, iš tikrųjų, nieko nelaimėsime? Tipiška kame? Tokių dažnai? Jūs išpėjat visas išvymbes? O ką jie siekia? Uždirbt? Bet ar tokį. Suprantat bet ar tai. Jūs tikrai taip sakote, kad Lietuvoje nebėra ribų teisinių? Jūs tėvas, būtų galima pasakyti ir nieko tokiu būtų. Valdemarai, ar tai yra tiesa, kad mes čia dirbantys televizijoje, ant scenos dainuojantys esame vieši ar nevieši? Ką sako? Kad mes vieši esam asmenys? O. Tai tegu pasakoją, bet Radži nenori. Ką jūs darytumėt? Ką jūs patartumėt Radži? O kaip prognozuojate? Bet kodėl jie privalėtų tai daryti? Gal jie nenori viešai daryti DNR? Kodėl jie privalo tai daryti? Kokios maždaug sumos galėtų kaip kompensacijos prašyti Radži už tai? Nesvarbu, bet vat jūs būdamas jo situacijoj? Palaukit, o kaip nubausti tą, kuris taip pasielgė? Kuo pavyzdžiui užsienio žvaigždės yra geresnės negu mūsų žvaigždės? Ten yra milijoninės sumos. Gal viena karta reikėtų priteisti milijoną ir daugiau nebūtų noro tai daryti? Sugebės. Dešimties tūkstančių litų? Bet realiai, kiek galėtų Radži prašyti už sugadintą sveikatą ir taip toliau? Radži o tu esi apgalvojęs kiek tu gali prašyt arba koks tavo tikslasėjimo į tą teismą? Nubausti? O kaip jūs kitaip nubausit, Radži? Bet o kaip jūs nubausit jeigu ne finansiškai? Jūs žinote geresnį svertą? Tai kiek čia reikėtų prašyt? Ir koks tas teismas bus? Kaip tai atrodys? O koks gali būti teismas? Kaip atrodo romų teismas? Ne. Kaip paprastai tai vyksta? Be abejonės mes ten ko gero ir nepateksim. Bet kaip paprastai, kokios bausmės yra tokiuose teismuose? O pavyzdžiui? Dvidešimt trys. Tai kaip jūs išivaizduojat, jūs gi Lietuvoj gyvenat, kokios pinigų sumos reikėtų Radži prašyti? Jūs klausotės šitų istorijų, ar ne? Kaip Vilius sako, kad apskritai, žinomas žmogus yra visiškai neapsaugotas. Su juo galima kaip va su kažkokiu durneliu, jį volioti, daryti ką nori ir po to pasakyti: ups. Kokia dizinformacija? Jolanta. Palaukit, palaukit, palaukit. Žiūrovai nesupras apie ką eina diskusija. Viliau, kodėl jūs šį vakarą dalyvaujate šioje temoje? Ir kuo jūs esat pasipiktinęs? Jūs sakėt, kad jūs. Jūs sakėt, kad apie jūsų žmoną yra dabar kuriamas tarsi gandas, kad ji arogantiška, tarsi monstre ir taip toliau, ar ne? Violeta. Galima užduoti klausimą tai Violetai? Violeta, ar. Violeta, aš noriu paklausti. Jūrate. Galima užduoti pačiai Violetai klausimą? Tai iš

tikrųjų, čia vėl gi toks, na nežinau, labai bulvarinis skandalas, bet vis dėlto, kad esat baisiai nepatenkinti dėl to, ar ne? Iš tikrųjų tėsėte tai stilistei suknelė ir veidas? Kodėl, kodėl jūs juokiatės? Virgi, jūs norėjot kažką pasakyti, ar ne? Apie Proniną šnekate ar apie ką? Žvaigždė? Žinoma? Į nežinoma? O jums nepapasakoję. Aš noriu dar pakalbinti dar vieną žmogų čia sėdinti šalia Radži. Ieva Šimukauskienė. Visiška naujokė pramogų pasaulio, jums nebaisu? Jūs pusę metų pabuvote televizijoje ir kaip jums tas gyvenimas pasirodė, pajutot kas yra viešumo kaina? Kaip jums tai atrodo žmogui iš šono atėjusiam? O jūs nebijot kai visi pradės kalbėti apie jūsų skyrybas, dėl ko iš tiesų išsiskyrėt ir taip toliau? Kad vyras pakalbint jus? O kaip jūs trachtuojat Radžio istoriją? Jūs kaip tik, užvakar berods, dainavot, ar ne, per duetus, čia prieš keletą dienų dainavot, debiutavot kaip vedėja ir dainavot su Radži. Jautėsi jo, Radžio, elgesy pavyzdžiui visa tai? Parašėt tą vieneta. Bet kaip šita istorija jums dabar atrodo, kaip žmogui atėjusiam iš šono? Kaip jūs vertinat? Taip, klausom. Sigitai. Tai yra vaikų namų vadovas, kuriuose augo Radži. Aš atsiprašau. Kiek daug vaikų iš vaikų namų sugebėjo, na prasimušti? Ką reiškia vaikų namų auklėtiniui adaptuotis visuomenėje? Papasakokit šiek tiek apie tuos vaikų namus, kuriuose augo Radži. Paprastai, kokie vaikai ten? Kuo jie išskirtiniai iš kitų? Kuo? Jūs norit replikuot, Radži, ar ne? Taip. Ką gi, aš noriu jums labai padėkoti už šią, tokią sudėtingą diskusiją ir visai netrukus čia iš tiesų pakvips tikra čigoniška aistra. Sare romai, pasitikite. Tuo tarpu aš su jumis atsisveikinu: iki kito ketvirtadienio. Dėkui, sudie.

2011 metų vasario 11 dienos laidos „Valanda su Rūta“ stenograma

TARTIES TAISYKLINGUMAS

Dvibalsiai [ie]; [uo]

(nekirčiuota pozicija)

Taisyklingai ištarta

Netaisyklingai ištarta

Labas vakaras, ačiū, Merūnai. Ach ta meilė, nežinoma, nesuprantama, neištirta, **n**iekas nežino, iš kur ji ateina ir **n**iekas nežino, pas ką ji nueina. Niekas nežino, kiek ji atsineša ir kiek ji išsineša. Ir už ką ji yra didelė, už sutiktą džiaugsmą ar sukeltą skausmą? Kas tai yra per jausmas, kurio mes ieškome per amžių amžius, kad ir kokie mes būtume, jauni ar seni, turtingi ar vargšai, eruditai, plebėjai ar netgi gatvės valkatos. Kas tai yra per pamišimas, kuris šipino rašytojų plunksnas ir laužė filosofų galvas? Taip, šį vakarą mes kalbėsime apie meilę, kuri, kai ne vienas sako, yra tikra virvė ant kurios pasikaria **k**iekvienas. Na o šį vakarą mūsų studijoje jums gerai pažįstami ir jūsų mylimi žmonės, **v**ieni susižadėję, kiti dešimtmečius draugia pragyvenę, tretį taip ir nesuradę savo antrosios pusės, ir visi „šį vakarą, jie kalbės apie savo meilę ir savo patirtį. Ką gi, ir pirmoji mūsų pora – Natalija Zvonkė ir Danielius Bunkus, pora, kuri netrukus sūpuos savo pirmagimį. Labas vakaras, Natalija, klausimas tau, vos pusė metų draugystės, iš **t**iesų, **š**iek tiek daugiau, ar ne, kiti sakytų - tai rotinai akiniai, dar jūs nieko nematote. Jau nukrito? Natalija, koks tas jausmas, kurio tu dabar gyveni? Prieš ką, prieš tai? Bet taip ir atrodo. Bet tu nedelstum, **t**iesa? Kaip ir nedelsiai? Bet nesvarbu, mes kalbam apie jausmą. Taip. Bet, Natalija, sakyk, iš tikrųjų, vos pusmetis draugystės, jūsų kūdikis, jis yra planuotas? Jūs deklaruojate tai. Čia taikai Merūnui? Netrukus tuoksis, balandžio aštuntą, po šešerių metų draugystės. Aha. Jūs manote. Kad kai yra jausmas reikia daryti sprendimą, taip? Nėra ko varžytis. Palauk, brangioji, jūs **v**ienuolika metų esate kartu ir vis nesituokiat. Svarbu tavo komfortas, meilė, jausmas? Ar šių laikų moterys, tokios jau, kaip sakant, nėra... Su kitais žmonėmis, **t**iesa? Keista. Ar jūsų kūdikis yra planuotas, ar kaip sakoma – aistros vaisius? Danieliau, bet šiaip jūs nebijojot Natalijos, ji tokia ganėtinai agresyvuota, gerą prasmę? Visur matoma. O jūs nebijot būti jos šešėliu? O kaip jūs susipažinot, beje? Impulsą? Visada sako, kad moterys, taip, visada sako, kad moterys renkasi „deja. Nepatiko Natalija? O šiaip, iš šono, kaip ji atrodė pačiam? Tai, kas graži, tai taip, bet. Tokia ji tau atrodė? Ką? Tikrai? Na gerai, o, o, o tas antras susitikimas, kai iš arčiau? Apie ką? Bet Natalija, tuo metu, dar nebuvo išsiskyrusi? Jūs tą situaciją jos šeimos žinojote? Ir kada viskas užsivežė, kitaip tariant? Prieš pusmetį? Tai ką ji tokio turi? Kuriai negali atsispirti? O tu jos nebijai? Paprastai vyrai bijo stiprių moterų, žinoma, savistovė, turi pati finansų, nusibodo sako: viso gero. Taip. Taip pirmą kartą? Tikrai? Ir koks tai jausmas, tave

tai žavi, ta konkurencija, kas tai yra? O dabar, o dabar leidi jau kažką daryt už save? Bet, Natalija, pačioj pradžioj, aš atsiprašau dabar Danieliaus, kad mes persikeliam pirmą tavo santuoką, ar ne, tai buvo, iš esmės, juk toks jausmas, tai pat verčiantis, na iš klumpių? Taip. O baigėsi greitai. Ar tu nori pasakyt, kad tu klaidą padarei? Kaip jūs manote, kada yra, galbūt visų čia paklausiu sėdinčių, kada yra pavojus santykiams, kokios tai yra situacijos, kada reikia atkreipti dėmesį, ko mes net nepastebime? Nebūtinai? Rutina, nesikalbėjimas, Daiva, kas? Nuo kurios pagyti... Ką gi, antroji mūsų pora, tai yra televizijos laidų vedėja, Daiva Tamošiūnaitė – Budrė ir seimo narys, Dainius Budrys, beveik penkeri metai santuokoje, tiesa? Geras jubiliejus, solidus va toks. Šiais laikais pramogų pasaulyje, į tą aš lenkiu. Daiva, jei tu nesupyksi, mes nusikelsim į tuos skausmingesnius laikus, kai Dainiaus dal tavo gyvenime nebuvo, jūsų draugystė, kitaip tariant, buvo pastatyta ant tavo skyrybų skausmo. Tu šiandien pasakoji taip lengvai, bet tuomet tie jausmai nebuvo tokie smagūs, kaip dabar. Ganėtinai ramiai dabar, ar ne? Tu, tu esi minėjęs apie tai, kad lengviau yra iškęsti to žmogaus mirtį, negu skyrybas su juo. Tu vis tiek nieko negali padaryt. O tu nepasitikėjai juo? Bet Dainius, aš atsimenu tavo vieną interviu, kuriame tu sakei, kad Dainius buvo toks dvidešimt penkerių metų baltapūkis berniukas, dar jauniau atrodė, negu pagal savo metus, kaip galima tokiu vyru pasitikėti? Jis atsekė paskui tave į Vilnių viską palikęs: savo darbus, savo draugus, iš Klaipėdos? Ir tu jam leidai tai padaryt? Gali pasakyt kokių? Aha. Bet tu esi ganėtinai drąsi, sakyčiau, ar net, nežinau, bjauri gal net, tu esi pasakius tokį dalyką kad jeigu ne jūsų Adelė, tu net nebūtum tekėjęs už jo. Sako, kad šiaip santuoka žudo meilę, nereikia tuoktis. O koks dabar jūsų jausmas tuomet? Tai vat, kokių jausmų tu gyveni dabar, jūs gyvenat? Jūs ne <...> O iš kur jūs taip žinot, ką tik susižadėjęs tik? Dainiau, galima jums užduot klausimą? Koks išpūdis buvo, kai jūs pirmą kartą pamatėte savo būsimą žmoną? Tuomet jai buvo labai nelengva. Bet, Dainiau, jūs buvot pažįstami iki tol ar visiškai ne? Tai mes visi žinom Daivą. O kaip tėvai sureagavo, kai pasakei? Palaimino tėvai kelionę paskui Daivą? Daiva, jūs minėjote, kad, kad didžiausias išbandymas jūsų porai ir išbandymas ta prasme, kad jūs pamatėte savo žmogų, Dainių, visiškai kitoj šviesoje, tai jūsų dukters gimimas? O ką jis tokio darė, gali papasakot? Jūsų mergytė gimė labai anksti, tiesa? Tai buvo visiškai ne to vaikigalio veiksmai ir elgesys, ar ne? Ar šiandien jis toks pats atsakingas, jis tai pat keliasi prie Adelės, ruošia pusryčius, vakare migdo? Dainius pasikeitė išėjęs į ją? Ką ji daro? Šmaikštusis žurnalistas, Henrikas Vaitiekūnas, vedęs jau trisdešimt metų, bet šiandien laidoje vienas dalyvauja, kažkodėl, o gi sako štai ką: kad po kiekvieno interviu apie meiles mane žmona iš namų veja, kodėl? Bet, gerbiamas Henrikai, jūs, iš esmės, žaidžiate su ugnimi, nes kiek skaičiau jūsų interviu, jūs pastoviai šnekate apie visokias drauges ir santuokos metu, ir panašiai, aš, pavyzdžiui, seniai būčiau išvarius jus iš namų. O taip, iš tikrųjų, buvo? Po to? Bet, Henrikai, ar jūs esate toks temperamentingas, toks aistringas, kad jums tos vienos žmonos maža, ramaus gyvenimo, vis, vat aš net skaičiau straipsnį beroc paskutinį, kuris taip irgi šmaikščiai vadinosi: apgauti žmoną

visada atsiranda proga. Tikrai yra? O pasakykit man, vat jūs kalbėjot apie tą progą, kad atsiranda visomet apgauti žmoną, o kada ta proga pati geriausia? Prie upės. Henrikai, bet jūs atsakykit mums į klausimą, jūs kalbat apie tuos romanus, daug t romanų buvo? O jūs netikite tuo? Gerai. Zita ir kaip? Kaip ta moteris kenčia, Henriką Vaitėkūną? Nu pabandykim. Tai yra du skirtingi dalykai? Henrikai, ką reiškia? Bet, Henrikai, jūs pasakykit, tai kitas būdamas jūsų kailyje, iš esmės, seniai džiaugtūsi, ko gero, penkta santuoka, kaip jūs iškentėte tuos trisdešimt dvejus metus neišsiskyre? Tai jūs buvot, mėgstamas merginų buvotė? Na. O po to jau ką darydavot? Kame yra, kame yra jūsų ginklas? Kaip patraukti damą? Tikrai, Merūnai? Negu tie gražuoliai? Aš kiek atsimeinu, kaip jūs pasakojot, kad savo žmoną sutikote kažkokiuose šokiuose, restorane beroc? Nebuvo žavių merginų, nepatiko jums nei viena? Ir paklausėt, ar būsi mano žmona po trisdešimties sekundžių, kaip ten buvo? Ką ji pasakė? Pasakė taip? Šiandien specialiai užsirišote? Henrikai, bet ką jūs patartumėt, kaip išlaikyti tuos santykius, kad jie nenutrūktų? Kad jūsų namie visada nėra, kame? Kad jūs daug pažinčių turite? Ačiū labai. Ką gi, keliuokime toliau. Dainininkas Merūnas. Merūnai, galima, ko gero, pasveikinti tave, ar ne, netrukus vestuvės? Tai ilgai delsiai, klausyk? Koks? Karjeros tavo, ar ne? Tai, bet kada jau tos vestuvės, balandžio pradžioj, kiek aš girdėjau? Bažnyčioj? Kodėl taip be abejo, nes ne viena pora tiesiog susirašo? Ir nesituokia. Kiek jūs metų esat kartu? Šešeri? Merūnai, aš sakiau tavęs būtinai šito klausimo paklausiu, kaip tavęs neprispaudė tos pramogų pasaulio hiėnos, toks dailios merginos, kurios vizgina uodegas, priklijuotais nagais, išpūstom krūtinėm ir taip toliau? Čia pramogų pasaulis apskritai deklaruoja tokį gyvenimo būdą, kad ilgalaikiams santykiams ne, nes tai yra nepatrauklu. O kaip tau pavyksta atsilaikyt vis dar, aš turiu omeny, kad tu su neviena gražuole esi tai <...> Sąmoningai? Bijai? O ko tu bijai? Bet tu toks logiškas, ta prasme, tiesiog logiškai galvoji, kaip atsispirt? Vat Henrikas, gerbiamas žurnalistas, sako, kad jisai yra velnioniškai temperamentingas, jam reikia mūzų, jis negali kitaip gyventi toliau, o tavo temperamentas yra koks, kame tavo laimė, gal būt ramybė, aš nežinau, kur? Tu numirtum gyvendamas tokį gyvenimą kaip Henrikas? Zita. Žavinga, šmaikšti televizijos laidų vedėja, muzikologė Zita Kelmickaitė. Ponia Zita, sako šiaip labai nepadoru klausti moters amžiaus ir kartais net šeimyninės padėties, ar ji yra ištekėjusi, kai aplinkui yra poros, sako tada ta moteris jaučiasi taip nepatogiai kažkaip tai, nežinau, ar jūs dėl to, kad jūs neištekėjusi, nervinatės ar kaip? Tai jūs čia kam adresuojat, Natalijai ir? taip, taip, aš tiesiog gražinsiu, jo. Zita, pasakykit, palaukit, ar jūs esat, iš tikrųjų, tokia bjauri, nesugyvenama, velnio nešta boba, atsiprašau, labai atsiprašau, kad tikrai, ta prasme, arba pati nėjot, arba nieks neėmė? Tai tiesą. Tai va, kaip atsilaikyt? Zita, bet apie save papasakokit. Tai negi gyvenime niekada iš proto, dėl meilės nėjot? Tik nepasakokit. Bet ką jinai veikia? Zita. Ji į jaunus vyrus žiūri. Taip. Zita, bet vis tiek. Net ir Zita nepasakoja, apie tai, be abejo. Aha. Taip. Laima, vienuolika metų kartu su Gediminu, kaip jūs savo meilę laikote? Kad ji nepabėgtų. Man teko girdėti, malkas skaldot kartu, žvejojat. O negalvojate apie vaikus, sako draugystė tai sustiprina, tai

natūrali santykių tąsa. Dar viena mūsų pašnekovė – Raisa Šarkienė. Labas vakaras, jūs buvote ištekėjusi tris kartus oficialiai? Jauniausias vyras buvo dvidešimt septynerių? Dvidešimt septyneriais metais jaunesnis? Niekada nežiūrit į vyresnius vyrus? Henrikas tuoj pat išeis iš studijos. Tai jūs netikit meile, kame čia bėda? Tai dėl ko jūs tekėjot, atsiprašau? Palaukit, bet mes ne apie šią dieną šnekam, mes kalbam apie tris jūsų santuokas. Ir keturias neoficialias. Klausykit, bet, gal būt, jūs velnio esat apsėsta, žinot kodėl aš sakau taip, todėl, kad visi jūsų trys vyrai, nepaisant tokio amžiaus skirtumo numirė. Galit pasidalint. Kažikuriems žiūrovams prireiktų. Raisa, sakykit, iš tikrųjų, kaip čia yra? Aišku, gražus. Viešpatie, jeigu jam trisdešimt metų, kaip su juo nekalbėti? Palaukit, palaukit. Paklausykit, ne, palaukit. Taip. O su penkiasdešimtmečiu gali žiovauti. Raisa, o jūs esant šiaip mylėjus žmogų? Jūs žinot, kas yra meilė, kuri raina stogą, kuri kerta apskritai per pakinklius? Raisa, ar šiandien, jūs esate vieniša? Ar šiandien jūs turite simpatiją, širdies draugą, mylimąjį? Ugnis. Bet aš ne apie draugus šneku. O, tikrai ne viena. O kada jūs, o kiek jam metų, atsiprašau? Na gerai, paskaičiuokim kiek jis jaunesnis. Nesvarbu. Bet kodėl? O kai trisdešimt penkeri nebereikia? Liveta. Po tokio tai net sudėtinga. Dainininkai Liveta ir Petras Kazlauskai, dvidešimt metų santuokoje, jūsų žodžiai: buvome nutarę skirtis, tačiau bėda mus suartino. Liveta, šiais laikais pramogų pasaulyje atrasti ilgai drauge gyvenančią porą yra fenomenas, tai yra daugiau retenybė negu, negu įprasta. Kaip jums vis dėto pavyko išlaikyti santuoką? Kas buvo jam? Bet buvot nusprendę skirtis? Ką jis darė? O jis niekada nebūdavo toks, juk muzikantai, kaip sako – nepatikimi žmonės. Tyloj? Aš išsivaizduoju, kad tokia Raisa būtų susiradus, kokią vyruką šalia ir būtų ramu, nebūtų skandalo šeimoj. Tai kaip? Jūs šitaip darot, tikrai? Jūsų santuoką faktiškai išgelbėjo jūsų žmona, taip ji šiandien mums papasakojo, o ką darėte dėl jos jūs? Ji rašo jums žinutes, kviečia į pirmą aukštą, o jūs ką padarėte dėl šitų santykių, jūs kaip nors jai atsidėkojot? O gal neverta čia to buvo daryt? O jūs galit patylėt? Tai aš jau matau. Taip, jūs prietaringas gal tapote, ką? Ačiū, labai. Zita, turėjote žmogų, dėl kurio ėjote iš proto, mes kažkaip vis apie kitus, apie kitus, ką? Čia jūs taip? Ane? Zita, bet tokių vyrų n, kuriems būtumėt jūs tinkama, nežinau, namie. Jūs kaip tik esat labai patogi. Labai patogi. Tai čia jūs apie save, taip, ane? Zita, o sakykit, jūs neturite vaikų? Neapmaudu? Bet aš negaliu patikėti, kad jūs galite gyvenime gyventi be vyro, apskritai ne dėl sekso, jokiū būdu, gal būt, su tokiu temperamentu. Zita, ar aš teisingai supratau, kad gyvenime jūs neatradote tokio paties temperamento vyro, per silpni jums, su jumis neišeina važiuot taip, nespėja? Nespėtų? O galit nors vieną romaną mums papasakot, kai jūs surėmėt, pasakykit, kaip jūs surėmėt tuos ragus? Akys nemato, jei širdis liepia joms apakti, aš noriu jums labai padėkoti už jūsų atvirumą ir už tai, kad jūs pasidalinote čia su mumis visais, ko gero, svarbiausiu, tuo ką jūs turite, tai savo jausmais. Tuo tarpu, aš su jumis atsisveikinu iki kito ketvirtadienio, o dabar YVA ir jų daina „Kai pravirks dangus“.

2 priedas

KALBĒJIMO TEMPO STENOGRAMOS

2011 metu sausio 3 dienas laidos „Kodēl?“ stenograma (1 laida)

KALBĖJIMO TEMPAS

1 MINUTĖ

Sveiki atvykę į Lietuvą iš kurios labai daug kam norisi pabėgti, ir bėga. Oficialiais duomenimis, nuo Nepriklausomybės atkūrimo iš Lietuvos emigravo trys šimtai trisdešimt tūkstančių žmonių. O neoficialiais, sako, tris kartus daugiau, vadinasi apie milijoną. Nuo ko jie bėgo, ką jie ten randa, ar jie ten tampa laimingesni. Mūsų laida šiandien klausia ir jūsų, kurie mus čia stebėsite. O jūs jeigu galėtumėt, ar emigruotumėt? Jurgi, jūs turit svajonę, taip? O <...>

INTERVALAS 30 sek. = 70 žodžių

<...> kiek jūs ketinat užsidirbti ten? Kokiam laikui, kiek jūs ketinat išgyventi iš tų pinigų uždirbtų Norvegijoje? Ir ką jūs ten veiktumėt? O ką jūs veikiat Lietuvoje? I ką jūs ten minimaliai dirbat, ta prasme, ne pilną darbo dieną. Ir kiek jūs uždirbat? Į rankas, kiek Jūs <...> Ir jūs turit nedirbančią žmoną ir kūdikėlių? Pone, Gudeli, jūs man paaiškinkit, kaip čia galėjo pasidaryti taip, kad trečdalis, Aušra, ar penktadalis gyvena iš <...>

INTERVALAS 1 min. = 141 žodis

2 MINUTĖ

<...> minimalios algos? Taip. O tie kurie sėdi pas jus prie kasos aparatų, kiek uždirba? Jūs esat labai turtingas žmogus. Tas žmogus, kuris dirba, Jūsų bendradarbis prie kasos, na jūs giriatės tuo turtu, jūs jį rodot, mes matėm jūsų namą, Jūs sakėt už kiek viską pirkot <...> Neatvažiuosiu tikriausiai, pone Gudeli. Bet aš norėčiau tikriausiai ten mano turistiniai maršrutai tenai nesusikirs yra <...>

INTERVALAS 30 sek. = 62 žodžiai

<...> įdomesnių vietų. Aš norėčiau Jūsų, vis dėlto, paklausti, tas jūsų bendradarbis prie kasos, kodėl tūkstantis litų? Jūs mėginot mėnesį išgyvent už tūkstantį litų? Algirdai, prieikit čia prie mūsų. Algirdas Garūmštis. Algirdas prieš ketverius metus emigravo ir planuoja grįžti <...> prie to mikrofoniuoko <...> Dabar jeigu jūs palygintumėt, ką jūs uždirbt ten ir čia. Kiek, kartais? Tai jūs išvažiavot dėl pinigų, visų pirma? Aušra aš norėjau jūsų paklausti, jūs galit <...>

INTERVALAS 1 min. = 133 žodžiai

3 MINUTĖ

<...>paaiškinti, kodėl negali žmonės užsidirbti daugiau čia Lietuvoje? Pone Gudeli. Jinai čia atstovauja tuos dirbančius paprastus žmones. Irina, jūs paaiškinkit Gudeliui, ką aš norėjau pasakyti. Panašu, kad dėl to ir emigruoja. Nu gerai, prekybos, kasininkės, lygiai tas pats, žmonės <...> čia yra metų verslininkė, prezidentės apdovanota. Jurgi, jūs dirbat tai, tai jūs paaiškinkit ponui Gudeliui, ką vis dėlto, mes šnekam <...>

INTERVALAS 30 sek. = 60 žodžių

<...> Mes nepavydim, pone, mes nepavydim. Jūs perkeliat, jūs primetat mums jausmus, kurių mes neturim, mes juos galim galbūt. Visų pirma iš idėjos, mielasis. Bet mano idėja, pone Gudeli, smarkiai pasiteisina. Irina, tai kodėl tie lietuviai nesusitvarko su savo, jeigu darbdavys nepatinka, su juo reikia tartis, reikia privesti susitarti. O kaip prancūzai susitaria su darbdaviais, o kaip visi kiti susitaria? O kaip universitetuose studentai. O kas čia <...>

INTERVALAS 1 min. = 127 žodžiai

4 MINUTĖ

juokingo? Streikuoja, jie streikuoja, sukyla. Kas čia? Kodėl tai nevyksta? Jisai nepajėgus. Bet jie išsiveš emigrantų <...> ir tie dirbs. Aš noriu paklaust jūsų, ponas Gudeli, ar jūs nesijaučiat nors kiek kaltas dėl tų žmonių, kuriuos sakėt, išvažiuoja. Jūs. Bet ne darbo, jeigu išvažiavo. Jeigu neliko pas jus. Iš kurių nepragyvena. Iš kurių nepragyvena. O koks jūsų buvo pernykštis pelnas? Pernai pelno, kiek? Tai ką, ponas Stanislovai, Lietuva uzbekams, tadžikams, kintiečiams. O kokia idėja buvo? Pone Auštrevičiau <...>

INTERVALAS 30 sek. = 77 žodžiai

<...>Auštrevičius galvoja taip pat. Ir aš pasakysiu, daug žmonių galvoja taip pat. Nepolitikuoki, nepolitikuokim. Kalba Kauno vicemeras. Jūs irgi turit valdžios. Liberalas prieš jus, ką jūs jam padarysit? Pala pala, Auštrevičius. Atsakysit ponas Auštrevičiau. Jūs esat rasistas ir anti lietuvis taip pasakė. Macus iš vaikų. Mes dabar kalbam apie emigraciją noriu primint, imigraciją. Niekuo. ššš,

čia ne sutartinė, čia diskusija. Pone Gudeli, taip taip. Pone Buškevičiaus, dabar kalbam apie žmones, ne apie transparentus. O jauni išvažiuoja. O Amerikoje nediskutuoja. Aha, gerai <...>

INTERVALAS 1 min. = 158 žodžiai

5 MINUTĖ

<...> papasakokit pasakas. Aš ne Maskvoje, aš Amerikoje mokiausi, netyčiom. Nu tai. Jo jo. Vietoje jūsų įves specialistus su analogišku išsilavinimu iš Baltarusijos, todėl kad jie dirbs pigiau ir jums vietos, čia, mieloji, nebeliks, todėl kad čia yra <...> O ką jinai siūlo? Ką ji jums siūlo? Mieloji, bet ką ji jums asmeniškai siūlo? Ką siūlo, kokios jūsų perspektyvos Lietuvoje? Ne ne, aš kalbu Lietuvoje. Aš kalbu apie grįžimą, jūs ja turit darbo pasiūlymų? O dabar ką čia tuščiažodžiaut, geriau pasižiūrėkim. Laidos „Kodėl?“ <...>

INTERVALAS 30 sek. = 82 žodžiai

<...> filmavimo grupė lankėsi Vilniaus Licėjuje, vienoje iš prestižiškiausių Lietuvos mokyklų. Ir tai mūsų būsimasis elitas, didžiąja dalim neketina grįžti. O kaip, o kaip? Tvarkoj. Tai kiek mus reikėtų įsivežti tų žmonių. Šindeikis minėjo penkiolika, dvidešimt tūkstančių per metus? Tai aštuoniasdešimt jų reikia įvežti? Tūkstančių. Pone Buškevičiaus, Šindeikio idėja buvo pasiūlyti mes iš tikrųjų nepatrauklūs. Palaukit, duokit aš jums pabaigsiu, kad jūs suprastumėt apie ką kalba. Kad vienintelis mūsų privalumas pasak Šindeikio būtų <...>

INTERVALAS 1 min. = 154 žodžiai

6 MINUTĖ

<...> tarkime pasiūlytas ne Europos sąjungos piliečiams per septyniasdešimt metų užsidirbti Europos Sąjungos pasą. Tam, kad toliau išvažiuotų. Šitą mes jau girdėjo, toliau. O po velnių, kodėl aš kažkam išvažiavus turėčiau kurti gyvenimą? Aš sau kuriu gyvenimą. Taip, Jurgi. Kur jūs buvot sausio tryliktąją, nes mes priėjom prie šitos vietos. Taip. Susitarsit. Jurgis Didžiulis. Jūs susitarsit atskirai. Taip prašau. Ne mes nieko nekaltinam. Niekaip. Tai Jurgi, ką daryti? Palauk, jeigu aš galiu be morkos ir baltarusį pasodint, tai kam man jinai reikalinga? Bet Jurgi <...>

INTERVALAS 30 sek. = 82 žodžiai

<...> Bet taip yra na jūs dabar <...> O galima aš jūsų paklausiu? Kiek jūs įdarbinot žmonių, su baigusių ne Lietuvoj aukštą mokslą? Taip taip. Tris. Bet jūs mokėtumėt ne anglišką atlyginimą. Bet ne anglišką atlyginimą jūs jiems mokėtumėt? Taip. Ateikit. Dabar mes norime iš tikrųjų išgirsti, kodėl ne Lietuvoje. Kodėl tie jauni žmonės ne Lietuvoje. Mes Licėjaus vaizdus matēm. Taip? Patys geriausi vaikai išvažiuoja, ir pusė jų negrįš. Arūnai. Nu palaukit, mielas, tai universitetai visoje Europoj yra tas židinyš nuo <...>

INTERVALAS 1 min. = 162 žodžiai

7 MINUTĖ

<...> kurio gal ir prasideda permainos valstybė. Jeigu jūs išvažiuojat, tai kas čia tą Lietuvą pakeis? Taip. Kodėl Lietuvoje vaikams studijuoti yra brangu ir blogai? Kodėl jie čia yra verčiami imti tas paskolas, dar neturėdami jokių pajamų, kodėl jie yra, taigi jūs išvejat juos iš Lietuvos, su šita savo sistema. Nu, jūs galit nesutikt su faktais Vaikinas išdėstė faktus. Kad nesutampa ta buhalterija. Vat mergina studijuoja, procentinė

INTERVALAS 30 sek. = 66 žodžiai

<...> paskola, jinai išsilaikė, tėvams ant sprando nesėdi, Lietuvoj šias dalykas yra neįmanomas. Ta prasme savo kaltės jūs čia nejaučiat, nėra jos? Ne gerai. Taip, prašau. Ha, nebaigė? Ir pralošit. Tie žmonės kurie išvažiuoja iš Lietuvos, jie palieka savo vaikus dažnai, ir mažamečius vaikus. Ir štai ta ponia su vaikeliais susiduria vos ne kasdien. Papasakokit apie tuos vaikus, kuriuos tėvai palieka čia išvažiuodami ten dirbti. Ar ar iš tikrųjų pasiteisina šitas dalykas? Kaip jie <...>

INTERVALAS 1 min. = 139 žodžiai

8 MINUTĖ

<...> gyvena tie vaikučiai čia? Bet tai nėra retas atvejis, kada <...> Bet jūs man paaiškinkite Tėvelis ir mamytė pasakė, išvažiavo, uždirbs pinigėlius nupirks kompiuterį, žaislų, pavalgydins, ta prasme,

iš ne vilties išvažiuoja, ne iš to, kad norėjo vaiką palikti. Tai jie gi stengiasi. O vaikai nelaimingi, kaip taip gali būt? Jūs jau vadinat tai karta, ta prasme, čia yra daug žmonių. Taip. Pone Gudeli, vis dėlto, pamėginkit tuos kampus apgliaistyti. Taip. <...>

INTERVALAS 30 sek. = 71 žodis

<...> Tai mes dabar jų paklauskime, kodėl jie į Lietuvą negrįžta, ar iš tikrųjų dėl atmosferos kokios nors, ar dėl valdžios kaltės? Pone Buškevičiaus, aš suteikiu Jums žodį tik tam, kad jūs pakviestumėt tuos lietuvius, kurie ten per youtūbus mus žiūrės, jus žiūrės, pakvieskit juos Lietuvon, nes jų vieton atvažiuos į tas lelijas dirbti baltarusiai, tadžikai, uzbekai, bet Lietuva nuo to gi nesikeis gi. Tegul jie grįžta ir keičia Lietuvą čia. O galit jūs normaliai pasakyti. Pareklamuoki Lietuvą trumpai, vienu sakiniu. Vat taip va. O dabar čia studijoje <...>

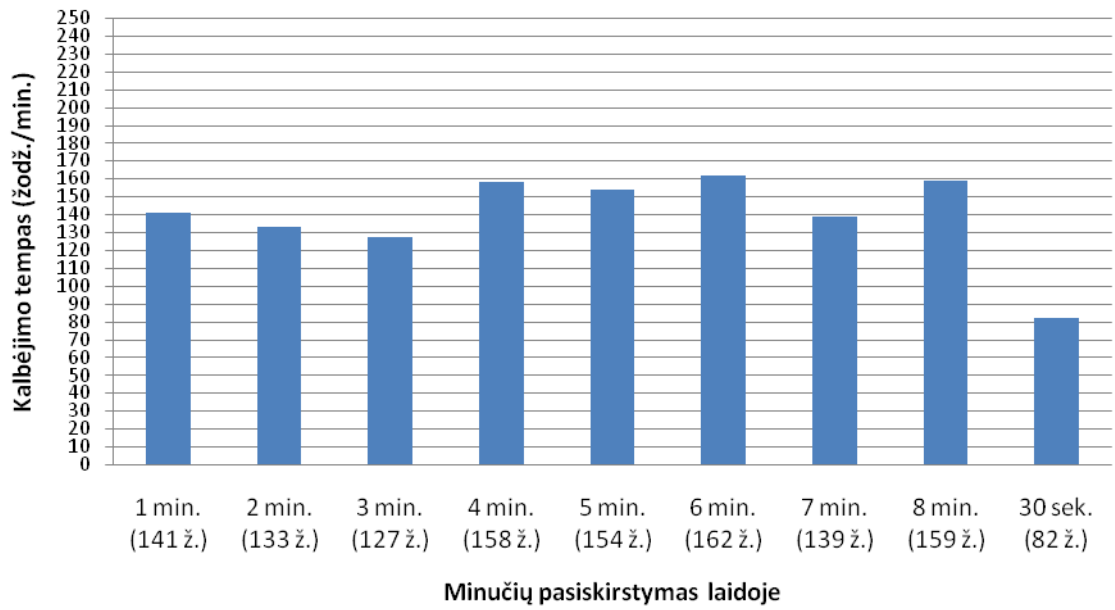
INTERVALAS 1 min. = 159 žodžiai

30 SEKUNDĖ

<...> paskutinį žodį turės, priešpaskutinį žodį turės studijos žiūrovai, žmonės turėsit galimybę: žalia – taip, raudona – ne. Jurgi, yra paskutinis būdas juos prišaukti čia. Paskutinį žodį šiandien sakysiu ne aš, o Jurgis Didžiulis, tas pats žmogus, kuris išėjo į pasaulines scenas ir pasakė, tai welcome to Lithuania, bent jau gražios moterys čia yra, bet aš lietuviams noriu pasakyti, kurie mus žiūrės ne Lietuvoje, jeigu jūs negrįšit čia, jūs nebeturėsit namų, tada, kada norėsit į juos sugrįžti. Tai grįžkit dabar ir keiskit Lietuvą. Viso gero.

INTERVALAS 30 sek. = 82 žodžiai

Laidos vedėjos kalbėjimo tempo santykis 1-oje "Kodėl?" laidoje

KALBĖJIMO TEMPAS

1 MINUTĖ

Labas vakaras, tiesioginiame Tv3 eteryje Radži kraujas. kažkas pasakė, kažkas pakartojo ir kilo skandalas, gal žurnalistai persistengė? O gal tie, kurie šiandien lipdo žvaigždes, jau visai nepaiso iš kokio molio jie jas gamina? Kita vertus kodėl jums ir mums taip rūpi, kas yra to linksmo, temperamentingo vaikinuko tėvai. Dėl manęs nors ir marsiečiai, nes su Radži linksma, ar ne taip? Šiandien šioje studijoje yra taboras, dovanojęs <...>

INTERVALAS 30 sek. = 66 žodžiai

<...> Lietuvai Radži. Čia yra čigonų baronas , kuris išdavė žvaigždės paslaptį, tai pat yra žurnalistai, kurie visa tai sužinojo, paviešino, viešina ir neketina sustoti. Dar mūsų studijoje – žmonės, kurie nuolat yra medžiojami žurnalistų , yra apie ką pasišnekėt, ar ne? Steponai. Jūs visa tai paviešint, ar jūs tikras? Jūs tada jį matėt pirmą kartą, taip? Bet gi smagu, kai saviškis tampa žvaigžde? Taip buvo? Radži buvo atsirbojęs nuo savo <...>

INTERVALAS 1 min. = 135 žodžiai

2 MINUTĖ

<...> kilmės, nuo savo kraujo? Na ir kas? Bet po to viskas pasikeitė, praėjusią savaitę mes matėm ištiesai jį kalbantį, pasakojantį, jisai kaip ir neatsirbojo, jūs pasakojat kitą istoriją lyg tai. Atsirado mama, atsirado tėtis, jie pasakojo savo gyvenimus. Kodėl jūs įsijungėt į šitą chorą? Jūs tikras, kad jūs pasakėt tiesą? Zinaida, jūs patvirtinot pirmą kartą šitą. Taip. Gerai, ... tuo , kad čia yra su mumis, tas žurnalistas, kuris ir pakišo mikrofoną, ir kuris po to nusprendė visa <...>

INTERVALAS 30 sek. = 78 žodžiai

<...> tai paviešint. Tomai, tu buvai tikras, kad sakai, kad skelbi tiesą, kada visa tai viešintai? O gal klausyk , bet, bet ,Tomai, gal čia yra antis, gal Stepas norėjo tiesiog populiarumo. Jisai sakė, buvo priešęs prie Radžio, norėjo sužinot tuos dalykus, ir gal jisai tiesiog pasinaudojo tavim. Katrina.

Katrina, Zeida parašė. Taip, Edvardai. Edvardas Žičkus. Atsakymą į šią klausimą mes išgirsime iškart po reklamos, man labai apmaudu, gerbiami žiūrovai, kad aš turiu jus išvyti iš

INTERVALAS 1 min. = 153 žodžiai

3 MINUTĖ

<...> šitos diskusijos. Reklama. Sveiki, čia su mumis yra taboras, davęs Lietuvai Radžį, yra čigonų baronas, kuris paviešino žvaigždės paslaptį, ir žmonės kurie nuolat yra medžiojami žurnalistų, ir tie patys galų gale žurnalistai, kurie neketina sustoti ir viešinti toliau Radži paslaptis, tai pat mus nuo voskių eksesus saugo eks komisarų biuras. Steponai, šiandien jūs nuo ryto šitoje studijoje, čia laukiate eterio ir jūs mums pasakojote, <...>

INTERVALAS 30 sek. = 64 žodžiai

<...> kad jums grasinama. Šiandien jau buvo atvažiuavę kažkas tai ir ketino jus sumušti? Ar kas čia? Kas čia vykta tokia su šita istorija? Jums fizinė kažkokia tai grėsmė ar kas, kas jums gresia? Jūs bijot tų vyrų? Kiekviena tiesa turi savo kainą arba netiesa, arba pasakymas, tai prašom kalbėkit. Irma. Irma, aš noriu. Ką jūs čia turit omeny? Taip, prašau. Prašau, prašau. Be abejo. Irma, aš noriu tavęs.<...>

INTERVALAS 1 min. = 133 žodžiai

4 MINUTĖ

<...> Taip be abejo, be abejo. Jūs turite omeny tą šuniuko istoriją. Edvardai. Irma. Irma, aš tada. Taip. Irma, aš norėjau tavęs paklausti, dabar prie Radži šita dėmė, teisybė tai ar neteisybė, prilips, todėl, kad visuomenei tai yra baisus tabu, kraujomaiša ir dabar kiekvieną kartą, kai jisai išeis į eterį. Bet kiek jau pasakyta. Tomai, nieko geresnio nesugalvojot? <...>

INTERVALAS 30 sek. = 58 žodžiai

<...> Asta, išgirskim kitą pusę. Taip, taip be abejo. Tomai, paaiškint, paaiškint žmonėms savo profesiją. Asta truputėli, truputėli išgirskim kitą pusę. Katrina. Katrina iš tikrųjų parašė apie Radži knygą. Irma, Katrina parašė apie Radžį knygą, Radžis pats savo noru tau pasakojo savo istoriją, ar

jisai norėjo paviešinti ir tai, ar jisai pasakojo apie savo kilnę, ar jisai kaip nors, na, ar tai jam buvo svarbu? Taip. Gerai, gerai. Edvardai. Grįžkime prie temos. Jūs esat medžiojama. Bet, Irma yra.

INTERVALAS 1 min. = 135 žodžiai

5 MINUTĖ

<...> Irma, bet yra tam tikros istorijos kur . Irma, yra, yra tam tikros istorijos, kurios vis dėlto tos įžymybės patiki visuomenei, privačios istorijos, tam tikrus dalykus jūs skelbiat, tam tikrų dalykų ne. Tai , Edvardai, gal gali paaiškinti kaip. Kas pirmas pradeda, ar čia , ar čia, kas pirmas pradeda ir kiek jie gali be jūsų, ir keik jūs galite be jų. Asta , Asta, aš, iš tikrųjų mes išgirdom jūsų mintį, bet žurnalistai iš tikrųjų neviską. Iš tikrųjų, gerbiami žiūrovai. Aš noriu dar vieną žmonių pakalbinti šioje studijoje, Mino. Pone Steponai, čia dar <...>

INTERVALAS 30 sek. = 94 žodžiai

<...> yra vienas žmogus, kuris gali kalbėti apie tą situaciją. Mino, kaip ir Radžis tuėjai per tą žvaigždžių fabriką, ar tiesa, kad kaina už tą viešumą, buvo tam tikra sutartis, kuri įpareigojo tave ne tikrai penkerius metus atiduoti didelią dalį savo pajamų, bet ir savo privatų gyvenimą atiduoti į tam tikrų, konkrečių prodiuserių <...>

INTERVALAS 1 min. = 147 žodžiai

6 MINUTĖ

<...> rankas, ir kaip, ir Radži šiandien , taip, ir tu, ilgus metus neturėjai tiesiog teisės pasakoti kitiems savo istoriją, bet tik tai tam, ta prasme, ne tik tai dainos, bet ir privatus gyvenimas buvo parduotas. Pardavinėt ko? Savo privataus gyvenimo? Nes mes matom Radžį, matom jo šeimą, tam tikrose laidose ir, ir lyg tai monopolija būtų su , tą istoriją skelbti kažkam tai, kažkieno tai gyvenimas yra, tiesiog jūs parduoda tuos savo gyvenimus, ar tai <...>

INTERVALAS 30 sek. = 75 žodžiai

<...> tiesa? Tomai, ar tu girdėjai, kad tą, tą, tą žinią, kad ir , pavyzdžiui, ne tik tai pats Radžis, bet ir jo giminės, jau yra pasirašęs tokias sutartis irgi atiduot savo tą privatų gyvenimą, bet į tam tikras

rankas? O ką jisai turėjo omeny, kaip jisai paaiškino? Ir čia dėl to visas triukšmas? Ta prasme, jisai, jisai turi teisę viešinti tas istorijas, bet tikrai tam tikru. Tai. Tai. Tai triukšmas yra dėl <...>

INTERVALAS 1 min. = 146 žodžiai

7 MINUTĖ

<...> dėl, dėl kažkokios komercijos, o ne dėl to, kad iš tikrųjų žmogui yra, yra iš tikrųjų didelis skausmas, nu kada tau kedena. Jisai neturi teisės kalbėti. Mes, mes ir dabar, šiuo metu, patikėkit nori, nori susisiekti su juo mūsų prodiuseriai. Edvardai. Taip, prašau, Edvardai. Taip. Bet ko vertas, ko vertas tada, Asta, ko vertas tada yra jūsų šnekėjimas apie kažkokį tai privatumą, apie žmogaus skausmą, jeigu tas skausmas yra <...>

INTERVALAS 30 sek. = 69 žodžiai

<...> tiesiog, visas, visas triukšmas yra dėl to, kad ne tie pasakė? O kodėl, mes dabar kaip tik apie šeimą ir vaikus šnekam. Mes dabar diskutuojam, kas atnešė Radžį gandrai. Bet jisai neturi tokios teisės, net neturi tokios teisės. Mantai. Nu, šio atveju sadistai. Mantai, prieš laidą mes šnekėjomės ir, ir tu sakei, kad apskritai šita visa istorija yra nieko verta. Ir, ir kodėl jinai nieko verta? Mino, aš prieš laidą girdėjau irgi tavo, aš išduosiu dar vieną, vieną paslaptį, Mino, tu sakei man reikia skandalo, kalėkit apie mane, mane pamirš. Yra taip <...>

INTERVALAS 1 min. = 162 žodžiai

8 MINUTĖ

<...> yra taip. Nes tada nėra. Bet jie papasakojo apie tavo skyrybas, apie, apie namus, apie dalybas turto ir visokius kitokius dalykus, taip? Bet jinai padeda. Gerbiami žiūrovai, deja mes vėl turime išsiskirti reklamai, o po jos, čia, šitoje studijoje, mes išklausysim dar du žmones, Radži tėtį ir Radži senelį. Sveiki sugrįžę į Tv3 tiesioginį eterį, kuriame mes diskutuojame, nuo ko gi viskas prasideda šituose skandaluose, dėl įžymybių nešvarių apatinių baltinių ir kaip žadėjau prieš reklamą, aš suteikiu žodį Radži tėveliui, kuris po klajonių <...>

INTERVALAS 30 sek. = 84 žodžiai

<...> po kalėjimus, kaip jisai sako trisdešimt ketverių metų trukusias keliones po kalėjimus, sumanė vis dėlto užmegzti ryšį su įžymybe tapusiu savo sūnumi. Tai gi dabar, žmonės pas kuriuos žurnalistai anksčiau važiuodavo sužinoti apie kvaišalų kainas arba rinką, dabar jau gali mums papasakoti šį bei tą apie Lietuvos šou verslą, mes toli pažengėme, panašu kad. Vesta, tu rimta žurnalistė, ne? Lietuvoje vykta daugelis, daug įdomių, svarbių dalykų, bet visa Lietuva prikaustyta prie šitos istorijos, ar <...>

INTERVALAS 1 min. = 158 žodžiai

9 MINUTĖ

<...> tau ne pikta? Kodėl? Ir ką, ir ką pasakė Radži senelis tau? Šitą dalyką paviešino, taip. Asta, bet jūs tada pasakykit, kurioj vietoj derėjo žurnalistams sustoti, štai ateina mama, iš kalėjimo, pasakoja savo istoriją, Radži ją komentuoja, ateina tėtis po trisdešimt ketverių metų klajojimo po tuos pačius kalėjimus, jisai vėl pasakoja savo istoriją, vėl Radži komentuoja, tada žurnalistas. <...>

INTERVALAS 30 sek. = 58 žodžiai

<...>Ar tu, Tomai, dabar aš noriu paklaust, tu ėjai tos istorijos ten į tą Taborą? O kokiu? Ir ką, ir romai tau papasakojo šitą istoriją? Tai kurioj vietoj, gerai tai tu, Irma, pasakyk, tai va, kurioj vietoj jie turėjo sustot? Vesta, tu. Vis dėlto, vis dėlto. Vestai Graininei, vis dėlto pavyko prašnekinti Radži senelį į štai, ką jinai iš jo sužinojo, tai daugiau emocijos, negu, negu kokios nors žinios. Panašu, kad ir Radži tėvelis nemato čia žurnalistų kaltės, o čia yra kažkokių tai tarpusavy <...>

INTERVALAS 1 min. = 142 žodžiai

10 MINUTĖ

<...> jūsų tarpusavio santykių aiškinimasis, gal, ponai, jūs vieną kartą išsiaiškinkit ir. Prašau. Iš kurių? Iš kurių, mes čia turim daug žmonių. Steponai, jūs iki šioj laikotės tos versijos, kad, kad jie? Taip, pone, prašom, jūs ilgai laukėt žodžio. Prašau. Katrina, išklausom. Tautos. Pone, aš noriu jūsų paklausti. Taip, prašau. Aš norėčiau jūsų paklausti, pone, ar dabar tai ką jūs pasakėt apie romų teismą, ar čia yra, ar, ar Steponas <...>

INTERVALAS 30 sek. = 69 žodžiai

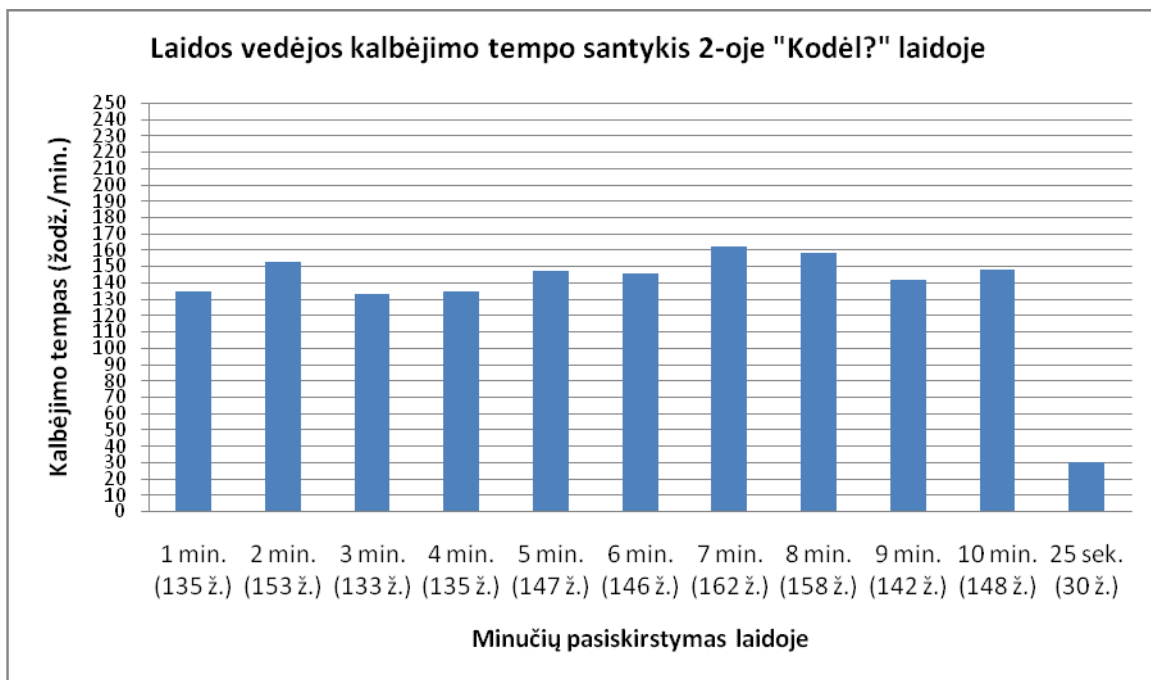
<...> bus teisiama? Jei. Jūs sakot, kad bus? Prieikit arčiau. Čia į priekį. Jisai bus teisiama už ką, už tai, kad paviešino, ar už tai, kad melavo? Ir kas jam už tai gresia? Turit šimtą tūkstančių litų? Gerbiami žiūrovai, deja, ir vėl aš priversta jus išvyti iš studijos, kurioje, aš manau, kad diskusija virs dar ilgai, po to kai mes atsisveikinsime ir ką aš galiu jums pasakyti, žurnalistai ir įžymybės, ar jie gali išverti bent dieną vieni be <...>

INTERVALAS 1 min. = 148 žodžiai

25 SEKUNDĖ

<...> kitų, ar jūs be šitų istorijų, galite išverti bent vieną vakarą? Tai apie ką mes čia kalbame, gal tai ir yra šlovė, tokios šlovės kaina? Viso gero, likite su Tv3.

INTERVALAS 25 sek. = 30 žodžių

KALBĖJIMO TEMPAS

1 MINUTĖ

Labas vakaras, jūs jau pastebėjote, žvaigždės ir vėl rikiuojasi rinkimams, vienos už kitą puikesnės: kažkoks balerūnas, kažkokia tai ragana, kažkokia juodaodė mergina, kuri visą tą šou pradėjo visai išsirengdama. Kas tai? Politikai, o gal marionetės vis dėlto, tik tai kas tie, kurie tampo už virvelių? Šiandien šioje studijoje susirinko žmonės, kurie pasirengę jums visa tai atskleisti. Liveta, jau buvo pasiūlymų, naujų pasiūlymų? Kaip manot <...>

INTERVALAS 30 sek. = 64 žodžiai

<...> ko jie iš jūsų nori: išminties, proto? Iš tikrųjų papuošti. Ir puošet. O kai nustojojot puošti, kas įvyko? Ir gaudavot tų paliepiamų? Ir tada reikėjo skirtis? Skausmingai. Vitalija, jūs irgi ,tikriausiai, jau gavot daug pasiūlymų papuošti sąrašą? Darbo partijai, taip? O kaip jūs manot, Vitalija, ko iš jūsų nori, ko, ko jie, ko jie tikisi? Taip, taip. Įstojot į partiją. Bet yra tokių nušokusių. Pusė seimo. O <...>

INTERVALAS 1 min. = 131 žodis

2 MINUTĖ

<...> kaip jūs manot, kodėl vat Albino Kulikausko partija ima ir kviečiasi tokį Nerijų, Nerijų Jušką? Čia mums gali parodyti viską, ką jisai gali atlikti, tuo pačiu redaktoriui. Ar gali? Albinai, pakelta koja yra kaip šlagbaumas partijai. Albinai, va pro šitą koją, taip galima įnerti visiems kitiems į politiką, ane? Kaip šlagbaumas. Tai jūs kam reikalingi? Albinai. Albinai, o kam jūs tada ten reikalingi, tegul jie ir reprezentuoja, juos tauta myli. O kas gero? <...>

INTERVALAS 30 sek. = 73 žodžiai

<...> Neringa, jūs esate toj politikoj dabar kaip ir kylanti žvaigždė, kiek buvo partijos vadų jau pas jus pasibelde, kiek Garlevoj jau buvo? Daug buvo? O jie jums ką žada? Nes jeigu atvažiuoja iš valdančiųjų part... Iš valdančiųjų buvo? Be abejo. Vytautai, judu su, su advokatu Čilinsku irgi verbavo, taip? Smarkai. Ar domėjosi apskritai, ką jūs galvojat, ką jūs ketinat daryti? <...>

INTERVALAS 1 min. = 133 žodžiai

3 MINUTĖ

<...> O dabar šituo, tas žvaigždes, šou žvaigždes, kurios tempia toliau, Valinskas gerą pavyzdį parodė, į sąrašus, tai jie kvailėliais iš principo laiko, ar kaip, kaip suprast? Aušra, kiek maždaug jau buvo kvieslių tų? Aš noriu politikų, vis dėlto, paklausti, politinio flango : ko jūs ,iš tikrųjų, iš tų žmonių tikėtės, jau Albinai, tavęs klausiau nu Juška nu? Tai <...>

INTERVALAS 30 sek. = 58 žodžiai

<...> yra nevokti, nevokti ane? Gebėjimas nevokti yra aktualus. O jūs ką nors bendro su Gediminu Žeimeliu turit? Jūs dažnai meluojat, Albinai? Jušką kas jums pirkti ketino? Nedapirkot, per brongus ar kaip? Supratau. Taip. Taip. Taip, o kur, o kur juo po to dėt, vat bėda ta, kad. Taip. O seime lygiai tas pats. Aušra, Aušra, ką siūlė, kaip ten buvo, kodėl nėjai, reikėjo kast. Bet pats į rinkimus neina. O koks jų reikalas? Siūlė pinigų ir siūlė ką? Nu užstatą. O po to reikės atidirbt kažkaip tai? Neina. Ta prasme, jeigu pirmu<...>

INTERVALAS 1 min. = 149 žodžiai

4 MINUTĖ

<...> numeriu eis Kubilius, tai konservatoriai praloš, bet jeigu jie ,pavyzdžiui, bet jei, jei, bet jei ,pavyzdžiui, jie pasiima Gediminą Jaunių į sąrašą, jisai gali patraukt, ar teisingai sakau, Gediminai, ar dėl to tave ten paėmė? Gediminas iki užkopė čia aukščiausia iki, iki vice merų. Jūs buvot vienas iš pirmųjų. Tai Šedžius ir Šilgalis darė teisingai, kad šoko? O kodėl , idėjos nebuvo? Na, tų žmonių, kurių dabar priplūdo į seimą, tarkim, ką jie be idėjos, jie turėjo <...>

INTERVALAS 30 sek. = 77 žodžiai

<...> mintį. Na čia mes jau klasikus cituojam. Alvydai, gal tu galėtum paaiškinti man dar vieną fenomeną, kam socialdemokratams šitiems, šituose rinkimuose prireikė Gretos Šapkaitės? Taip, taip, bet tai ką, ką, ką šita panelė, iš tikrųjų, galėtų gero nuveikti, rimta partija, socialdemokratai. Balsuoja žmonės, balsuoja, o rezultata turi tą patį, tie patys dešimtukai valdo Lietuvą. O kaip reikės, paaiškinkit, kaip čia reikės balsuot, kai yra ir tokių, ir tokių, visokių dar, ką reikės, kur ten braukyti? Balsų? O <...>

INTERVALAS 1 min. = 154 žodžiai

5 MINUTĖ

<...> kuriom? O, o kuriom partijom? Tai gali būt, kad aš ,pavyzdžiui, balsuosiu už jus, o išsirinksiu Zuoką? Už ką, už ką Karmėlava balsavo? Grožio? Palą, palą, palą, kas čia dabar? Čia labai įdomi tema, nes mes, iš tikrųjų, turim didelio masto panašų klastojimą rinkimų, greta visų tų gudrybių apie kurias Paulius šnekėjo, bert ir, ir tų klastojimų, kurie <...>

INTERVALAS 30 sek. = 58 žodžiai

<...> buvo akivaizdūs, buvo teismai ir vis tiek, pavyzdžiui, Švenčionyse Vigelis tebėra meras, nepaisant to ,kad jisai turi ir oficialiai galima sakyti klastotojų būrelį, kuris ten klastoja tuos rinkimus, bet kadangi neįrodo, kad galėjo iš esmės pakenkti visam rezultatui, tai va ir meras. Ir, ir visiems gerai, ar ne? Ne, palaukit, tą žmogų, kuris tai išviešino, jūs iš partijos išmetėt, kas čia? Partija. Gediminai, ar tu tuo tiki, ką, ką šneki? Bet tai gi. Būkime atviri iki, iki galo, kadangi Alvydas pradėjo kalbėti apie korupcinius tuos spendimus, tai tu <...>

INTERVALAS 1 min. = 147 žodžiai

6 MINUTĖ

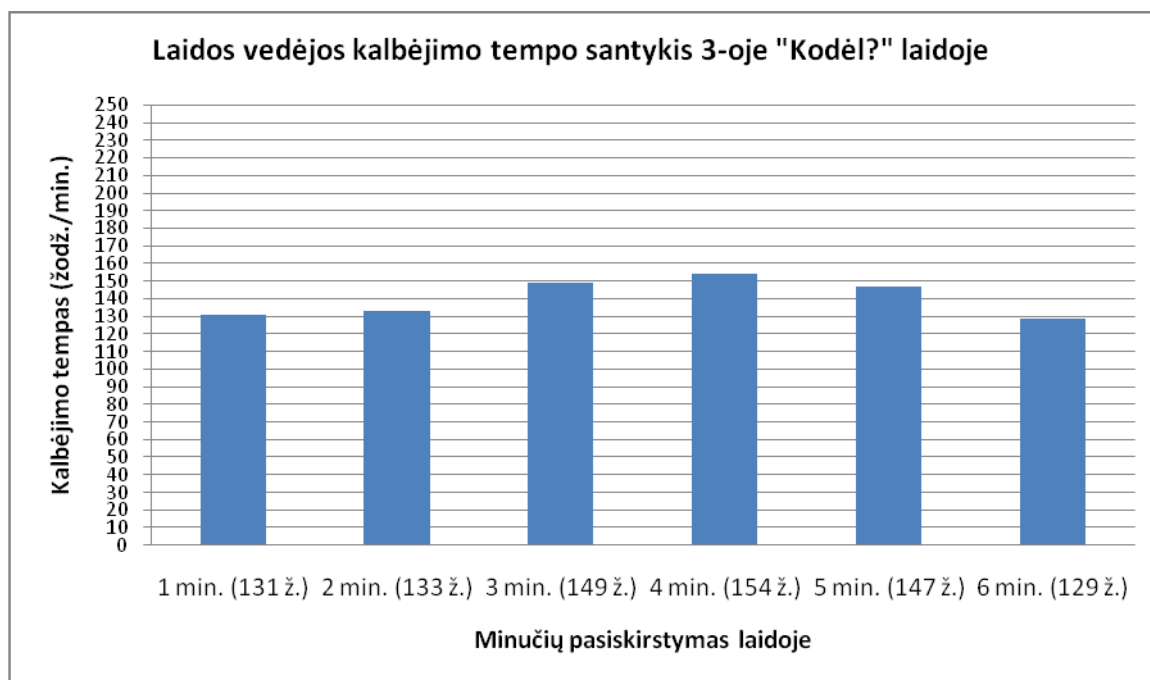
<...>gal dabar iki galo ir paaiškink, iš viso, ar čia partijos dalyvauja tuose rinkimuose, ar yra, pavyzdžiui, kažkokia, kažkoks tai labai konkretus piniginis interesas ir dabar bus surinkta koalicija, kuri, pavyzdžiui, paskirstys pusantro milijardo, kurie Europos pinigų, kurie į Vilnių, pavyzdžiui, ateina, ir visai nesvaru, kas tas rankeles kilos, Juška, ne Juška, ar kojas kilos, svarbu , kad būtų kvorumas ir būtų laiku pabalsuota, ar aš meluoju? <...>

INTERVALAS 30 sek. = 67 žodžiai

<...> Aš jums galiu atvesti šimtą tokių, kurie. Tai gerai, Medalinskas sako: iš viso nereikia eiti į rinkimus. Yra kitų norų, ta prasme, įmanoma kažkaip tai rinkėjais sugudraut kitaip, negu balsuojant, kaip jie padarė balsuoja, balsavo už Valinską, ar įmanoma kažkaip tai kitaip sugudraut? Taip. Vitalija, čia va pas jumis. To sau ir palinkėdami, šitą laidą baigiame, susitiksime lygiai po savaitės, iki pasimatymo.

INTERVALAS 1 min. = 129 žodžiai

KALBĖJIMO TEMPAS

1 MINUTĖ

Sveiki, naujausios euro zonos narės – Estijos premjeras eurą pavadino pirmiausiu ir saugiausiu Estijos saugumo garantu. Euras išgyvena, kaip niekada sunkius laikus, tačiau Lietuva viliasi jį įsivesti nuo 2014 metų. Ką reiškia euras šalies ekonomikai, ar Lietuva bus pajėgi atitikti euro įvedimui keliamus reikalavimus 13 metų pabaigoje ir ar to euro, dabar tokio nestipraus, mums reikia? Šiandieną apie tai diskutuos: ūkio ministras, euro įvedimo koordinavimo komisijos narys Dainius Kreivys, laisvosios rinkos instituto prezidentė Rūta <...>

INTERVALAS 30 sek. = 73 žodžiai

<...>Vainienė, banko Dnb Nord vyriausiasis analitikas Rimantas Ruckis ir naujienu agentūros BNS vyriausiasis redaktorius Artūras Račas. Jūsų klausimams ir komentarams elektroninis mūsų laidos paštas, jo adresą kas jau žino, kas jau matote ir galite parašyti savo klausimą arba komentarą. „Tai mažas žingsnelis euro zonai, bet didelis žingsnis Estijai“ - sakė Andrius Sensipas pasiimdamas pirmuosius eurus naujametinę naktį. Tai gi, išeitų Estija – tarsi <...>

INTERVALAS 1 min. = 135 žodžiai

2 MINUTĖ

<...> mėnulyje, kaip prieš keturis dešimtmečius, panašią frazę, kurią nukopijavo Estijos premjeras, ištareš astronautas Neilas Armstrongas, tai gi, kokia nauda Estijai turėti eurą, ponია Vainiene, jūsų požiūriu? Ponia Ruckį pavasarį jūs sakėt, kad Lietuvai silpnas euras nebūtinai reiškia ką nors blogo, tai gal dabar kaip tik Lietuvai ką nors gero reiškia, tai kad Estija turi tą silpną eurą, ar nebūtinai? Na, bet euro plusą, ko gero, gali išvardinti <...>

INTERVALAS 30 sek. = 67 žodžiai

<...> vieną kitą ponas Kreivys, kuris kaip ir Lietuvos vyriausybė, sako, kad Lietuva žūt būt turi stengtis atitikti kriterijus, kad keturioliktais metais galėtų turėti eurą, tai kodėl tada reikia to, jeigu tu plusų, kol kas, nematom? Bet, Iš tikrųjų, pone Kreivij, ar pasiektas tas tikslas, ta stipri ekonomika ir ta globalinė stipri konkurencija, nes Europos ekonomika, jūs pats, beroc, sakėte, kad jinai, na <...>

INTERVALAS 1 min. = 129 žodžiai

3 MINUTĖ

<...> silpnėja? Gerai, bet kadangi šios dienos aptariama problema yra: ar Lietuvai reikia euro, kuris dabar yra na, iš tikrųjų, neišgyvenantis pačius geriausius laikus, bet, turbūt, pačius blogiausius, tai dabar noriu pono Račo paklausti, kaip jūs vertinate, ar , iš tikrųjų, tik Kinija gali išgelbėti Europos ekonomiką ir kam tada tas euras? Gerai, ministre, kad norit, bet galėsit iš karto po neilgos reklamos, nes kaip <...>

INTERVALAS 30 sek. = 64 žodžiai

<...> tik tada ir paklabėsime, ar tai, kad Lietuva neturi euro, reiškia, kad tai natūrali Lietuvos politikos tąsa? Teisėj žinoti verda diskusijos apie eurą, kodėl jį turi Estija, kodėl neturi Lietuva ir ar Lietuvai reikia to euro? Gaila , kad negirdėjote, kas čia vyko per pertrauką ir ministras nenori daugia kentėti, nes labai nori replikuoti į tai, ką išgirdo iš pono Artūro <...>

INTERVALAS 1 min. = 125 žodžiai

4 MINUTĖ

<...> Račo. Bet. Mūsų žiūrovas ponas Ričerdas atsiuntė komentarą ir, tarsi klausdamas, ar nesutinkame, kad euras naujai prisijungusioms šalims yra pavyzdingas, pavyzdingai tvarkomų finansų įrodymas? Ir tą laišką pavadino pagalba ūkio ministrui, bet bėda yra ta, kad ūkio ministras pats tarsi sakė, kad mes ir taip jau turime tą mechanizmą, nes litas yra susietas su euru. Tai gerai tada, prisiminkim, ką sakė Nobelio ekonomikos srities premijos laureatas <...>

INTERVALAS 30 sek. = 66 žodžiai

<...>Polas Krumanas, kuris savo tinklapyje rašė, kad sveikinu Estiją, bet ir užjaučiu, tai dabar kas nors gali žmonių kalba paaiškinti, na su kuo sveikina tarsi jau išsiaiškinom, o kodėl užjaučia? Beveik tiksliai nupaišė, jeigu pažiūrėtume planą kas buvo. Turim mes. Bet kaip rašo mūsų, mūsų žiūrovai trūksta šiek tiek konkretumo ir pas mus, ir ,iš tiesų, ar gali ministras labai aiškiai pasakyti , jeigu jau mes norime , kad mūsų politikai būtų tokie, kaip Estijoje, su kuo mes

INTERVALAS 1 min. = 144 žodžiai

5 MINUTĖ

<...> sutinkame, kad jie buvo geresni, ir aiškiai deklaravo, kad Estija nori įsivesti eurą? Tam tikru metu Estija galėjo žengti žingsnį atgal ir pasakyti: ne, mes dar nepasiruošę, kai būsim pasiruošę, tada visim bus geriau, tai ar Lietuva, kaip tikslą mato eurą, nes iš to ką dabar kalba ministras, na įsivesime labai gerai, bet jeigu neįsivesim, tai irgi nieko tokio? <...>

INTERVALAS 30 sek. = 60 žodžių

<...> Aš jūsų klausausi, ministre. Palaukit, kaip tik apie tai, kaip. Apie tai, ne ką būtume darę, jeigu būtume darę, ką mes turėjome daryti, o ką reikėtų daryti dabar, pabandysim pakalbėti po pertraukos. Teisė žinoti šiandieną bando išsiaiškinti, diskutuodama: ar Lietuvai reikia euro, ką laimėjo Estija, įsivedusi jį, nuo šių metų pradžios ir kodėl žymūs pasaulio ekonomistai, šiek tiek ją užjaučia? Mūsų žiūrovai, tai pat, pastebi, kad Estija, iš tikrųjų, įsivedė eurą <...>

INTERVALAS 1 min. = 131 žodis

6 MINUTĖ

<...> na anaiptol, ne pačiu geriausiu laiku ir galima pasakyti, kad jeigu Lietuva pasieks savo tikslą, jeigu sieks to euro keturioliktais metais, na tai galima tikėtis, kad ta krizę bus jau šiek tiek ir, na atšipę dantys bus krizės, ar ne, bet štai ką rašo mūsų žiūrovas, ponas Adomas, jis sako, kad jeigu nesustabdys emigracijos, tai iki keturioliktų metų to euro nebereikės ir kai kalbu apie emigraciją visą laiką žiūriu į profesorių Ruckį, kokios yra jūsų prognozės, ar sutinkas su tokia gana apokaliptine pranašyste? O kokios yra Lietuvos galimybės <...>

INTERVALAS 30 sek. = 88 žodžiai

<...> tryliktų metų pabaigoje, iš tikrųjų, jau būti išpildžius visus kriterijus, kurie reikalingai ir kurie keliami euro įvedimui, pone Račai, jūsų manymu ar yra tam prielaidos? Dabar, dabartinių veiksmų? Bet, ministre, palaukit, jeigu jūs apie tai kalbat, ką reiškia „galėjom apsieiti be jokios pagalbos“,

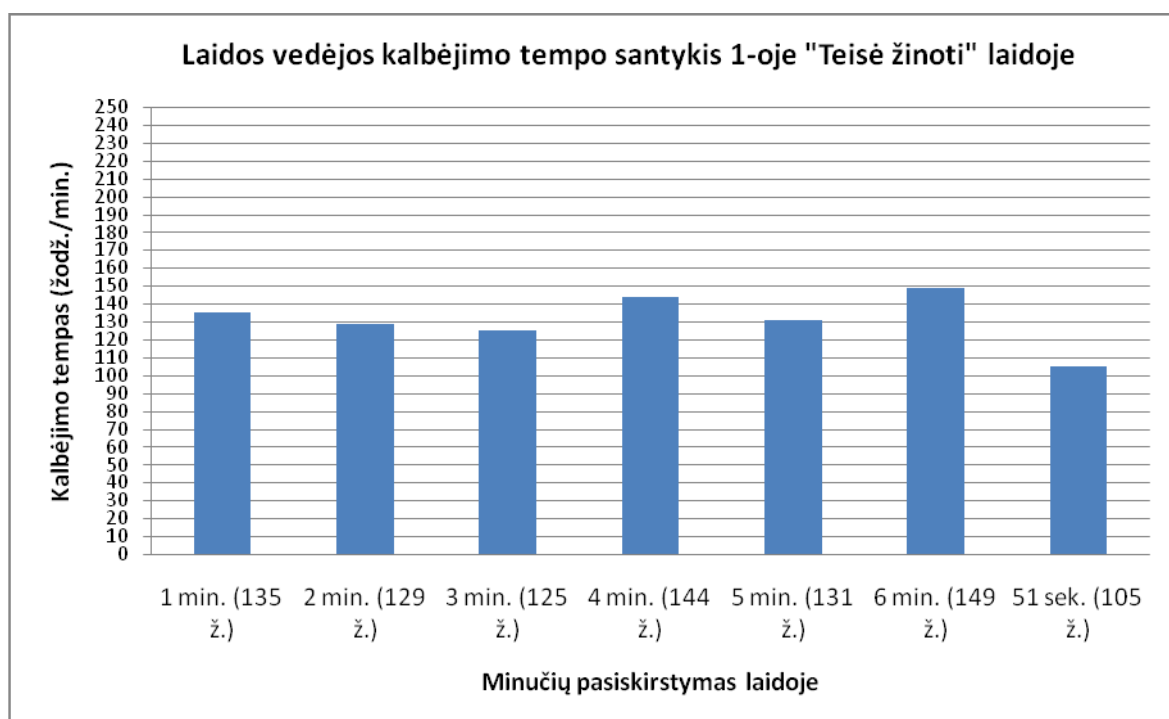
jeigu mes neapsiėjom be pagalbos, tik ne iš ten pagalba atėjom tai gal tada jau nekelkime tos?
Dabar <...>

INTERVALAS 1 min. = 149 žodžiai

51 SEKUNDĖ

<...> mes žiūrim, kas vyksta Estijoje ir ar mes norim, kaip Estija turėti eurą, jeigu jau taip, iš tikrųjų, ką mes žiūrim. Ministras norėjo baigti. Nekalbėkim lozungais, iš tikrųjų. Pone Vainiene, o jūsų prognozė? Greit sakykit. Na, bet skirtingai nuo mokinio, kuris neatlieka namų darbų, vyriausybės nepalieka antriems metams ir gal... Taip, ministre, aš labai, labai norėčiau jau, gal nenorėčiau, bet, bet turėčiau pasakyti, kad šitą mes jau tikrai girdėjom, bet labiau, tas, kad jau tiesiog laikas baigėsi. Ačiū labai jums, kad atėjote į studiją, ačiū tiems, kurie buvo su mumis kitapus televizorių ekranų, ačiū tiems, kuri rašė, atsiprašau tų, kuriems atsakyt nespėjom.

INTERVALAS 51 sek. = 105 žodžiai

KALBĖJIMO TEMPAS

1 MINUTĖ

Sveiki meili, žiūrovai. Vienas senovės Kinijos poetas nusiskandino sraunioje upėje, taip protestuodamas prieš tuomečių Kinijos valdininkų korupciją. Ar yra kokių nors ne tokių drastiškų savęs atžvilgiu būdų, korupciją įveikti šiandieninėje Lietuvoje? Ką daryti, kad jos nebūtų ir kaip ją įveikti, jeigu jau ne tokiais būdais, apie kurios paskui pasakotų legendas, tai bent jau taip, kad ta korupcija mažiau trukdytų gyventi nekorumpuotiems? <...>

INTERVALAS 30 sek. = 61 žodis

<...> Apie tai studijoje šiandieną šnekėsime su žurnalo „Veidas“ leidėju Algimantu Šindeikiu, teisingumo ministru Remigijumi Šimašiumi ir ūkio vice ministru Rimantu Žiliumi. Taigi pirmiausia ir pradėkime nuo pono ministro, vyriausybė rengia nacionalinę kovos su korupcija programą, beigi priemonių planą ir ten yra išvardintos, beroc, šešios sritys, kur rengėjų nuomone korupcija yra ir akivaizdžiausia, ir turbūt žalingiausia, bet jeigu reiktų iš tų šešių išskirti vieną pagrindinę, kuri daro didžiausią žalą <...>

INTERVALAS 1 min. = 129 žodžiai

2 MINUTĖ

<...> ką jūs pasirinktumėte? Na su ta korupcija, turbūt, bandymų kovoti, bet jau deklaravimų bandant kovoti buvo ir anksčiau, tačiau, iš tikrųjų, kaip sako viešųjų pirkimų tarnybos vadovas realiai, kaip nieko labai ir nepasiekta, noriu paklausti pono Šindeikio, ar jus įkvepia kažkam teigiamam ar kažkokiam teigiamam nusiteikimui tai ką išvardino ministras <...>

INTERVALAS 30 sek. = 50 žodžių

<...> kad jeigu mes surūšiuosime korupciją skyriais ar sritimis, kad tada ta korupcija gali būti, kova su korupcija gali būti veiksmingesnė? Tą logistinį darbą jie atlieka kaip ir nelegaliai, žiūrint plačiau atremtomis taisyklėmis? O dėl tos lobistinės veiklos, ar priemonių plane yra numatyta, kaip būtų

galima įteisinti, arba, na išmoginti tą lobistinę veiklą, kad ji taptų vertinama, taip pat, kaip, kaip kitose vakarų valstybėse? Prieškambarį. Bet, bet Ministrui, paprašysim, kad jisai į tą klausimą atsakytų jisai <...>

INTERVALAS 1 mn. = 125 žodžiai

3 MINUTĖ

<...> netrukus, iš karto po reklamos, ir toliau mes kalbėsime ne tik tai apie registruotus ir neregistruotus lobistus, ar korupcija teisėkuruoja, bet ir kitose gyvenimo srityse. Teisė žinoti šiandieną kalba nelabai linksma tema, apie korupciją ir kaip padaryti, kad būtų linksmiau, tai yra, kad jos sumažėtų? Ir prieš reklamos pauzę, žurnalo „Veidas“ leidėjas užsiminė apie žurnalo skaitytojų apklausą, per kurią žmonės pareiškė, kad vienais iš pagrindinių<...>

INTERVALAS 30 sek. = 65 žodžiai

<...> lobistų būtų linkę laikyti du parlamentarų ir norėjimo, kad ministras replikuotų į tai, nes kaip ir sulaukė priekaištų, kodėl ministrai niekur nieko nedaro. Na kaip tik šiomis dienomis daug kalbama yra, apie viešųjų pirkimų tarnybos vadovo pareiškimą, kad, na spaudžia kas netingi, arba kaip sakė seimo pirmininkė, kad jam politinį spaudimą darė visų valdančiųjų partijų atstovai, jūs kaip ir tiesiogiai kuruojate šios tarnybos darbą, tai <...>

INTERVALAS 1 min. = 131 žodis

4 MINUTĖ

<...>ar jau, kas nors paaiškėjo, kas, iš tikrųjų ir kokį spaudimą darė, ar tebelaukiate teisėsaugininkų tyrimo išvadų? Ponas Plitnykas, beroc, pernai vasarą yra sakęs, kad didžiausia grėsmė arba galimybė atrasti neskaidrumui, tai yra kaip tik rašant konkurso nuostatus ir štai man tiesiog į nagus pateko, visiškai netyčia, ir nebūtinai pats <...>

INTERVALAS 30 sek. = 50 žodžių

<...>svarbiausias, bet labai iliustratyvus pavyzdys – viena bendrovė skelbia konkursą rengti televizijos ir radijo laidas, dėk to aš ir gavau šitą dokumentą, labai nesistengdama jį gauti, tai štai koks įdomus dalykas: sausio 28 dieną yra paskelbtas konkursas, vasario 1 diena yra dokumentų

pateikimų terminas, na 28 sausio buvo penktadienis, vasario 1 yra antradienis, tai realiai, turint galvoj, kad reikia paruošti aibes visokių formų, gauti pažymų ir taip toliau ir panašiai, tai <...>

INTERVALAS 1 min. = 120 žodžių

5 MINUTĖ

<...> nori nenori peršasi išvada, kad, iš tikrųjų, visi laimėtojai yra žinomi, nes net gi neatitinka pačių konkurso sąlygų, nes nebelieka tų keturių dienų prašyti patikslinti, ką perka ta perkančioji organizacija, tai bet ar tam reikia kažkokių didelių reforminių dalykų, ar na tiesiog, vieną kartą trenkti per nagus, kad taip nebebūtų? Čia yra šių metų, sausio 28 dienos dokumentas, tai matyt šitam dar neatėjo eilė. Bet, pone Šindeiki, tada aš jau įsiterpsiu <...>

INTERVALAS 30 sek. = 71 žodžis

<...> kiek yra buvę atvejų, kai, iš tikrųjų, atrodo, privatūs aukotojai paaukvoja tą, be vieno lito maksimaliai leistiną sumą, vėliau paaiškėja, kad tai yra keletą metų darbo neturintis pedagogas arba panašiai ir taip toliau ir visa kita, bet vėl gi, ar tai išspręstą tą problemą, kad dalis tų pinigų vis tiek plaukios šešėlyje? Na, bet to viešumo<...>

INTERVALAS 30 sek. = 127 žodžiai

6 MINUTĖ

<...> atrodo, užtenka, bet vėl gi, grįžkime dar kartą, nežinau ar tikrai reikia grįžti, bet norėtusi pabrėžti, kad tai dar nereiškia, kad neliks šešėlinių pinigų, ar ne? Bet jeigu mes jau pradėjome nuo to, ir kaip ministras savo bloge rašo: koks yra pirmas žmogaus klausimas patekus gydymo įstaigoje į <...>

INTERVALAS 30 sek. = 48 žodžiai

<...> palatą, palatos draugams, o dažniausiai būna: kam ir kiek duoti, tai grįžkime truputį prie sveikatos apsaugos sistemos, nes lygiai taip pat kaip ir įstatymų leidyba, š tikrųjų, nematoma, tačiau paliečia visus šalies žmones, taip medicina ir sveikatos apsauga, irgi paliečia kone visus, ir mūsų

žiūrovas, ponas Gediminas, klausia, kad, jeigu jau apie tai kalbam, juk žiniasklaida rėkia apie medikų korupciją, tačiau jis sako negirdėjęs atvejų, kad būtų sulaikytas koks nors <...>

INTERVALAS 1 min. = 119 žodžių

7 MINUTĖ

<...>kyšio prašęs ar jį paėmęs medikas, jis sako žinantis kodėl, na turbūt galima nuspėti, tai vėl gi, ar čia užtenka kažkokių vienkartinų akcijų, ar, gal būt, na vieno ryškaus ir garsiai nuaidėjusio pavyzdžio? O ką reiškia ambicingesnis tikslas ir kaip jo pasiekti, kas būtų, turbūt, dar svarbiau? Palaukit, jūs bandot, bandot, bet kaip yra tos 152 kontroliuojančios konstitucijos, taip ir tebėra visą laiką, tai kodėl? Gerai <...>

INTERVALAS 30 sek. = 67 žodžiai

<...> tada noriu paprašyti, kad ponas Žilius įvertintų tai, kad vėl gi metai, po metų yra kalbama apie tai, kad per viešuosius pirkimus yra sumokami vidutiniškai trisdešimčia procentų daugiau negu yra tikroji prekės ar paslaugos perkamos vertė ir vėl gi, ar, ar jūs tikite, kad įgyvendinus tą planą, keturioliktų metų pabaigoje, jau nebekalbėsime nei <...>

INTERVALAS 1 min. = 120 žodžių

8 MINUTĖ

<...> puse lūpų, nei ne puse lūpų, apie tai, kad kainos yra dirbtinai sukkeliamos ir, kad iš to punta tos pačios politinės partijos, kurių populiarumas, kaip ir seimo yra labai žemas? Aš labai atsiprašau, bet apie tai, kaip sekasi pagauti tuos, kurie bando ir piktnaudžiauja mes kalbėsime vėl po visai neilgos pertraukos. Teisėj žinoti kalbame apie vis dar pasitaikančią korupciją <...>

INTERVALAS 30 sek. = 59 žodžiai

<...> ir ką daryti, kad jos pasitaikytų vis mažiau? Prieš pertrauką kalbėjome, tiksliau ministras kalbėjo, apie tai, kad, na, pavyzdžiui, įkalinimo įstaigose, galimą parduoti kone orą ir čia jau replikuoti norėtų du kiti mūsų laidos pašnekovai, ir seniausia laukia ponas Šindeikis, nebūtinai apie

kalėjimus ir orą. Net, galų gale, geras gydytojas jis nebeturi asmeninio savo gyvenimo. Bet kuo tada jūs galėtumėte paaiškinti, kad na <...>

INTERVALAS 1 min. = 122 žodžiai

9 MINUTĖ

<...> štai Gruzija, iš tikrųjų, tvarkosi, o Lietuva pagal 2009 metų duomenis, skaičiuojant tuos kurie yra davę ar pripažinę davę kyšį, yra vienoje grupėje su Azerbaidžianu, Bolivija, Kenija, Iraku, Mongolija, Rusija? Sakė, kad ne taip suskaičiavo. Jūs paminėjote, tą smulkiosios korupcijos problemą, tačiau štai kažikurių ekspertų teigimu, kiekvienais metais Lietuvoje yra kyšiams išleidžiama iki pusanthro milijardo litų, tai ar tikrai čia galim kalbėti, kad na didžioji <...>

INTERVALAS 30 sek. = 65 žodžiai

<...> ar liūto dalis yra ta smulkioji korupcija? Na, pone vice ministre, jūsų ir jūsų kuruojamos institucijos, tai, turbūt, susiduria ne su smulkiaja korupcija, nes ten tiesiog su ja nebūtų ką veikti? Prieš kiaulių gripą. Na mes vėl grįžome prie to, nuo ko pradėjome, ne, kaip ponas Šindeikis sakė ,kad, iš tikrųjų, na ta vėl gi labai svarbi korupcijos dalis pareina nuo seimo, nors iš pradžių<...>

INTERVALAS 1 min. = 130 žodžių

10 MINUTĖ

<...> gal taip ir nepagalvotum , nes įstatymų leidyboje tai ji tiesiogiai teisėkūroje dalyvauja lyg ir ne tiek daug žmonių, vėl gi tie patys ekspertai, kuriais remiasi ir, ir vyriausybė rengdama kovos su korupcija dokumentus, sako, kad : kovai su korupcija efektyviai panaudotas vienas litas, leistų sutaupyti keturis litus, aš noriu paklausti pono Šindeikio <...>

INTERVALAS 30 sek. = 53 žodžiai

<...> ką jūs darytumėte, jeigu jūs būtumėte tos programos rengėjas ir kokie būtų jūsų siūlymai, nes kol kas ta programa, atrodo, jūs mažiausiai tikite? Na ir ponas Žilius dar norėjo replikuoti. Ne, vienas pralaimėjimas tų pasisakymų karuose, tai gal nelabai ir liūdina, yra kad ministras liepė

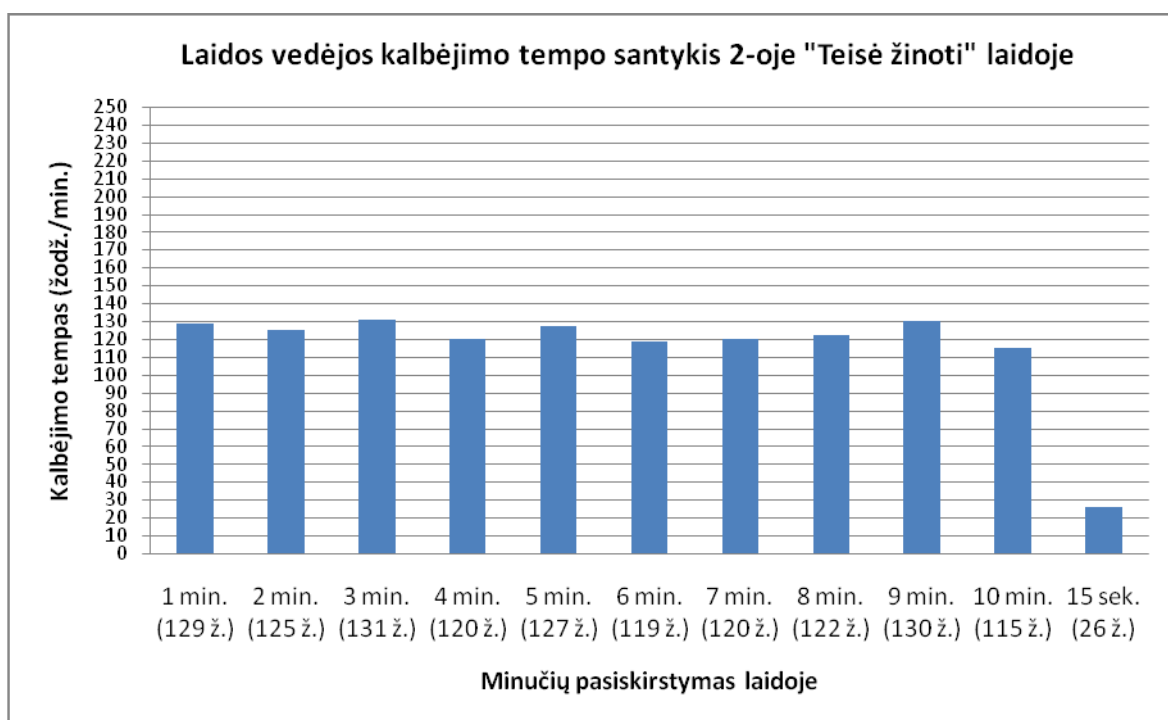
stabdyti potvarkį, beveik du milijonus teigiamųjų vyriausybės sprendimų viešinimui, kai tuo tarpu, kai kurių vyriausybės narių tu <...>

INTERVALAS 1 min. = 115 žodžių

15 SEKUNDĖ

<...>net su šautuvu negalėtum prisikviesti į laidą, kur jis galėtų ta daryti nemokamai. Bet deja, mūsų laikas baigėsi, tai aš tegaliu padėkoti laidos dalyviams ir žinoma žiūrovams.

INTERVALAS 15 sek. = 26 žodžiai

KALBĖJIMO TEMPAS

1 MINUTĖ

<...> Sveiki, teisė žinoti šiandieną apie tai, ar iš tiesų baigėsi Jungtinėse valstijose prasidėjusi, per Europą nusiritusi ir Lietuvą gerokai pamurgdžiusi ekonomikos krizė. Kokios pamokos išmoktos ir kokios ne, kokios išvados padarytos, o kokios dar laukia? Šiandieną teisė žinoti apie tai diskutuoja: finansų analitikas Stasys Jakeliūnas, ponis Birutė Vėsaitė - seimo ekonomikos komiteto narė ir, ir ponas Vitas Matuzas - seimo biudžeto <...>

INTERVALAS 30 sek. = 61 žodis

<...> ir finansų komiteto pirmininko pavaduotojas. Ponas Stasys Jakeliūnas kaip tik šiandien paskelbė tekstą, kuriame sako, kad Jungtines valstijas ir Europą vis dar puoto didžiausia per pastaruosius aštuoniasdešimt metų finansų ir ekonominė krizė, kurią sukėlė menkai prižiūrima ir ydingomis paskatomis, bei labai rizikingais verslo modeliais grįsta finansų sistema, bankai ir kiti finansų tarpininkai įvairiais būdais ir priemonėmis, siekdami kuo didesnių ir greitesnių pelnų, pastaruosius keliolika metų skatino privataus sektoriaus išsiskolinimą <...>

INTERVALAS 1 min. = 130 žodžių

2 MINUTĖ

<...> taip sukeldami nekilnojamojo turto, vartojimo ir lūkesčių burbulus. Aš noriu paklausti pono Jakeliūno, tai vis dėlto jūs manytumėte, kad ta krizė, nepaisant visokių optimistinių Lietuvos vadovų, įvairių lygmenų pareiškimų, dar Lietuvoje nesibaigia? Mieli žiūrovai, ką jūs galvojate apie šios dienos temą ir kokie būtų jūsų klausimai ar komentarai, jūs galite parašyti mums elektroniniu paštu, adresas yra: teisėžinoti@lrt.lt <...>

INTERVALAS 30 sek. = 57 žodžiai

<...> o aš noriu paklausti pono Vito Matuzo, taigi ponas Jakeliūnas sako, kad toli gražu dar neįsigaiviname to atsigaivimo, kurį kartais, iš tiesų, mėgsta deklaruoti vyriausybės atstovai, jūs kaip valdančiosios daugumos atstovas, ar galite atremti priekaištus, kad, iš tikrųjų, ta padėtis nėra tokia

gera ir kad eksporto atsigavimas deja nedžiugina visų likusių šalies gyventojų taip kaip, kaip norėtų džiaugtis vyriausybė? Ne, bet <...>

INTERVALAS 1 min. = 118 žodžių

3 MINUTĖ

<...> nekalbėti, turbūt irgi nebūtų geras dalykas. O kas jį kaltina šiandien, kad jis kalbėjo teisybę? Na sprendžiant, aš nežinau, ką jūs skaitot, ką jūs girdit, bet aš labiau atsimenu, kad daugiau kaltinamas buvo Gediminas Kirkilas ir socialdemokratų kontroliuojama vyriausybė. Gerai. Aš ir norėjau sakyti, kad jums reikia tartis ne su ponu Jakeliūnu, iš pradžių, o su poniu Vėsaite, tai galim ir paklausti, ką ji apie tokį siūlymą <...>

INTERVALAS 30 sek. = 67 žodžiai

<...> galvoja? Aš tikiuosi, kad mes tikrai apie tai padiskutuosim visai netrukus, po visai neilgos reklaminės pertraukos, likite su mūsų televizija. Teisė žinoti šiandieną kalba apie tai, ar Lietuvoje pasibaigė krizė ir kokius požymius reikėtų laikyti tos krizės pabaiga, tai pat ar padarytos išvados, ar pasimokyta ateičiai. Ir turime mūsų žiūrovo klausimą, ponas Algirdas rašo: Lietuvos komerciniuose bankuose susikaupė apie <...>

INTERVALAS 1 min. = 126 žodžiai

4 MINUTĖ

<...> 25 milijardus privačių piliečių indėlių, jis klausia, kodėl vyriausybė iš Lietuvos gyventojų beveik nesiskolina, bet skolų aptarnavimui, palūkanoms ir dalies skolos padengimui, na vyriausybės atstovų mes čia neturime, tačiau teisybės dėlei reikėtų pasakyti, kad vyriausybė, na naudoja tokį skolinimosi metodą, tačiau yra sakiusi, bent jau finansų ministrė, kad toks modelis nėra labai populiarus Lietuvoje. Ir kitas mūsų žiūrovas, ponas Giedrius klausia: <...>

INTERVALAS 30 sek. = 62 žodžiai

<...>kokios bus ilgalaikės valstybės nežaboto skolinimosi pasekmės Lietuvai ir jis rašo, kad krizės metu žymiai išauga emigracija, todėl tai tiesiogiai paveiks Sodros ir valstybės biudžetus, kokie

žingsniai numatomi emigracijos sukeltam biudžeto surinkimo sumažėjimui spręsti? Galim paklausti pono Matuzo. Na savo laiku, tas geresnes sąlygas buvo sudariusi ir Airija ne tik Izraelis sudaro tas geras sąlygas, tačiau mūsų žiūrovas klausia: kaip ketinama, na kompensuoti biudžeto surinkimą, ir matyt klausimas yra tame, ar didinant dalį tiems, kurie liko, nes tuo pačiu <...>

INTERVALAS 1 min. = 141 žodis

5 MINUTĖ

<...> neskatiname mūsų žmonių vėl gi, duot dabar išvažiuoti. Ne, tai nereikia labai daug, aptarkime tuos, kurie bent jau įvardinti buvo. Gerai, o jeigu taip linktume grįžti atgal, ką jūs pats paminėjote, apmokestinti ne darbą, o kapitalą, aš sutinku, kad tai nėra konservatorių pats didžiausias troškimas, bet konservatoriai labai kalba apie solidarumą. Bet ar jūs pradėsit tas diskusijas, ar praeis tie pora likę metų ir jūs taip ir liksit pasirengę pradėti diskusijas? Ar <...>

INTERVALAS 30 sek. = 72 žodžiai

<...> spėsit po poros metų įgyvendinti? Galima. Aš norėčiau. O, pone Matuzai, parodykit jūs man tas pritrauktas investicijas, labai atsiprašau. Aš manau, kad ne tik man reikia. Tai devintais metais, jau kalbėkime atvirai, buvo krizė ir tos investicijos nebuvo labai gausios. Gerai, bet kokio yra investicinės lengvatos, nes laidoj buvo paminėta, kad investicijų negali<...>

INTERVALAS 1 min. = 125 žodžiai

6 MINUTĖ

<...> šiaip sau suvilioti, joms kažką reikia pasiūlyti, ką Lietuva gali pasiūlyti investicijoms, ir ką ji siūlo? Pradėsite diskutuoti? Apie tai, koks yra centrinio banko vaidmuo ar koks jisai galėtų būti ir turėtų būti, mes vėl gi po neilgos reklamos. Teisė žinoti šiandieną aiškinasi: ar krizė Lietuvoje pasibaigė ir ar galima džiaugtis nieko daugiau nebedarant? Mūsų žiūrovas, ponas Audrius, pasirašo kaip būsimasis emigrantas, tiesiog primena ir studijos svečiams, politikams, ir politikams ne studijoje, prašydamas: baikite naudoti junginius <...>

INTERVALAS 30 sek. = 76 žodžiai

<...>reikėtų padaryti, nuspręsti, apsvarstyti, ir sako: tiesiog imkite ir darykite. Tai noriu ir paklausti ne politiko, o pono Stasio Jakeliūno. Štai jūs sakote, kad pastarųjų savaitių įvykiai Egipte ir kaimyninėse jo valstybėse yra akivaizdi iliustracija, kaip finansų krizė transformuojasi ir gali transformotis į socialinę ir politinę, Lietuvoje tokių neramumų nekyla, tas tiesa, tačiau, ką reikėtų padaryti, kad tikrai nekiltų arba, kitaip tariant, kokios turėjo būti krizės išmokytos pamokos? Jūs turit galvoje tos krizės <...>

INTERVALAS 1 min. = 149 žodžiai

7 MINUTĖ

<...> kuri buvo devintajame, nu devyniasdešimtųjų metų, ne šios krizės? Tai norėčiau ponų politikų paklausti, kodėl štai iš tiesų taip yra, kad na tvarkoj Švedijos bankai čia veikia ir Švedijos rigzdagui rūpi kokia yra čia ekonominė padėtis, bet ne gi Lietuvai rūpi mažiau, kad mūsų komitetuose, tokių ar panašių klausimų, na visgi tebetenka laukti? Na nelabai laimingai, turėjo susimąžinti atlyginimą, nes tarsi jis pats vienas liko kaltas <...>

INTERVALAS 30 sek. = 66 žodžiai

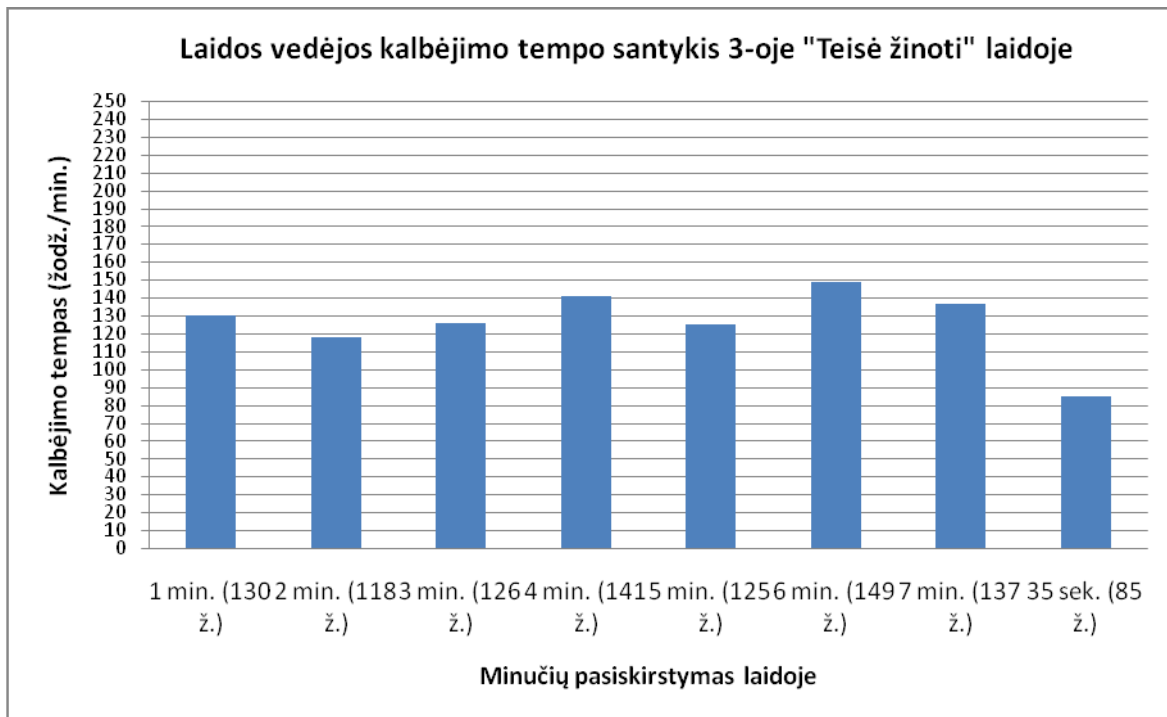
<...>už visa tai, kad ir kitų išvadų nepadaryta. O kur ta pati reforma? Bet, pone Matuzai, klausimas, turbūt, yra, iš tikrųjų, nė viena ekonomika nefunkcionuoja išskolindama, bet ar bėda nėra, ta kad Lietuva skolinasi ne ekonomikai skatinti, o pravalgo tuos pinigus ir kur yra radikali viešojo sektoriaus reforma, kur yra Sodros reforma, nes tos skolos tik projektuojasi ateityje? O kas yra artimiausiu metu, atsiprašau labai? Žadate tartis ir diskutuoti? Įdomu kuriais <...>

INTERVALAS 1 min. = 137 žodžiai

35 SEKUNDĖ

<...> laikais ir kuri valdžia sugebėjo, kad tie rinkos mokymo centrai būtų efektyvūs, tai ,mieli politikai ir kiti studijos svečiai, deja mūsų laikas pasibaigė, bet aš dar panaudosiu dešimt sekundžių, noriu paskaityti pono Pauliaus laišką, kuris sako, ir tai manau yra, na simptomatiška, kad didžiausia krizės problema, kad valdžia dar iki šiol ginčijasi, kas blogiau dirbo ar dirba, ir ko gero, deja ši laida ir jūsų ginčas tą gali patvirtinti, bet koku atveju, ačiū už bandymus išsiaiškinti, ačiū už laiką, ačiū už diskusiją, ačiū žiūrovams.

INTERVALAS 35 sek. = 85 žodžiai

KALBĖJIMO TEMPAS

1 MINUTĖ

Labas vakaras. Eteryje „Valanda su Rūta“ ir Radžim. Dėkui tau, Radži, už tą čigono meilę. Prisėsk ant mūsų raudonos sofutės, netrukus pasikalbėsime. Labas vakaras dar kartelį čia susirinkę ir labas vakaras gerbiama televizijos žiūrovai. Jau antra savaitė televizijos atrodo net braška nuo istorijų apie Radži kilmę, o televizijos žiūrovai pasipiktinę rašo laiškus į jų redakcijas. Na o romų bendruomenė galanda keršto peilius ir kuria savo teismo laužą <...>

INTERVALAS 30 sek. = 70 žodžių

<...> Ar gali taip būti, kad šis jaunas vaikinys užaugęs vaikų globos namuose ir padaręs stulbinamą karjerą, jo vardas Radži, gali būti brolio ir sesers vaikas? Šis skandalas būtent nuo to ir prasidėjo, kai tokią informaciją viešai per televiziją paskelbė Vilniaus taboro baronas, Stepas Visockas. Atsisakysiu ir pavardės ir savo karjeros, neapsikentęs spaudimo ir to, kad bet kas gali viešai knistis po jo asmeninį gyvenimą, žurnalistams tėškė Radži ir <...>

INTERVALAS 1 min. = 135 žodžiai

2 MINUTĖ

<...> nusprendė kreiptis į teismą, kad šis jį apgintų. Tuo tarpu visuomenė kaip niekada iki šiol užvirė aštri diskusija: ką gali žurnalistai viešinti ir kada, vis dėlto, pravartu pasakyti stop? Šį vakarą į mūsų studiją ne be reikalo atvyko ir čigonų taboro iš Panevėžio romai. Taip pat šį vakarą dalyvauja Panevėžio vaikų globos namų vadovai, kuriuose užaugo Radži. Ir taip pat šį vakarą jūs matote ne vieną žinomą žmogų. Jie <...>

INTERVALAS 30 sek. = 69 žodžiai

<...> kaip niekas kitas žino ką reiškia, kai jų gyvenimai narpliojami viešai, kartais net tokie dalykai, kurių apskritai galbūt net nėra buvę. Radži istorija, tai yra riba, taip sako jie. Na ir pirmasis mūsų šio vakaro pašnekovas be abejonės Radži. Labas vakaras, Radži. Sakyk, kai prieš kelerius metus, tu pirmą kartą lipai į sceną, kai troškai tapti žvaigžde, kai to norėjai, ar tu galvojai ir galėjai patikėti,

kad taip gali atsitikti, kad po kurio laiko štai būsi tokioje situacijoje, sėdėsi čia ir teks gintis. Radži, bet tu buvai tiek <...>

INTERVALAS 1 min. = 157 žodžiai

3 MINUTĖ

<...>ipykęs, ir ko gero tas pyktis nėra atslūgęs, kad sakei kad palikite mane ramybėje, aš noriu net pasikeisti pavardę ir atsisakyti karjeros, ar apie tai buvo tada šovusi mintis, galėjo būt tokia mintis? Nesitikėjai, kad taip gali būt? Temperamentu. Raždi o tu sakei, kad televizijai ir apskritai žiniasklaidų žurnalistams esi iš vienos pusės labai dėkingas. Televizija surado tavo šeimą, parodė kas yra, nežinau, kas yra tėtis, mama, senelis, ar ne? Pagaliau parodė, kad tu ne vienas ir dėl to tu tarsai manei, kad elgtis labai atvirai, pasakoti apie save tai tarsai savotiška tokia<...>

INTERVALAS 30 sek. = 93 žodžiai

<...> ir pareiga tavo. Tai aš teisingai supratau? Nes tu buvai pakankamai atviras su žiniasklaida. Kur čia ta riba? Ar jinai jau senai peržengta? Jums tai buvo šokas? Jūs manėt kad tai yra pokštas? Kokia reakcija pirmoji? Aš suprantu, kad jus kitaip tariant, prirėmė prie durų, taip? Virginijau, jūs norite pasakyti, kad tai yra šiaip verslas, ar ne? Kiekvienas perduoda, tai ką turi? Palaukit, tuoj, tuoj išsiaiškinsim. Taip Virginijau, klausom. Palaukit, bet ar tai svarbiausia? Lovos reikalai, kitaip tariant, ane? Tai yra peržengta riba, jūs sakote? Virginijau. Apie baudžiamumą tuoj pasikalbėsime. Virginijau <...>

INTERVALAS 1 min. = 184 žodžiai

4 MINUTĖ

<...> aš norėjau paklaust. Kuriam daininkui, Radži? Tai palaukit! Virginijau, kaip jūs manote, ar čia yra peržengta riba? Galų gale žurnalistinės etikos ir panašiai? Ar apskritai egzistuoja šitame versle kažkokios ribos? Bet ar jūs įsivaizduojat tokią informaciją mesti į viešumą? Brolio ir sesers vaikas, mūsų visuomenėje. Radži jūs eisite ginti savo, nežinau, garbę, orumą, savo paties gyvenimą į teismą? Jūs nusprendėt taip daryti, tiesa? Sakykit man tokį dalyką, o kaip jūs jaučiatės apskritai: kai televizijoje, viešoje erdvėje yra, na kalba jūsų artimi žmonės – mama, pasakoja apie savo meilės nuotykius, jūsų pavardė visur?<...>

INTERVALAS 30 sek. = 91 žodis

<...> Ta prasme, kai viešai diskutuojama apie jūsų labai labai asmeninius dalykus? Koks tai jausmas, papasakokit mum. Bet jūsų paties reakcija kokia yra? Bet apie jus kalba. Kaip jums atrodo iš kur šita informacija apskritai galėjo kilti? Kam tai į galvą galėjo šauti? Jūsų šį vakarą dalyvauja ir tėtis šalia. Labas vakaras, Radži. Iš kur šita informacija, kaip jūs manot? Kaip šita istorija? Nusisukt, jūs turit omeny? Jūsų paklausti? Radži sakykit, jūs esate šio jauno vaikino tėvas? Per dvidešimt trejus metus, jūs kontaktavot su juo kažkaip tai? Bendravot? Kaip jūs bandėt padėti <...>

INTERVALAS 1min. = 182 žodžiai

5 MINUTĖ

<...> jam, palaikyti ir taip toliau? Kokie apskritai jūsų santykiai? Jūs jaučiatės skolingas? Radži, sakykit, o ką reiškia ir kiek galbūt kainuoja, kaip įmanoma, romui čigonui šitiek pasiekti Lietuvoj? Tiek kiek pasiekė Radži, ką jis padarė, kiek prasimušė? Radži. Radži, kiek jūs kartų matėtės su tėvu? Abiejų jūsų klausiu. Abiejų. Kiek iš viso kartų esat matėsi? Kiek? Radži, o kas tavo šeima, artimiausi žmonės? Ne, dabar aš klausiu apie jaunesnįjį Radži. Kas tavo yra artimiausi žmonės? Kas yra tavo ta šeima, kurie palaiko tave? o sakyk <...>

INTERVALAS 30 sek. = 75 žodžiai

<...> kaip tą skandalą išgyveno tavo artimiausi žmonės? Siaubingai? Kaip? Radži sakykit, o jūs esat, jūs šiaip esat stiprus žmogus, tiesa? Aš noriu pakviesti į studiją Vilniaus taboro baroną Steponą Viscoką. Tai yra tas žmogus, kuris prieš gerą savaitę viešai televizijoje paskelbė štai tokią skandalinę informaciją. Užeikit Stepai. Labas vakaras, prisėskit čia. Labas vakaras, Stepai. Apie jus čia kalbėjom, apie jūsų skandalinę teiginį, apie Radžio šaknis, apie jūsų tą interviu, kuris sukėlė tokį skandalą, na sakyčiau šiaip, Lietuvoj. Ką jūs norit pasakyti, šį vakarą dalyvaudamas čia? Jis iš tėvų tą istoriją jau išgirdo. Stepai, o <...>

INTERVALAS 1 min. = 179 žodžiai

6 MINUTĖ

<...> jūs manote, kad tai viešai galima skelbti, tokią informaciją, jūs įsivaizduojat, kokią audrą tai sukelia ir kas, kaip jaučiasi? Pavyzdžiui kokios pasekmės yra? Jūs apie tai galvojot kalbėdamas? Nes Radžis iš esmės nė prie ko, jis tėvų negali pasirinkti. Jūs atsiprašote už tą informaciją, kurią.

Radži, o jūs tikit nuoširdumu atsiprašymo? Stepai, ar tiesa, kad jūs buvot pabėgęs ir pasislėpęs iš taboro? O kur jūs buvot? Niekaip negalėjom jūsų... Ar čigonui, romui viešinti savo šeimos asmeninius reikalus? Jie negali? Stepai <...>

INTERVALAS 30 sek. = 80 žodžių

<...> o apskritai, jūs sakykit, o kaip žiniasklaida atsidūrė jūsų gyvenime? Jūs pats jiems paskambinote ir pasakėte, ar kaip čia ta informacija iš viso, kam čia šovė į galvą paklausti jūsų ar galbūt jūs specialiai pakišot tą informaciją? Kaip čia yra? Ar sumokėjo, vat kaip Radžis sako? Suprantu, bet kaip ta informacija? Bet iš tikrųjų kyla klausimas, man į galvą neateitų skambinti jums ir sakyti: ar Radži yra brolio ir sesers vaikas? Radži, mes tuoj pat paskambinsim ir pasikalbėsime su pačiu prodiuseriu. Stepai, papasakokit mums istoriją, kaip šita informacija pateko į viešumą? Ar tai buvo užduotas jums konkretus klausimas? Ar žiniasklaida <...>

INTERVALAS 1 min. = 180 žodžių

7 MINUTĖ

<...> žurnalistai jau žinojo apie tai ko jie klausia, ar jūs leptelėjote? Radži sakykit, vyresniojo klausiu, o dabar kas laukia Stepo? Aš žinau, kad taboro žmonės yra baisiai pasipiktinę tuo. Kas tai yra? Kas tai yra teismas? Koks tai yra teismas romų tas savas teismas, kaip jūs sakot? Kas tai yra? Bet kokia tai baigtis? Aš tik noriu Onutės paklausti: jūs esate viena iš tų moterų, apie kurią šį vakarą kalbas Stepas, kuri per interviu, tą skandalingą interviu, taip čia viską sudrebino ir sujaukė kelių žmonių gyvenimus. Ta moteris, kuri patvirtino šitą informaciją, jūs pasakėt, ar ne, kad Radži yra brolio ir sesers vaikas? Ką šį <...>

INTERVALAS 30 sek. = 103 žodžiai

<...> vakarą jūs veikiat čia? Dėl ko jūs atvažiavote, ką jūs norėjote pasakyti? O kaip iš tiesų? Tai jūs reiškias duodama interviu ir žiniasklaidai teigdama tokią informaciją iš emsės pamelavote? Kaip čia išsina? Bet Onute, jūs atsiemat dabar savo tuos žodžius, kuriuos davėt, taip? Onute, bet jeigu tai būtų teisybė? Jūs manote, kad tai būtų viskas gerai? Jum? Jeigu tai būtų tiesa? Vis dėl to pasirodytų, kad tai yra tiesa? Kaip tuomet? Jūs manote, kad tai viešinti yra tinkama? Tai nesusiturėjote? Liežuviu nenulaikėte, kitaip tariant? Smagu kalbėtis buvo su ta žiniasklaida? Kaip čia buvo? Ką gi dabar mes pasuksime prodiuseriui, Kristupui Krivickui. Tai yra tos <...>

INTERVALAS 30 sek. = 2007 žodžiai

8 MINUTĖ

<...> laidos vadovas, tos laidos prodiuseris, kuri būtent ir sukėlė šį skandalą ir paleido, na, tą informaciją apie Radži kilmę. Labas vakaras, Kristupai. Tai aš kaip tik ir prie reikalo, kitaip tariant. Iš kur jūs Kristupai sužinojot, kad Radžio tėvas ir mama, brolis ir sesuo? Sakykit, a ,Kristupai, o jūs bandėt pavyzdžiui tikrinti tokią informaciją ar dėl to ar viešinti ar ne jūs? Sakykit Kristupai, o jūs kaip manot, jums nekilo apskritai abejonių, net jei tai būtų tiesa, ar ne, viešinti tai ar ne? Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit. Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit, nebuvo, nekilo apskritai abejonių, ar tokią stiprą informaciją, ar ne, tokią neigiamą informaciją apskritai verta viešinti? Galbūt reikėjo pamiršti..? O sakykit <...>

INTERVALAS 30 s. = 118 žodžių

<...> Kristupai, o jūs kaip manot, jums nekilo apskritai abejonių, net jei tai būtų tiesa, ar ne, viešinti tai ar ne? Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit. Nepaisant to, kad jūs net įrodymų neturit, nebuvo, nekilo apskritai abejonių ar tokią stiprią informaciją, ar ne, tokią neigiamą informaciją apskritai verta viešinti? Kokį kelią Kristupai atsiprašau? Kristupai, Kristupai, sekundėlę! Kristupai. Kristupai. O. Čia turit keletą klausimų iš Radžio. Klausom, Radži. Truputėlį ,Kristupai. Kristupai. Kristupai. Kristupai. Situacija buvo gerokai kitokia. Jūs. Tiesiog Radži kreipėsi į mus jau pagalbos. Aš tik noriu užtvirtinti jūsų poziciją: jūs tikinate, kad jokio <...>

INTERVALAS 1 min.. = 213 žodžių

9 MINUTĖ

<...> nusikaltimo jūs čia nepadarėte ir nematote skirtumo ką viešinti, ar meilės trikampius, kaip Jūratė čia dalyvaujanti sako, ar šiaip jau tokią, na, sakykim, dramatišką istoriją? Tai nėra skirtumo, anot jūsų? Čia riba nebuvo pažeista. Aš tik klausiu. Mes turim atsakymą. Ačiū labai, Kristupai. Kristupai, ačiū labai jums už pokalbį, gaila, kad negalėjot dalyvauti. Gal ir ne gaila. Virginijau, sakykit, tai yra jūsų kolega, tai yra mūsų kolega, ar ne? Jūs galit pakomentuot kaip jūs manot, kaip žurnalistas vat šio skandalo, ką jūs manot apskritai apie šį skandalą? Tokią diskusiją? Peržengta riba? Pažeistas koks nors įstatymas <...>

INTERVALAS 30 sek. = 95 žodžiai

<...> ir taip toliau ar čia tikrai taip galima? Ar nėra skirtumo, iš tiesų? Dabar jūs apie mamą Radžio kalbate, taip? Virginijau, bet kame Radžio fenomenas yra? Jūrate, kame Radžio fenomenas? Kodėl jis yra toks, nežinau, visų mylimas, patrauklus? Kodėl tos visos istorijos aš nežinau kiek metų sukasi aplinkui, niekaip negęsta? Kame čia yra bėda? Jūs manot, kad Radži net nenukentės? Jūratė Šimanskytė. Galima pristatysiu žmogų: Jūratė Šimanskytė yra žurnalistė, taip pat yra knygų apie žinomų žmonių biografijas autorė, todėl ji puikiai išmano, kokios knygos yra perkamos, kokios yra<...>

INTERVALAS 1 min. = 69 žodžiai

10 MINUTĖ

<...> graibstomos ir kokie straipsniai graibstomi, tiesa? Sakykit, apskritai, mūsų žiniasklaidoje egzistuoja ta riba ar ji nebeegzistuoja, taip kaip rodo šitas faktiškai atvejis? Kaip yra realiai? O kaip ji gali būti pasakyta? Valdemarai. Valdemaras yra advokatas, kuris puikiai išmano tas visas žvaigždžių gyvenimo peripetijas, kadangi tenka ginti teismuose jas, ar ne? Sakykit, jūs išklausėt tą istoriją ir ko gero joje taip pat gyvenat, puikiai žinot tas peripetijas čia? Ar čia kas nors pažeista? Gal be reikalo mes piktinamės, iš tikrųjų <...>

INTERVALAS 30 sek. = 80 žodžių

<...> nieko nelaimėsime? Tipiška kame? Tokių dažnai? Jūs įspėjat visas įžymybes? O ką jie siekia? Uždirbt? Bet ar tokį. Suprantat bet ar tai. Jūs tikrai taip sakote, kad Lietuvoje nebėra ribų teisinių? Jūs tėvas, būtų galima pasakyti ir nieko tokio būtų. Valdemarai, ar tai yra tiesa, kad mes čia dirbantys televizijoje, ant scenos dainuojantys esame vieši ar nevieši? Ką sako? Kad mes vieši esame asmenys? O. Tai tegu pasakoja, bet Radži nenori. Ką jūs darytumėt? Ką jūs patartumėt Radži? O kaip prognozuojate? Bet kodėl jie privalėtų tai daryti? Gal jie nenori viešai daryti DNR? Kodėl jie privalo tai daryti? Kokios maždaug sumos galėtų kaip kompensacijos prašyti Radži už tai? Nesvarbu, bet vat jūs būdamas jo situacijoje? Palaukit<...>

INTERVALAS 1 min. = 196 žodžiai

11 MINUTĖ

<...> o kaip nubausti tą, kuris taip pasielgė? Kuo pavyzdžiui užsienio žvaigždės yra geresnės negu mūsų žvaigždės? Ten yra milijoninės sumos. Gal vieną kartą reikėtų priteisti milijoną ir daugiau nebūtų noro tai daryt? Sugebės. Dešimties tūkstančių litų? Bet realiai, kiek galėtų Radži prašyti už sugadintą sveikatą ir taip toliau? Radži o tu esi apgalvojęs kiek tu gali prašyt arba koks tavo tikslas ėjimo į tą teismą? Nubausti? O kaip jūs kitaip nubausit, Radži? Bet o kaip jūs nubausit jeigu ne finansiškai? Jūs žinote geresnį svertą? Tai kiek čia reikėtų prašyt? Ir koks tas teismas bus? Kaip tai atrodys? O koks gali būti teismas? Kaip atrodo romų teismas? Ne. Kaip paprastai tai vyksta? Be abejonės mes ten ko gero ir nepateksim. Bet kaip paprastai, kokios bausmės yra tokiuose teismuose? O pavyzdžiui? Dvidešimt trys. Tai kaip jūs įsivaizduojat, jūs gi Lietuvoj gyvenat, kokios pinigų sumos reikėtų Radži prašyti? <...>

INTERVALAS 30 sek. = 146 žodžiai

Jūs klausotės šitų istorijų, ar ne? Kaip Vilius sako, kad apskritai, žinomas žmogus yra visiškai neapsaugotas. Su juo galima kaip va su kažkokio durneliu, jį volioti, daryti ką nori ir po to pasakyti: ups. Kokia dizinformacija? Jolanta. Palaukit, palaukit, palaukit. Žiūrovai nesupras apie ką eina diskusija. Viliau, kodėl jūs šį vakarą dalyvaujate šitoje temoje? Ir kuo jūs esat pasipiktinęs? Jūs sakėt, kad jūs. Jūs sakėt, kad apie jūsų žmoną yra dabar kuriamas tarsi gandas, kad ji arogantiška, tarsi monstrė ir taip toliau, ar ne? Violeta. Galima užduoti klausimą tai Violetai? <...>

INTERVALAS 1 min. = 235 žodžiai

12 MINUTĖ

<...> Violeta, ar. Violeta, aš noriu paklausti. Jūrate. Galima užduoti pačiai Violetai klausimą? Tai iš tikrųjų, čia vėl gi toks, na nežinau, labai bulvarinis skandalas, bet vis dėlto, kad esat baisiai nepatenkinti dėl to, ar ne? Iš tikrųjų tėsėte tai stilistei suknelę į veidą? Kodėl, kodėl jūs juokiatės? Virgi, jūs norėjot kažką pasakyti, ar ne? Apie Proniną šnekate ar apie ką? Žvaigžde? Žinomu? Į nežinomą? O jums nepapasakojo. Aš noriu dar pakalbint dar vieną žmogų čia sėdintį šalia Radži. Ieva Šimukauskienė. Visiška naujokė pramogų pasaulio, jums nebaisu? Jūs pusę metų pabuvote televizijoje ir kaip jums tas gyvenimas pasirodė, pajutot kas yra viešumo kaina? Kaip jums tai atrodo žmogui iš šono <...>

INTERVALAS 30 sek. = 109 žodžiai

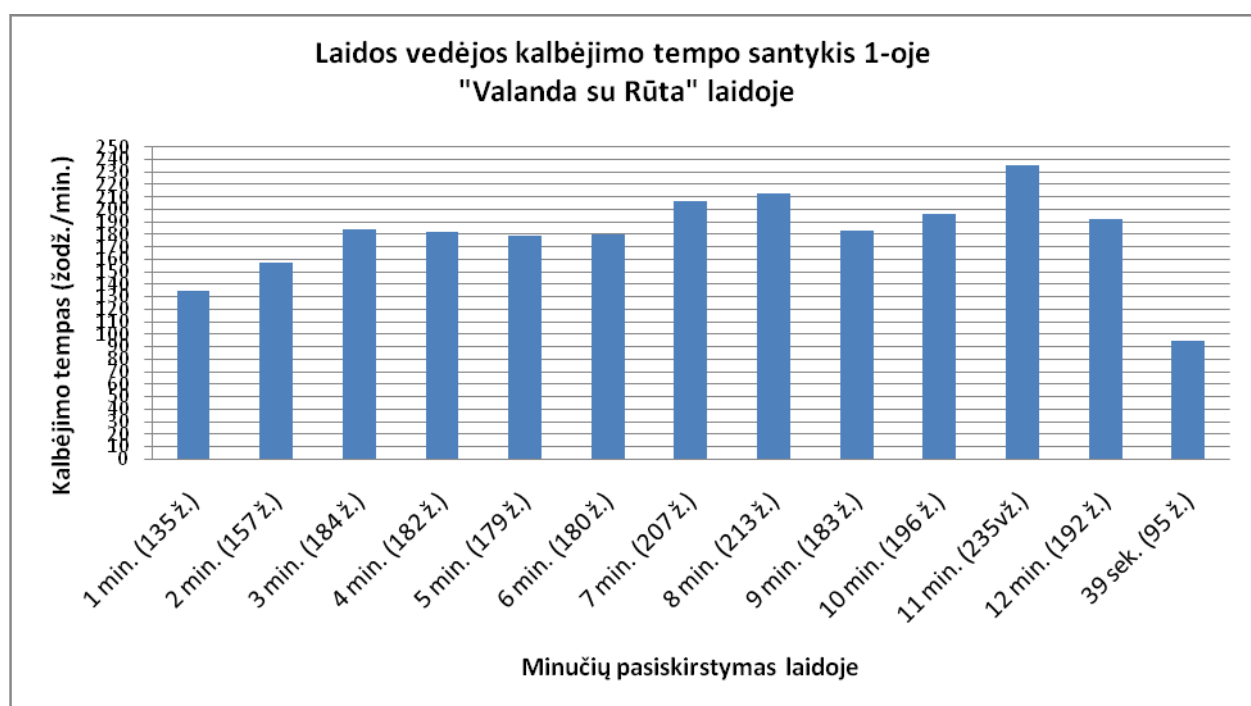
<...>atėjusiam? O jūs nebijot kai visi pradės kalbėti apie jūsų skyrybas, dėl ko iš tiesų išsiskyrėt ir taip toliau? Kad vyrą pakalbins jūsų? O kaip jūs trachtuojat Radžio istoriją? Jūs kaip tik, užvakar berods, dainavot, ar ne, per duetus, čia prieš keletą dienų dainavot, debiutavot kaip vedėja ir dainavot su Radži. Jautėsi jo, Radžio, elgesy pavyzdžiui visa tai? Parašėt tą vieneta. Bet kaip šita istorija jums dabar atrodo, kaip žmogui atėjusiam iš šono? Kaip jūs vertinat? Taip, klausom. Sigitai. Tai yra vaikų namų <...>

INTERVALAS 1 min. = 192 žodžiai

39 SEKUNDĖ

<...> vadovas, kuriuose augo Radži. Aš atsiprašau. Kiek daug vaikų iš vaikų namų sugebėjo, na prasimušti? Ką reiškia vaikų namų auklėtiniui adaptuotis visuomenėje? Papasakokit šiek tiek apie tuos vaikų namus, kuriuose augo Radži. Paprastai, kokie vaikai ten? Kuo jie išskirtiniai iš kitų? Kuo? Jūs norit replikuot, Radži, ar ne? Taip. Ką gi, aš noriu jums labai padėkoti už šią, tokią sudėtingą diskusiją ir visai netrukus čia iš tiesų pakvips tikra čigoniška aistra. Sarė romai, pasitikite. Tuo tarpu aš su jumis atsisveikinu: iki kito ketvirtadienio. Dėkui, sudie.

INTERVALAS 39 sek. = 95 žodžiai

KALBĖJIMO TEMPAS

1 MINUTĖ

Labas vakaras, eteryje, kaip ir kiekvieną ketvirtadienį, pokalbių laida „Valanda su Rūta“. Keistas ir labai jau dinamiškas tas mūsų pramogų, sakykime įžymybių pasaulis. Atrodo seniau girdėjome apie jų meilės istorijas, tačiau viskas labai pasikeitė. Kone pusmetį gyvenome Zvonkės ir Mijos nulaužtų nagų drama, pamenate dar tokią, tiesa? Praėjo kiek laiko, išgirdome apie menamą Zvonkaus prievartavimo bylą, dar šiek tiek praėjo laiko ir mus užgriuvo Irmos Jurgelevičiūtės vagystės ir meilės trikampiai, kol pagaliau <...>

INTERVALAS 30 sek. = 70 žodžių

<...> sakyčiau, sprogo tikra bomba – Radžio kraujomaišos skandalas, kas toliau? Na, o šio vakaro tema štai yra tokia: ar tikrai visos, kad ir šį vakarą išvardintos žvaigždės viešai liejusios nuoskaudą ir ašaras, iš tiesų viešai taip liūdėjo, o gali būt slapta jos džiaugėsi ir skaičiavo padidėjusius honorarus? Ir kas galėtų paneigti, kad žvaigždės jau išmoko manipuliuoti mūsų dėmesiu, ir net jausmais? Na ir žinoma, pirmąjį klausimą aš norėčiau užduoti Irmai Jurgelevičiūtei, tokio ne seno <...>

INTERVALAS 1 min. = 145 žodžiai

2 MINUTĖ

<...> skandalo herojai. Irma, tau yra ne panaikinti kaltinimai dėl vagysčių, menamų ar tikrų ar ne, pavyzdžiu aš neišdrįščiau ateiti į studiją ir jausčiausi labai ne kaip, ar ne? Tuo tarpu tu žydi, tu vaikštinėjai po priėmimus visuomenės, tu dainuoji, tu pozuoji fotografams lyt nieko nebūtų buvę, ar tau pakanka drąsos, gali būt, net išūlumo? Kaip tu <...>

INTERVALAS 30 sek. = 56 žodžiai

<...> jautiesi čia sėdėdama? Irma, tu sakei, kad visai netrukus žmonės turėtų sužinoti tikrąją tiesą, kaip kas buvo, o kokia yra tavo tiesa? Anot tavęs. O kokia ji buvo pasakyta? Vagysčių nebuvo ir tu nevogei? Tai kas tuomet tai buvo? Irma, kur tu sukai? Tu sakei, tu sakai, ar mes teisingai tave

girdim, tu sakai, kad tai yra sugalvota, dirbtinai sukurta? Taip ,Linai. Oi daug jau girdėjom per tą pusmetį, man atrodo, ne tas

INTERVALAS 1 min. = 130 žodžių

3 MINUTĖ

<...> žodis. Kodėl jūs delsiat? Kurį dabar? Kaip reklama, jūs kalbate? Vis tiek nesuprantu. Irma, sakykit tokį dalyką: mes visi girdėjom apie slaptą įrašą, tiesa? Apie tai , kaip slapta buvo įrašyta apie šokių projektą, ar ne, jūs jį matėt? Jūsų advokatas tai matė? O jūs jautėte, kad jus seką? Aš paklausiu dar kitaip, ar jūs, gyvenime, taip klausom, klausom. Gal jūs papasakokite šį vakarą, iš tikrųjų, savo istoriją, kaip Linas ir sako, jūs praleidžiate labai, labai svarbią progą. O jūs galite pasakyti, iš tikrųjų, kaip jūs reagavot, kaip jūs gyvenot po to <...>

INTERVALAS 30 sek. = 92 žodžiai

<...>kai visa tai užvirė? Kiek va jums tai kainavo, vat Linas jūsų klausia. Kas tą šoką sukėlė, kas buvo skaudžiausia? Dėl neteisybės, dėl ko? Bet jūs ir šiandien tai tikinate, kad tai yra išgalvota istorija? Ir kaip jums atrodo? O jums tai pat atrodo, kad tai yra dirbtina, kad tai yra sukurta? O ką blogai padarė prodiuseris? Tylėjimas? Taip. Tai nenatūrali jos pozicija? Mariau, taip, taip, taip. Taip. Mariau, bet tiesiog. Jūs netikite Irma, jūs norit sakyti? Prašau. Ar ne baisūs, ar ne baisus metodas, tiesa pasakius? Tai baisi gėda, tiesa pasakius. Bet , iš tikrųjų, įrašo, įrašo mes <...>

INTERVALAS 1 min. = 191 žodis

4 MINUTĖ

<...> ko gero, negalime matyti ir Irma ir jos advokatas, dėl to, kad vyksta tyrimas, tiesa, advokate? Kaip, taip. Ar advokatas galėjo susipažinti su ta medžiaga? Irmos? Mariau, taip. Palaukit, bet žinot kodėl mes kalbam šį vakarą apie tai? Prašau, Agne. Aš tai ir norėjau sakyti. Meilės trikampiai, mes pamiršom. Palaukit. Palaukit, bet ar, iš tikrųjų, taip? Palaukite, išjunkti. Palaukit, bet mes ne apie tai šnekam, Agne, Agne. Irma, kaip atsiliėpė jūsų karjerai vagystės skandalas? Meilės trikampiu? Jūs sakėte, kad jūsų net gerbėjų padaugejo, ir jūsų koncertų net nesumažėjo? Bet jūs pažiūrėkit, klausom. Dar lietuviai neišmoko, norit pasakyti? Jūs prodiusuojat <...>

INTERVALAS 30 sek. = 99 žodžiai

<...> Sel'ą, garsųjį mūsų skandalistą? Tai kokį skandalą suprodiusavot, sugalvojot? Jis iš šiaip skandalingas jau yra? Bet tai naudinga, Martynai, tai yra naudinga uždirbti pinigus, kitaip tariant? Bet, Martynai, jūs irgi lenkiate į tai, kad šitas skandalas nėra tikras, taip? Nes ką visuomenė žino, aš labai atsiprašau, dėl ko mes darome šitą laidą, ar išsivaizduojate, koks yra poveikis visuomenei, visuomenė žino, aš tik pabaigsiu, į ką aš lenkiu, kad Irma Jurgelevičiūtė vis dėlto apsivogė, tiesa paneigimo, na mes šiandien tokį plus, minus girdim. Jūs išsivaizduojate? Prašau, aš apie visuomenę, kokią mes informaciją transliuojam auditorijai? Bet mes ne apie tai, Martynai, mes kalbam apie tai, kokią <...>

INTERVALAS 1 min. = 203 žodžiai

5 MINUTĖ

<...> informaciją ir žinutę mes transliuojam žmonėm. Prašau, Linai. Tai vat. Palaukit, kaip veikia tai, kaip veikia tai jaunimą ir visuomenę, pasakykit man? Vogti yra kieta, gerai? Jūs taip sakote? Nes man tik taip atrodo. Be abejonės. Martynai, jūsų yra citata: „Žvaigždės iš skandalų uždirba, todėl nereikia virkauti ir nesvarbu, kas ką pavogė, išprievartavo ar sudaužė širdį.“ Tai yra tas pats? Visuomenė neskiria šito dalyko, jūs norit pasakyt? Ir jūs norit pasakyt, kad po kelių metų, pavyzdžiui, Irmos, net ne... Palaukit. Ne, mes turime vieną žinomiausią <...>

INTERVALAS 30 sek. = 86 žodžiai

<...> prodiuserių, kuris puikiai išmano pramogų pasaulį, verta paklaustyti. Atskleiskit mums. Taip. Agne, bet kokią klaidą dari Irma, kokią klaidą ji daro? Irma, ar tau pažadės? Irma, ar tau pažadės? Kiek jums pažadėta procentų nuo , nežinau , pajamų? Irma, nežinau į ką kreiptis iš jūsų, paaiškinkit man galima sukurti efektyvų vagystė skandalą, be mano žinios? Tikrai? Martynai, bet ar jums neatrodo, kad toksai skandalas, kuris... Palaukit, bet prašau ,Livija. Bet, Livija, tu tiki, kad be tavo žinios taip galima padaryti? Ką tu pati matai <...>

INTERVALAS 1 min. = 171 žodis

6 MINUTĖ

<...> manai apie šitą skandalą? Na, ko gero, Natalija Zvonkė galėtų daug mums papasakot, apie tuos skandalus. Taip. Keik gavote? Tai fotografavosi Sel'as su savo sūnum, tiesa? Dar ankščiau buvo? Jūs norit pasakyt, mūsų tema tokia buvo: ar žvaigždės išmoko manipuliuoti mūsų dėmesiu ir netgi jausmais, jūs sakote tai, ar ne? Vaikščioti po vakarėlius, nes mes su Livija būtume namie. O kodėl,

o kodėl, Irma, jūs to nedarote? Valdemarai. Palaukit, Valdemarai, jūs pasakykit, jūs apskritai esate tas žmogus, kuris sako... Prašau, atsakykit gerai. Aš noriu paklausti Valdemaro, advokato, jūs sakykit. Nes čia sėdintys žmonės <...>

INTERVALAS 30 sek. = 94 žodžiai

<...>netiki, Irma, Irma, čia salėj sėdintys žmonės apskritai... Galima pasakyt? Tiesiog čia sėdintys žmonės, tiesiog netiki tu, ką tu sakai, aš išversiu į lietuvių kalbą. Kaip jums atrodo, ar jums šiaip įdomu tiesa, ar Irma vogė, ar nevogė, ar visiškai nesvarbu? Bet tai yra... Gerai, Viktorija, sakykit, kaip jūs manote, jūs esate žurnalistė, tiesa? Kodėl šita byla taip užsitęsusi? Natūralu. Reiškia žmonės tai žiūri. Už reitingų stovi žmonės, ne mistiniai gi mėnulio gyventojai. Nesvarbu. Juk Irma pati pasakojo apie savo meilės istorijas ir taip toliau, ar ne? Taip, aš esu mačius, ne veną tavo interviu, tavo<...>

INTERVALAS 1 min. = 189 žodžiai

7 MINUTĖ

<...> vaizdą. Apie tavo meilę, apie tavo skyrybas, ir tavo santuoką. Šitaip yra? Ne tai aš klausiu. O ko tu tikėjaisi? O ko tu tikėjaisi, Irma, o ko tu tikėjaisi, pavyzdžiui, ko , apie ką tu norėtum kalbėti? Irma, tavo meilės romanai, tiesa pasakius, sukėlė ne ką mažesnę ažiotažą negu tas menamas didžiausias vagystės skandalas, tu, iš tikrųjų <...>

INTERVALAS 30 sek. = 57 žodžiai

<...>esi tokia nepastovi? Ne visada skaitysis? Tas turi teisę tai daryti? Palaukit. Valdemarai, sakykit. Aš tik, Valdemarai aš norėčiau jūsų paklaust labai konkrečių dalykų, jūs esat tas žmogus, kuris minėjote kelis didžiausius skandalus ir sakote, kad jie ,jūsų manymu, yra visiškai surežisuoti. Prisimename mes Zvonkaus neva prievartavimo bylą<...>

INTERVALAS 1 min. = 105 žodžiai

8 MINUTĖ

<...> jums tai kvepia falšu, blefu, sukurta istorija? Mes prisimename Zvonkės nagų didžiąją istoriją, ar ne, irgi kelia juoką, tiesa? Ir dabar šitas skandalas. Taip. Kodėl jūs manote? Kuo baigėsi gal,

Agne, jūs žinote, ar ne? Ir kodėl ta byla taip dabar, taip kažką... Jie yra, taip. Pažiūrėkit Zvonkus dėl to visai nenukentėjo, tiesa pasakius, bet mes kalbam neapieš tai, gerbiamieji, mes kalbam, kad Zvonkus nenukentėjo. Martynai. Tai apie tai gi šneka. Tai va. Taip. Tai kaip jūs? Agne, Agne Jagelavičiūtė, gerbiamieji, Agnė Jagelavičiūtė yra <...>

INTERVALAS 30 sek. = 84 žodžiai

<...>ko gero, ta moteris, kuri galėtų išleisti knygą, kurioje aprašytų, kaip tapti žinoma, kaip tapti žvaigžde. Aš vis bandžiau prisiminti, ką tu, Agne, pati esi tokio labai didelio sukūrus, aš visiškai nenoriu ižėisti, čia jokių būdu, bet tu šypsaisi nuo viršelių, duodi interviu ir tave vadina žvaigžde, kame tavo fenomenas? Aš ir kalusiu, taip. Mes apie tai ir diskutuojam, taip. Taip, aš norėjau paklaus, kodėl tu dingai? Kame nekontroliuojamas, pavyzdžiui, tavo asmeninė istorija, kas nekontroliuojama? Bet jūs dalyvavote tame patys, žiūrėkite, Agne, kaip dabar yra? Aš va ką<...>

INTERVALAS 1 min. = 172 žodžių

9 MINUTĖ

<...> noriu pasakyti. Agne, bet jūs sąmoningai tai darėte. Palaukit, ar jūs nedalyvavote realybės šou? Ar jūs nesifotografavote nuoga? Be abejonės, tiesa, toliau? Palauk, tuoj pat, tuoj pat, bet tu juk pati net ir savo plastines operacijas aprašei, pameni, tikrą dienoraštį padarei. Šiaip istorija. Ką jis mum pasakytų? Troškimas to dėmesio? O kuris čia iš mūsų serga juo? Taip. Linai, ar jūs... Ar jūs sakote, kad... Suprantu. Agne, bet aš jus paprovokuosiu, jūs gal net elgiatės, kaip labai gera viešųjų ryšių vadybininkė, jūs mokate dingti tam tikru laiku, po to išnirti ir sakyti, kad aš visiškai kitokia, štai žiūrėkite dabar aš su jumis nekalbu ir taip <...>

INTERVALAS 30 sek. = 106 žodžiai

<...> toliau, jūs ilgą laiką slėpėte savo meilės, pavyzdžiui, istoriją, tiesa? Tai panašu į tai. Įrodinėti. Taip, bet sukūrusi kulinarinę knygą, tu ją pavertei meilės dedikacija ir pasipylė straipsniai apie tavo kulinarijos knygą, kas paneigs? Tiesą aš sakau, Martynai? Tai nesivelkim. Taip. Agne, kaip per dešimt metų pasikeitė pramogų pasaulis? Tai baugina tave tai, tie pokalbiai... Viktorija, prašau. Radži, tu visą valandą sėdi ir tyli, bet aš noriu pasakyt štai tokį dalyką, kad Radži dabar už aukso vertę, po šito baisaus skandalo galėtų parduoti bet ką: knygą, kompaktinę plokštelę ar net savo kelnes. Aš taip sakau. Brangiau prašysi? Tai kiba <...>

INTERVALAS 1 min. = 204 žodžiai

10 MINUTĖ

<...> Vienas turi? Bet, iš tikrųjų, kaip tavo , kaip tas skandalas paveikė tavo, tavo gyvenimą ir tavo karjerą? O kaip jis rutuliojasi dabar? Dar žemiau? Palaukit, bet paklauskim Radžio, Radži, sakyk, tai tas skandalas kokioje situacijoje yra, byla teisme yra ar kaip dabar yra? Na. O gal jį vertėtų pratęsti dar daugiau, kitaip tariant, to dėmesio būtų, taip toliau? Palaukit. Tu gelbėjai kaimynus? Čia , turbūt, yra tas žmogaus jausmas prigavimo? Bet palaukit, aš tai dar noriu, Radži , tu per ketverius savo karjeros metus, ar ne, kada nors skandalą esi išnaudojęs taip sistematingai ir protingai, parduodant ką nors? O tavo koncertų padaugėjo dabar, po to, nežinau, honorarai padaugėjo? Tu iš to neišlošei visiškai? Honorarai nepadidėjo? Bet, Radži<...>

INTERVALAS 30 sek. = 116 žodžių

<...> Taip. Žiūrėkit, bet aš dar norėjau paklaust, Radži, tu esi, ko gero, vienas iš nedaugelio Žmonių, pramogų pasaulyje, kuris apskritai beveik neviešina savo asmeninio gyvenimo, aš turiu omeny, nežinau, kiti viešina, kiti pasakoja apie meilės istorijas, su kuo gyveni ir taip toliau. Radži, o galima tave paprovokuoti? Pavyzdžiui, mes niekada, iš tiesų, neesame matę, kad Radži būtų kur nors nufotografuotas su kokia mergina, klausimas visai ne tai, ar tu turi merginą, o tu nebijai, kas jeigu, leiskite paprovokuoti. Mes žaidžiam, tiesa? Mes gi žaidžiam, Martynai. Ar tu nebijai, kad kas nors... Ar išsivaizduoji, koks anonsas dabar bus? Iš tiesų. Tai vat, prasideda šią akimirką. <...>

INTERVALAS 1 min. = 220 žodžių

11 MINUTĖ

<...> Radži, bet ar tu nebijai, kad kas nors, iš tiesų, paleis kokią „antį“, kad Radži, pavyzdžiui, ne tos orientacijos žmogus? Aš provokuoju tave, tikrai. Radži. Ar tu esi tas žmogus, kuris niekada neviešintų savo, nežinau, sužadėtuvių, savo mylimo žmogaus, mylimos merginos, moters ,ok, nėštumo, vestuvių ir taip toliau? Kaip? Ar tu esi tas žmogus, iš tikrųjų, yra tokių žmonių, kurie sako ne, ar <...>

INTERVALAS 30 sek. = 63 žodžiai

<...> tu esi tas žmogus, kuris neviešintų net ir tokių dalykų? Tu man viską papasakojai, šiaip tai jau. Aš noriu dar pakalbinti, dar vieną pašnekovę, vis apie tuos skandalus klausykite, bet vat sėdi televizijos laidų vedėja, Livija Gradauskienė, tvarkinga, dviejų vaikų mama, mylinti ir gyvenanti su tuo pačiu vyru, ar ne todėl šiandieną pramogų pasaulyje neatsirado jai vietos? Sako, jeigu pramogų pasauly nėra pramogų, tai jų ir nėra, ar negali būti taip, kad, kaip sako, geras žmogus pramogų pasauly iš esmės neįdomus yra, kaip tu gyveni? Kodėl? O tavo nuostabi santuoka, o tavo dukrelė ir sūnus? Bet aš<...>

INTERVALAS 1 min. = 160 žodžių

12 MINUTĖ

<...> pavyzdžiui, norėjau paklust, kodėl tu, pavyzdžiui, kokio skandaliuko nesugalvoji, skyrybų, taigi paprasta yra visa tai? Užsienį daroma, šiaip visiškai dirbtiniai skandalai. Žurnalistė mums papasakos. Ar Lietuvoje tai vyksta? Pavyzdžiui? Pavyzdžiui, man reikia, kad mano populiarumas padidėtų, ar ne, na man reikia didesnių reitingų, ką jūs siūlote? Ne pasiūlykite man čia verslo planą, kaip tai padaryti? Ką jūs pasiūlytumėte? Bet kas suveiktų? Bet, Agne, ką jūs siūlytumėte? Aš visus „jūs“ vadinu. Kas žiūrovą domina? Numeris vienas, kas? <...>

INTERVALAS 30 sek. = 76 žodžiai

<...>Seksas, pinigai? Seksas, seksas? Palaukit, palaukit, tuoj. Livija, o kaip tu vertini tuos žmones, kuriems reikia to dėmesio, aplink kurios vis tie skandalai sukasi, ką tu manai apie juos? Livija, o per penkiolika metų, penkiolika metų, ar ne, pramogų pasaulyje? Kaip visa tai pasikeitė? Tu gali įvertinti pati, kaip tau visa tai atrodo? Rimtai, tai beveik dvidešimt metų, gali jau retrospektyviai įvertinti, ką visa tai? Livija, kodėl jūs nesifotografavote nuoga, pavyzdžiui? Įtariu, kad tikrai <...>

INTERVALAS 1 min. = 150 žodžių

13 MINUTĖ

<...> turėjote ne vieną kartą pasiūlymą. Na. Livija, dar, tu turi jau tokią, link paauglystės mergaitę, dešimt metų, tiesa? Kas tokio amžiaus yra vaikams žvaigždė, kaip jie ta mato, kaip jie supranta, ar jie reaguoja į tuos vat skandalus tokius ir, ir kaip tai kreipia jų pasaulėžiūrą? Jūs apie Andrių Šedžių

kalbat, tiesa? Ir čia , net ne televizijoje. Reiškia šiuo metu, mes negalime net pasitikėti? Palaukit, Irma, reiškiasi mes negalime pasitikėti <...>

INTERVALAS 30 sek. = 71 žodis

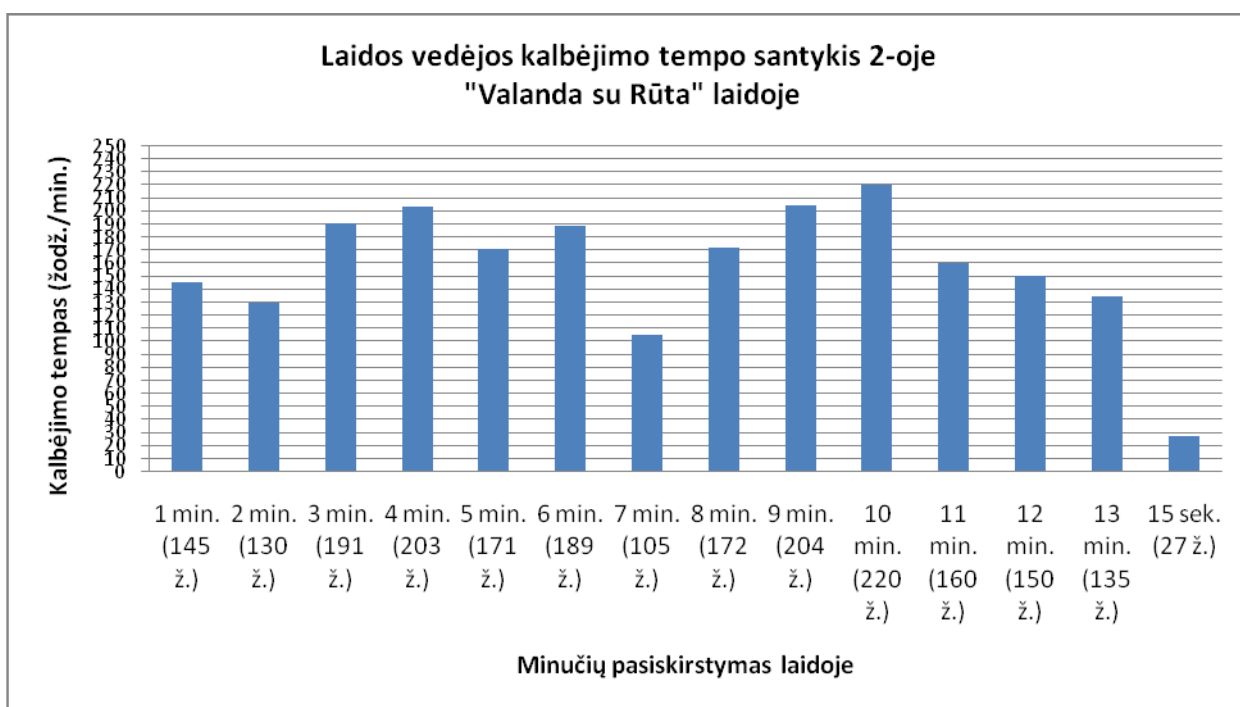
<...>savo draugais, dabar būdami žinovais, žinomais žmonėm... Prašau, prašau. Jie tikrai taip daro? Irma, o jūs pasikalbėjot su Andriui Šedžium, jis atsiprašė jūsų, pavyzdžiui? Ir dėl tų laikrodžių atsiprašė? Žiūrėkit, padarykim tokį dalyką, padėkit, Agne, man, dešimt metų prabuvot pramogų pasauly, iš jo sąmoningai pasitraukėte, ar ne, padėkit man užbaigti laidą, kaip jūs tai padarytumėt, ką jūs pasakytumėt? Ačiū labai. Ką gi, aš labai<...>

INTERVALAS 1 min. = 135 žodžiai

15 SEKUNDĖ

noriu jums padėkoti, už diskusiją šio vakaro tokią karštą, na, o dabar , be abejonės, kas gi mums vakare dainuoja, kas gi yra toks laukiamas? Radži „Laimės vainikas“.

INTERVALAS 15 sek. = 27 žodžiai

KALBĖJIMO TEMPAS

1 MINUTĖ

Labas vakaras, ačiū, Merūnai. Ach ta meilė, nežinoma, nesuprantama, neištirta, niekas nežino, iš kur ji ateina ir niekas nežino, pas ką ji nueina. Niekas nežino, kiek ji atsineša ir kiek ji išsineša. Ir už ką ji yra didelė, už sutiktą džiaugsmą ar sukeltą skausmą? Kas tai yra per jausmas, kurio mes ieškome per amžių amžius, kad ir kokie mes būtume, jauni ar seni, turtingi ar vargšai, eruditai, plebėjai ar netgi gatvės valkatos. Kas tai yra per pamišimas, kuris šipino rašytojų plunksnas ir laužė filosofų galvas? Taip, šį vakarą mes kalbėsime apie meilę, kuri, kai ne vienas <...>

INTERVALAS 30 sek. = 96 žodžiai

<...>sako, yra tikra virvė ant kurios pasikaria kiekvienas. Na o šį vakarą mūsų studijoje jums gerai pažįstami ir jūsų mylimi žmonės, vieni susižadėję, kiti dešimtmečius draugia pragyvenę, tretį taip ir nesuradę savo antrosios pusės, ir visi „šį vakarą, jie kalbės apie savo meilę ir savo patirtį. Ką gi, ir pirmoji mūsų pora – Natalija Zvonkė ir Danielius Bunkus, pora, kuri netrukus sūpuos savo pirmagimį. Labas vakaras, Natalija, klausimas tau, vos pusė metų draugystės, iš tiesų, šiek tiek daugiau, ar ne, kiti sakyti - tai rotinai akiniai, dar jūs nieko nematote. Jau nukrito? Natalija, koks tas jausmas <...>

INTERVALAS 1 min. = 191 žodis

2 MINUTĖ

<...> kurio tu dabar gyveni? Prieš ką, prieš tai? Bet taip ir atrodo. Bet tu nedelstum, tiesa? Kaip ir nedelsiai? Bet nesvarbu, mes kalbam apie jausmą. Taip. Bet, Natalija, sakyk, iš tikrųjų, vos pusmetis draugystės, jūsų kūdikis, jis yra planuotas? Jūs deklaruojate tai. Čia taikai Merūnui? Netrukus tuoksis, balandžio aštuntą, po šešerių metų draugystės. Aha. Jūs manote. Kad kai yra jausmas reikia daryti sprendimą, taip? Nėra ko varžytis. Palauk, brangioji, jūs vienuolika metų esate kartu ir vis nesituokiat. Svarbu tavo komfortas, meilė, jausmas? Ar <...>

INTERVALAS 30 sek. = 83 žodžiai

<...>šių laikų moterys, tokios jau, kaip sakant, nėra... Su kitais žmonėmis, tiesa? Keista. Ar jūsų kūdikis yra planuotas, ar kaip sakoma – aistros vaisius? Danieliau, bet šiaip jūs nebijojot Natalijos, ji tokia ganėtinai agresyvi, gerą prasmę? Visur matoma. O jūs nebijot būti jos šešėliu? O kaip jūs susipažinot, beje? Impulsą? Visada sako, kad moterys, taip, visada sako, kad moterys renkasi „deja. Napatiko Natalija? O šiaip, iš šono, kaip ji atrodė pačiam? Tai, kas graži, tai taip, bet. Tokia ji tau atrodė? Ką? Tikrai? Na gerai, o, o, o tas antras susitikimas, kai <...>

INTERVALAS 1 min. = 175 žodžiai

3 MINUTĖ

<...>iš arčiau? Apie ką? Bet Natalija, tuo metu, dar nebuvo išsiskyrusi? Jūs tą situaciją jos šeimos žinojote? Ir kada viskas užsivežė, kitaip tariant? Prieš pusmetį? Tai ką ji tokio turi? Kuriai negali atsispirti? O tu jos nebijai? Paprastai vyrai bijo stiprių moterų, žinoma, savistovė, turi pati finansų, nusibodo sako: viso gero. Taip. Taip pirmą kartą? Tikrai? Ir koks tai jausmas, tave tai žavi, ta konkurencija, kas tai yra? O dabar <...>

INTERVALAS 30 sek. = 70 žodžių

o dabar leidi jau kažką daryt už save? Bet, Natalija, pačioj pradžioj, aš atsiprašau dabar Danieliaus, kad mes persikeliam pirmą tavo santuoką, ar ne, tai buvo, iš esmės, juk toks jausmas, tai pat verčiantis, na iš klumpių? Taip. O baigėsi greitai. Ar tu nori pasakyt, kad tu klaidą padarei? Kaip jūs manote, kada yra, galbūt visų čia paklausiu sėdinčių, kada yra pavojus santykiams, kokios tai yra situacijos, kada reikia atkreipti dėmesį, ko mes net <...>

INTERVALAS 1 min. = 144 žodžiai

4 MINUTĖ

<...>nepastebime? Nebūtinai? Rutina, nesikalbėjimas, Daiva, kas? Nuo kurios pagyti... Ką gi, antroji mūsų pora, tai yra televizijos laidų vedėja, Daiva Tamošiūnaitė – Budrė ir seimo narys, Dainius Budrys, beveik penkeri metai santuokoje, tiesa? Geras jubiliejus, solidus va toks. Šiais laikais pramogų pasaulyje, į tą aš lenkiu. Daiva, jei tu nesupysi, mes nusikelsim į tuos skausmingesnius laikus, kai Dainiaus dal tavo gyvenime nebuvo <...>

INTERVALAS 30 sek. = 61 žodis

<...> jūsų draugystė, kitaip tariant, buvo pastatyta ant tavo skyrybų skausmo. Tu šiandien pasakoji taip lengvai, bet tuomet tie jausmai nebuvo tokie smagūs, kaip dabar. Ganėtinai ramiai dabar, ar ne? Tu, tu esi minėjęs apie tai, kad lengviau yra iškęsti to žmogaus mirtį, negu skyrybas su juo. Tu vis tiek nieko negali padaryt. O tu nepasitikėjai juo? Bet Dainius, aš atsimenu tavo vieną interviu, kuriame tu sakei, kad Dainius buvo toks dvidešimt penkerių metų baltapūkis berniukas, dar jauniaus atrodė <...>

INTERVALAS 1 min. = 139 žodžiai

5 MINUTĖ

<...>negu pagal savo metus, kaip galima tokiu vyru pasitikėti? Jis atsekė paskui tave į Vilnių viską palikęs: savo darbus, savo draugus, iš Klaipėdos? Ir tu jam leidai tai padaryt? Gali pasakyt kokių? Aha. Bet tu esi ganėtinai drąsi, sakyčiau, ar net, nežinau, bjauri gal net, tu esi pasakius tokį dalyką kad jeigu ne jūsų Adelė, tu net nebūtum tekėjęs už jo. Sako , kad šiaip santuoka žudo meilę, nereikia tuoktis. O koks dabar jūsų jausmas tuomet? Tai vat, kokiu jausmu tu gyveni dabar, jūs gyvenat? Jūs ne... O iš kur jūs taip žinot, ką tik susižadėjęs tik? Dainiau, galima jums užduot klausimą? Koks išpūdis buvo, kai jūs pirmą kartą pamatėte savo būsimą žmoną? <...>

INTERVALAS 30 sek. = 113 žodžių

<...>Tuomet jai buvo labai nelengva. Bet, Dainiau, jūs buvot pažįstami iki tol ar visiškai ne? Tai mes visi žinom Daivą. O kaip tėvai sureagavo, kai pasakei? Palaimino tėvai kelionę paskui Daivą? Daiva, jūs minėjote, kad, kad didžiausias išbandymas jūsų porai ir išbandymas ta prasme, kad jūs pamatėte savo žmogų, Dainių, visiškai kitoj šviesoje, tai jūsų dukters gimimas? O ką jis tokio darė, gali papasakot? Jūsų mergytė gimė labai anksti , tiesa? Tai buvo visiškai ne to vaikigalio veiksmas ir elgesys, ar ne? Ar šiandien jis toks pats atsakingas, jis tai pat keliasi prie Adelės, ruošia pusryčius, vakare migdo? Dainius pasikeitė išėjęs į ją? Ką <...>

INTERVALAS 1 min. = 217 žodžių

6 MINUTĖ

<...> ji daro? Šmaikštusis žurnalistas, Henrikas Vaitiekūnas, vedęs jau trisdešimt metų, bet šiandien laidoje vienas dalyvauja, kažkodėl, o gi sako štai ką: kad po kiekvieno interviu apie meiles mane žmona iš namų veja, kodėl? Bet, gerbiamas Henrikai, jūs, iš esmės, žaidžiate su ugnimi, nes kiek skaičiau jūsų interviu, jūs pastoviai šnekate apie visokias drauges ir santuokos metu, ir panašiai, aš, pavyzdžiui, seniai būčiau išvarius jus iš namų. O taip, iš tikrųjų, buvo? Po to? Bet, Henrikai, ar jūs esate toks temperamentingas, toks aistringas, kad jums tos vienos žmonos maža, ramaus gyvenimo, vis, vat aš net skaičiau straipsnį <...>

INTERVALAS 30 sek. = 98 žodžiai

<...> Berods, paskutinį, kuris taip irgi šmaikščiai vadinosi: apgauti žmoną visada atsiras proga. Tikrai yra? O pasakykit man, vat jūs kalbėjot apie tą progą, kad atsiranda visuomet apgauti žmoną, o kada ta proga pati geriausia? Prie upės. Henrikai, bet jūs atsakykit mums į klausimą, jūs kalbat apie tuos romanus, daug t romanų buvo? O jūs netikite tuo? Gerai. Zita ir kaip? Kaip ta moteris kenčia, Henriką Vaitiekūną? Nu pabandykim. Tai yra du skirtingi dalykai? Henrikai, ką reiškia? Bet, Henrikai, jūs pasakykit, tai kitas būdamas jūsų kailyje, iš <...>

INTERVALAS 1 min. = 184 žodžiai

7 MINUTĖ

<...> esmės, seniai džiaugtūsi, ko gero, penkta santuoka, kaip jūs iškentėte tuos trisdešimt dvejus metus neišsiskyre? Tai jūs buvot, mėgstamas merginų buvotė? Na. O po to jau ką darydavot? Kame yra, kame yra jūsų ginklas? Kaip patraukti damą? Tikrai, Merūnai? Negu tie gražuoliai? Aš kiek atsimenu, kaip jūs pasakojot, kad savo žmoną sutikote kažkokiuose šokiuose, restorane beroc? Nebuvo žavių merginų, nepatiko jums nei viena? Ir paklausėt, ar būsi mano žmona po trisdešimties sekundžių, kaip ten buvo? Ką ji pasakė? Pasakė taip? <...>

INTERVALAS 30 sek. = 81 žodis

Šiandien specialiai užsirišote? Henrikai, bet ką jūs patartumėt, kaip išlaikyti tuos santykius, kad jie nenutrūktų? Kad jūsų namie visada nėra, kame? Kad jūs daug pažinčių turite? Ačiū labai. Ką gi,

keliaukime toliau. Dainininkas Merūnas. Merūnai, galima, ko gero, pasveikinti tave, ar ne, netrukus vestuvės? Tai ilgai delsiai, klausyk? Koks? Karjeros tavo, ar ne? Tai, bet kada jau tos vestuvės, balandžio pradžioj, kiek aš girdėjau? Bažnyčioj? Kodėl taip be abejo, nes ne viena pora tiesiog susirašo? Ir <...>

INTERVALAS 1 min. = 157 žodžiai

8 MINUTĖ

<...>nesituokia. Kiek jūs metų esat kartu? Šešeri? Merūnai, aš sakiau tavęs būtinai šito klausimo paklausiu, kaip tavęs neprispaudė tos pramogų pasaulio hienos, toks dailios merginos, kurios vizgina uodegas, priklijuotais nagais, išpūstom krūtinėm ir taip toliau? Čia pramogų pasaulis apskritai deklaruoja tokį gyvenimo būdą, kad ilgalaikiams santykiams ne, nes tai yra nepatrauklu. O kaip tau pavyksta atsilaikyt vis dar, aš turiu omeny, kad tu su neviena gražuole esi tai... Sąmoningai? Bijai? O ko tu bijai? Bet tu toks logiškas, ta prasme, tiesiog logiškai galvoji, kaip atsispirt? Vat Henrikas, gerbiamas žurnalistas, sako, kad jisai yra velnioniškai temperamentingas <...>

INTERVALAS 30 sek. = 95 žodžiai

<...> jam reikia mūzų, jis negali kitaip gyventi toliau, o tavo temperamentas yra koks, kame tavo laimė, gal būt ramybė, aš nežinau, kur? Tu numirtum gyvendamas tokį gyvenimą kaip Henrikas? Zita. Žavinga, šmaikšti televizijos laidų vedėja, muzikologė Zita Kelmickaitė. Ponia Zita, sako šiaip labai nepadoru klausti moters amžiaus ir kartais net šeimyninės padėties, ar ji yra ištekėjusi, kai aplinkui yra poros, sako tada ta moteris jaučiasi taip nepatogiai kažkaip tai, nežinau, ar jūs dėl to, kad jūs neištekėjusi, nervinatės ar kaip? Tai jūs čia kam adresuojat, Natalijai ir...? taip, taip, aš tiesiog gražinsiu, jo. Zita, pasakykit, palaukit, ar jūs esat, iš tikrųjų, tokia bjauri, nesugyvenama, velnio nešta boba, atsiprašau, labai atsiprašau, kad tikrai, ta prasme, arba pati nėjot, arba nieks neėmė? Tai tiesą. Tai va, kaip atsilaikyt? Zita, bet apie save papasakokit. Tai negi <...>

INTERVALAS 1 min. = 229 žodžiai

9 MINUTĖ

<...>gyvenime niekada iš proto, dėl meilės nėjot? Tik nepasakokit. Bet ką jinai veikia? Zita. Ji į jaunus vyrus žiūri. Taip. Zita, bet vis tiek. Net ir Zita nepasakoja, apie tai, be abejo. Aha. Taip. Laima, vienuolika metų kartu su Gediminu, kaip jūs savo meilę laikote? Kad ji nepabėgtų. Man teko girdėti, malkas skaldot kartu, žvejojat. O negalvojate apie vaikus, sako draugystę tai sustiprina, tai natūrali santykių taša. Dar viena mūsų pašnekovė – Raisa Šarkienė. Labas vakaras, jūs buvote ištekėjusi tris kartus oficialiai? Jauniausias vyras buvo dvidešimt septynerių? Dvidešimt septyneriais metais jaunesnis? Niekada nežiūrit į vyresnius vyrus? Henrikas <...>

INTERVALAS 30 sek. = 96 žodžiai

<...>tuoj pat išeis iš studijos. Tai jūs netikit meile, kame čia bėda? Tai dėl ko jūs tekėjot, atsiprašau? Palaukit, bet mes ne apie šią dieną šnekam, mes kalbam apie tris jūsų santuokas. Ir keturias neoficialias. Klausykit, bet, gal būt, jūs velnio esat apsėsta, žinot kodėl aš sakau taip, todėl, kad visi jūsų trys vyrai, nepaisant tokio amžiaus skirtumo numirė. Galit pasidalint. Kažikuriems žiūrovams prireiktų. Raisa, sakykit, iš tikrųjų, kaip čia yra? Aišku, gražus. Viešpatie, jeigu jam trisdešimt metų, kaip su juo nekalbėti? Palaukit, palaukit. Paklausykit, ne, palaukit. Taip. O su penkiasdešimtmečiu gali žiovauti. Raisa, o jūs esant šiaip mylėjus žmogų? Jūs žinot, kas yra meilė, kuri raina stogą, kuri kerta apskritai per pakinklius? Raisa, ar šiandien, jūs esate vieniša? Ar šiandien jūs turite <...>

INTERVALAS 1 min. = 220 žodžių

10 MINUTĖ

<...> simpatiją, širdies draugą, mylimąjį? Ugnis. Bet aš ne apie draugus šneku. O, tikrai nevienu. O kada jūs, o kiek jam metų, atsiprašau? Na gerai, paskaičiuokim kiek jis jaunesnis. Nesvarbu. Bet kodėl? O kai trisdešimt penkeri nebereikia? Liveta. Po tokio tai net sudėtinga. Dainininkai Liveta ir Petras Kazlauskai, dvidešimt metų santuokoje, jūsų žodžiai: buvome nutarę skirtis, tačiau bėda mus suartino. Liveta, šiais laikais pramogų pasaulyje atrasti ilgai drauge gyvenančią porą yra fenomenas, tai yra daugiau retenybė negu, negu įprasta <...>

INTERVALAS 30 sek. = 79 žodžiai

<...>Kaip jums vis dėjo pavyko išlaikyti santuoką? Kas buvo jam? Bet buvot nusprendę skirtis? Ką jis darė? O jis niekada nebūdavo toks, juk muzikantai, kaip sako – nepatikimi žmonės. Tyloj? Aš išsivaizduoju, kad tokia Raisa būtų susiradus, kokį vyruką šalia ir būtų ramu, nebūtų skandalo šeimoj. Tai kaip? Jūs šitaip darot, tikrai? Jūsų santuoką faktiškai išgelbėjo jūsų žmona, taip ji šiandien mums papasakojo, o ką darėte dėl jos jūs? Ji rašo jums žinutes, kviečia į pirmą aukštą, o jūs ką padarėte dėl šitų santykių, jūs kaip nors jai atsidėkojot? O<...>

INTERVALAS 1 min. = 168 žodžiai

11 MINUTĖ

<...> gal neverta čia to buvo daryt? O jūs galite patylėt? Tai aš jau matau. Taip, jūs prietaringas gal tapote, ką? Ačiū, labai. Zita, turėjote žmogų, dėl kurioėjote iš proto, mes kažkaip vis apie kitus, apie kitus, ką? Čia jūs taip? Ane? Zita <...>

INTERVALAS 30 sek. = 44 žodžiai

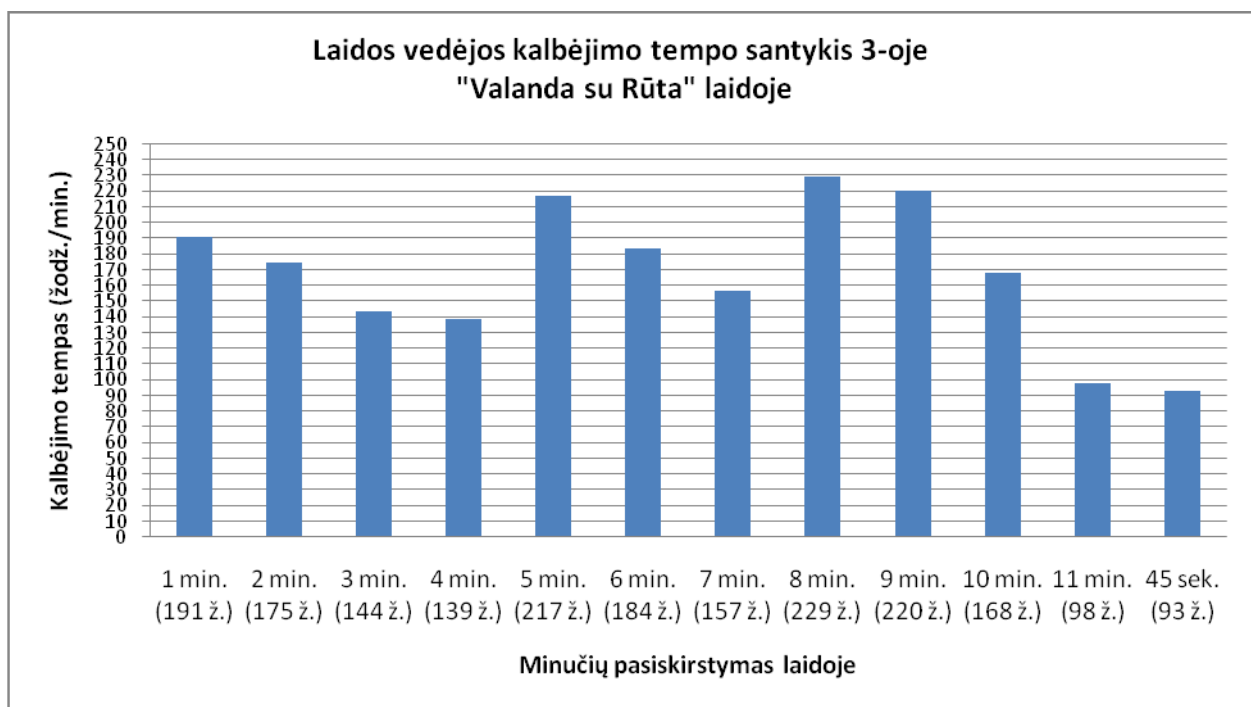
<...>bet tokių vyrų n, kuriems būtumėt jūs tinkama, nežinau, namie. Jūs kaip tik esat labai patogi. Labai patogi. Tai čia jūs apie save, taip, ane? Zita, o sakykit, jūs neturite vaikų? Neapmaudu? Bet aš negaliu patikėti, kad jūs galite gyvenime gyventi be vyro, apskritai ne dėl sekso, jokiū būdu, gal būt, su tokiu temperamentu<...>

INTERVALAS 1 min. = 98 žodžiai

45 SEKUNDĖS

<...> Zita, ar aš teisingai supratau, kad gyvenime jūs neatradote tokio paties temperamento vyro, per silpni jums, su jumis neišeina važiuot taip, nespėja? Nespėtų? O galite nors vieną romaną mums papasakot, kai jūs surėmėt, pasakykit, kaip jūs surėmėt tuos ragus? Akys nemato, jei širdis liepia joms apakti, aš noriu jums labai padėkoti už jūsų atvirumą ir už tai, kad jūs pasidalinote čia su mumis visais, ko gero, svarbiausiu, tuo ką jūs turite, tai savo jausmais. Tuo tarpu, aš su jumis atsisveikinu iki kito ketvirtadienio, o dabar YVA ir jų daina „Kai pravirks dangus“.

INTERVALAS 45 sek. = 93 žodžiai

3 priedas

LAIŲ ĮRAŠŲ PRIEIGA PER INTERNETĄ

1. LAIDA „KODĖL?“ (Vedėja Rūta Janutienė)

LAIŲOS „Kodėl?“ įrašai internetinėje laikmenoje pateikti interneto puslapyje: www.tv3.lt. Prieiga per internetą:

1. Žingsnis. Interneto laukelyje suvedamas nurodytas adresas.
2. Žingsnis. Atsidariusio puslapio viršuje, kairėje pusėje spaudžiame WEB TV. Tuomet atsidaro laidų sąrašas.
3. Žingsnis. Spaudžiame nuorodą ties laida „Kodėl?“
4. Žingsnis. Pasirenkame metus – 2011 m.
5. Žingsnis. Pasirenkame darbe analizuotus laidų įrašus pagal datas: 2011 01 03 (1 laida); 2011 01 17 (2 laida); 2011 01 24 (3 laida).

2. LAIDA „TEISĖ ŽINOTI“ (Vedėja Rita Miliūtė)

LAIŲOS „TEISĖ ŽINOTI“ įrašai internetinėje laikmenoje pateikti interneto puslapyje: www.lrt.lt/tv/. Prieiga per internetą:

1. Žingsnis. Interneto laukelyje suvedamas nurodytas adresas.
2. Žingsnis. Atsidariusio puslapio viršuje spaudžiame ARCHYVAS.
3. Žingsnis. Pasirenkame skyrelį „LAIŲOS“. Susirandame laidą „Teisė žinoti“.
4. Žingsnis. Pasirenkame darbe analizuotus laidų įrašus pagal datas: 2011 01 05 (1 laida); 2011 02 02 (2 laida); 2011 02 09 (3 laida).

3. LAIDA „VALANDA SU RŪTA“ (Vedėja Rūta Mikelkevičiūtė)

LAIŲOS „VALANDA SU RŪTA“ įrašai internetinėje laikmenoje pateikti čia:

1. 2011 01 20 (1 laida). Prieiga: <http://www.zebra.lt/lt/video/kanalas/valanda-su-ruta/valanda-su-ruta-radzi-gimimo-skandalas.html>
2. 2011 02 03 (2 laida): Prieiga: <http://www.zebra.lt/lt/video/kanalas/valanda-su-ruta/valanda-su-ruta-radzi-gimimo-skandalas.html>

ruta-zvaigzdiu-skandalai.html

3. 2011 02 11 (3 laida): Prieiga: <http://www.zebra.lt/lt/video/kanalas/valanda-su-ruta/valanda-su-ruta-meile.html>

